

รายงาน

การขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดพระศรีสรรเพชญ์

ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนอ

โครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

โดย

นาย อนนท์ เรืองเทศ

ห้องสมุด
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ฉบับที่
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

29 ธ.ค. 2551

คำนำ

โครงการชุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดพระศรีสรรเพชญ์ ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา เป็นโครงการระยะที่ 2 โดยทำการชุดแต่งโบราณสถานภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ทั้งหมด 22 องค์ พื้นที่บริเวณด้านตะวันออกเฉียงเหนือและด้านตะวันตกเฉียงใต้ มีกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญได้แก่ วิหารหลวง วิหารพระโลกนาถ พระที่นั่งจอมทอง และหอรบะนัง

การชุดแต่งครั้งนี้ เป็นการศึกษาหลักฐานและรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่ถูกต้องของโบราณสถานดังกล่าว โดยดำเนินการศึกษาตามระเบียบขั้นตอนทางด้านวิชาการโบราณคดี ซึ่งอยู่ในการควบคุมงานของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาอย่างเคร่งครัด

ผู้เขียนหวังว่ารายงานเล่มนี้คงจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องโบราณคดี สถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ในช่วงสมัยอยุธยาได้ในระดับหนึ่ง สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องราวในทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี

ในท้ายสุดนี้ ต้องขอแสดงความขอบคุณต่ออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณอนงค์สิริหามาตย์และนายเมธา วิจักขณะ ที่ได้กรุณาเสนอแนะให้ความคิดเห็นในเชิงวิชาการตลอดจนการควบคุมงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายอนนท์ เรืองเทศ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพถ่าย	ค
บทนำ	1
หลักการเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
เป้าหมาย	3
การดำเนินงาน	3
ระยะเวลาปฏิบัติงาน	3
งบประมาณ	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 1 การดำเนินงานชุดแต่งโบราณสถาน	5
1.1 ที่ตั้ง	5
1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา	5
1.3 สภาพปัจจุบันโบราณสถาน(ก่อนชุดแต่ง)	6
1.4 การวางผังหลุมชุดแต่งทางโบราณคดี	11
1.5 เทคนิคการขุดคนและชุดแต่งทางโบราณคดี	12
1.6 วิธีการเก็บและบันทึกข้อมูลของการขุดแต่งทางโบราณคดี	13
บทที่ 2 โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง	15
2.1 สภาพโดยทั่วไปและลักษณะแผนผัง	15
2.2 โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง	15
บทที่ 3 โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง	23
3.1 โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม	23
3.2 โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ	27
3.3 โบราณวัตถุประเภทอาวุธ	29
3.4 โบราณวัตถุประเภทเครื่องมือเครื่องใช้	29
3.5 โบราณวัตถุประเภทเงินตรา	30

3.6 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาในประเทศ	31
3.7 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ	33
3.8 โบราณวัตถุประเภทอื่นๆ	33
บทที่ 4 การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ	36
4.1 ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี	36
4.2 ด้านโบราณสถาน	41
บทที่ 5 บทสรุป	45
บรรณานุกรม	51
ภาพถ่าย	53
ภาคผนวก	
- ทะเบียน โบราณวัตถุ	
- ตารางวิเคราะห์โบราณวัตถุที่พบ	

สารบัญภาพถ่าย

	หน้า
ภาพที่ 1 กลุ่มเจดีย์ประธาน 3 องค์ ของวัดพระศรีสรรเพชญ์	53
ภาพที่ 2 กลุ่มเจดีย์ประธาน 3 องค์ ของวัดพระศรีสรรเพชญ์	53
ภาพที่ 3 ผนังและพาไลด้านทิศเหนือของวิหารหลวง	54
ภาพที่ 4 ผนังและพาไลด้านทิศใต้ของวิหารหลวง	54
ภาพที่ 5 การก่อเป็นช่องแสงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและช่องลมรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนของผนัง วิหารหลวง	55
ภาพที่ 6 ชุดฐานสิงห์ของฐานผนังด้านทิศตะวันออกวิหารหลวง	55
ภาพที่ 7 บัวหัวเสาของเสาพาไลวิหารหลวง ซึ่งมีการนำเอากลีบบัวดินเผามาประดับแทน กลีบบัวปูนปั้น	56
ภาพที่ 8 ลวดลายปูนปั้นลายดอกพุดตานและลายครุฑแบกที่ประดับอยู่ที่ฐานซุกชีภายใน วิหารหลวง ซึ่งเดิมถูกก่อพอกทับอยู่	56
ภาพที่ 9 บริเวณเฉลียงด้านหน้า (ด้านตะวันออก) ของวิหารหลวง	57
ภาพที่ 10 มุขเด็จ? ด้านหน้า (ด้านตะวันออก) ของวิหารหลวง	57
ภาพที่ 11 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง	58
ภาพที่ 12 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง	58
ภาพที่ 13 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง	59
ภาพที่ 14 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง	59
ภาพที่ 15 สภาพภายหลังการขุดแต่งอาสนะภายในวิหารหลวง	60
ภาพที่ 16 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานซุกชี (ส่วนหน้า) ด้านหน้าภายในวิหารหลวง	60
ภาพที่ 17 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานซุกชี (ส่วนหน้า) ด้านหลังภายในวิหารหลวง	61
ภาพที่ 18 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานซุกชี (ส่วนหลัง) ด้านทิศเหนือภายในวิหารหลวง	61
ภาพที่ 19 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานซุกชี (ส่วนหลัง) ด้านทิศใต้ภายในวิหารหลวง	62
ภาพที่ 20 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ภายในวิหาร ด้านหลังส่วนที่เชื่อมต่อกับระเบียงคด	62
ภาพที่ 21 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวง	63
ภาพที่ 22 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวงบริเวณที่ติดกับพระที่นั่ง จอมทอง	63
ภาพที่ 23 บันไดทางขึ้นส่วนฐานวิหารสมัยแรก ซึ่งปัจจุบันถูกถมทับปิด	64

ภาพที่ 24	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารหลวง	64
ภาพที่ 25	แท่นประดิษฐานประติมากรรม? พบที่เฉลียงด้านหน้า (ด้านตะวันออก) ของวิหารหลวง	65
ภาพที่ 26	แท่นประดิษฐานประติมากรรม? ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งทำจากศิลาแลงแล้วฉาบปูนทับตกแต่ง	65
ภาพที่ 27	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหลวง	66
ภาพที่ 28	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหลวง	66
ภาพที่ 29	อ่างล้างเท้า พบที่ฐานวิหารด้านทิศใต้	67
ภาพที่ 30	หลุมขุดตรวจฐานรากที่ฐานเสาและผนังที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารหลวง ซึ่งพบว่าเป็นการนำดินจากที่อื่นมาอัดให้แน่นเตรียมปูพื้น?	67
ภาพที่ 31	หลุมขุดตรวจฐานรากที่ฐานเสาดันกึ่งกลางภายในวิหาร ซึ่งพบว่ามีการใช้ศิลาแลงมาก่อนเป็นฐานตอม่อของเสาอาคาร	68
ภาพที่ 32	หลุมขุดตรวจฐานชุกชี (ส่วนหลัง) ซึ่งเป็นการก่ออิฐเป็นขอบแล้วนำเอาเศษอิฐหักจากปูนมาบดอัดให้แน่น จากนั้นจึงปูพื้นอิฐทับด้านบน	68
ภาพที่ 33	สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ระหว่างวิหารพระโลกนาถกับวิหารหลวง	69
ภาพที่ 34	การก่อเป็นช่องแสงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ภายในช่องแสงมีการปั้นปูนประดับเป็นลวดลายประจำยาม? ของผนังวิหารพระโลกนาถ	69
ภาพที่ 35	การบูรณะโดยมีการก่ออิฐปิดช่องแสงบางช่องของผนังวิหารพระโลกนาถ	70
ภาพที่ 36	สภาพขณะทำการขุดแต่งวิหารพระโลกนาถ	70
ภาพที่ 37	สภาพภายหลังการขุดแต่งพาไลด้านทิศเหนือของวิหารพระโลกนาถ	71
ภาพที่ 38	สภาพภายหลังการขุดแต่งพาไลด้านทิศเหนือของวิหารพระโลกนาถ	71
ภาพที่ 39	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านหน้า (ด้านทิศตะวันออก) ของวิหารพระโลกนาถ	72
ภาพที่ 40	ฐานหรือแท่นบูชา? ก่อด้วยอิฐที่พบ 2 แท่น ด้านหน้าวิหารพระโลกนาถ	72
ภาพที่ 41	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารพระโลกนาถ	73
ภาพที่ 42	แนวกำแพงแก้ว? เดิมด้านทิศใต้ของวิหารพระโลกนาถ ซึ่งสมัยหลังไม่มีการใช้งานกำแพงแก้วดังกล่าว	73
ภาพที่ 43	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของวิหารพระโลกนาถ ซึ่งติดกับระเบียงคด	74

ภาพที่ 44	สภาพปัจจุบันด้านทิศเหนือของพระที่นั่งจอมทอง	74
ภาพที่ 45	สภาพปัจจุบันด้านทิศตะวันออกของพระที่นั่งจอมทอง	75
ภาพที่ 46	สภาพปัจจุบันด้านทิศใต้ของพระที่นั่งจอมทอง	75
ภาพที่ 47	สภาพปัจจุบันด้านทิศตะวันตกของพระที่นั่งจอมทอง	76
ภาพที่ 48	ฐานชุกชีที่มุมด้านหลังของพระที่นั่งจอมทอง	76
ภาพที่ 49	อาสนะที่ก่อติดกับภายในผนังด้านทิศเหนือเพื่อใช้เป็นที่นั่งเทศนาธรรมของพระสงฆ์	77
ภาพที่ 50	สภาพภายหลังการขุดแต่งโดยรอบฐานพระที่นั่งจอมทอง	77
ภาพที่ 51	สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศเหนือพระที่นั่งจอมทอง	78
ภาพที่ 52	สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศตะวันออกพระที่นั่งจอมทอง	78
ภาพที่ 53	สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศใต้พระที่นั่งจอมทอง ซึ่งติดกับเฉียงด้านหน้าวิหารหลวง	79
ภาพที่ 54	สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศตะวันตกพระที่นั่งจอมทอง	79
ภาพที่ 55	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศเหนือของหอรบขัง	80
ภาพที่ 56	ลวดลายปูนปั้นลายประจายามและลายกรวยเชิงที่ประดับที่ผนังของหอรบขัง	80
ภาพที่ 57	ลวดลายปูนปั้นลายประจายามที่ประดับตรงชั้นหน้ากระดานของฐานผนังหอรบขัง	81
ภาพที่ 58	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของหอรบขัง	81
ภาพที่ 59	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของหอรบขัง	82
ภาพที่ 60	แนวกำแพงแก้วที่ล้อมรอบ ซึ่งมีเสาแปดเหลี่ยมรองรับอาคารอีกชั้นหนึ่งของหอรบขัง	82
ภาพที่ 61	สภาพขณะทำการขุดแต่งวิหารหมายเลข 27	83
ภาพที่ 62	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของวิหารหมายเลข 27	83
ภาพที่ 63	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวิหารหมายเลข 27	84
ภาพที่ 64	การขุดตรวจพื้นและเสาภายในอาคาร ซึ่งเสาอาคารมีลักษณะเป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 40 x 40 เซนติเมตร	84
ภาพที่ 65	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพระเจดีย์หมายเลข 28	85
ภาพที่ 66	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระเจดีย์หมายเลข 28	85
ภาพที่ 67	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวิหารหมายเลข 29	86
ภาพที่ 68	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของวิหารหมายเลข 29	86
ภาพที่ 69	พาไลด้านทิศตะวันตกของวิหารหมายเลข 29	87

ภาพที่ 70	ปูนปั้นเป็นรูปบัวจกกลหัวเสาของพาไลวิหารรายหมายเลข 29	87
ภาพที่ 71	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์รายหมายเลข 30	88
ภาพที่ 72	แท่นบูชา? สี่เหลี่ยมจัตุรัส พบที่ด้านหน้าวิหารรายหมายเลข 31	88
ภาพที่ 73	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้วิหารรายหมายเลข 31	89
ภาพที่ 74	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือวิหารรายหมายเลข 31	89
ภาพที่ 75	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้เจดีย์รายหมายเลข 32	90
ภาพที่ 76	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 27,29	90
ภาพที่ 77	การวาง TRENCH ขุดตรวจพื้นและแนวเสาของวิหารรายหมายเลข 33	91
ภาพที่ 78	สภาพภายหลังการขุดแต่งพาไลด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 33	91
ภาพที่ 79	สภาพภายหลังการขุดแต่งวิหารรายหมายเลข 34 - 35	92
ภาพที่ 80	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ภายในป้อมมุมตะวันตกเฉียงใต้ของวัดพระศรี สรรเพชญ์	92
ภาพที่ 81	สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 59	93
ภาพที่ 82	สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 59	93
ภาพที่ 83	สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 61	94
ภาพที่ 84	สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 61	94
ภาพที่ 85	สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันออกเฉียงของวิหารรายหมายเลข 65	95
ภาพที่ 86	หลุมขุดตรวจฐานราก ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 63	95
ภาพที่ 87	สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 59	96
ภาพที่ 88	สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 59	96
ภาพที่ 89	สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 59	97
ภาพที่ 90	สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 61	97
ภาพที่ 91	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 59	98
ภาพที่ 92	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงของวิหารรายหมายเลข 60	98
ภาพที่ 93	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกของวิหารรายหมายเลข 60	99
ภาพที่ 94	ผนังที่สร้างเลียนแบบเครื่องไม้ลายลูกฝักของวิหารรายหมายเลข 61	99
ภาพที่ 95	สภาพภายหลังการขุดแต่งวิหารรายหมายเลข 61	100
ภาพที่ 96	สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 63	100

ภาพที่ 97	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ของเจดีย์รายหมายเลข 62	101
ภาพที่ 98	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกของเจดีย์รายหมายเลข 62	101
ภาพที่ 99	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารรายหมายเลข 61	102
ภาพที่ 100	สภาพภายหลังการขุดแต่งวิหารรายหมายเลข 63	102
ภาพที่ 101	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ของวิหารรายหมายเลข 63	103
ภาพที่ 102	การเจาะเป็นช่องแสงคล้ายประจายามของผนังวิหารรายหมายเลข 63	103
ภาพที่ 103	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์รายหมายเลข 64 (เจดีย์ประจายามตะวันออกเฉียงเหนือ)	104
ภาพที่ 104	สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์รายหมายเลข 64 (เจดีย์ประจายามตะวันออกเฉียงเหนือ)	104
ภาพที่ 105	สภาพก่อนการขุดแต่งวิหารรายหมายเลข 65	105
ภาพที่ 106	สภาพขณะทำการขุดแต่งพาไลด้านทิศตะวันตกของวิหารรายหมายเลข 65	105
ภาพที่ 107	สภาพภายหลังการขุดแต่งพาไลด้านทิศตะวันตกของวิหารรายหมายเลข 65	106
ภาพที่ 108	การเจาะเป็นช่องแสงคล้ายลวดลายของผนังวิหารรายหมายเลข 65	106
ภาพที่ 109	สภาพก่อนการขุดแต่งเจดีย์รายหมายเลข 66	107
ภาพที่ 110	สภาพภายหลังการขุดแต่งเจดีย์รายหมายเลข 66	107
ภาพที่ 111	สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารรายหมายเลข 65	108
ภาพที่ 112	ลักษณะการมุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาแบบกบกล้วย	108
ภาพที่ 113	กระเบื้องดินเผาแบบดินขอหรือชายพับ	109
ภาพที่ 114	กระเบื้องดินเผาแบบดินขอหรือชายพับขนาดใหญ่ พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (NEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 66)	109
ภาพที่ 115	กระเบื้องเชิงชายแบบกบกล้วยที่มีการพอกปูนทับ	110
ภาพที่ 116	กระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาล พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (SEQ) (โบราณวัตถุ หมายเลข 162/1)	110
ภาพที่ 117	กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 2 วิหารรายหมายเลข 29 (NEQ) (โบราณวัตถุ หมายเลข 161/1)	111
ภาพที่ 118	กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 3 วิหารรายหมายเลข 29 (NEQ) (โบราณวัตถุ หมายเลข 161/3)	111

	หน้า
ภาพที่ 119 กระเบื้องเชิงชายลายดอกบัว พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (SEQ) (โบราณวัตถุ หมายเลข 162/4)	112
ภาพที่ 120 กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา แบบที่ 1 พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (NEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 161/5)	112
ภาพที่ 121 กลิบบัวดินเผาประดับที่หัวเสาพาไลวิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข 046/1)	113
ภาพที่ 122 ชั้นส่วนปูนปั้นประดับอาคารวิหารหลวง(NEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 044/3)	113
ภาพที่ 123 ชั้นส่วนโคมไฟดินเผาเนื้อ STONE WARE วิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข 044/2)	114
ภาพที่ 124 ชั้นส่วนดินเผาประดับอาคารวัดลายกนกวิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข 046/2)	115
ภาพที่ 125 ชั้นส่วนแผ่นดินเผาประดับอาคารวัดลายเทพพนม (STONE WARE) วิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข 044/6)	115
ภาพที่ 126 ชั้นส่วนใบเสมาดินเผาขนาดเล็กวิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข 046/4)	116
ภาพที่ 127 ชั้นส่วนลายปูนปั้นหัวมกร พบจากฐานชุกชี (ส่วนหน้า) วิหารหลวง	116
ภาพที่ 128 เศียรพระพุทธรูปสำริด พบจากหลุมขุดตรวจหน้าฐานชุกชี(ส่วนหน้า) วิหารหลวง	117
ภาพที่ 129 ลำตัวท่อนบนของพระพุทธรูปสำริดประทับยืนปางห้ามญาติ พบจากพระที่นั่ง จอมทอง (โบราณวัตถุหมายเลข 023/1)	117
ภาพที่ 130 พระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย (เศียรขาด) พบจากวิหารรายหมายเลข 27 (โบราณ วัตถุหมายเลข 003/1)	118
ภาพที่ 131 พระพุทธรูปสำริดประทับยืนปางห้ามญาติทรงเครื่อง พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (โบราณวัตถุหมายเลข 006/1)	118
ภาพที่ 132 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางสมาธิ พบจากวิหารรายหมายเลข 27 (โบราณวัตถุ หมายเลข 004/2)	119
ภาพที่ 133 ฐานพระพุทธรูปสำริดซ้อนชั้น 4 ชั้น พบจากวิหารรายหมายเลข 27 (โบราณวัตถุ หมายเลข 004/2)	119
ภาพที่ 134 ชั้นส่วนประดับสำริดรูปครุฑยี่นาค พบจากเจดีย์รายหมายเลข 35 (โบราณวัตถุ หมายเลข 020/7)	120
ภาพที่ 135 ชั้นส่วนประดับสำริดรูปบุคคลนั่งชันเข่า พบจากเจดีย์รายหมายเลข 35 (โบราณวัตถุ หมายเลข 020/8)	120

ภาพที่ 136	พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางมารวิชัย พบจากเจดีย์รายหมายเลข 34 (โบราณวัตถุหมายเลข 015/1)	121
ภาพที่ 137	พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางมารวิชัย (โบราณวัตถุหมายเลข 028/1)	121
ภาพที่ 138	พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางมารวิชัย พบจากเจดีย์รายหมายเลข 35 (โบราณวัตถุหมายเลข 020/3)	122
ภาพที่ 139	พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางสมาธิทรงเครื่องใหญ่ พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (โบราณวัตถุหมายเลข 005/1)	122
ภาพที่ 140	พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (โบราณวัตถุหมายเลข 005/3)	123
ภาพที่ 141	พระพุทธรูปสำริดประทับนั่งปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (โบราณวัตถุหมายเลข 005/4)	123
ภาพที่ 142	ห้วงเหล็ก พบจากวิหารรายหมายเลข 59 (โบราณวัตถุหมายเลข 140/2)	124
ภาพที่ 143	แหวนสำริด (โบราณวัตถุหมายเลข 146/1)	124
ภาพที่ 144	กระสุนปืนโลหะ พบจากวิหารรายหมายเลข 31 (โบราณวัตถุหมายเลข 132/1)	125
ภาพที่ 145	หอยเบี้ย พบจากวิหารรายหมายเลข 32 (โบราณวัตถุหมายเลข 154/2)	125
ภาพที่ 146	ภาชนะดินเผา พบจากวิหารหลวง (SEQ)	126
ภาพที่ 147	ตะคันดินเผา พบจากวิหารหลวง (SEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 055/9)	126
ภาพที่ 148	ลวดลายภาชนะดินเผา (EW) แบบ B20	127
ภาพที่ 149	ลวดลายภาชนะดินเผา (EW) แบบ B5	127
ภาพที่ 150	ลวดลายภาชนะดินเผา (EW) แบบ B30	128
ภาพที่ 151	ขอบปากภาชนะดินเผา (EW)	128
ภาพที่ 152	ลวดลายบนภาชนะดินเผา (EW) แบบ B25 เตาม้วนน้ำน้อย	129
ภาพที่ 153	ลวดลายบนภาชนะดินเผา (EW) แบบ B27 เตาบ้านบางปูน	129
ภาพที่ 154	ภาชนะดินเผา เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง	130
ภาพที่ 155	ภาชนะดินเผา เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ชิง	130
ภาพที่ 156	ภาชนะดินเผา เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ชิง	131
ภาพที่ 157	เศียรแอนโดรสฟิงซ์หินอ่อน จากวิหารหลวง (NEQ)	131
ภาพที่ 158	ประติมากรรมหินอ่อนแอนโดรสฟิงซ์ (ส่วนหาง) คล้ายเกล็ดปลาและสลักลวดลายใบผักกาด?	132

	หน้า
ภาพที่ 159 ประติมากรรมหินอ่อนแอนโดรสตีงซ์ (ส่วนลำตัว) มีหน้าอกของเพศสตรี	132
ภาพที่ 160 ประติมากรรมหินอ่อนแอนโดรสตีงซ์ (ส่วนล่าง) มีขาคล้ายสิงโต	133
ภาพที่ 161 ประติมากรรมหินอ่อนแอนโดรสตีงซ์ (ส่วนปีก)	133
ภาพที่ 162 เศียรเทวดาคินเผา วิหารหลวง (NEQ)	134
ภาพที่ 163 เท้าเทวดาคินเผา วิหารหลวง (NEQ)	134

สารบัญแผนผัง

	หน้า	
แผนผังที่ 1	ผังบริเวณ	135
แผนผังที่ 2	ผังหลุมขุดแต่ง	136
แผนผังที่ 3	รูปแปลนพระวิหารหลวง(โบราณสถานหมายเลข 2) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	137
แผนผังที่ 4	รูปด้านทิศเหนือ,ทิศใต้, ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก พระวิหารหลวง(โบราณสถานหมายเลข 2) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	138
แผนผังที่ 5	รูปแปลนวิหารพระโลกนาถ(โบราณสถานหมายเลข 4) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	139
แผนผังที่ 6	รูปด้านทิศเหนือ,ทิศใต้, ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก พระอุโบสถวิหารพระโลกนาถ(โบราณสถานหมายเลข 4) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	140
แผนผังที่ 7	รูปแปลน พระที่นั่งจอมทอง(โบราณสถานหมายเลข 5) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	141
แผนผังที่ 8	รูปด้านทิศเหนือและรูปด้านทิศใต้ พระที่นั่งจอมทอง(โบราณสถานหมายเลข 5) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	142
แผนผังที่ 9	รูปด้านทิศตะวันออกและรูปด้านทิศตะวันตก พระที่นั่งจอมทอง(โบราณสถานหมายเลข 5) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	143
แผนผังที่ 10	รูปแปลน หอระฆัง(โบราณสถานหมายเลข 6) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	144
แผนผังที่ 11	รูปด้าน ทิศตะวันออกและรูปด้านทิศตะวันตก หอระฆัง(โบราณสถานหมายเลข 6) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	145
แผนผังที่ 12	รูปด้านทิศเหนือและรูปด้านทิศใต้ หอระฆัง(โบราณสถานหมายเลข 6) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	146
แผนผังที่ 13	รูปแปลน วิหารราย(โบราณสถานหมายเลข 57) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	147
แผนผังที่ 14	รูปด้านทิศตะวันออก ,ทิศตะวันตก ,ทิศเหนือและทิศใต้ (โบราณสถานหมายเลข 57) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	148
แผนผังที่ 15	รูปแปลน วิหารราย(โบราณสถานหมายเลข 59) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	149
แผนผังที่ 16	รูปด้านทิศตะวันออก ,ทิศตะวันตก ,ทิศเหนือและทิศใต้ (โบราณสถานหมายเลข 59) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	150
แผนผังที่ 17	รูปแปลน วิหารราย(โบราณสถานหมายเลข 61) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	151
แผนผังที่ 18	รูปด้านทิศเหนือ,ทิศใต้, ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก วิหารราย(โบราณสถานหมายเลข 61) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	152
แผนผังที่ 19	ขุดแต่งรูปแปลน วิหารราย(โบราณสถานหมายเลข 63) สภาพภายหลังการขุดแต่ง	153

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กรุงศรีอยุธยาได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นราชธานีของไทยโดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 1893 และมีพระมหากษัตริย์ปกครองสืบต่อกันมารวมทั้งสิ้น 33 พระองค์ จนกระทั่งเสียกรุงให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 รวมระยะเวลา 417 ปี ในช่วงเวลาแห่งการดำรงฐานะความเป็นราชธานีของไทยนั้น พระนครศรีอยุธยาจัดได้ว่าเป็นราชธานีที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ สิ่งที่ยืนยันได้คือเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ตลอดจนร่องรอยหลักฐานทางศิลปสถาปัตยกรรมที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน ซึ่งต่างก็สะท้อนให้เห็นได้ถึงอารยธรรมและความเจริญรุ่งเรือง รวมทั้งพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจการค้า การทูต การศาสนา และศิลปวัฒนธรรม มรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่าดังกล่าว แม้จะถูกปล่อยทิ้งร้างมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน บางแห่งก็ถูกทำลายโดยน้ำมือมนุษย์และปัจจัยแวดล้อมทางธรรมชาติ แต่ร่องรอยแห่งความเจริญรุ่งเรืองครั้งอดีต ยังคงปรากฏให้เห็นเป็นประจักษ์จากการเลือกทำเลที่ตั้งของเมืองที่ศิโยม การออกแบบแผนผังเมืองให้มีระบบสาธารณูปการที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสังคมของเมือง รวมทั้งลักษณะและการออกแบบสถาปัตยกรรมประเภทวัดและวังที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในภาคพื้นเอเชีย อันเป็นหลักฐานสำคัญซึ่งเป็นประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้าอย่างมาก สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานทางอารยธรรมซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและความเป็นปึกแผ่นของราชธานีที่ยาวนานที่สุดช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ อารยธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของกรุงศรีอยุธยาดังกล่าวนี้ถือได้ว่ามีคุณค่าต่อการศึกษาดังพัฒนาการของมนุษยชาติ ทำให้องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) มีมติ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย ให้ขึ้นทะเบียนนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาไว้ในบัญชีมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 หลังจากนั้นกรมศิลปากรได้เริ่มทำแผนแม่บทนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530 เฉพาะพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (พื้นที่ 1,810 ไร่) และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2536 โดยใช้เวลาปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามแผนแม่บทระยะที่ 1 ใน ปี พ.ศ. 2544 ซึ่งประกอบด้วยแผนงานหลัก 8 แผนงาน

แผนงานโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน ตามแผนแม่บทข้างต้นได้ดำเนินการขุดค้น ขุดแต่ง บูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,810 ไร่ ไปแล้วเป็นจำนวนมาก แต่ยังมีได้เข้าดำเนินการขุดค้น ขุดแต่ง ค้นคว้า วิจัยทางโบราณคดีอย่างกว้างขวาง ณ บริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดวัดหนึ่งในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากซึ่งเป็นพระอารามหลวงประจำพระราชวังหลวงในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งสถาปนาขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อ พ.ศ. 1991 ภายหลังจากที่ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายพระราชมณเฑียรขึ้นไปสร้างทางด้านเหนือ ริมแม่น้ำลพบุรี และยกที่พระราชมณเฑียรเดิมทั้งหมดให้เป็นเขตพุทธาวาส สถาปนาขึ้นเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ เพื่อให้เป็นพระอารามหลวงภายในพระบรมมหาราชวัง เพื่อใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีต่างๆ ของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พระราชพิธีทักษิณานุประทาน และเป็นที่เสด็จออกบำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ รวมทั้งเป็นที่เก็บพระบรมอัฐิของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ด้วย สิ่งก่อสร้างภายในวัดได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ เปลี่ยนแปลง และสร้างเพิ่มเติมมาตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งปรากฏหลักฐานชัดเจนจากรูปแบบและเทคนิคทางด้านนั้นการขุดค้น-ขุดแต่งวัดพระศรีสรรเพชญ์ทางด้านทิศตะวันตก มณฑปจตุรมุข เจดีย์ราย และแนวกำแพงวัดดังกล่าว นอกจากจะทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโบราณสถานภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ และทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีซึ่งสืบเนื่องกับโบราณสถานในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้อย่างมากแล้ว ยังจะช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไปอีกประการหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมไว้ซึ่งโบราณสถานอันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป
2. เพื่อสงวนรักษาไว้ให้เป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งศึกษาด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และสถาปัตยกรรม
3. เพื่อเป็นการเก็บรายงานข้อมูลวิชาการด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี เพื่อการศึกษาและอ้างอิงต่อไป
4. เพื่อป้องกันการพังทลาย การบุกรุกทำลายโบราณสถาน
5. เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อน และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายด้านการท่องเที่ยว ตามเป้าหมายของรัฐบาล โดยส่วนรวม

เป้าหมาย

1. ขุดแต่งพื้นที่ภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ จำนวน 15,000 ตารางเมตร
2. ขุดแต่งวิหารหลวง (โบราณสถานหมายเลข 2)
3. ขุดแต่งวิหารพระโลกนาถ (โบราณสถานหมายเลข 4)
4. ขุดแต่งพระที่นั่งจอมทอง (โบราณสถานหมายเลข 5)
5. ขุดแต่งหอรบขัง (โบราณสถานหมายเลข 6)
6. ขุดแต่งเจดีย์รายจำนวน 10 องค์ (โบราณสถานหมายเลข 28,30,32,34,35,,58,60,62,64 และ 66)
7. ขุดแต่งวิหารรายจำนวน 8 องค์(โบราณสถานหมายเลข27,29,31,33,59,61,63,65)
8. ขุดแต่งแนวกำแพงด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้และด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ วัดพระศรีสรรเพชญ์
9. สำรวจทำผังสภาพโบราณสถานก่อนการขุดแต่งและผังหลังการขุดแต่ง ทั้งผังบริเวณและผังโบราณสถานทุกแห่งที่ทำการขุดแต่ง
10. ทำผังรูปแบบเพื่อการบูรณะและแบบสันนิษฐานทางสถาปัตยกรรมของโบราณสถานที่ทำการขุดแต่ง
11. รายงานการขุดแต่งทางโบราณคดี
12. เสริมความมั่นคงโบราณสถานเฉพาะส่วนที่เป็นอันตราย

การดำเนินงาน

ดำเนินงานเองโดยเจ้าหน้าที่ของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ระยะเวลาปฏิบัติงาน

ประมาณ 12 เดือน (มกราคม 2545 - กันยายน 2545)

งบประมาณ

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,500,000.- บาท(หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ และ โบราณคดีของชาติ
2. สามารถศึกษาลักษณะทางด้านสถาปัตยกรรมของโบราณสถานได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และสถาปัตยกรรม
3. ช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโบราณสถาน และแสดงขอบเขตของโบราณสถานได้มากยิ่งขึ้น
4. สร้างทัศนคติและความเข้าใจอันดีงามในการอนุรักษ์โบราณสถานให้กับประชาชนโดยทั่วไป
5. ช่วยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ
ไทย

บทที่ 1

การดำเนินงานชุดแต่งโบราณสถาน

1.1 ที่ตั้ง

วัดพระศรีสรรเพชญ์ ตั้งอยู่ที่ ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา¹

ทิศเหนือ จรดพระราชวังโบราณในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก หันหน้าพระอารามไปยังพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1

(พระเจ้าอู่ทอง)

ทิศใต้ ติดกับวิหารพระมงคลบพิตร

ทิศตะวันตก ติดกับบางส่วนของพระราชวังโบราณ

พิกัดภูมิศาสตร์ กริด 47 PPR 870 672 เส้นรุ้ง 14 องศา 33 ลิปดา 05 ฟลิปดา ตะวันออก เส้นแวง 100 องศา 21 ลิปดา 18 ฟลิปดา เหนือ² พิกัดแผนที่ระวาง 5173 IV ลำดับชุด L 7017 พิมพ์ครั้งที่ 1-RTSD จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พิกัด 686874³

1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์) สมุหเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า ได้ดำเนินการขุดสมบัติจากกรุภายในเจดีย์วัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้พบพระพุทธรูปและเครื่องทองคำเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในการขุดแต่งพระเจดีย์รายในวัดนี้ก็พบว่า ทั้งหมดล้วนแต่ทำขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิพระ

¹ กองโบราณคดี กรมศิลปากร, ทะเบียนโบราณสถานในเขตหน่วยศิลปากรที่ 1 (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์, 2537), หน้า 21.

² ฝ่ายอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังและประติมากรรมติดที่ กองโบราณคดี กรมศิลปากร, จิตรกรรมฝาผนังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชุดที่ 001 เล่มที่ 6 พุทธศักราช 2538 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538), หน้า 95.

³ กองโบราณคดี กรมศิลปากร, ทะเบียนโบราณสถานในเขตหน่วยศิลปากรที่ 1, หน้า 21.

ราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งสิ้น เนื่องจากการพบโกศอัฐิภายในเจดีย์รายหลายองค์ ส่วนวิหารที่คั่นอยู่ระหว่างเจดีย์นั้น ใช้เป็นที่ทำบุญทักษิณานุประทานอุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

สำหรับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์นั้น ได้เริ่มกระทำการเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2499 ซึ่งเป็นการบูรณะพระมหาเจดีย์ 3 องค์ก่อน ต่อมาภายหลังจึงได้รับการบูรณะมาเป็นระยะ ปัจจุบันวัดพระศรีสรรเพชญ์จัดได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดวัดหนึ่งภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยาที่ได้รับการดูแลควบคุมให้คงสภาพหลักฐานเดิมทางด้านสถาปัตยกรรมไว้ได้มากที่สุดวัดหนึ่ง

วัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่ 75 วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 หน้า 3,679-3,717⁴

1.3 สภาพปัจจุบันโบราณสถาน(ก่อนการขุดแต่ง)

1.3.1 วิหารหลวง(โบราณสถานหมายเลข 2)

โบราณสถานหลังนี้ได้รับการขุดแต่งและบูรณะมาแล้วครั้งหนึ่งในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม วิหารหลวงหรือวิหารพระศรีสรรเพชญ์ ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 25 x 70 เมตร หรือเป็นอาคารขนาด 11 ห้อง ด้านหน้ามีมุขยื่นออกมา ส่วนด้านหลังจะเชื่อมต่อกับระเบียงคด มีเสาร่วมในสองแถว แถวละ 11 ต้น เป็นเสาทรงกลมก่อด้วยอิฐแต่ที่โคนเสาก่อด้วยศิลาแลง เสาบางต้นที่ฐานมีหลักฐานการปั้นปูนเป็นรูปชั้นบัวคว่ำโคยรอบ สภาพชำรุดเกือบทุกต้น เหลือเพียงโคนเสา ผนังอาคารโคยรอบอยู่ในสภาพพังทลายเช่นกัน ที่เหลือสภาพค่อนข้างสมบูรณ์คือผนังด้านข้างฝั่งเหนือและใต้ ช่วงที่ตรงกับฐานชุกชี (ดูภาพประกอบ) เป็นผนังก่ออิฐถือปูนหนาประมาณ 1.20 เมตร ผนังด้านนอกโคยรอบมีการทำฐานผนังเป็นชุกฐานสิงห์ และมีการก่ออิฐยื่นออกมาเป็นเสาอิงช่วงที่ตรงกับแนวเสาทุกระยะ(ผนังด้านในมีเสาอิงเช่นเดียวกัน) ผนังที่ยังเหลืออยู่แต่ละห้องมีหลักฐานการเจาะเป็นช่องแสง โดยช่วงที่ต่อมาจากชุกฐานสิงห์ ทำเป็นช่องสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน 2 ช่อง เหนือขึ้นไปเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวจรดหลังคา

⁴ กรมศิลปากร, ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2516), หน้า 39.

ภายในอาคารมีฐานชุกชีอยู่สองส่วน ฐานชุกชีส่วนหน้าก่อเป็นรูปสี่เหลี่ยม ส่วนหน้ายื่นออกเป็นเกี้ยวมุมไม้สิบสอง สูงประมาณ 1.80 เมตร มีร่องรอยการก่อพอกทับฐานชุกชีเดิม ซึ่งมีการประดับลวดลายปูนปั้นเป็นลายดอกพุดตาน และลายครุฑแบก ส่วนฐานชุกชีด้านหลังก่ออิฐ ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 10 x 16 เมตร สูงประมาณ 0.60 เมตร

ด้านนอกอาคารมีการทำพาไลโดยรอบ เสาพาไลเป็นเสากลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.20 เมตร ตั้งอยู่บนฐานพาไล สูง 0.60 เมตร จากระดับพื้นดิน ส่วนมากชำรุดพังทลาย แต่บางต้นที่ค่อนข้างสมบูรณ์ยังเหลือร่องรอยของบัวหัวเสาอยู่ โดยบัวหัวเสาซึ่งเป็นรูปบัวโด มีการนำเอากลีบบัวดินเผาสำเร็จรูปมาติดแทนการปั้นกลีบบัวด้วยปูนตามปกติ เสาเฉลียงหน้าเป็นเสากลม มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.00 เมตร เท่ากันทุกต้น ปัจจุบันเหลือเพียงโคนเสาบางต้น

1.3.2 วิหารพระโลกนาถ(โบราณสถานหมายเลข 4)

ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสต่อมุขขึ้นไปด้านหน้า พาไลจะมีเพียงโดยรอบอาคารส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสเท่านั้น สภาพปัจจุบันชำรุดเหลือเพียงส่วนฐาน มีผนังด้านเหลือเพียงบางส่วนและมีการสร้างช่องแสงเช่นเดียวกับวิหารหลวง ที่ผนังด้านทิศใต้ภายในช่องแสงมีหลักฐานการประดับด้วยลวดลายปูนปั้น ลายประจำยามก้ามปู มีประตูทางเข้าด้านหน้า 2 ช่องทาง ส่วนด้านหลังหลักฐานไม่ชัดเจนว่าเคยมีประตูทางเข้าหรือไม่ ภายในอาคารปัจจุบันไม่พบพื้นปูอิฐ สันนิษฐานว่าอาจถูกรื้อทำลายไป มีเสาภายในอาคารทั้งหมดสี่แถว คู่กลางมีแถวละ 8 ต้น ส่วนแถวริมซ้าย-ขวามีแถวละ 4 ต้น ด้านหน้ามีเสารับมุขอีก 2 ต้น เป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.00 เมตร เท่ากันทุกต้น

1.3.3 พระที่นั่งจอมทอง(โบราณสถานหมายเลข 5)

ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวิหารหลวง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 22x33 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก? มีมุขยื่นทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ด้านละ 3 มุข สภาพค่อนข้างสมบูรณ์มีเพียงโครงหลังคาเท่านั้นที่พังทลายหายไป มีประตูทางเข้าด้านตะวันออก 3 ช่องทาง โดยช่องกลางมีความกว้าง 1.20 เมตรและสูงประมาณ 4 เมตร ซึ่งมีความสูงกว่าประตูปกติทั่วไป ด้านตะวันตกมี 2 ช่องทาง มีหน้าค่างโดยรอบทั้งหมด 32 ช่อง ฐานยกพื้นสูงทำเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ภายในอาคารค่อนข้างด้านหลังมีการสร้างผนังกันแบ่งพื้นที่ใช้งานเป็นสองส่วน ส่วนแรกด้านตะวันออกมีเสาสองแถว แถวละ 6 ต้น ริมผนังทั้งสองด้านเหนือ-ใต้ทำเป็นอาสนะกว้างประมาณ 2.00 เมตร ขวตตลอดแนวผนังอาคารสูงจากพื้นอาคารประมาณ 0.60 เมตร ส่วนที่สองด้านตะวันตกมีเสาแถวละ 1ต้น และที่ริมผนังทั้งสองด้านเหนือ-ใต้ทำเป็นอาสนะเช่นเดียวกัน

กับส่วนหน้า ที่มุมกลางมีการก่ออิฐเป็นแท่นสี่เหลี่ยมคล้ายฐานชุกชี เสาทั้งหมดเป็นเสาแปดเหลี่ยม เส้นผ่าศูนย์กลางที่โคนเสาประมาณ 1.00 เมตร ไม่มีบัวหัวเสา

1.3.4 หอระฆัง(โบราณสถานหมายเลข 6)

ตั้งอยู่ด้านหน้าวิหารหลวง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ตัวหอระฆังเป็นอาคารทรงจตุรมุข มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ทิศ สภาพชำรุดเหลือเพียงฐานอาคารและผนังบางส่วน ซึ่งมีการประดับด้วยลวดลายปูนปั้นลายประจำยาม ลายกรวยเชิง เป็นต้น มีเสารองรับหลังคาเป็นรูปแปดเหลี่ยมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.50 เมตร ซึ่งโบราณสถานหลังนี้ได้รับการขุดแต่งและบูรณะมาแล้วจากกรมศิลปากร

1.3.5 วิหารหมายเลข 27,29,31และ33

สภาพก่อนการขุดแต่งเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดโดยเฉลี่ย 9.0 x 14.5 เมตร ทุกหลังหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ยกเว้นวิหารหมายเลข 33 ที่หันหน้าไปทางทิศเหนือ สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐานเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ภายในอาคารมีฐานชุกชีสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดต่าง ๆ กัน

1.3.6 เจดีย์รายหมายเลข 28

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานชั้นล่างเป็นชุกฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ถัดไปเป็นชุกฐานทรงกลมประกอบด้วยหน้ากระดาน 3 ชั้น ชั้นบัวคว่ำ มาลัยเถา 3 ชั้น และบัวปากระฆัง ส่วนองค์ระฆังอยู่ในสภาพพังทลายตั้งแต่กึ่งกลางองค์ระฆังไปจนถึงส่วนยอดหักหายไป

1.3.7 เจดีย์รายหมายเลข 30

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ฐานชั้นล่างเป็นชุกฐานปัทม์ ถัดไปเป็นชุกฐานทรงกลมประกอบด้วยหน้ากระดาน 3 ชั้น ชั้นบัวคว่ำ มาลัยเถา 3 ชั้น บัวปากระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตรและปล้องไฉนตามลำดับส่วนปลียอดหักหายไป

1.3.8 เจดีย์รายหมายเลข 32

เจดีย์องค์นี้มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นเจดีย์ทรงระฆังกลมมีซุ้มจรนำทั้ง 4 ทิศ มีบันไดทางขึ้นซุ้มทั้ง 4 ด้านเหมือนกัน ซึ่งเจดีย์องค์นี้ประกอบด้วยฐานเชิงกลมซ้อนกัน 4 ชั้น ถัดไป คือ ฐานปัทม์ บัวคว่ำ มาลัยเถา ซึ่งซุ้มจรนำจะอยู่ตรงชั้นมาลัยเถาและบัวปากระฆัง ถัดจากบัวปากระฆังเป็นองค์ระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน และปลียอด ตามลำดับ

1.3.9 เจดีย์รายหมายเลข 34

อยู่ในสภาพพังทลาย ส่วนฐานชำรุดเกือบหมดเหลือองค์ระฆังเพียงครึ่งองค์

1.3.10 เจดีย์รายหมายเลข 36

สภาพเกือบสมบูรณ์ เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม ฐานเป็นฐานปัทม์ทรงถัดไปเป็นหน้ากระดานกลม 3 ชั้น และเป็นฐานปัทม์ เช่น มาลัยเถา บัวปากระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตร รูปแบบเหมือนกับเจดีย์รายหมายเลข 30 มีเพียงปลียอดเท่านั้นที่หักหายไป

1.3.11 เจดีย์รายหมายเลข 58

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานแปดเหลี่ยมสภาพเกือบสมบูรณ์ และได้รับการบูรณะมาแล้วโดยกรมศิลปากร มีเพียงปลียอดเท่านั้นที่หักหายไป ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานแปดเหลี่ยมถัดไปเป็นชั้นหน้ากระดานกลมซ้อนกัน 3 ชั้น แล้วเป็นฐานปัทม์เหนือฐานปัทม์เป็นชั้นบัวคว่ำ และซุดมาลัยเถา ซ้อนกัน 3 ชั้น แล้วจึงเป็นบัวปากระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน ตามลำดับ

1.3.12 วิหารรายหมายเลข 59

เป็นวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน ภายในอาคารมีเสา 2 แถว แถวละ 4 ต้น ลักษณะเป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัส ภายในปูอิฐทั่วทั้งอาคาร มีฐานชุกชีขนาด 4.40 x 5.30 เมตร ยังคงปรากฏชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย เช่น พระชานู – พระอุระวางอยู่

ภายนอกอาคารมีเสาพาไลทรงกลมโดยรอบ มีประตูทางเข้าอาคารเพียง 1 ด้าน คือ ด้านทิศเหนือฝั่งตะวันออก

1.3.13 เจดีย์รายนหมายเลข 60

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม สภาพชำรุดพังทลาย ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ถัดขึ้นมาเป็นชั้นหน้ากระดานทรงกลม 1 ชั้น ส่วนที่เหนือขึ้นมาจนถึงชั้นบัลลังก์รูปสี่เหลี่ยมได้พังทลายลงเกือบหมดเหลือเพียงแกนกลางขององค์เจดีย์ และถัดจากชั้นบัลลังก์ขึ้นไป คือ ก้านฉัตร ส่วนบนขึ้นไปหักพังทลายหายไปหมด

1.3.14 วิหารรายนหมายเลข 61

อาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน เป็นรูปฐานบัวลูกแก้วอกไก่มีทางเข้าอาคารเพียง 1 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันตก ฝั่งด้านทิศใต้ (ตามหลักฐานที่เห็นในปัจจุบัน) ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสาร่วมในมี 2 แถว แถวละ 4 ต้น

ผนังอาคารมีเหลืออยู่ส่วนหนึ่งที่ด้านเหนือลักษณะผนังด้านล่างทำเลียนแบบเครื่องไม้คล้ายฝาปะกน ส่วนบนทำเป็นช่องแสงลวดลายคล้ายลายประจายามย่อมไม้สิบสอง

1.3.15 เจดีย์รายนหมายเลข 62

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม สภาพชำรุดพังทลายเป็นอย่างมาก ถัดขึ้นมาเหลือเพียงชั้นหน้ากระดานทรงกลม 1 ชั้น เหนือขึ้นไปจนถึงชั้นบัวปากระฆังได้ชำรุดเกือบหมด องค์ระฆังเหลือเพียงครึ่งเดียว ส่วนบนได้พังทลายหายไปหมด

1.3.16 วิหารรายนหมายเลข 63

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสามี 2 แถว แถวละ 4 ต้น เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร มีประตูทางเข้าเพียง 1 ช่อง คือ บริเวณผนังด้านทิศเหนือฝั่งด้านทิศตะวันออกมีพาไลโดยรอบ เสาพาไลทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

ผนังอาคารด้านทิศตะวันตกและด้านทิศใต้ได้พังทลายลงหมดส่วนด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออกยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ผนังส่วนล่างทำเลียนแบบเครื่องไม้คล้ายฝาปะกน ส่วนบนทำเป็นช่องแสงประดับคล้ายลวดลายไทยคือลายประจายามกำมปู

1.3.17 เจดีย์รายหมายเลข 64

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีซุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศทำหน้าที่เป็นเจดีย์ประจำมุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวัดพระศรีสรรเพชญ์ มีบันไดทางขึ้นซุ้มทั้ง 4 ซุ้ม โดยซุ้มดังกล่าวและบันไดทางขึ้นอยู่ในสภาพพังทลาย

เจดีย์องค์นี้ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานเขียงสี่เหลี่ยม ถัดขึ้นมาเป็นหน้ากระดานทรงกลม 1 ชั้น ส่วนฐานชั้นบนขึ้นมาจนถึงชั้นบัวปากระฆังได้พังทลายลงเกือบหมด จากนั้นจึงเป็นองค์ระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน ส่วนปลียอดหักหายไป

1.3.18 วิหารรายหมายเลข 65

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศใต้และมีประตูทางเข้าด้านใต้ 2 ช่องทาง และที่ผนังด้านทิศตะวันตกฝั่งทิศเหนืออีก 1 ช่องทางมีผนังเหลืออยู่บางส่วนรูปแบบเหมือนกับผนังของวิหารหมายเลข 63 มีเสาพาไลเป็นรูปทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

1.3.19 เจดีย์รายหมายเลข 66

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานแปดเหลี่ยม สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ โดยได้รับการบูรณะจากกรมศิลปากรมาแล้วครั้งหนึ่ง ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานแปดเหลี่ยม ถัดขึ้นมาเป็นหน้ากระดานทรงกลมซ้อนกัน 2 ชั้น แล้วจึงเป็นซุ้มฐานบัวเหลี่ยมเหนือขึ้นไปเป็นชั้นบัวคว่ำและซุ้มมาลัยเถา 3 ชั้น บัวปากระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตร และปล้องไฉน ตามลำดับ ส่วนปลียอดหักหายไป

1.4 การวางผังหลุมขุดแต่งทางโบราณคดี

การวางผังหลุมขุดแต่งในครั้งนี้ จะใช้ระบบการแบ่งโบราณสถานแต่ละองค์ 4 ส่วน (Quadrant) ได้แก่ NEQ, SEQ, NWQ และ SWQ ตามลำดับ ซึ่งก่อนการขุดแต่งจะมีการวาง Trench ขุดตรวจสอบของแนวโบราณสถานของแต่ละองค์ จากนั้นจึงทำการขุดแต่งตามแนวโบราณสถานที่พบ โดยขุดแต่งในระดับพื้นใช้งานหลังสุดหรือสมัยสุดท้าย

1.5 เทคนิคการขุดค้นและขุดแต่งทางโบราณคดี

การขุดค้นและขุดแต่งโบราณสถานวัดพระศรีสรรเพชญ์ใช้เทคนิควิชาการโบราณคดีอย่างเคร่งครัดโดยใช้เครื่องมือประเภทจอบ เสียม อีเตอร์ และเกรียง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของโบราณสถานและโบราณวัตถุที่พบหรือตามดุลยพินิจของนักโบราณคดี

1.5.1 ในการขุดค้นและการขุดแต่งทางโบราณคดี ได้ปฏิบัติตามเทคนิควิชาการโบราณคดีอย่างเคร่งครัด

1.5.2 เก็บโบราณวัตถุทุกชิ้นที่พบในแต่ละชั้นดินอย่างละเอียด ซึ่งบางกรณีได้ร่อนดินเพื่อเก็บโบราณวัตถุขนาดเล็กด้วย

1.5.3 สำหรับงานขุดแต่งโบราณสถานวัดพระศรีสรรเพชญ์ ให้ขุดจนถึงระดับพื้นใช้งานเดิม และมีการขุดหลุมตรวจสอบการวางรากฐานของโบราณสถานทุกองค์ ขนาด 1 X 1 เมตร หากพบว่ามี การก่อสร้างทับซ้อนกันหลายครั้ง ให้ขุดงานก่อสร้างครั้งสุดท้ายหรือครั้งที่มีความสำคัญมากกว่าเป็นหลักในการขุดแต่ง แต่จะต้องทำการขุดแต่งศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่ถูกทับซ้อนจนได้ข้อมูลพอที่จะทำแบบสันนิษฐานได้ทุกสมัย แต่การกระทำได้กล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อหลักฐานทางโบราณคดีทุกสมัยด้วย ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของนักโบราณคดีผู้ควบคุมงานเป็นผู้พิจารณาสั่งการ

1.5.4 การปฏิบัติงานทางโบราณคดีต้องทำอย่างระมัดระวัง ต้องสังเกตความเปลี่ยนแปลงของหลักฐานอย่างละเอียด และให้เก็บตัวอย่างโบราณวัตถุบางประเภทอย่างถูกวิธี เพื่อวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ในกรณีจำเป็น

1.5.5 ดิน อิฐหัก กระเบื้อง เศษวัสดุสิ่งของต่างๆ ที่ไร้ประโยชน์ให้นำไปปรับถมพื้นที่บริเวณที่ทำงานหรือขนย้ายออกจากพื้นที่ในที่กำหนดให้ในระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตร หรือให้เผาทำลาย หรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของนักโบราณคดีผู้ควบคุมงานจะเป็นผู้สั่งการ ซึ่งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกรณีนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้าง

1.5.6 วิธีปฏิบัติด้านเทคนิควิชาการ หรือการปฏิบัติงานอื่นใดนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ แต่เป็นประโยชน์ต่องานวิชาการ โบราณคดีและต่อราชการ ให้อยู่ในดุลยพินิจของนักโบราณคดีผู้ควบคุมงาน หรือกรรมการตรวจการจ้าง

1.6 วิธีการเก็บและบันทึกข้อมูลของการขุดแต่งทางโบราณคดี

1.6.1 การเก็บข้อมูลทางโบราณคดีต้องมีการบันทึกอย่างละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรแผนผังและภาพถ่าย ต้องมีการออกแบบฟอร์มต่างๆ เพื่อช่วยในการบันทึกตามความเหมาะสมกับลักษณะงาน และหลักฐานทางโบราณคดี โดยต้องแนบบันทึกอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- บันทึกประจำวัน (Diary Record)
- บัญชีโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ (Small Finds List)
- บัญชีของที่พบ (Bag List)
- แบบบันทึกภาพถ่าย (Photo List)

หรือแบบฟอร์มอย่างอื่นที่นักโบราณคดีผู้ควบคุมเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบันทึกหลักฐานทางโบราณคดีแต่ละประเภท

1.6.2 โบราณวัตถุชิ้นสำคัญให้ทำความสะอาดด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัสดุแต่ละชนิด แล้วบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการพบเป็นอักษรย่อด้วยขนาดที่เหมาะสมกับวัตถุในตำแหน่งที่ไม่รบกวนสาระสำคัญของโบราณวัตถุด้วยหมึกที่ไม่ลบเลือนง่ายนัก ซึ่งการเขียนดูเก็บโบราณวัตถุมีรายละเอียดดังนี้คือ ชื่อโครงการ, ชื่อโบราณสถาน, ตำแหน่งที่พบ, ชื่อโบราณวัตถุ, วันที่พบ ยกตัวอย่าง เช่น

AY'02

SSP

วิหาร NO 65

ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด

2 ธันวาคม 2545

การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการพบดังกล่าว หากไม่สามารถหาดำแหน่งที่เหมาะสมหรือพิจารณาแล้วไม่เหมาะสมที่จะเขียนลงบนเนื้อโบราณวัตถุ ให้เขียนลงแผ่นพลาสติกหรือแผ่นโลหะผูกติดไว้ก็ได้

1.6.3 โบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่บอบบาง หรือเปราะให้ใช้กระดาษหรือผ้าที่อ่อนนุ่มหุ้มไว้แล้วเก็บใส่ภาชนะที่เหมาะสม

1.6.4 โบราณวัตถุและชิ้นส่วน โบราณสถานที่พบจากการปฏิบัติงานทางโบราณคดี ให้ทำความสะอาด และเก็บรักษาไว้ในถุงพลาสติก ถุงผ้า กล่อง หรือภาชนะอื่นอย่างเหมาะสม เมื่อศึกษาวิเคราะห์แล้ว ให้ทำทะเบียนโบราณวัตถุมอบให้กรมศิลปากร ส่วนอิฐ ศิลาแลง หรือส่วนประกอบ ซึ่งเป็นวัสดุก่อสร้างของโบราณสถานต่างๆ ให้แยกประเภท แยกขนาด ทำความสะอาดแล้วเก็บรักษาไว้ในพื้นที่ปฏิบัติงานให้เป็นระเบียบ โดยไม่กีดขวางการทำงานและไม่รบกวน เพื่อเตรียมไว้ใช้ในการบูรณะต่อไป

1.6.5 ต้องศึกษาวิเคราะห์โบราณสถานและโบราณวัตถุที่พบจากการปฏิบัติงานทั้งหมด

บทที่ 2

โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง

2.1 สภาพโดยทั่วไปและลักษณะแผนผัง

แผนผังโบราณสถานวัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีแนวกำแพงล้อมทั้ง 4 ด้าน แกนหลักวางตัวในแนวทิศตะวันออก - ตะวันตก แนวแกนหลักได้ลากผ่านอาคารสำคัญของผังที่ตั้งอยู่ในแนวเดียวกันนี้ ได้แก่ หอระฆัง พระวิหารหลวง (วิหารพระศรีสรรเพชญ์) และเจดีย์ประธานทรงกลม 3 องค์ มณฑปที่คั่นระหว่างเจดีย์ประธาน 3 หลัง และวิหารพระสีอริยาบท ตั้งเรียงกันจากทางทิศตะวันออกไปสู่ทิศตะวันตกตามลำดับ โดยกลุ่มเจดีย์ประธานมีระเบียงคดล้อมรอบและเชื่อมต่อกับส่วนท้ายของพระวิหารหลวง

การสร้างอาคารในภายหลังจะเป็นการสร้างอาคารต่างๆ ขึ้นให้สมดุลกันทั้งสองด้านโดยวิหารพระโลกนาถ ตั้งคู่กับวิหารพระป่าเลไลย์ ส่วนพระอุโบสถจะตั้งคู่กับพระที่นั่งจอมทอง ส่วนวิหารขนาดเล็กและเจดีย์รายที่สร้างขึ้นภายในวัด จะจัดวางสิ่งก่อสร้างให้อยู่ริมกำแพงวัดด้านในทั้งสี่ด้าน

นอกจากนี้ยังมีเจดีย์รายที่มุมด้านในกำแพงทั้ง 4 องค์(โบราณสถานหมายเลข 11,32,42และ64) และที่มุมระบียงคดด้านในทั้ง 4 องค์(โบราณสถานหมายเลข 67,68,69และ70) จากตำแหน่งที่ตั้งขององค์เจดีย์ทั้ง 8 องค์ดังกล่าว แสดงให้เห็นความสำคัญที่ถูกจัดวางให้ทำหน้าที่เป็นเจดีย์ประจำมุมของโบราณสถานแห่งนี้

2.2 โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง

การขุดแต่งครั้งนี้จะทำการขุดแต่งพื้น โดยรอบโบราณสถานและขุดตรวจพื้นภายในเป็นบางจุด ซึ่งเป็นการขุดแต่งเพิ่มเติมจากที่เคยมีการขุดแต่งและบูรณะไว้เดิม(ประมาณ 20 - 30 ปี มาแล้ว) เป็นการขุดแต่งเพื่อศึกษาแผนผัง รูปแบบสถาปัตยกรรมโดยละเอียด ผลการขุดแต่งมีดังนี้

2.2.1 วิหารหลวง (โบราณสถานหมายเลข 2)

วิหารหลวงตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของหมู่เจดีย์ประธาน แผนผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 25 x 70 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีประตูทางเข้าด้านหน้าที่หลักฐานชัดเจนคือ 2 ช่องทางริมซ้าย-ขวา ส่วนประตูกลางหลักฐานไม่ชัดเจนว่าเคยมีหรือไม่ ประตูทางเข้าด้านหลังมี 2 ช่องทางโดยเปิดเชื่อมต่อกับระเบียงคกรอบเจดีย์ประธาน

สภาพปัจจุบันพังทลายเหลือผนังเป็นบางส่วนด้านทิศเหนือและทิศใต้ ส่วนด้านหลังตัวอาคารเชื่อมต่อกับระเบียงคดและมณฑป ภายในอาคารมีเสาทรงกลม 2 แถว แถวละ 11 ต้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางโคนเสาประมาณ 1.50 เมตร มีฐานชุกชีแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ด้านหน้าเชื่อว่าเป็นที่ประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ ส่วนด้านหลังประดิษฐานพระพุทธรูปประทับนั่งที่สำคัญๆ เช่น พระพุทธสิหิงค์ เป็นต้น

การขุดแต่งจะทำการขุดโดยรอบอาคารเพื่อหาขอบเขตหรือแผนผังที่แท้จริงของตัวอาคาร ส่วนภายในอาคารทำการขุดตรวจหาพื้นภายในวิหารโดยทำการขุดตรวจทั้งหมด 3 หลุม ซึ่งพบว่าเป็นดินเหนียวอัดแน่นทั้ง 3 หลุม ซึ่งเป็นการเตรียมโครงสร้างภายในอาคารไม่พบพื้นอาคารแต่อย่างใด สันนิษฐานได้ว่าพื้นอาคารได้ถูกรื้อทำลายไปหมดแล้ว ระดับที่เห็นปัจจุบันเป็นระดับที่เกิดจากการขุดแต่งของกรมศิลปากรเมื่อราว 30-40 ปีมาแล้ว จึงเป็นไปได้ว่าอาจจะถูกรื้อทำลายไปก่อนหน้านั้นแล้ว ระดับพื้นใช้งานจริงสันนิษฐานว่าน่าจะอยู่เหนือระดับผิวดินปัจจุบันประมาณ 20 – 30 เซนติเมตร ปัจจุบันมีหลักฐานยืนยันคือการก่ออิฐเป็นสันเหลี่ยมของผนังโดยรอบ นอกจากนี้หลักฐานจากหลุมขุดตรวจยังพบว่ามีภาชนะดินเผา คือ ศีลาแลง มาก่อเป็นฐานเสา ซึ่งน่าจะทำเหมือนกันทุกต้น

หลุมขุดตรวจอีกหลุมหนึ่งเป็นการขุดตรวจฐานชุกชีส่วนหลังพบว่าเป็นการก่อสร้างสมัยหลัง อาจจะเป็นคราวเดียวกับร่องรอยการก่อพอกทับฐานชุกชีเดิม (ฐานประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์) โดยก่อเป็นขอบโดยรอบส่วนภายในใช้เศษวัสดุพวกเศษอิฐหักกากปูนเศษศิลาแลงมาบดอัดให้แน่นจากนั้นจึงปูพื้นอิฐทับ

ภายนอกอาคารเป็นการขุดแต่งต่อเนื่องจากพาไลของวิหาร พบว่ามีกรุปื้นอิฐโดยรอบอาคาร โดยปูพื้นเชื่อมต่อกับวิหารพระป่าเลไลย์และวิหารพระโลกนาถ ส่วนด้านหน้าอาคารไม่พบบันไดทางขึ้น แต่พบว่ามีกรุปื้นอิฐที่ระดับ ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจเป็นประติมากรรมรูปสิงห์หรืออาจเป็นประติมากรรมที่สลักจากหินอ่อน(แอนโดรสสฟิงซ์?) แทนประดับทำด้วยแทนศิลาแลงขนาด 1.20 x 1.20 เมตร ตรงกลางเจาะรูปัจจุบันมีแท่งหินแกรนิตทรงกลมเสียบคาอยู่ จากการขุดตรวจด้านเหนือของอาคารได้พบบันไดทางขึ้นอาคาร ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นบันไดทางขึ้นในสมัยแรก ในสมัยหลังสุด ระดับพื้นวัดได้ยกสูงขึ้นบันไดดังกล่าวมิได้ใช้แล้ว เพราะพื้นวัดกับพื้น

อาคารวิหารมีระดับใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังมีหลักฐานการทำอ่างล้างเท้าที่ด้านทิศใต้ของวิหารในสมัยหลัง จากอ่างล้างเท้าสามารถก้าวขึ้นอาคารได้เลย ด้านหน้าจึงไม่จำเป็นต้องสร้างบันไดทางขึ้นดังกล่าว

2.2.2 วิหารพระโลกนาถ(โบราณสถานหมายเลข 4)

ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการต่อมุขยื่นไปด้านหน้า พาไลจะมีเพียงโคยรอบอาคารส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสเท่านั้น สภาพปัจจุบันชำรุดเหลือเพียงส่วนฐาน มีผนังด้านเหนือเหลือเพียงบางส่วน มีประตูทางเข้าด้านหน้า 2 ช่องทาง ส่วนด้านหลังหลักฐานไม่ชัดเจนว่าเคยมีประตูทางเข้าหรือไม่ ภายในอาคารปัจจุบันไม่พบพื้นปูอิฐ มีเสาภายในอาคารทั้งหมดสี่แถว คู่กลางมีแถวละ 8 ต้น ส่วนแถวริมซ้าย-ขวามีแถวละ 4 ต้น ด้านหน้ามีเสารับมุขอีก 2 ต้น เป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.00 เมตร

การขุดแต่งจะขุดโคยรอบอาคาร พบว่ามีการปูพื้นอิฐเป็นลานเชื่อมต่อกับอาคารที่สร้างติดกัน ได้แก่พระวิหารหลวงด้านทิศใต้และพระที่นั่งจอมทองด้านทิศเหนือ ด้านหน้าอาคารมีการทำเป็นแท่นก่ออิฐเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 2.00 x 2.00 เมตร ซึ่งอาจเป็นแท่นบูชาหรือวางประติมากรรม? ก็เป็นไปได้ มีการขุดแต่งพาไลด้านทิศเหนือซึ่งเดิมไม่ได้รับการขุดแต่งและบูรณะไว้เหมือนด้านอื่นๆ

2.2.3 พระที่นั่งจอมทอง(โบราณสถานหมายเลข 5)

ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวิหารหลวง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 22x33 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก? สภาพค่อนข้างสมบูรณ์มีเพียงโครงหลังคาเท่านั้นที่พังทลายหายไป มีประตูทางเข้าด้านตะวันออก 2 ช่องทางและด้านตะวันตก 2 ช่องทาง มีหน้าต่างโคยรอบทั้งหมด 32 ช่อง ฐานยกพื้นสูงทำเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ภายในอาคารมีเสาสองแถวแถวละ 6 ต้น เป็นเสาแปดเหลี่ยม พื้นภายในอาจมีการปูด้วยกระเบื้องดินเผา แต่ปัจจุบันหลุดหายไปเกือบหมด

2.2.4 หอระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 6)

มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นอาคารทรงจตุรมุข มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ทิศ สภาพชำรุดเหลือเพียงฐานอาคารและผนังบางส่วน โดยได้รับการบูรณะมาแล้วจากกรมศิลปากร จากการขุดแต่งพบว่ามีโครงสร้างระเบียงซ้อนกันสองชั้น(บูรณะไว้เพียงชั้นใน) โดยที่แนวระเบียงมีเสารูปแปดเหลี่ยมรองรับหลังคาอีกชั้นหนึ่ง จากหลักฐานแสดงให้เห็นว่าโครงหลังคาของหอระฆังหลังนี้มีซ้อนกันไม่น้อยกว่าสามดับ รูปแบบสันนิษฐานที่มีอยู่เดิมควรจะเปลี่ยนไปตามหลักฐานที่พบใหม่

2.2.5 วิหารหมายเลข 27

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.5 x 16.0 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน เป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่มีบันไดทางขึ้นอาคารด้านหน้า 2 ช่องทาง ซ้าย-ขวา (ด้านหลังด้านทิศตะวันตก) อีก 1 ช่องทาง คือ ฝั่งด้านทิศใต้ ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสามี 2 แถว แถวละ 4 ต้น เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร ส่วนเสาพาไลโดยรอบเป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

2.2.6 เจดีย์หมายเลข 28

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมขนาด 9 x 10 เมตร ฐานชั้นล่างเป็นชุกฐานบัวลูกแก้วอกไก่ ถัดไปเป็นชุกฐานทรงกลมประกอบด้วยหน้ากระดาน 3 ชั้น ชั้นบัวคว่ำ มาลัยเถา 3 ชั้น และบัวปากระฆัง ส่วนองค์ระฆังอยู่ในสภาพพังทลายตั้งแต่กึ่งกลางองค์ระฆัง ไปจนถึงส่วนยอดหักหายไป

2.2.7 วิหารหมายเลข 29

รูปแบบอาคารเหมือนวิหารหมายเลข 27 คือมีแผนผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.5 x 16.0 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน เป็นรูปฐานบัวลูกแก้วอกไก่มีทางเข้าอาคารเพียง 1 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันตก ฝั่งด้านทิศใต้ (ตามหลักฐานที่เห็นในปัจจุบัน) ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสามี 2 แถว แถวละ 4 ด้าน เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร ส่วนเสาพาไลโดยรอบเป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร จากการขุดแต่งได้พบบัวหัวเสาปูนปั้นเป็นรูปบัวแวง ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าเป็นของเสาพาไล ของวิหารหลังนี้

2.2.8 เจดีย์รายนหมายเลข 30

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 9.5 x 9.5 เมตร ฐานชั้นล่างเป็นซุจดฐานปัทม์ ถัดไปเป็นซุจดฐานทรงกลมประกอบด้วยหน้ากระดาน 3 ชั้น ชั้นบัวคว่ำ มาลัยเถา 3 ชั้น บัวปากระฆัง องค์กรระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตรและปล้องไฉนตามลำดับส่วนปลียอดหักหายไป

2.2.9 วิหารรายนหมายเลข 31

อาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.5 x 16.0 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน เป็นรูปฐานบัวลูกแก้วอกไก่มีทางเข้าอาคารเพียง 1 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันตก ฝั่งด้านทิศใต้ (ตามหลักฐานที่เห็นในปัจจุบัน) ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสามี 2 แถว แถวละ 4 ด้าน เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร ส่วนเสาพาไลโดยรอบเป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

2.2.10 เจดีย์รายนหมายเลข 32

เป็นเจดีย์ที่อยู่ในตำแหน่งประจํามุมของวัดพระศรีสรรเพชญ์จึงมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเจดีย์รายนหมายเลข 28, 30, 34 และ 36 เป็นเจดีย์ทรงระฆังกลมมีซุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศ มีบันไดทางขึ้นซุ้มทั้ง 4 ด้านเหมือนกัน ซึ่งเจดีย์องค์นี้ประกอบด้วยฐานเชิงกลมซ้อนกัน 4 ชั้น ถัดไป คือ ซุจดฐานปัทม์ บัวคว่ำ มาลัยเถา ซึ่งซุ้มจระนำจะอยู่ตรงชั้นมาลัยเถาและบัวปากระฆัง ถัดจากบัวปากระฆังเป็นองค์กรระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน และปลียอด เจดีย์องค์นี้มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ประกอบกับได้รับการบูรณะมาแล้วโดยกรมศิลปากร จึงยังคงเหลือหลักฐานให้ศึกษารายละเอียดได้อย่างเต็มรูปแบบ

2.2.11 วิหารรายนหมายเลข 33

อาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.5 x 16.0 เมตร หันหน้าไปทางทิศเหนือ สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน เป็นรูปฐานบัวลูกแก้วอกไก่มีบันไดทางขึ้นอาคารด้านทิศเหนือ 2 ช่องทาง ซ้าย-ขวา และด้านทิศใต้ 2 ช่องทาง ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสา มี 2 แถว แถวละ 4 ด้าน เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร ส่วนเสาพาไลโดยรอบ เป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

2.2.12 เจดีย์รายหมายเลข 34

อยู่ในสภาพพังทลายฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10.0 x 10.0 เมตร ส่วนฐานชำรุดเกือบหมดเหลือองค์ระฆังเพียงครึ่งองค์ แต่สันนิษฐานว่าจะมีรูปแบบเหมือนเจดีย์รายหมายเลข 30 และ 36 ที่อยู่ใกล้กันและยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์คือเป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส

2.2.13 เจดีย์รายหมายเลข 36

ได้รับการบูรณะแล้ว โดยกรมศิลปากรมีสภาพเกือบสมบูรณ์ เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมขนาด 8 x 8 เมตร ฐานเป็นชุกฐานปัทม์ทรงถัดไปเป็นหน้ากระดานกลม 3 ชั้น และเป็นชุกฐานปัทม์ เช่น มาลัยเถา บัวปากระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตร รูปแบบเหมือนกับเจดีย์รายหมายเลข 30 มีเพียงปลียอดเท่านั้นที่หักหายไป

2.2.14 เจดีย์รายหมายเลข 58

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานแปดเหลี่ยมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 9.5 เมตร สภาพเกือบสมบูรณ์ และได้รับการบูรณะมาแล้วโดยกรมศิลปากร มีเพียงปลียอดเท่านั้นที่หักหายไป ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานแปดเหลี่ยมถัดไปเป็นชั้นหน้ากระดานกลมซ้อนกัน 3 ชั้น แล้วเป็นชุกฐานปัทม์เหนือชุกฐานปัทม์เป็นชั้นบัวคว่ำและชุกมาลัยเถา ซ้อนกัน 3 ชั้น แล้วจึงเป็นบัวปากระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน ตามลำดับ

2.2.15 วิหารรายหมายเลข 59

เป็นวิหารทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.50 x 14.10 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน ภายในอาคารมีเสา 2 แถว แถวละ 4 ด้าน ลักษณะเป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 55 x 55 เซนติเมตร ภายในปูอิฐทั่วทั้งอาคารมีฐานชุกชีขนาด 4.40 x 5.30 เมตร ยังคงปรากฏชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทรายส่วนหน้าคัก – พระอุระวางอยู่

ภายนอกอาคารมีเสาพาไลโดยรอบ เสาพาไลเป็นทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร มีประตูทางเข้าอาคารเพียง 1 ด้าน คือ ด้านทิศเหนือฝั่งตะวันออก

2.2.16 เจดีย์รายนหมายเลข 60

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม สภาพชำรุดพังทลาย ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 9.4 x 9.4 เมตร ถัดขึ้นมาเป็นชั้นหน้ากระดานทรงกลม 1 ชั้น ส่วนที่เหนือขึ้นมาจนถึงชั้นบัลลังก์รูปสี่เหลี่ยมได้พังทลายลงเกือบหมดเหลือเพียงแกนกลางขององค์เจดีย์ และถัดจากชั้นบัลลังก์ขึ้นไป คือ ก้านฉัตร ส่วนบนขึ้นไปหักพังทลายหายไปหมด จากหลักฐานที่เหลืออยู่รูปแบบของเจดีย์องค์นี้คงเหมือนกับเจดีย์รายนหมายเลข 58 ที่แตกต่างกัน คือ ฐานชั้นล่างสุดซึ่งเป็นรูปแปดเหลี่ยม

2.2.17 วิหารรายนหมายเลข 61

อาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.5 x 16.0 เมตร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สภาพพังทลายเหลือเพียงส่วนฐาน เป็นรูปฐานบัวลูกแก้วอกไก่มีทางเข้าอาคารเพียง 1 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันตก ฝั่งด้านทิศใต้ (ตามหลักฐานที่เห็นในปัจจุบัน) ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสามี 2 แถว แถวละ 4 ด้าน เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร ส่วนเสาพาไลโดยรอบเป็นเสาทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

ผนังอาคารมีเหลืออยู่ส่วนหนึ่งที่ด้านเหนือลักษณะผนังด้านล่างทำเลียนแบบเครื่องไม้เป็นฝาประกบส่วนบนทำเป็นช่องแสงลวดลายคล้ายลายประจำยามย่อมุมไม้สิบสอง โดยอาคารหลังนี้ไม่มีหน้าต่าง ตามรูปแบบของอาคารก่ออิฐถือปูนในสมัยอยุธยาตอนต้น

2.2.18 เจดีย์รายนหมายเลข 62

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม สภาพชำรุดพังทลายเป็นอย่างมาก ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานเจียงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 9.4 x 9.4 เมตร ถัดขึ้นมาเหลือเพียงชั้นหน้ากระดานทรงกลม 1 ชั้น เหนือขึ้นไปจนถึงชั้นบัวปกระฆังได้ชำรุดเกือบหมด องค์ระฆังเหลือเพียงครึ่งเดียว ส่วนบนได้พังทลายหายไปหมด รูปแบบสันนิษฐานน่าจะเหมือนกับเจดีย์รายนหมายเลข 58 และ 60

2.2.19 วิหารรายนหมายเลข 63

เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.5 x 17.0 เมตร สภาพโดยรวมเหมือนวิหารรายนหมายเลข 61 คือ ภายในปูพื้นอิฐทั้งหมด มีฐานชุกชีขนาด 3.5 x 4.5 เมตร เสามี 2 แถว แถวละ 4 ด้าน เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 55 x 55 เซนติเมตร มีประตูทางเข้าเพียง 1 ช่อง คือ บริเวณผนังด้านทิศเหนือฝั่งด้านทิศตะวันออกมีพาไลโดยรอบ เสาพาไลทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร

ผนังอาคารด้านทิศตะวันตกและด้านทิศใต้ได้พังทลายลงหมดส่วนด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออกยังคงสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ผนังส่วนล่างทำเถียนแบบเครื่องไม้ค้ำยฝาปะกน ส่วนบนทำเป็นช่องแสงประดับคล้ายลวดลายไทยคือลายประจายามกำมปู

2.2.20 เจดีย์รายหมายเลข 64

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 11.10 x 11.10 เมตร มีซุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศทำหน้าที่เป็นเจดีย์ประจำมุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวัดพระศรีสรรเพชญ์ เช่นเดียวกับเจดีย์รายหมายเลข 11, 32 และ 42 ตามลำดับมีบันไดทางขึ้นซุ้มทั้ง 4 ซุ้ม โดยซุ้มดังกล่าวและบันไดทางขึ้นอยู่ในสภาพพังทลาย

เจดีย์องค์นี้ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานเขียงสี่เหลี่ยม ถัดขึ้นมาเป็นหน้ากระดานทรงกลม 1 ชั้น ส่วนฐานชั้นบนขึ้นมาจากชั้นบัวปากกระฆังได้พังทลายลงเกือบหมด จากนั้นจึงเป็นองค์ระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องโฉน ส่วนปลียอดหักหายไป

2.2.21 วิหารรายหมายเลข 65

ตั้งอยู่มุมด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 11.10 x 11.10 เมตร สภาพโดยรวมเหมือนวิหารรายหมายเลข 63 เพียงแต่หันหน้าไปทางทิศใต้และมีประตูทางเข้าด้านใต้ 2 ช่องทาง และที่ผนังด้านทิศตะวันตกฝั่งทิศเหนืออีก 1 ช่องทางมีผนังเหลืออยู่บางส่วนรูปแบบเหมือนกับผนังของวิหารหมายเลข 63 มีพาไล โดยรอบอาคาร เสาพาไลเป็นรูปทรงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40 เซนติเมตร เช่นเดียวกัน

2.2.22 เจดีย์รายหมายเลข 66

เป็นเจดีย์ทรงระฆังบนฐานแปดเหลี่ยม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 9.60 เมตร สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ โดยได้รับการบูรณะจากกรมศิลปากรมาแล้วครั้งหนึ่ง ฐานชั้นล่างสุดเป็นฐานแปดเหลี่ยม ถัดขึ้นมาเป็นหน้ากระดานทรงกลมซ้อนกัน 2 ชั้น แล้วจึงเป็นชุกฐานปัทม์ เหนือขึ้นไปเป็นชั้นบัวคว่ำและชุกมาลัยเถา 3 ชั้น บัวปากกระฆัง องค์ระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตร และปล้องโฉน ตามลำดับ ส่วนปลียอดหักหายไป

บทที่ 3

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

จากการขุดแต่งบริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้พบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก สามารถแบ่งแยกออกเป็น 7 ประเภทได้ดังนี้

1. โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม
2. โบราณวัตถุประเภทเครื่องมือเครื่องใช้
3. โบราณวัตถุประเภทอาวุธ
4. โบราณวัตถุประเภทเงินตรา
5. โบราณวัตถุประเภทอื่นๆ
6. โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาภายในประเทศ
7. โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาต่างประเทศ

3.1 โบราณวัตถุประเภทส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม

3.1.1 กระเบื้องมุงหลังคาดินเผา

จากการขุดค้นในบริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ พบชิ้นส่วนของกระเบื้องมุงหลังคากระจายอยู่ทั่วทุกหลุม กระเบื้องมุงหลังคาที่พบเหล่านี้สามารถแยกประเภทออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

3.1.1.1 กระเบื้องกาบกล้วย

ลักษณะเป็นเนื้อดินธรรมดา (Earthen Ware) สีของเนื้อโดยทั่วไปมีสีแดงแกมส้ม กระเบื้องกาบกล้วยเป็นกระเบื้องมุงหลังคาใช้อุณหภูมิในการเผาอยู่ในช่วงประมาณ 850-1,150 องศาเซลเซียส มีเป็นกระเบื้องมุงหลังคาที่มีรูปแบบที่ทำให้พื้นหลังคามีลักษณะเป็นลอนลูกฟูก จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “กระเบื้องลูกฟูก” มีขนาดโดยเฉลี่ยกว้างประมาณ 19-23 ซม. ยาว 28 ซม. เดือยที่ใช้เกี่ยวระแนงไม้มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 ซม. สูง 5 ซม. ลักษณะของกระเบื้องกาบกล้วยจะประกอบด้วยกระเบื้องตัวผู้ ซึ่งเป็นลอนโค้งคล้ายกาบกล้วย และกระเบื้องตัวเมียซึ่งเป็นรางแบนกว้าง ยกขอบทั้งสองข้างมีเดือยเกี่ยวกับระแนงโครงของหลังคา การมุงหลังคาจะใช้กระเบื้องตัวผู้แถวหนึ่งสลับกับกระเบื้องตัวเมียแถวหนึ่งโดยกระเบื้องตัวผู้จะครอบงอบนกระเบื้องตัวเมีย

กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้

กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้มีลักษณะโค้งเกือบครึ่งวงกลม ปลายเรียว เมื่อมองด้านบน คล้ายสี่เหลี่ยมคางหมู มีเดือยเป็นรูปทรงกรวยสำหรับยึดเกาะติดคร่าวหรือไม้ระแนง กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้มีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ ความยาว 25-28 เซนติเมตร ความกว้างส่วนหัว 8-10 เซนติเมตร ความกว้างส่วนปลาย 13-14 เซนติเมตร ขอบเกี่ยวสูง 6 เซนติเมตร ความหนา 1-1.5 เซนติเมตร กระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้พบกระจายอยู่ทั่วทุกหลุม (ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม)

กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมีย

กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมียมีลักษณะเป็นแผ่นแบนทรงสี่เหลี่ยมคางหมู ขอบกระเบื้องยกขึ้นทั้งสองข้าง ขนาดของเดือยสั้นกว่าของกระเบื้องตัวผู้ ใช้เกี่ยวกับคร่าวหรือไม้ระแนง ตัวกระเบื้องจะวางตัวในลักษณะหงาย ทำให้เป็นร่องน้ำไหลตลอดทั้งผืน

กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมียมีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ ความยาว 22-24 เซนติเมตร ความกว้างส่วนหัว 15-16 เซนติเมตร ความกว้างส่วนปลาย 11-12 เซนติเมตร ขอบเกี่ยวสูง 2 เซนติเมตร ความหนา 1-1.5 เซนติเมตร น้ำหนัก 900 กรัม กระเบื้องกาบกล้วยตัวเมียพบกระจายอยู่ทั่วทุกหลุม(ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม)

3.1.1.2 กระเบื้องดินขอ/กระเบื้องชายพับ

เป็นกระเบื้องแผ่นเรียบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายตัดตรงทั้งสองด้าน ปลายด้านหนึ่งโค้งงอหรือพับลงมา ลักษณะเป็นขอเพื่อยึดไม้เครื่องบนที่พาดจันทันหลังคา กระเบื้องดินขอมีขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ ขนาดความยาว 20 เซนติเมตร ขนาดความกว้าง 10 เซนติเมตร ความหนา 1-1.5 เซนติเมตร น้ำหนัก 130 กรัม (ภาพที่) (ภาพลายเส้นที่) (ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์ส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม)

3.1.2 กระเบื้องเชิงชาย

เป็นเชิงชายของกระเบื้องกาบกล้วยตัวผู้ โดยสามารถแบ่งประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

- กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 1 พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน NEQ, SEQ 6 ชั้น
- กระเบื้องเชิงชายลายเทพนมแบบที่ 2 พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน NEQ, SEQ SWQ 8 ชั้น

- กระเบื้องเซิงชายลายเทพนมแบบที่ 3 พบบริเวณวิหารหมายเลข ด้าน NEQ
กำแพงทิศใต้ 2 ชั้น
- กระเบื้องเซิงชายลายดอกบัว พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน NEQ, SEQ
NWQ, SWQ 4 ชั้น
- กระเบื้องเซิงชายลายหน้ากาล พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน SEQ 1 ชั้น
- กระเบื้องเซิงชายลายพันธุ์พุกษาแบบที่ 1 พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน
NEQ, NWQ, SWQ วิหารหมายเลข 33 ด้าน NWQ 9 ชั้น
- กระเบื้องเซิงชายลายพันธุ์พุกษาแบบที่ 2 พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 SWQ
= 2 ชั้น
- กระเบื้องเซิงชายทรงกระจิ่ง พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน SWQ = 2 ชั้น

3.1.3 กระเบื้องปูพื้น

กระเบื้องปูพื้นเป็นกระเบื้องดินเผาเนื้อค่อนข้างแกร่ง (Semi-Stoneware) เนื้อดิน
ละเอียดแน่น รูปแบบของกระเบื้องจะมีลักษณะรูปทรงเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ
30 x 30 เซนติเมตร

3.1.4 ตะปูตะปดิ่ง

เป็นเหล็กสี่เหลี่ยมหักงอลักษณะคล้ายรูปตัว U ที่ปลายทั้งสองเรียวแหลมพบ
บริเวณวิหารหมายเลข 35 ด้าน SWQ, NEQ วิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ วิหารหมายเลข 59
ด้าน NEQ และเจดีย์หมายเลข 35 พบจำนวนทั้งสิ้น 7 ชิ้น 182 กรัม ตะปูตะปดิ่งมีความกว้างอยู่ใน
ช่วง 2 – 3 cm. หน้า 0.2 – 0.8 cm.

3.1.5 ตะปู

เป็นเหล็กสี่เหลี่ยมปลายเรียวแหลม ลักษณะคล้ายรูปตัว T พบบริเวณวิหาร
หมายเลข 33 วิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน SWQ พบจำนวนทั้งสิ้น 5 ชิ้น 158 กรัม พบบริเวณวิหาร
หมายเลข 2 ด้าน NEQ วิหารหมายเลข 59 ด้าน NEQ พบจำนวนทั้งสิ้น 4 ชิ้น 102 กรัม

3.1.6 ตะปูสังฆวานร

เป็นโลหะผสมระหว่างตะกั่วกับดีบุกหรือที่เรียกกันว่า”เนื้อจีน” ลักษณะสีเหลือง ปลายเรียวแหลม ลักษณะคล้ายรูปตัว T พบบริเวณวัดมงคลบพิตรด้าน NEQ วิหารหลวงหมายเลข 31 ด้าน NWQ วิหารหมายเลข 27 ด้าน NWQ และเจดีย์ 32 ด้าน NEQ, SEQ และเจดีย์ 34 – 35 พบจำนวนทั้งสิ้น 14 ชิ้น 200 กรัม

3.1.7 ชิ้นส่วนประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม

- ชิ้นส่วนประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมประเภทแผ่นประดับตกแต่งอาคาร ซึ่งมีการทำเป็นลักษณะแผ่นแบนๆ มีการทำลวดลายกนก มีทั้งเนื้อ EW และ SW พบจำนวนทั้งสิ้น 18 ชิ้น
- ชิ้นส่วนกลีบบัวดินเผาประดับตกแต่งอาคาร มีลักษณะแผ่นแบนๆ ทำลวดลายแบบกลีบบัว ซึ่งโดยทั่วไปมีทั้งลักษณะที่เป็นเนื้อ EW และ SW พบจำนวนทั้งสิ้น 22 ชิ้น
- ชิ้นส่วนแผ่นดินเผาประดับตกแต่งอาคาร ทำเป็นรูปบุคคลสวมมงกุฏท่อน้ำเคลือบ เป็นแผ่นดินเผาเนื้อแกร่ง SW พบบริเวณเจดีย์ 32 ด้าน NEQ จำนวนทั้งสิ้น 1 ชิ้น 1,400 กรัม
- ชิ้นส่วนแผ่นเผาประดับตกแต่งอาคาร มีทั้งเนื้อแกร่งและเนื้อดินเผา EW และ SW ซึ่งมีการทำลวดลายแต่ไม่สามารถอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน พบจำนวนทั้งสิ้น 31 ชิ้น
- ชิ้นส่วนประติมากรรมประดับตกแต่งอาคาร เนื้อ SW พบบริเวณวิหารหมายเลข 59 ด้าน NEQ วิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ, SEQ SWQ วิหารหมายเลข 61 ด้าน NEQ พบจำนวนทั้งสิ้น 42 ชิ้น
- ชิ้นส่วนโคมไฟ เนื้อดินแกร่ง SW ท่อน้ำเคลือบสีขาว พบโดยทั่วไป พบจำนวนทั้งสิ้น 53 ชิ้น
- ชิ้นส่วนโคมไฟ เนื้อ EW ไม่ท่อน้ำเคลือบ พบบริเวณวิหารหมายเลข 2 จำนวน 10 ชิ้น 1,000 กรัม
- ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาประดับตกแต่งอาคาร มีสภาพชำรุดหักพังหายไป พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ จำนวน 1 ชิ้น 80 กรัม
- ชิ้นส่วนแผ่นเผาประดับตกแต่งอาคารลวดลายเทพพนม เนื้อ SW พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน SEQ จำนวน 1 ชิ้น 450 กรัม
- ชิ้นส่วนแผ่นเผาประดับตกแต่งอาคาร เนื้อ EW ทำลายกระจุ้ง พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ จำนวน 11 ชิ้น 3,825 กรัม
- ชิ้นส่วนใบเสมาดินเผาขนาดเล็ก เนื้อ EW พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ จำนวน 1 ชิ้น 160 กรัม วิหารหลวงหมายเลข 61 ด้าน NEQ จำนวน 1 ชิ้น 130 กรัม

ชิ้นส่วนปล้องโหนดคินเผาเนื้อแกร่ง พบบริเวณวิหารโลกนาถ จำนวน 1 ชิ้น 386 กรัม

3.1.8 ลวดลายปูนปั้น

- ชิ้นส่วนกลีบบัวปูนปั้น พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 29 ด้าน NEQ เป็นกลีบบัวซ้อนชั้น จำนวน 2 ชิ้น 2,100 กรัม
- ชิ้นส่วนปูนปั้นประดับอาคารมีลวดลายแต่ไม่สามารถอธิบายรายละเอียดของลวดลายได้ชัดเจน พบจำนวนทั้งสิ้น 12 ชิ้น
- ประติมากรรมปูนปั้นรูปหน้าคน พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน SEQ จำนวน 1 ชิ้น 495 กรัม
- ชิ้นส่วนปูนปั้นประดับอาคารรูปทรงกระจิง พบบริเวณวิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ จำนวน 1 ชิ้น 40 กรัม

3.2 โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

โบราณวัตถุประเภทรูปเคารพที่พบในการขุดแต่งวัดพระศรีสรรเพชญ์ โดยส่วนใหญ่พบเป็นพระพุทธรูปสำริด ซึ่งพบเป็นจำนวนมาก และพบบริเวณพื้นที่โดยทั่วๆ ของพื้นที่การขุดแต่ง โดยหลักฐานพบมากในวิหารหมายเลข 27, 29, 31 วิหารหลวงหมายเลข 2

สามารถจัดเป็นกลุ่มเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

พระพุทธรูปสำริดทรงเครื่องใหญ่ เป็นพระพุทธรูปที่สวมเครื่องทรงเลียนแบบพระมหากษัตริย์ คือ สวมเครื่องประดับต่างๆ เช่นสวมมงกุฎ กรองศอ พานุรัต ทับทรวง ทองพระบาท เป็นต้น นิยมทำปางสมาธิเหนือฐานสิงห์หรือฐานปัทม์ มีหลากหลายขนาดตั้งแต่ เล็ก กลาง ใหญ่ ถ้าเป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องขนาดใหญ่จะตกแต่งรายละเอียดอย่างประณีตงดงาม เช่น การลงรัก ปิดทองประดับกระจกสี

พระพุทธรูปสำริดทรงเครื่องที่พบจากการขุดแต่งประกอบด้วยเศียรพระพุทธรูป ส่วนองค์พระพุทธรูป ตลอดจนส่วนพระหัตถ์ พระกร เป็นต้น วิวัฒนาการพระพุทธรูปทรงเครื่องในสมัยอยุธยาอาจจัดลำดับสมัยได้ดังนี้

พระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยอยุธยาตอนต้น เป็นพระพุทธรูปแบบที่พบจากกรุวัดราชบูรณะ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดต้องสร้างพร้อมกับพระปรางค์วัดราชบูรณะในสมัยพระเจ้าบรมราชาธิราชที่ 2 ลักษณะเครื่องทรงที่ขอบสบงเว้าโค้งลงไปมาก มีรัศมีประคดทำเป็นรูปเข็มขัดเพชรพลอย มีปิ่นแห่งประดับหัวเข็มขัด ชายผ้าจีบหน้านางทำเป็นลวดลายประดับลงมาเป็นแนวตั้ง มีขอบชายผ้าหน้านางโผล่ขึ้นมาเหนือรัศมีประคด องค์พระพุทธรูปมีลักษณะอิทธิพลศิลปะลพบุรี คืออวบอ้วน พระพักตร์สี่เหลี่ยม มีไรพระศก นาสิกตรง โอบุษฐ์แบะ และอิทธิพลศิลปะสุโขทัย คือรัศมีรูปเปลวเพลิง ชายจีวรทั้งสองข้างงุ้มเป็นรูปเบ็ดหรือตะขอ

พระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยอยุธยาตอนกลาง อาศัยพระพุทธรูปทรงเครื่องที่มีจารึกว่าสร้างขึ้นในสมัยพระชัยราชาธิราชเป็นหลักในการศึกษา แบ่งเป็นสองช่วงคือ ช่วงต้น สวมเครื่องทรงเฉพาะมงกุฏ ยอดมงกุฏ มักทำเป็นวงซ้อนๆ กันขึ้นไปเป็นรูปกรวยทรงสูง บางครั้งยังคงมีลักษณะของพระพุทธรูปอยู่มากคือมีขมวดพระเกศา และรัศมีทำเป็นรูปเปลวเพลิงตามอิทธิพลศิลปะสมัยสุโขทัย นอกจากสวมมงกุฏแล้วมักสวมกุธาตรูปลูกตุ้มหรือรูปก้นหอยด้วย ในช่วงปลายลักษณะเครื่องทรงมีวิวัฒนาการเพิ่มขึ้นคือ สวมเครื่องประดับชิ้นอื่นๆ ได้แก่ มงกุฏ กุณฑล พาหุรัด และทองกร ซึ่งบางองค์ก็สวมไม่ครบทุกชิ้น ส่วนลักษณะร่วมกันคือสวมกรองศอเป็นแผงกล้านปกเสื้อ มีลวดลายประดับรูปสามเหลี่ยมหันหัวลง หรือรูปวงโค้ง

พระพุทธรูปทรงเครื่องสมัยอยุธยาตอนปลาย อาศัยพระพุทธรูปทรงเครื่องจากเมรุทิศจากวัดไชยวัฒนาราม และพระประธานพระอุโบสถวัดหน้าพระเมรุ ซึ่งสร้างในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองเป็นหลักในการศึกษาซึ่งอาจจัดลำดับวิวัฒนาการได้ 3 ช่วงดังนี้ คือช่วงแรก กรองศอที่เคยเป็นแผงประดับอยู่ลดขนาดและความสำคัญลงเป็นเพียงเครื่องประดับกรอบสังวาลย์ 2 เส้น ซึ่งไขว้กันเป็นรูปกากบาทระยะที่สองสังวาลย์ที่สวมแสดงลักษณะการสวมใส่ชัดเจนขึ้นมีลักษณะเป็นวงโค้งสองวงหันหลังชนกัน ส่วนระยะที่สามภายในกรองศอที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังวาลย์ไปแล้ว มีกรองศอลักษณะเป็นอุบะอีกเส้นหนึ่งประดับแผ่อยู่เต็มครึ่งวงกลมนั้น

เทคนิคการผลิตพระพุทธรูปสำริด จากหลักฐานแสดงว่าใช้เทคนิคการผลิตแบบสูญญีซึ๊ง (Loss Wax) โดยปั้นแกนดินเป็นต้นแบบ เมื่อหล่อเสร็จแล้วมิได้นำแกนดินออก จึงปรากฏแกนดินเหล่านี้อยู่ภายในพระพุทธรูปสำริดทุกองค์

พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย หรือพระชัยมงคล เป็นการทำลวดลายเฉพาะมงกุฏ องค์พระพุทธรูปครองจีวรห่มคลุมประทับนั่งปางสมาธิบนฐานหน้ากระดานซึ่งเจาะช่องสามเหลี่ยมไว้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ด้านละ 2 ช่องลักษณะดังกล่าวคงตั้งใจให้หมายความว่า เป็นฐานสิงห์ พระพุทธรูปในลักษณะนี้ในหมู่พระสมุทระ และชาวบ้านเรียกว่า “พระนั่ง” ซึ่งเข้าใจว่าสร้างขึ้นเพื่อ

สะเคาะเคราะห์ หรือเพื่อใช้เป็นเครื่องกลางของคลังหรือแก่นบน โดยนำไปวางไว้ในวัดเหมือนในปัจจุบัน เพื่อเป็นการต่ออายุ แต่จากหลักฐานพบว่า “พระนั่ง” หลายองค์มีการปิดทองทั้งองค์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าแต่เดิมนั้น อาจใช้สำหรับการบูชาก็เป็นได้ ทางวิชาการเรียกพระพุทธรูปในกลุ่มนี้ว่า “พระชัยมงคล” ความเป็นมาและคติความเชื่อยังไม่ทราบแน่ชัด แต่จากลักษณะของพระพุทธรูปสำริดทรงเครื่องมักนิยมสร้างในสมัยอยุธยาตอนปลาย ตั้งแต่สมัยพระเจ้าปราสาททองลงมา หรือในราวพุทธศตวรรษที่ 22-23

เศียรพระพุทธรูปสำริด

ประติมากรรมเศียรพระพุทธรูปสำริด มีลักษณะใบหน้าเรียวยาวทรงไข่ คิ้วโค้งได้รูปแต่ไม่ค่อยคั่นเป็นปีกกา พระเนตรอยู่ในกริยามองลงสู่เบื้องต่ำ(ปรือตา) จมูกโค้งเป็นสัน เม็ดพระศกมีขนาดเล็ก มีขมวดพระเกศาอยู่กลางศีรษะ และเหนือขึ้นไปมีรูปรัศมีเปลวไฟอยู่ด้านบนสุด ใบหูมีลักษณะกางออกเป็นเหลี่ยมแต่ตั้งหูหายไป

กว้าง ประมาณ ๑๔ เซนติเมตร

สูง ประมาณ ๒๓ เซนติเมตร

3.3 โบราณวัตถุประเภทอาวุธ

กระสุนปืนโลหะ พบบริเวณวิหารหมายเลข 31 ด้าน NWQ มีลักษณะเป็นลูกกลมๆ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5 cm. พบจำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 150 กรัม

3.4 โบราณวัตถุประเภทเครื่องมือเครื่องใช้

3.4.1 เตาเชิงกราน

เตาเชิงกรานเป็นเตาหุงต้มที่มีลักษณะเป็นรูปไข่ มีฐานเตี้ย ด้านหน้าเป็นลาดใส่พื้นยกขอบขึ้นเล็กน้อย มีปลายเส้ายื่นออกมารับก้นภาชนะ 3 เส้า มักขึ้นด้วยดินเหนียวปนทรายหยาบ เนื้อดินมีสีส้มแดง (5YR 7/8 Reddish Yellow) เตาเชิงกรานนิยมใช้กันทั่วไปในครัวไทย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 – 24 ซึ่งเตาเชิงกรานที่พบจากการขุดค้นอาจนำมาจากแหล่งเตาพื้นเมืองของอยุธยา เตาเชิงกรานที่พบจากการขุดค้นส่วนมากพบในสภาพชิ้นส่วนแตกหักไม่สามารถนำมา

ประกอบกันได้ จากการขุดค้นพบทั้งหมด 8 ชิ้น น้ำหนัก 965 กรัม (ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์โบราณวัตถุประเภทเครื่องมือเครื่องใช้)

3.4.2 ครกหิน

จากการขุดค้นวัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้พบครกหินบริเวณเจดีย์หมายเลข 35 ด้านทิศ SEQ มีลักษณะเป็นเนื้อหิน มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของปากประมาณ 12 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางของฐานประมาณ 10 ซม. ฐานมีขนาดความสูง 2.5 ซม. ครกสูงทั้งหมด 8.5 ซม. พบจำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 680 กรัม

3.5 โบราณวัตถุประเภทเงินตรา

3.5.1 หอยเบี้ยหรือเบี้ยจัน

จากการขุดค้นโบราณวัตถุประเภทเงินตรา พบหอยเบี้ยหรือเบี้ยจัน จำนวน 10 ชิ้น ในบริเวณ JD. 32 ด้านทิศ NEQ, SWQ JD.34 – 35 และแนวกำแพงทิศใต้ (ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์โบราณวัตถุประเภทเงินตรา)

หอยเบี้ยหรือเบี้ยจัน เป็นเปลือกหอยน้ำเค็มชนิดหนึ่งคาบเกี่ยวในสกุล *Cypraea* วงศ์ *Cypracidae* ลักษณะมีเปลือกแข็ง ผิวเป็นมันหลังนูน ท้องแบน ช่องปากยาวแคบ และ ? ตอนปลายทั้ง 2 ข้างแบบสำราง ริมปากทั้ง 2 ข้างหยักหรือมีฟัน ไม่มีฝาปิด สำหรับหอยเบี้ยที่นิยมสมัยโบราณเป็นหอยเบี้ยชนิด *Cypraea Moneta* ที่เรียกว่า “เบี้ยจันหรือเบี้ยจกจัน” และชนิด *Cypraea Annulus* ที่เรียกว่า “เบี้ยแก้วหรือเบี้ยนาง” ใช้เงินตราชั้นต่ำชั้นปลีกย่อยที่สุด มีหลักฐานทางเอกสารในสมัยอยุธยาตอนปลายสมัยสมเด็จพระเพทราชา โดยนายเกมเฟอร์บันที่กล่าว อัตราแลกเปลี่ยน 100 เบี้ย เท่ากับ 1 อัฐ และ 1 เฟื้อง เท่ากับ 500 – 800 เบี้ย และได้ประกาศใช้เบี้ยจันในสมัยรัชกาลที่ 4 อัตราแลกเปลี่ยนของเบี้ยจันจะมีขึ้นลง ขึ้นอยู่กับปริมาณความมากหรือน้อยของหอยเบี้ย ที่ส่วนใหญ่ถูกนำเข้ามาโดยพ่อค้าชาวอินเดียที่เข้ามาค้าขาย ซึ่งมักจะนำมาจากหมู่เกาะฟิลิปปินส์ หรือหมู่เกาะมัลดีฟในมหาสมุทรอินเดีย

3.5.2 เหรียญ 1 บาท

ด้านก้อยเป็นรูปสุพรรณหงส์ ด้านหัวเป็นรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พบบริเวณวิหารหมายเลข 27 ด้าน NEQ พบจำนวน 1 เหรียญ

3.5.3 เหรียญ 5 บาท

ผลิตขึ้นใน พ.ศ. 2522 ด้านก้อยเป็นรูปครุฑ ด้านหัวเป็นรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พบบริเวณวิหารหมายเลข 32 ด้าน NWQ พบจำนวน 1 เหรียญ

3.5.4 เหรียญ 50 สตางค์

ผลิตขึ้นใน พ.ศ. 2500 ด้านก้อยเป็นรูปตราพระมหากษัตริย์ ช้าง 3 เศียรมีธง ด้านหัวเป็นรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พบบริเวณวิหารจอมทอง พบจำนวน 1 เหรียญ

3.5.5 เหรียญพระมงกุฎจักร

เหรียญพระมงกุฎจักร เหรียญเป็นรูปพระมงกุฎจักร พบจำนวน 1 เหรียญ

3.6 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาในประเทศ

จากการขุดค้นทางโบราณวัตถุพระศรีสรรเพชญ์ พบเศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาในประเทศทั้งเนื้อดิน (Barthen ware) ที่เผาไฟในอุณหภูมิ 850 –1150 องศาเซลเซียส และเนื้อแกร่ง/เนื้อหิน (Stone ware) ที่เผาไฟอุณหภูมิ 1,150 องศาเซลเซียสขึ้นไป ภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาในประเทศที่พบจากการขุดค้นที่มีมาจากแหล่งเตาต่างๆ ได้แก่ แหล่งเตาพื้นเมืองของอยุธยา แหล่งเตาบ้านบางปูนจังหวัดสุพรรณบุรี แหล่งเตาแม่น้ำน้อย จังหวัดสิงห์บุรี - ศรีสัชนาลัย แหล่งเตาสุโขทัย ปริมาณเศษภาชนะดินเผาที่พบจากแหล่งเตาต่างๆ ภายในประเทศมีดังนี้ (ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์เศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาในประเทศ)

แหล่งเตา	เนื้อดินธรรมดา (Earthen ware)		เนื้อแกร่ง (Stone ware)		รวม	
	จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)
พื้นเมือง	215	8,915	22	2,146	237	11,061
แม่น้ำน้อย	-	-	40	5,200	40	5,200
บ้านบางปูน	-	-	5	465	5	465
สุโขทัย	-	-	11	1,099	11	1,099
ศรีสัชกาลย์	-	-	-	-	-	-
บุรีรัมย์	1	25	-	-	1	25
รวม	216	8,940	123	8,910	294	17,850

จากการศึกษาเศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาในประเทศที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดี ทั้งวัดพระศรีสรรเพชญ์ทำให้สามารถจัดจำแนกประเภทขอบปากภาชนะได้ทั้งหมด 19 แบบ ก้นภาชนะได้ทั้งหมด 6 แบบ ฝาจุกภาชนะแบ่งได้เป็น 3 แบบ และยังสามารถจำแนกวดลายได้ทั้งหมด 31 รูปแบบ (ภาพลายเส้น)

นอกจากนี้ยังพบภาชนะดินเผาเต็มใบบริเวณอ่างล้างเท้าด้านทิศใต้ของมุขด้านหน้าพระวิหารหลวง ลักษณะเป็นภาชนะดินเผาเนื้อแกร่ง ทรงไห 4 หู ไม่เคลือบ ผิวสีน้ำตาล ลักษณะรูปทรงคล้ายรูปไข่ ค่อนข้างสูง ไหล่กว้าง ลำตัวป่องกลาง ก้นตัดเรียบ ขอบปากเป็นวงกลมหนามีมคอคอดเล็กน้อยและแคบสั้น บริเวณไหล่มีการตกแต่งเป็นรอยขีดเป็นเส้น 5 เส้น และระหว่างปากและไหล่ที่มีรอยขีดมีการทำเป็นสันขนาดเล็กก้นกลาง มีหูขนาดใหญ่ 4 หูที่ใช้วิธีการปั้นเปะประทับไปตรงร่องบริเวณไหล่ บริเวณลำตัวคล้ายจะมีการขีดเป็นร่องรอบใที่อยู่ แต่ไม่ชัดเจน

ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปาก ประมาณ 14 เซนติเมตร (ไม่รวมขอบปากด้านนอก)

ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางก้น ประมาณ 21 เซนติเมตร

สูง ประมาณ 50 เซนติเมตร

ปากหนา ประมาณ 2.5 เซนติเมตร

3.7 โบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

จากการขุดค้นบริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ พบเศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาต่างประเทศ กระจายตัวอยู่ทั่วไปในบริเวณหลุมขุดค้น เศษภาชนะดินเผาที่พบมีแหล่งผลิตมาจากแหล่งเตาในประเทศจีนและเวียดนาม รูปแบบเศษภาชนะดินเผาที่พบส่วนใหญ่เขียนลายครามได้เคลือบ นอกจากนี้ยังพบบางส่วนมีการตกแต่งด้วยการเขียนสีเคลือบสีบนผิวภาชนะ เช่น สีน้ำเงิน น้ำตาล และสีแดง รูปทรงภาชนะที่พบได้จากการจัดแบ่งรูปแบบขอบปากภาชนะที่พบ ซึ่งแบ่งได้เป็น 6 รูปแบบ และแบ่งตามฐานภาชนะได้ 3 รูปแบบ หมายเหตุฐานใช้การจัดแบ่งร่วมกับภาชนะแหล่งเตาในประเทศ ซึ่งรูปทรงภาชนะที่พบพอจะระบุได้แก่ ทรงถ้วย ทรงอ่าง ทรงกระปุก และฝาปิด ซึ่งพบฝาจากภาชนะ ซึ่งแบ่งได้เป็น 1 รูปแบบ เศษภาชนะดินเผา จากแหล่งเตาประเทศจีนที่พบมีจำนวน 211 ชิ้น น้ำหนัก 5,482 กรัม

เศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาเวียดนามพบมีจำนวนเพียง 2 ชิ้น น้ำหนัก 214 กรัม

(ดูรายละเอียดในตารางวิเคราะห์เศษภาชนะดินเผาจากแหล่งเตาต่างประเทศ)

3.8 โบราณวัตถุประเภทอื่นๆ

3.8.1 เบี้ยดินเผา

จากการขุดค้นบริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ พบโบราณวัตถุประเภทเบี้ยดินเผา บริเวณวิหารหมายเลข 63 ด้าน SEQ จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 75 กรัม วิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน SEQ จำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 5 กรัม

3.8.2 ตุ๊กตาดินเผา

พบตุ๊กตาดินเผาที่เป็นชิ้นส่วนขาข้าง บริเวณวิหารหมายเลข 31 ด้าน SEQ พบจำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 35 กรัม

และพบชิ้นส่วนตุ๊กตาดินเผา มีลักษณะเนื้อดินสีน้ำตาล พบบริเวณวิหารหมายเลข 59 ด้าน NEQ พบจำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 50 กรัม

3.8.3 วัตถุทรงกลมเจาะรูตรงกลาง

จากการขุดค้นยังได้พบวัตถุทรงกลมเจาะรูตรงกลาง ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าคืออะไร มีลักษณะเป็นเนื้อดินธรรมดา (Earthen ware) พบบริเวณวิหารหมายเลข 29 ด้าน SEQ

3.8.4 ชิ้นส่วนโลหะ

จากการขุดค้นได้พบชิ้นส่วนโลหะบริเวณ วิหารหมายเลข 59 ด้าน NEQ วิหารหลวงหมายเลข 2 ด้าน NEQ วิหารหมายเลข 33 และเจดีย์หมายเลข 36 พบจำนวน 7 ชิ้น น้ำหนัก 150 กรัม

3.8.5 แหวนสำริด

จากการขุดค้นพบแหวนสำริด ซึ่งไม่ระบุที่มา แหวนสำริดมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 ม. และมีความหนา 0.3 ซม. พบจำนวน 1 ชิ้น น้ำหนัก 5 กรัม

3.8.6 โบราณวัตถุประเภทเปลือกหอย

จากการขุดค้นวัดพระศรีสรรเพชญ์ พบเปลือกหอยปริมาณมากพอประมาณ หอยที่พบจัดเป็นหอบกาบ ซึ่งมีสีขาว และมีความแวววาวของเปลือกหอย พบจำนวน 45 ชิ้น น้ำหนัก 4,080 กรัม

3.8.7 ประติมากรรมหินอ่อน

จัดเป็นประติมากรรมที่ทำมาจากหินอ่อน ครึ่งคนครึ่งสัตว์ ซึ่งพบในสภาพไม่สมบูรณ์ แยกออกเป็น 3 ส่วนซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ชิ้นที่ 1 ส่วนหน้าคน พบเพียงครึ่งหน้า สวมเครื่องประดับศีรษะกว้าง ประมาณ 14 เซนติเมตร สูง ประมาณ 13 เซนติเมตร

ชิ้นที่ 2 ชิ้นส่วนตั้งแต่คอลงมาจนถึงลำตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นตัวคน เพศหญิงมีหน้าอกมีปีกอยู่กลางหลังทั้ง 2 ข้างแต่หักไป สวมเครื่องประดับบริเวณคอ มีลักษณะเป็นเชือกถักเป็นเปีย แล้วนำมาผูกที่คอ กว้าง ประมาณ 26 เซนติเมตร สูง ประมาณ 34 เซนติเมตร

ชิ้นที่ 3 ชิ้นส่วนลำตัวช่วงล่างจนถึงฐาน ซึ่งได้เสียหายไปบางส่วน โดยลำตัวช่วงล่างเป็นสิงโต นั่งอยู่ในท่าชันเข่าทั้ง 2 ข้าง กว้าง ประมาณ 37 เซนติเมตร สูง ประมาณ 39 เซนติเมตร ฐาน สูงประมาณ 5 เซนติเมตร

3.8.8 ประติมากรรมหินอ่อน

ไม่ทราบว่าเป็นอะไรเนื่องจากพบเพียงบางส่วนเท่านั้น คาดว่าน่าจะเป็นส่วนลำตัว ซึ่งมีลักษณะคล้ายตัวปลา คือ มีเกล็ดแบบเกล็ดปลาเป็นริ้วๆขนาดค่อนข้างใหญ่ มีฝ่าวงทับอยู่บนหลัง ฝ่าเป็นลายพรรณพฤกษา เรียกว่าลายใบผักกาด นอกจากนี้บริเวณที่คาดว่าน่าจะเป็นส่วนบนยังมีลายคล้ายครีบบปลาอยู่ด้านข้างทั้ง 2 ด้าน กว้าง ประมาณ 30 เซนติเมตร ยาวประมาณ 48 เซนติเมตร สูง ประมาณ 30 เซนติเมตร

3.8.9 ประติมากรรมดินเผารูปสิง

เป็นประติมากรรมดินเผาเนื้อแกร่ง พบเพียงส่วนศีรษะ ซึ่งมีลักษณะเป็นสิง ทาน้ำเคลือบ ด้านในกลวงไม่ทึบ ลักษณะใบหน้าสิงอยู่ในอากัปกริยาแยกเขี้ยวขึ้น

ข้อที่น่าสังเกต คือ บริเวณพื้นเขี้ยวด้านบนทั้ง 2 ข้างของสิงมีลักษณะคล้ายเขี้ยวที่ยกขึ้นออกมา สูง ประมาณ 15 เซนติเมตร กว้าง ประมาณ 12 เซนติเมตร

3.8.10 ชิ้นส่วนประติมากรรมหน้าคน

เป็นประติมากรรมดินเผาเนื้อแกร่ง พบเพียงส่วนใบหน้าและศีรษะ ลักษณะเป็นหน้าคนสวมชฎามงกุฎ ลักษณะการแสดงออกทางสีหน้าอยู่ในลักษณะโกรธเกรี้ยว ถ้าวทำเป็นสันมีขนาดหนาและใหญ่ หัวคิ้วมีลักษณะขุ่นติดกัน ปากมีลักษณะงุ้มลงคล้ายกำลังโกรธ ลักษณะใบหน้าค่อนข้างกลม

กว้าง ประมาณ 15 เซนติเมตร

สูง ประมาณ 22 เซนติเมตร

3.8.11 ชิ้นส่วนประติมากรรมรูปบุคคล

เป็นประติมากรรมดินเผาเนื้อแกร่ง เนื้อค่อนข้างหยาบ พบเพียงส่วนน่องลงไปจนถึงเท้า เป็นประติมากรรมค่อนข้างใหญ่ สวมกำไลตรงบริเวณข้อเท้า ตรงบริเวณน่องพบมีการทำเป็นรอยข่นคล้ายรอยขอบกางเกง คาดว่าน่าจะเป็นงูงกางเกงที่ขาดมาอยู่บริเวณน่อง

กว้าง ประมาณ 11 เซนติเมตร

สูงประมาณ 27 เซนติเมตร

ความยาวของปลายเท้า-สันเท้า ประมาณ 23.5 เซนติเมตร

บทที่ 4

การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

การศึกษารูปแบบวิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรมวัดพระศรีสรรเพชญ์ จะศึกษาเฉพาะโบราณสถานที่ทำกรขุดแต่งในครั้งนี (ปีงบประมาณ 2546) ส่วนโบราณสถานองค์อื่นภายในวัดยังไม่ได้รับการขุดแต่ง จึงยังขาดข้อมูลบางส่วนไป ในอนาคตเมื่อมีการขุดแต่งแล้วเสร็จทั้งวัดคงสามารถวิเคราะห์รูปแบบที่สมบูรณ์ได้ ผลการศึกษาวิเคราะห์มีดังนี้

4.1 ด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี

วัดพระศรีสรรเพชญ์ จัดได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดวัดหนึ่งภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นพระอารามหลวงที่ตั้งอยู่ในเขตพระบรมมหาราชวัง ครั้นเมื่อกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย มีฐานานุศักดิ์เทียบเท่ากับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในเขตพระบรมมหาราชวังของกรุงเทพมหานคร ในสมัยรัตนโกสินทร์

ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา มีการกล่าวถึงวัดพระศรีสรรเพชญ์ว่า ในบริเวณที่ตั้งวัดพระศรีสรรเพชญ์นั้น แต่เดิมเป็นที่ที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) สร้างพระราชมณเฑียรขึ้นเป็นที่ประทับ เมื่อได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีใน พ.ศ.1893⁵ ณ ตำบลหนองโสน เมื่อจุลศักราช 712 ปีชวด โทศก ตรงกับวันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 6 ค่ำ เพลา 3 นาฬิกา 9 บาท โดยสมเด็จพระเจ้าอู่ทองโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังขึ้น ณ ที่ดอนห่างจากแม่น้ำราว 12 เส้นเศษ และได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างปราสาทขึ้น 3 องค์ คือ พระที่นั่งไพฑูริย์มหาปราสาท พระที่นั่งไพชยนต์มหาปราสาท และพระที่นั่งไอศวรรย์มหาปราสาท “

ในหนังสือ “คำให้การชาวกรุงเก่า” ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์เมื่อครั้งสร้างพระนครใหม่นี้ไว้ ดังข้อความว่า

“สร้างพระราชวัง บูชาเทพยดา สร้างมหาปราสาท 3 องค์ เสาทุกต้นให้ตั้งวงเวียนกัน เช่นรูปสังข์ทักษิณาวัฏ (ซ้ายไปขวา) วังอิฐ 8 แผ่น เรียงกันไปตามเสาปราสาททุกๆ ต้น บนอิฐทั้ง 8 แผ่นนั้น ตั้งพานทอง มีหญ้าแพรกทั้ง 8 พาน ซึ่งเป็นการเสี่ยงทายตามพิธีพราหมณ์ เมื่อยกเสามา

⁵ “พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์” ใน คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ (พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2510), หน้า 450.

ปราสาทหลงหลุม และยกเครื่องบนหลายวัน หล้าแพรกเสียงทาก็สดชื่นปรกติ ทายว่าพระนครนั้น จะรุ่งเรือง” ที่สร้างขึ้น⁶

ครั้นล่วงมาถึง พ.ศ.1991 เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เสด็จขึ้นเสวยราชย์เป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ 8 แห่งกรุงศรีอยุธยา (ครองราชย์ พ.ศ.1991-2031) ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายพระราชมณเฑียรขึ้นไปสร้างทางด้านเหนือ ริมแม่น้ำลพบุรี (ปัจจุบันแม่น้ำลพบุรีคือคูเมืองทางด้านเหนือของตัวเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา) และยกที่พระราชมณเฑียรเดิมทั้งหมดให้เป็นเขตพุทธาวาสสถาปนาขึ้นเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ เพื่อให้เป็นพระอารามหลวงภายในพระบรมมหาราชวัง ดังข้อความในพระราชพงศาวดารว่า

“ ศักราช 796 ปีชวด ออศก (พ.ศ. 1977) สมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าเสด็จสวรรคตอยู่ในราชสมบัติ 17 ปี สมเด็จพระรามาศวรเจ้าผู้เป็นพระราชบุตรขึ้นเสวยราชย์ทรงพระนามสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ยกวังทำเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ เสด็จมาอยู่ริมน้ำ จึงให้สร้างพระที่นั่งเบญจรัตนมหาปราสาทองค์หนึ่ง สร้างพระที่นั่งสรรเพชญปราสาทองค์หนึ่ง⁷

สาเหตุการย้ายพระราชมณเฑียรไปทางทิศเหนือติดกับคลองเมือง ซึ่งเป็นแม่น้ำลพบุรีเก่า สันนิษฐานว่าบริเวณคับแคบและทรุดโทรม เนื่องจากการสร้างพระราชวังมา 90 ปี เศษแล้ว และการย้ายพระราชวังไปทางทิศเหนือใกล้กับแม่น้ำทำให้สะดวกในการเดินทาง และสามารถจัดระบบระบายน้ำได้ดี และได้ใช้บริเวณเดิมสร้างวัดประจำพระราชวังขึ้น วัดพระศรีสรรเพชญ์จึงได้กลายเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชวัง เพื่อใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีต่างๆ ของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พระราชพิธีทักษิณานุประทาน และเป็นที่เสด็จออกบำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ รวมทั้งเป็นที่เก็บพระบรมอัฐิของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ด้วย⁸ สถาปัตยกรรมที่ปรากฏว่าสร้างในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนี้ไม่ปรากฏร่องรอยของหลักฐานให้เห็นได้ในปัจจุบัน สันนิษฐานว่าแต่เดิมอาจสร้างด้วยไม้ ซึ่งผุพังไปตามกาลเวลา

ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 พระมหากษัตริย์ลำดับที่ 10 แห่งกรุงศรีอยุธยา (ครองราชย์ พ.ศ.2034-2072) ซึ่งเป็นพระราชโอรสองค์รองของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ปรากฏหลักฐานทั้งทางด้านเอกสารและหลักฐานทางด้านสถาปัตยกรรมว่าได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้

⁶ “คำให้การชาวกรุงเก่า ภาคที่ 1 พงศาวดาร,” ใน คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์, หน้า 56.

⁷ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริกร, 2507), หน้า 12-13.

⁸ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, ผู้เรียบเรียง, “การสัมมนาและนิทรรศการทางวิชาการ เรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรมของวัดพระศรีสรรเพชญ์ (ส่วนที่ 1),” หน้าจั่ว ฉบับที่ 8 ปีการศึกษา 2531 (2531) : 6-7.

สร้างสถาปัตยกรรมขึ้นภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ คือ โปรดฯ ให้สร้างพระเจดีย์ขึ้นภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ เพื่อบรรจุพระอัฐิธาตุของพระราชบิดาและพระเชษฐา คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระราชบิดา ซึ่งเป็นผู้ทรงสถาปนาพระอารามหลวงนี้ขึ้น และสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (ครองราชย์ พ.ศ.2031-3034) ซึ่งเป็นพระเชษฐาธิราช ดังปรากฏข้อความในพระราชพงศาวดารว่า

“ศักราช 854 ชวดศก (พ.ศ. 2035) ประดิษฐานพระมหาสถูปพระบรมธาตุ สมเด็จพระบรมไตรโลก และสมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้า”⁹

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2042 ก็โปรดฯ ให้สร้างพระวิหารหลวงของวัดพระศรีสรรเพชญ์ขึ้น และโปรดฯ ให้หล่อพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ภายในพระวิหารหลวงที่สร้างขึ้น ในปี พ.ศ. 2043 พระพุทธรูปที่โปรดเกล้าฯ ให้หล่อนั้นได้ถวายพระนามว่า “พระศรีสรรเพชญ์” ข้อความที่ระบุเรื่องราวดังกล่าว ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ดังนี้

“ศักราช 861 มะแมศก (พ.ศ.2042) แรกสร้างพระวิหารวัดศรีสรรเพชญ์”

“ศักราช 862 วอกศก (พ.ศ.2043) สมเด็จพระรามาธิบดีเจ้า แรกให้หล่อพระพุทธเจ้าพระศรีสรรเพชญ์ และแรกหล่อในวันอาทิตย์ ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 6 ครั้นถึงศักราช 865 กุนศก(พ.ศ.2046) วันศุกร์ วันศุกร์ ขึ้น 11 ค่ำ เดือน 8 หลอมพระพุทธเจ้าพระศรีสรรเพชญ์ คณาพระพุทธเจ้านั้น แต่พระบาทถึงยอดพระรัศมีนั้น สูงได้ 8 วา(16 สอก) พระพักตร์นั้นยาวได้ 4 สอก กว้างพระพักตร์นั้น 3 สอก และพระอุระนั้นกว้าง 11 สอก (5.50 เมตร) และทองหล่อพระพุทธเจ้านั้นหนัก 5 หมื่น 3 พันซึ่งทองคำหุ้มนั้นหนักสองร้อยแปดสิบหกชั่ง ช้างหน้านั้นทองเนื้อ 7 น้ำสองขา ช้างหลังนั้นทองเนื้อ 6 น้ำสองขา”¹⁰

จากหลักฐานทางด้านสถาปัตยกรรมภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน อันมีเจดีย์ทรงระฆัง 3 องค์ เรียงกันเป็นประธานของวัด ในกรณีของเจดีย์ประธานอีกองค์หนึ่งนั้น ได้มีนักวิชาการบางท่านอธิบายไว้ว่า เจดีย์อีกองค์หนึ่งนั้นเป็นเจดีย์ที่ก่อสร้างเพิ่มเติมในรัชกาลต่อมาในสมัยของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ ครองราชย์ พ.ศ.2072-2076) พระราชโอรสของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2072 เพื่อบรรจุพระอัฐิธาตุของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ซึ่งเป็นพระราชบิดาของพระองค์¹¹

⁹ “พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์,” ใน คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษร, หน้า 452.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 453.

¹¹ หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์, “วัดพระศรีสรรเพชญ์,” ใน พระราชวังและวัดโบราณในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511), หน้า 27.

ถึงแม้ว่าภายหลังรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 แล้ว จะไม่มีข้อมูลทางด้านเอกสาร ระบุเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติการสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆ ภายในวัด แต่สืบเนื่องมาจากความสำคัญของ วัดพระศรีสรรเพชญ์ซึ่งเป็นวัดในพระราชวังในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำให้พอจะสันนิษฐานได้ว่า สถาปัตยกรรมที่ปรากฏภายในวัดย่อมได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์มาโดยตลอด ดังปรากฏร่องรอย ของหลักฐานให้เห็นได้ในปัจจุบัน

จนกระทั่งถึงรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พบว่าภายในวิหารหลวงวัดพระศรีสรรเพชญ์นั้น นอกจากจะเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์แล้ว ด้านหลังฐานพระศรีสรรเพชญ์ จะมีฐานชุกชีใหญ่อีกอันหนึ่ง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญๆ ของหลวง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เช่น พระพุทธสิหิงค์ ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้มาเมื่อครั้งตีได้เมืองเชียงใหม่ ก็เคยประดิษฐานอยู่ภายในวิหารนี้¹²

นอกจากนี้ที่ด้านหลังวิหารจะมีจระนำ บรรจุพระบรมอัฐิพระเจ้าแผ่นดินต่างๆ ดังปรากฏในพระราชพงศาวดาร ซึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งถวายพระเพลิงสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แล้วนำพระบรมอัฐิไปบรรจุไว้ ณ ท้ายจระนำ ดังข้อความว่า

“ครั้นดับพระเพลิง แล้วแจ้งพระรูป สดับปรกมภ์พระสงฆ์อีกสี่ร้อยรูป แล้วเก็บพระอัฐิใส่พระโกศน้อยอัญเชิญขึ้นพระยานมาศแท่นเป็นขบวนเข้ามายังพระราชวัง จึงอัญเชิญพระโกศพระอัฐิเข้าบรรจุไว้ ณ ท้ายจระนำ พระมหาวีหาร วัดพระศรีสรรเพชญ์คาราม”¹³

ภายหลังจากรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ระบุว่าได้มีบูรณะปฏิสังขรณ์ 2 ครั้ง คือ ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าปราสาททองครั้งหนึ่ง และ ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศอีกครั้งหนึ่ง¹⁴

จากหลักฐานที่ได้พบภายหลังการขุดแต่งมหาเจดีย์ภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ของราชบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2475 นั้นทำให้เราได้ทราบถึงธรรมเนียมหรือประเพณีที่สำคัญ ในการสร้างพระเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิบุคคลธรรมดาหรือพระราชินีได้ประการหนึ่ง กล่าวคือ ในการขุดแต่งพระมหาเจดีย์องค์ด้านทิศตะวันออก ที่พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐฯ ระบุว่าเจดีย์ที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 สร้างเพื่อบรรจุพระบรมอัฐิธาตุของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนั้น ได้พบว่ามีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ภายใน โดยบรรจุอยู่ในสถูปถึง 7 ชั้น แต่ไม่

¹² หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์, “วัดพระศรีสรรเพชญ์,” ใน พระราชวังและวัดโบราณในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, หน้า 28.

¹³ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน (พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2515), หน้า 503.

¹⁴ ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 63 ตำนานกรุงเก่า, หน้า

พบพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งอาจถูกขโมยลักลอบขุดเอาพระโกศไปก่อนที่ราชบัณฑิตฯ จะได้ดำเนินการเข้าขุดแต่ง ซึ่งการขุดพบพระบรมสารีริกธาตุภายในพระเจดีย์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงประเพณีในการสร้างเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิ คังที่หลวงบริบาลบริรักษ์ ได้ทรงอธิบายไว้ว่า

“เนื่องจากพระราชธาตุนั้นเป็นอนุสาวรีย์บุคคล คือบุคคลที่ควรแก่สถาปนา บุคคลที่ควรแก่สถาปนานั้นได้แก่ 1. พระพุทธเจ้า 2. พระปัจเจกพุทธเจ้า 3. พระอรหันตชีนาสพ 4. พระเจ้าจักรพรรดิ เพราะฉะนั้นจึงเป็นธรรมเนียมหรือประเพณี ถ้าจะบรรจุอัฐิบุคคลธรรมดา หรือแม้แต่พระราชอาญา จะต้องอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุบรรจุเสียก่อนให้เป็นสถาปนาอันแท้จริง แล้วจึงได้เอาอัฐิธาตุของพระราชอาญาหรือบุคคลธรรมดาบรรจุตามในภายหลัง”¹⁵

เมื่อเสด็จกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ.2310 วัดพระศรีสรรเพชญ์ถูกไฟไหม้ทั่วทั้งพระอาราม องค์พระศรีสรรเพชญ์ถูกถลอกออกทองไปหมดสิ้น เหลือเพียงแกนสำริด ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญลงกรุงเทพฯ พร้อมกับพระโลกนาถซึ่งประดิษฐานอยู่ทางวิหารทิศเหนือของพระวิหารหลวงวัดพระศรีสรรเพชญ์ เมื่อสถาปนาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามขึ้นเป็นพระอารามหลวง ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานพระพระโลกนาถ ไว้ในพระวิหารทิศตะวันออก ซึ่งยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และส่วนพระศรีสรรเพชญ์นั้นอยู่ในสภาพที่ชำรุดเกินกว่าจะซ่อมได้ ทรงดำริจะหล่อใหม่ ได้มีพระราชปณิธานว่าพระราชอาญาผู้ใหญ่ มีสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น ถวายคำแนะนำว่าไม่เป็นการสมควรที่จะเอาพระพุทธรูปเจ้าเข้าหล่อในไฟอีก พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระเจดีย์เพื่อประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ไว้ภายใน ถวายพระนามพระเจดีย์ศรีสรรเพชญ์คาถาญาณ ปัจจุบันคือพระเจดีย์องค์กลางในจำนวนพระเจดีย์ใหญ่ 3 องค์ในวัดพระเชตุพนฯ¹⁶

¹⁵ หลวงบริบาลบริรักษ์, “วัดพระศรีสรรเพชญ์” พระราชวังและวัดโบราณในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, หน้า

¹⁶ หลวงบริบาลบริรักษ์, “วัดพระศรีสรรเพชญ์” พระราชวังและวัดโบราณในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, หน้า 27-28.

4.2 ด้านโบราณสถาน

4.2.1 พระวิหารหลวง(โบราณสถานหมายเลข 2)

รูปแบบวิหารหลวงระยะแรก

การสันนิษฐานรูปแบบพระวิหารหลวงในยุคแรกยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูล จากการขุดแต่งในครั้งนี้ได้พบว่ามีการสร้างบันไดทางขึ้นมุขที่ด้านข้างฝั่งทิศเหนือติดกับพระที่นั่งจอมทอง และมีร่องรอยการก่อพอกทับฐานของผนังวิหารด้านหน้า สันนิษฐานว่ารูปแบบของวิหารหลวงน่าจะมีรูปแบบคล้ายกับรูปแบบที่เห็นในปัจจุบันคือเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านหน้ามีมุขเด็จยื่นออกมาผนังด้านหน้าส่วนกลางก่อเป็นมุขเด็จมีมีประตูกลาง(สี่หับญชร) มีประตูเข้าด้านข้างอีกด้านละหนึ่งช่อง

ส่วนด้านหลังน่าจะสร้างเป็นมุขลด โดยด้านข้างเชื่อมต่อกับระเบียงคดและมีประตูทางเข้าด้านหลังตรงตำแหน่งที่เห็นเช่นปัจจุบันและมีพาไลโดยรอบวิหาร และจากการขุดแต่งที่ด้านหน้าวิหารหลวงได้พบว่ามีการสร้างพื้นมุขยื่นออกไปยาวกว่าพื้นมุขในปัจจุบันประมาณ 6.0 เมตรและมีบันไดขึ้นสู่มุขดังกล่าว ด้านในพระวิหารคงมีฐานชุกชีเดี่ยวที่ประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งมีการประดับลวดลายปูนปั้นเป็นลายดอกพุดตาน และลายครุฑแบก ส่วนฐานชุกชีด้านหลังคงสร้างขึ้นในสมัยหลัง

รูปแบบวิหารหลวงในระยะหลังสุด

ช่วงเวลาระหว่างรูปแบบระยะแรกกับระยะหลังสุดวิหารหลังนี้คงมีการบูรณะปรับปรุงบ้างแต่ไม่ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนจึงยังไม่ขอกกล่าวถึง รูปแบบวิหารหลวงในระยะหลังสุดมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมุขทางด้านหน้า ได้มีการลดความยาวของพื้นมุขดังกล่าวและมีการยกระดับพื้นมุขให้สูงขึ้นลักษณะเป็นเฉลียง ซึ่งอาจจะเป็นสมัยเดียวกับการสร้างพระที่นั่งจอมทองในสมัยพระเจ้าทรงธรรม มีการสร้างชายคามาคลมเฉลียงด้านหน้าโดยเพิ่มเสากลมอีกแปดต้น ขนาดของเสาที่เฉลียงด้านหน้ามีขนาดเล็กกว่าเสาพาไลที่เชื่อว่ามีมาตั้งแต่แรกสร้าง

ส่วนทางด้านหลังมีการขยับแนวของมุขออกไปมีขนาดเท่ากับมุขทางด้านหน้า โดยใช้ผนังเดิมก่อเป็นจรมัน ใส่ซาลาดชั้น แต่ในปัจจุบันที่เห็นเป็นร่องลึกลงไปคล้ายสระรอบเพราะการขุดแต่งในระยะหนึ่งลอกเอาดินออก มีต่อม่อเว็นระยะอิฐวางคงเพื่อปูพื้นไม้ เพราะอยู่ภายในอาคารมุขด้านหลัง

4.2.2 วิหารพระโลกนาถ(โบราณสถานหมายเลข 4)

ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวง สร้างคู่กับวิหารพระปาเลไลย์ด้านทิศใต้ วิหารหลังสร้างขึ้นเพื่อประดิษฐาน "พระโลกนาถ" ซึ่งเป็นพระพุทธรูปประทับยืนแสดงปางห้ามพระแก่นจันทร์ ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ในพระวิหารทิศตะวันออกมุมหลังวัดพระเชตุพนฯ กรุงเทพฯ เดิมมีสภาพปรักหักพัง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดฯ ให้มีการปฏิสังขรณ์จนแล้วเสร็จส่วนภายในองค์พระบรรจุพระบรมธาตุไว้ และถวายพระนามว่า "โลกนาถศาสดาจารย์"

วิหารมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการต่อมุขยื่นไปด้านหน้า มุขที่ต่อออกไปนี้อาจเป็นการบูรณะในภายหลัง เพราะสังเกตได้ว่าพาลอจะมีเพียงโคยรอบอาคารส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสเท่านั้น เป็นอาคารที่ไม่มีหน้าต่าง ใช้เทคนิคการเจาะช่องแสงเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเช่นเดียวกับวิหารหลวง มีการปูพื้นอิฐเป็นลานเชื่อมต่อกับอาคารที่สร้างติดกัน ได้แก่พระวิหารหลวงด้านทิศใต้และพระที่นั่งจอมทองด้านทิศเหนือ

ซึ่งคติการสร้างมณฑปหรือวิหาร ได้ด้านข้างวิหารนั้นเป็นอิทธิพลของศิลปะสถาปัตยกรรมสุโขทัย เช่นการวางผังวัดมหาธาตุ สุโขทัย ที่มีการสร้างมณฑปพระอัฐารศขนาบสองข้างของพระวิหาร

4.2.3 พระที่นั่งจอมทอง(โบราณสถานหมายเลข 5)

เป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม(พ.ศ. 2153 - 2171) เพื่อใช้เป็นที่ฟังธรรมเทศนา ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระนพรตน์ได้บันทึกไว้ว่า

"...ครั้งนั้นญี่ปุ่นเข้ามาค้าขายหลายลำ ญี่ปุ่นโกรธว่าเสนาบดีได้เป็นธรรมคบคิดกันเข้า ด้วยพระพิมลธรรม นำพระมหากษัตริย์เสีย ญี่ปุ่นคุมกันได้ประมาณ ๕๐๐ ยกเข้ามาในท้องสนามหลวงคอยคุมเอาพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกมาฟังพระสงฆ์บอกหนังสือ ณ พระที่นั่งจอมทองสามหลัง ขณะนั้นพอพระสงฆ์วัดประดู่โรงธรรมเข้ามาแปดรูป พาเอาพระองค์เสด็จออกมาต่อหน้าญี่ปุ่น ครั้งพระสงฆ์พาเสด็จไปแล้วญี่ปุ่นร้องอื้ออึงขึ้นว่าจะกุมเอาพระองค์แล้ว เป็นไรจึงนั่งเสียเล่า ญี่ปุ่นทุ่มเดียวกันเป็นโกลาหล ฝ่ายพระมหาอำมาตย์คุมพลได้ไต่รบญี่ปุ่นล้มตายเป็นอันมาก ญี่ปุ่นแตกไปจากพระราชวัง ลงสำเภานี้ไป ตั้งแต่เข้ามาสำเภาเมืองญี่ปุ่นก็มีได้เข้ามาค้าขาย ณ กรุงเทพมหานครอีกเลย...."

พระที่นั่งจอมทอง เป็นพระที่นั่งแบบสามมุข เพราะที่ปรากฏในปัจจุบันทั้งทางด้านหน้าและด้านหลังมีมุขก่อก่อยื่นออกมา สภาพค่อนข้างสมบูรณ์มีเพียง โครงหลังคาที่เป็นไม้เท่านั้นที่พังทลายหายไป จะเห็นได้ว่าอาคารมีการเจาะช่องหน้าต่างโดยรอบไม่เหมือนกับอาคารเวดล้อมทั่วไป ซึ่งสร้างมาตั้งแต่ระยะแรก ซึ่งเป็นอิทธิพลของสถาปัตยกรรมทางตะวันตก หลังคาที่พังทลายหายไป มีโครงเป็นไม้หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบดำ ลักษณะ โครงหลังคามีมุขยื่นด้านหน้า - หลังด้านละสามมุข โดยมุขกลางมีขนาดใหญ่กว่าอีกสองมุขด้านข้าง

4.2.4 หอระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 6)

หอระฆังเป็นอาคารทรงจตุรมุข มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ทิศ ที่ผนังมีการประดับลวดลายปูนปั้นลายกรวยเชิงและลายประจายมกำมปู ส่วนยอดที่พังทลายหายไปสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นทรงปราสาท(?)

โครงหลังคาที่สร้างคลุมหอระฆังนี้ น่าจะสร้างขึ้นภายหลัง มีการก่อเสารูปแปดเหลี่ยมรองรับโครงหลังคา ตรงตำแหน่งที่มุมของอาคารจตุรมุขและมีการสร้างระเบียงซ้อนกันสองชั้น โดยที่แนวระเบียงแต่ละมีเสารูปแปดเหลี่ยมรองรับหลังคาอีกชั้นหนึ่ง จากหลักฐานแสดงให้เห็นว่าโครงหลังคาของหอระฆังหลังนี้ น่าจะเป็นทรงมณฑป มีการสร้างหลังคาซ้อนกัน ไม่น้อยกว่าสามดับ

4.2.5 วิหารราย

รูปแบบวิหารรายจะมีรูปแบบเหมือนกันเกือบทุกหลัง คือเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออกและทิศเหนือแล้วแต่ตำแหน่งที่ตั้ง ฐานชั้นล่างเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่หรือฐานบัวธรรมดา ผนังของวิหารเหล่านี้เชื่อว่าไม่มีการเจาะช่องหน้าต่างเพราะเป็นอาคารที่สร้างในยุคแรกๆ แต่จะมีการเจาะเป็นช่องแสงรูปแบบต่างๆกัน ดังเช่นหลักฐานที่เห็นจากวิหารราย หมายเลข 61,63 และ 65 ส่วนประตูทางเข้าก็จะสร้างตามแต่ละหลัง ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่โครงหลังคาน่าจะมีรูปแบบที่เหมือนกัน คือมีโครงหลังคาเป็นไม้มุงด้วยกระเบื้องเคลือบดำ เสาภายในมี 2 แถว แถวละ 4 ต้น เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีพาไลโดยรอบอาคาร เป็นเสาทรงกลมรองรับชายคา ภายในมีฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปทุกหลัง วิหารทั้งหมดนี้ต่างได้รับการซ่อมแซมมาไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้งตามความเสียหายที่ได้รับในแต่ละหลัง

4.2.6 เจดีย์ราย

เป็นเจดีย์ทรงระฆังทั้งหมด มีรูปทรงโดยรวมเหมือนกัน โดยเฉพาะตั้งแต่ชั้นมาลัยเถาขึ้นไปคือเป็นชั้นบัวคว่ำ มาลัยเถา 3 ชั้น บัวปากระฆัง องค์กรระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปลียอดและเม็คน้ำค้างตามลำดับ มีเพียงส่วนฐานเท่านั้นที่รูปทรงอาจไม่เหมือนกันคือมีทั้งรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปแปดเหลี่ยม ทุกองค์จะมีฐานบัวหรือฐานบัวลูกแก้วอกไก่องค์ละหนึ่งชุดตำแหน่งต่างๆกันแล้วแต่ละองค์

4.2.7 เจดีย์ประจำมุม

เป็นเจดีย์ที่อยู่ในตำแหน่งประจำมุมของวัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้แก่เจดีย์รายหมายเลข 11, 32, 42 และ 64 เป็นเจดีย์ทรงระฆังกลมมีซุ้มจรนำทั้ง 4 ทิศ มีบันไดทางขึ้นซุ้มทั้ง 4 ด้านเหมือนกัน ซึ่งเจดีย์องค์นี้ประกอบด้วยฐานเขียงสี่เหลี่ยมจัตุรัสหนึ่งชั้นบนฐานเขียงเป็นหน้ากระดานกลมซ้อนกัน 4 ชั้น ถัดไป คือ ฐานปัทม์ บัวคว่ำ มาลัยเถา ซึ่งซุ้มจรนำจะอยู่ตรงชั้นมาลัยเถาและบัวปากระฆัง ถัดจากบัวปากระฆังเป็นองค์กรระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน และปลียอด ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป

วัดพระศรีสรรเพชญ์ จัดได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดวัดหนึ่งในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นพระอารามหลวงที่ตั้งอยู่ในเขตพระบรมมหาราชวัง ครั้นเมื่อกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทย มีฐานานุศักดิ์เทียบเท่ากับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในเขตพระบรมมหาราชวังของกรุงเทพมหานคร ในสมัยรัตนโกสินทร์

ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา มีการกล่าวถึงวัดพระศรีสรรเพชญ์ว่า ในบริเวณที่ตั้งวัดพระศรีสรรเพชญ์นั้น แต่เดิมเป็นที่ที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) สร้างพระราชมณเฑียรขึ้นเป็นที่ประทับ เมื่อได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีใน พ.ศ.1893 ครั้นล่วงมาถึง พ.ศ.1991 เมื่อสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เสด็จขึ้นเสวยราชย์เป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ 8 แห่งกรุงศรีอยุธยา (ครองราชย์ พ.ศ.1991-2031) ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายพระราชมณเฑียรขึ้นไปสร้างทางด้านเหนือริมแม่น้ำลพบุรี (ปัจจุบันแม่น้ำลพบุรีคือคูเมืองทางด้านเหนือของตัวเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา) และยกที่พระราชมณเฑียรเดิมทั้งหมดให้เป็นเขตพุทธาวาส สถาปนาขึ้นเป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ เพื่อให้เป็นพระอารามหลวงภายในพระบรมมหาราชวัง ใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีต่างๆ ของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พระราชพิธีทักษิณานุประทาน และเป็นที่เสด็จออกบำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ รวมทั้งเป็นที่เก็บพระบรมอัฐิของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ด้วย สถาปัตยกรรมที่ปรากฏว่าสร้างในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนี้ไม่ปรากฏร่องรอยของหลักฐานให้เห็นได้ในปัจจุบัน สันนิษฐานว่าแต่เดิมอาจสร้างด้วยไม้ ซึ่งผุพังไปตามกาลเวลา

ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 พระมหากษัตริย์ลำดับที่ 10 แห่งกรุงศรีอยุธยา (ครองราชย์ พ.ศ.2034-2072) ซึ่งเป็นพระราชโอรสองค์รองของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้ปรากฏหลักฐานทั้งทางด้านเอกสารและหลักฐานทางด้านสถาปัตยกรรมว่าได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างสถาปัตยกรรมขึ้นภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ คือ โปรดฯ ให้สร้างพระเจดีย์ขึ้นภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ เพื่อบรรจุพระอัฐิธาตุของพระราชบิดาและพระเชษฐา คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระราชบิดา ซึ่งเป็นผู้ทรงสถาปนาพระอารามหลวงนี้ขึ้น และสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (ครองราชย์ พ.ศ.2031-3034) ซึ่งเป็นพระเชษฐาธิราช

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2042 ก็โปรดฯ ให้สร้างพระวิหารหลวงของวัดพระศรีสรรเพชญ์ขึ้น และโปรดให้หล่อพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ภายในพระวิหารหลวงที่สร้างขึ้น ในปี พ.ศ. 2043 พระพุทธรูปที่โปรดเกล้าฯ ให้หล่อขึ้นได้ถวายพระนามว่า “พระศรีสรรเพชญ์”

จากหลักฐานทางด้านสถาปัตยกรรมภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน อันมีเจดีย์ทรงระฆัง 3 องค์ เรียงกันเป็นประธานของวัด ในกรณีของเจดีย์ประธานอีกองค์หนึ่งนั้นได้มีนักวิชาการบางท่านอธิบายไว้ว่า เจดีย์อีกองค์หนึ่งนั้นเป็นเจดีย์ที่ก่อสร้างเพิ่มเติมในรัชกาลต่อมาในสมัยของสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (สมเด็จพระอาทิตยวงศ์ ครองราชย์ พ.ศ.2072-2076) พระราชโอรสของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2072 เพื่อบรรจุพระอัฐิธาตุของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ซึ่งเป็นพระราชบิดาของพระองค์ ถึงแม้ว่าภายหลังรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 แล้ว จะไม่มีข้อมูลทางด้านเอกสารระบุเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติการสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆ ภายในวัด แต่สืบเนื่องมาจากความสำคัญของวัดพระศรีสรรเพชญ์ซึ่งเป็นวัดในพระราชวังในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำให้พอจะสันนิษฐานได้ว่าสถาปัตยกรรมที่ปรากฏภายในวัดย่อมได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์มาโดยตลอด ดังปรากฏร่องรอยของหลักฐานให้เห็นได้ในปัจจุบัน

จนกระทั่งถึงรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พบว่าภายในวิหารหลวงวัดพระศรีสรรเพชญ์นั้น นอกจากจะเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศรีสรรเพชญ์แล้ว ด้านหลังฐานพระศรีสรรเพชญ์ จะมีฐานชุกชีใหญ่อีกอันหนึ่ง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญๆ ของหลวง ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เช่น พระพุทธสิหิงค์ ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้มาเมื่อครั้งตีได้เมืองเชียงใหม่ ก็เคยประดิษฐานอยู่ภายในวิหารนี้ นอกจากนี้ที่ด้านหลังวิหารจะมีจรณะา บรรจุพระบรมอัฐิพระเจ้าแผ่นดินต่างๆ

ภายหลังจากรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแล้ว ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ระบุว่าได้มีบูรณะปฏิสังขรณ์ 2 ครั้ง คือ ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าปราสาททองครั้งหนึ่ง และ ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศอีกครั้งหนึ่ง

จากหลักฐานที่ได้พบภายหลังการขุดแต่งมหาเจดีย์ภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์ของราชบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2475 นั้นทำให้เราได้ทราบถึงธรรมเนียมหรือประเพณีที่สำคัญในการสร้างพระเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิบุคคลธรรมดาหรือพระราชินีได้ประการหนึ่ง กล่าวคือ ในการขุดแต่งพระมหาเจดีย์องค์ด้านทิศตะวันออก ที่พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐฯ ระบุว่า เป็นเจดีย์ที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 สร้างเพื่อบรรจุพระบรมอัฐิธาตุของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนั้น ได้พบว่ามีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ภายใน โดยบรรจุอยู่ในสถูปถึง 7 ชั้น แต่ไม่

พบพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งอาจถูกขโมยลักลอบขุดเอาพระโกศไปก่อนที่ราชบัณฑิตฯ จะได้ดำเนินการเข้าขุดแต่ง ซึ่งการขุดพบพระบรมสารีริกธาตุภายในพระเจดีย์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงประเพณีในการสร้างเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิ

เมื่อเสียดวงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ.2310 วัดพระศรีสรรเพชญ์ถูกไฟไหม้ทั่วทั้งพระอาราม องค์พระศรีสรรเพชญ์ถูกถลอกออกทองไปหมดสิ้น เหลือเพียงแกนสำริด ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญลงกรุงเทพฯ พร้อมกับพระโลกนาถซึ่งประดิษฐานอยู่ทางวิหารทิศเหนือของพระวิหารหลวงวัดพระศรีสรรเพชญ์ เมื่อสถาปนาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามขึ้นเป็นพระอารามหลวง ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานพระพระโลกนาถ ไว้ในพระวิหารทิศตะวันออก ซึ่งยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และส่วนพระศรีสรรเพชญ์นั้นอยู่ในสภาพที่ชำรุดเกินกว่าจะซ่อมได้ ทรงดำริจะหล่อใหม่ ได้มีพระราชบัญชาถามพระราชาคณะผู้ใหญ่ มีสมเด็จพระสังฆราช เป็นต้น ถวายคำแนะนำว่าไม่เป็นการสมควรที่จะเอาพระพุทธรูปเจ้าเข้าหล่อในไฟอีก พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระเจดีย์เพื่อประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ไว้ใน ถวายพระนามพระเจดีย์ศรีสรรเพชญ์ดาญาณ ปัจจุบันคือพระเจดีย์องค์กลางในจำนวนพระเจดีย์ใหญ่ 3 องค์ในวัดพระเชตุพนฯ

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์) สมุหเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า ได้ดำเนินการขุดสมบัติจากกรุภายในเจดีย์วัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้พบพระพุทธรูปและเครื่องทองคำเป็นจำนวนมาก อีกทั้งในการขุดแต่งพระเจดีย์รายในวัดนี้ก็พบว่า ทั้งหมดล้วนแต่ทำขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิพระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งสิ้น เนื่องจากการพบโกศอัฐิภายในเจดีย์รายหลายองค์ ส่วนวิหารที่คั่นอยู่ระหว่างเจดีย์นั้น ใช้เป็นที่ทำบุญทักษิณานุประทานอุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

สำหรับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมภายในวัดพระศรีสรรเพชญ์นั้น ได้เริ่มกระทำการเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2499 ซึ่งเป็นการบูรณะพระมหาเจดีย์ 3 องค์ก่อน ต่อมาภายหลังจึงได้รับการบูรณะมาเป็นระยะ ปัจจุบันวัดพระศรีสรรเพชญ์จัดได้ว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดวัดหนึ่งภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยาที่ได้รับการดูแลควบคุมให้คงสภาพหลักฐานเดิมทางด้านสถาปัตยกรรมไว้ได้มากที่สุดวัดหนึ่ง

การสันนิษฐานรูปแบบพระวิหารหลวงในยุคแรกยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูล จากการขุดแต่งในครั้งนี้ได้พบว่ามี การสร้างบันไดทางขึ้นมุขที่ด้านข้างฝั่งทิศเหนือติดกับพระที่นั่งจอมทอง และมีร่องรอยการก่อพอกทับฐานของผนังวิหารด้านหน้า สันนิษฐานว่ารูปแบบของวิหารหลวงน่าจะมีรูปแบบคล้ายกับรูปแบบที่เห็นในปัจจุบันคือเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านหน้ามีมุขเด็จยื่นออกมาผนังด้านหน้าส่วนกลางก่อเป็นมุขเด็จมีมีประตูกลาง(สี่หับญชร) มีประตูเข้าด้านข้างอีกด้านละหนึ่งช่อง

ส่วนด้านหลังน่าจะสร้างเป็นมุขลด โดยด้านข้างเชื่อมต่อกับระเบียงคคและมีประตูทางเข้าด้านหลังตรงตำแหน่งที่เห็นเช่นปัจจุบันและมีพาไลโดยรอบวิหาร และจากการขุดแต่งที่ด้านหน้าวิหารหลวงได้พบว่ามี การสร้างพื้นมุขยื่นออกไปยาวกว่าพื้นมุขในปัจจุบันประมาณ 6.0 เมตรและมีบันไดขึ้นสู่มุขดังกล่าว ด้านในพระวิหารคงมีฐานชุกชีเดี่ยวที่ประดิษฐานพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งมีการประดับลวดลายปูนปั้นเป็นลายดอกพุดตาน และลายครุฑแบก ส่วนฐานชุกชีด้านหลังคงสร้างขึ้นในสมัยหลัง

ช่วงเวลาระหว่างรูปแบบระยะแรกกับระยะหลังสุดวิหารหลังนี้คงมีการบูรณะปรับปรุงบ้างแต่ไม่ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนจึงยังไม่ขอกกล่าวถึง รูปแบบวิหารหลวงในระยะหลังสุดมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมุขทางด้านหน้า ได้มีการลดความยาวของพื้นมุขดังกล่าวและมีการยกระดับพื้นมุขให้สูงขึ้นลักษณะเป็นเฉลียง ซึ่งอาจจะเป็นสมัยเดียวกับการสร้างพระที่นั่งจอมทองในสมัยพระเจ้าทรงธรรม มีการสร้างชายคามากุมเฉลียงด้านหน้าโดยเพิ่มเสากลมอีกแปดต้น ขนาดของเสาที่เฉลียงด้านหน้ามีขนาดเล็กกว่าเสาพาไลที่เชื่อว่ามีมาตั้งแต่แรกสร้าง

ส่วนทางด้านหลังมีการขยับแนวของมุขออกไปมีขนาดเท่ากับมุขทางด้านหน้า โดยใช้ผนังเดิมก่อเป็นจรมัน ใ้ซาลาลดชั้น แต่ในปัจจุบันที่เห็นเป็นร่องลึกลงไปคล้ายสระรอบเพราะการขุดแต่งในระยะหนึ่งลอกเอาดินออก มีตอม่อเว้นระยะอิฐวางตงเพื่อปูพื้นไม้ เพราะอยู่ภายในอาคารมุขด้านหลัง

วิหารพระโลกนาถตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวง สร้างคู่กับวิหารพระปาเลไลย์ด้านทิศใต้ วิหารหลังสร้างขึ้นเพื่อประดิษฐาน "พระโลกนาถ" ซึ่งเป็นพระพุทธรูปประทับยืนแสดงปางห้ามพระแก่นจันทร์ วิหารมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการต่อมุขยื่นไปด้านหน้า มุขที่ต่อออกไปนี้อาจเป็นการบูรณะในภายหลัง เพราะสังเกตได้ว่าพาไลจะมีเพียงโดยรอบอาคารส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสเท่านั้น เป็นอาคารที่ไม่มีหน้าต่าง ใช้เทคนิคการเจาะช่องแสงเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเช่นเดียวกับวิหารหลวง มีการปูพื้นอิฐเป็นลานเชื่อมต่อกับอาคารที่สร้างติดกัน ได้แก่พระวิหารหลวงด้านทิศใต้และพระที่นั่งจอมทองด้านทิศเหนือ

พระที่นั่งจอมทองเป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม(พ.ศ. 2153 - 2171) เพื่อใช้เป็นที่ฟังธรรมเทศนา เป็นพระที่นั่งแบบสามมุข เพราะที่ปรากฏในปัจจุบันทั้งทางด้านหน้าและด้านหลังมีมุขก่อก่อยื่นออกมา สภาพค่อนข้างสมบูรณ์มีเพียงโครงหลังคาที่เป็นไม้เท่านั้นที่พังทลายหายไป จะเห็นได้ว่าอาคารมีการเจาะช่องหน้าต่างโดยรอบไม่เหมือนกับอาคารเวดล้อมทั่วไป ซึ่งสร้างมาตั้งแต่ระยะแรก ซึ่งเป็นอิทธิพลของสถาปัตยกรรมทางตะวันตก หลังคาที่พังทลายหายไปมีโครงเป็นไม้หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบเตา ลักษณะโครงหลังคามีมุขยื่นด้านหน้า - หลังด้านละสามมุข โดยมุขกลางมีขนาดใหญ่กว่าอีกสองมุขด้านข้าง

หอรระฆังเป็นอาคารทรงจตุรมุข มีบันไดทางขึ้นทั้งสี่ทิศ ที่ผนังมีการประดับลวดลายปูนปั้นลายกรวยเชิงและลายประจายามก้ามปู ส่วนยอดที่พังทลายหายไปสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นทรงปราสาท(?) โครงหลังคาที่สร้างคลุมหอรระฆังนี้น่าจะสร้างขึ้นภายหลัง มีการก่อเสารูปแปดเหลี่ยมรองรับโครงหลังคา ตรงตำแหน่งที่มุมของอาคารจตุรมุขและมีการสร้างระเบียงซ้อนกันสองชั้น โดยที่แนวระเบียงแต่ละมีเสารูปแปดเหลี่ยมรองรับหลังคาอีกชั้นหนึ่ง จากหลักฐานแสดงให้เห็นว่าโครงหลังคาของหอรระฆังหลังนี้น่าจะเป็นทรงมณฑป มีการสร้างหลังคาซ้อนกันไม่น้อยกว่าสามดับ

รูปแบบวิหารรายจะมีรูปแบบเหมือนกันเกือบทุกหลัง คือเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออกและทิศเหนือแล้วแต่ตำแหน่งที่ตั้ง ฐานชั้นล่างเป็นฐานบัวลูกแก้วอกไก่หรือฐานบัวธรรมดา ผนังของวิหารเหล่านี้เชื่อว่าไม่มีการเจาะช่องหน้าต่างเพราะเป็นอาคารที่สร้างในยุคแรกๆ แต่จะมีการเจาะเป็นช่องแสงรูปแบบต่างๆกัน ดังเช่นหลักฐานที่เห็นจากวิหารรายหมายเลข 61,63 และ 65 ส่วนประตูทางเข้าก็จะสร้างตามแต่ละหลัง ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่โครงหลังคาน่าจะมีรูปแบบที่เหมือนกัน คือมีโครงหลังคาเป็นไม้มุงด้วยกระเบื้องเคลือบเตา เสาภายในมี 2 แถว แถวละ 4 ต้น เป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีพาไลโดยรอบอาคาร เป็นเสาทรงกลมรองรับชายคา ภายในมีฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปทุกหลัง วิหารทั้งหมดนี้ต่างได้รับการซ่อมแซมมาไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้งตามความเสียหายที่ได้รับในแต่ละหลัง

เจดีย์รายเป็นเจดีย์ทรงระฆังทั้งหมด มีรูปทรงโดยรวมเหมือนกันโดยเฉพาะตั้งแต่ชั้นมาลัยเถาขึ้นไปคือเป็นชั้นบัวคว่ำ มาลัยเถา 3 ชั้น บัวปากระฆัง องค์กรระฆัง บัลลังก์สี่เหลี่ยม ก้านฉัตรปลียอดและเม็ดน้ำค้างตามลำดับ มีเพียงส่วนฐานเท่านั้นที่รูปทรงอาจไม่เหมือนกันคือมีทั้งรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปแปดเหลี่ยม ทุกองค์จะมีฐานบัวหรือฐานบัวลูกแก้วอกไก่อ่งค์ละหนึ่งชุดตำแหน่งต่างๆกันแล้วแต่องค์

เจดีย์ที่อยู่ในตำแหน่งประจํามุมของวัดพระศรีสรรเพชญ์ ได้แก่เจดีย์รายหมายเลข 11, 32, 42 และ64 เป็นเจดีย์ทรงระฆังกลมมีซุ้มจระนำทั้ง 4 ทิศ มีบันไดทางขึ้นซุ้มทั้ง 4 ด้านเหมือนกัน ซึ่งเจดีย์องค์นี้ประกอบด้วยฐานเขียงสี่เหลี่ยมจัตุรัสหนึ่งชั้นบนฐานเขียงเป็นหน้ากระดานกลมซ้อนกัน 4 ชั้น ถัดไป คือ ฐานปัทม์บัวคว่ำ มาลัยเถา ซึ่งซุ้มจระนำจะอยู่ตรงชั้นมาลัยเถาและบัวปากระฆัง ถัดจากบัวปากระฆังเป็นองค์ระฆัง บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม ก้านฉัตร ปล้องไฉน และปลียอด ตามลำดับ

บรรณานุกรม

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯอยุธยา. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, ผู้เรียบเรียง, “การสัมมนาและนิทรรศการทางวิชาการ เรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรมของวัดพระศรีสรรเพชญ์ (ส่วนที่ 1),” วารสารหน้าจั่ว ฉบับที่ 8 ปีการศึกษา 2531 (2531) : 6-7.

ศรีศักร วัลลิโภดม, ความหมายพระบรมธาตุในอารยธรรมสยามประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ : ศรีบุญฤๅตสาหกรรมการพิมพ์, 2539.

ศิลปากร, กรม. โครงการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา, โบราณสถานในเกาะเมืองและรอบเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา, 2530. (อัดสำเนา)

ศิลปากร, กรม. อธิบายแผนที่พระนครศรีอยุธยากับคำวินิจฉัยของพระยาโบราณราชธานินทร์ เรื่อง ศิลปและภูมิสถานอยุธยา, พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฉาปนกิจศพ นางแดง เขว้าฉนะ 20 กันยายน 2516.

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน .พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2515.

ศิลปากร, กรม. พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เอิม), ใน “ประชุมพงศาวดาร เล่ม 39 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 64) . กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, 2512.

ศิลปากร, กรม. กองโบราณคดี ทะเบียนโบราณสถานในเขตหน่วยศิลปากรที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์, 2537.

ศิลปากร, กรม. ฝ่ายอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังและประติมากรรมติดที่ กองโบราณคดี. จิตรกรรมฝาผนัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชุดที่ 001 เล่มที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.

ศิลปากร, กรม. . ทะเบียนโบราณวัตถุสถานที่วราชอาณาจักร . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2516.

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพระราชหัตถเลขา. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2516

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม). พระนคร : โรงพิมพ์
อักษรบริกาาร, 2507.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, เรื่องสร้างพระเจดีย์บรรจุพระอัฐิในวัดพระ
ศรีสรรเพชญ์, “ ใน พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : คลัง
วิทยา, 2516.

สันต์ ท. โกมลบุตร (แปล), จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศสยามของบาทหลวงตาซาร์ด
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2517.

หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์, “วัดพระศรีสรรเพชญ์,” ใน พระราชวังและวัดโบราณในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511. จัดพิมพ์ใน
งานพระราชทานเพลิงศพ นายจรัส เกียรติก้อง 31 ธันวาคม 2511

Nicholas Gervaise, *The Natural and political History of the Kingdom of Siam*, translated by
John Villiers, Bangkok ; White Lotus , 1989.

ภาพประกอบ

ภาพที่ 1 กลุ่มเจดีย์ประธาน 3 องค์ ของวัดพระศรีสรรเพชญ์

ภาพที่ 2 กลุ่มเจดีย์ประธาน 3 องค์ ของวัดพระศรีสรรเพชญ์

ภาพที่ 3 ผนังและพาด้านทิศเหนือของวิหารหลวง

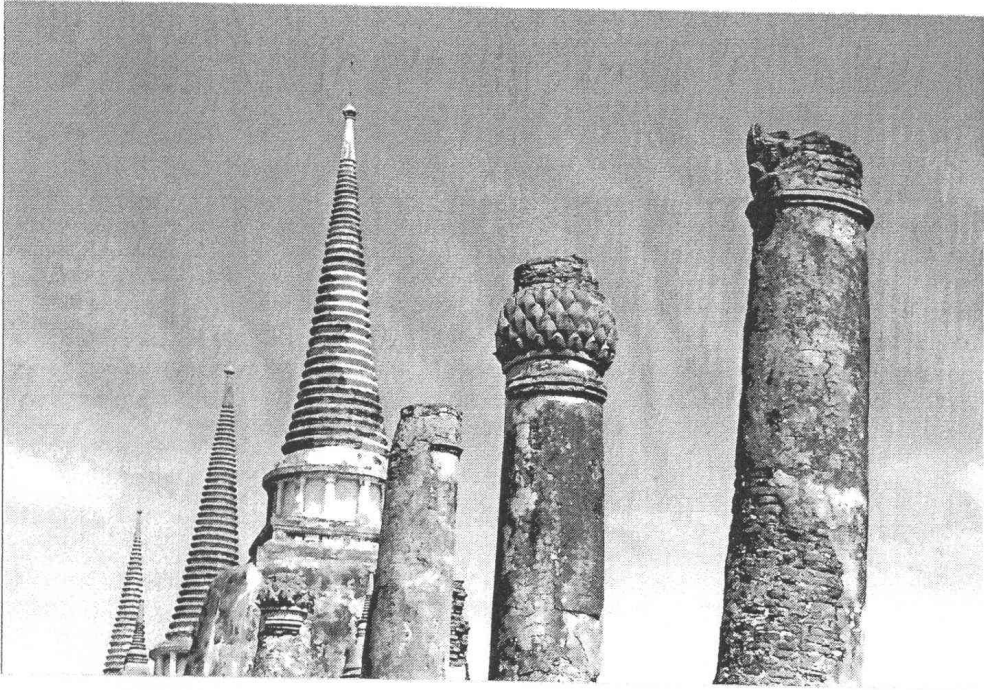
ภาพที่ 4 ผนังและพาด้านทิศใต้ของวิหารหลวง

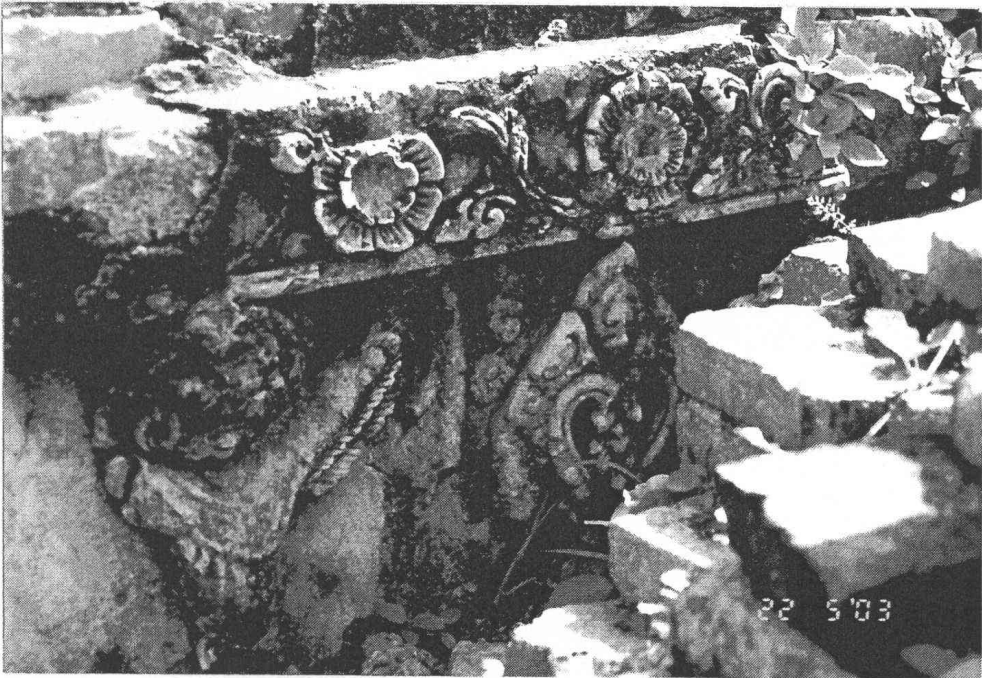
ภาพที่ 5 การก่อเป็นช่องแสงรูป
สี่เหลี่ยมผืนผ้า และช่องลมรูปสี่เหลี่ยม
ขนมเปียกปูนของผนังวิหารหลวง

ภาพที่ 6 ชุดฐานสิงห์ของฐานผนังด้านทิศตะวันออกวิหารหลวง

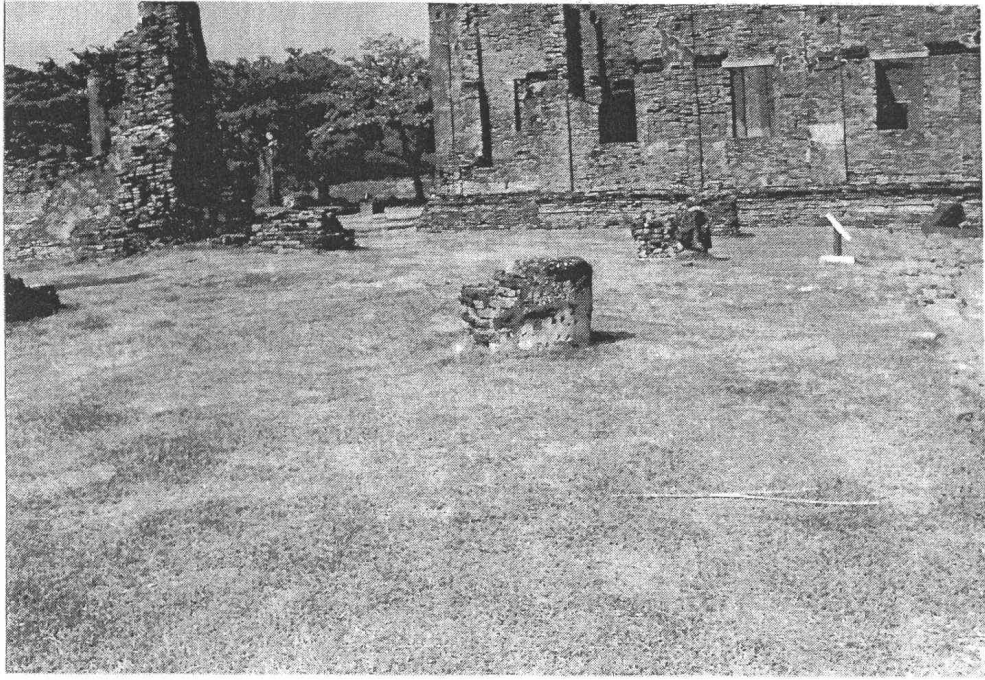

ภาพที่ 7 บัวหัวเสาของเสาดำไลวิหารหลวง ซึ่งมีการนำเอาглиบบัวดินเผามาประดับแทนกลีบบัวปูนปั้น

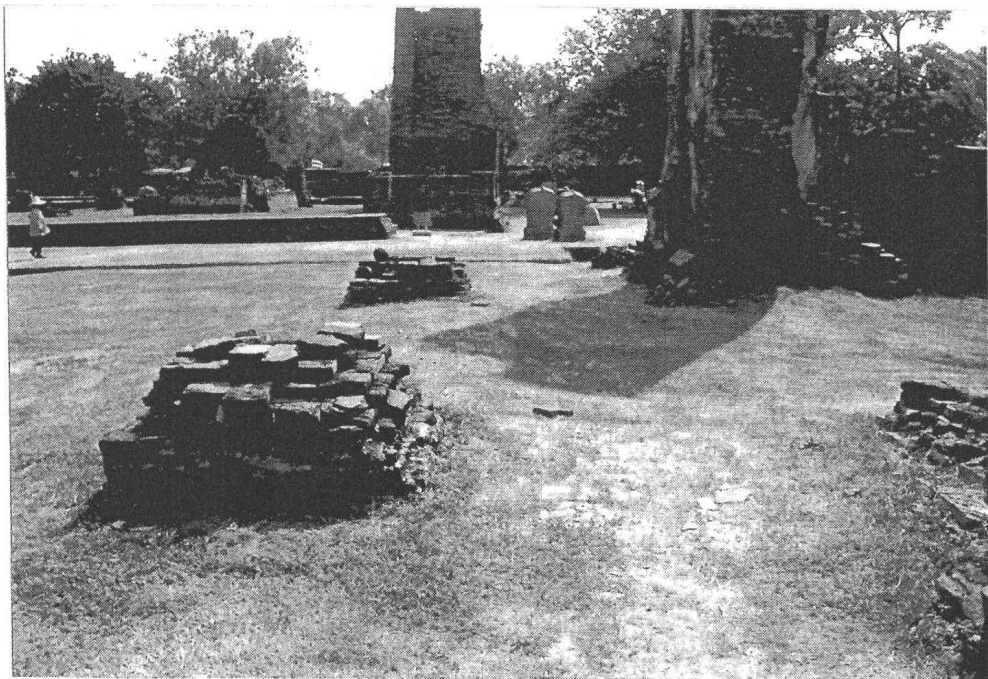

ภาพที่ 8 ลวดลายปูนปั้นลายดอกพุดตานและลายครุฑแบกที่ประดับอยู่ที่ฐานชุกชีภายในวิหารหลวง ซึ่งเดิมถูกก่อพอกทับอยู่

ภาพที่ 9 บริเวณเจดีย์ด้านหน้า (ด้านตะวันออก) ของวิหารหลวง

ภาพที่ 10 มุขเด็จ? ด้านหน้า (ด้านตะวันออก) ของวิหารหลวง

ภาพที่ 11 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง

ภาพที่ 12 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง

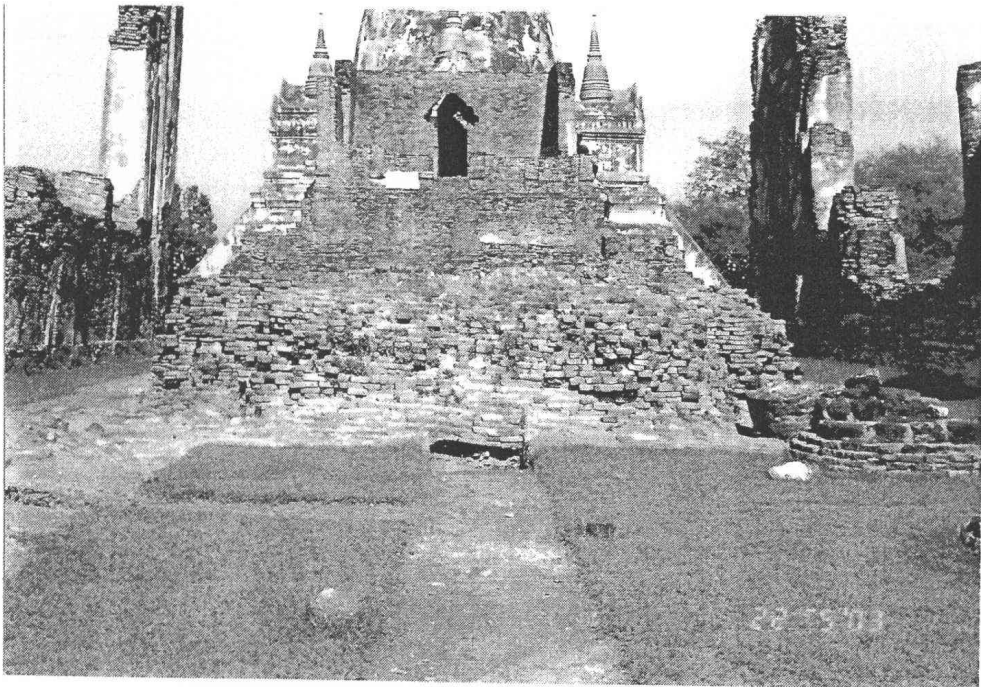
ภาพที่ 13 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง

ภาพที่ 14 สภาพภายหลังการขุดแต่ง – ขุดตรวจ วิหารหลวง

ภาพที่ 15 สภาพภายหลังการขุดแต่งอาสนะภายในวิหารหลวง

ภาพที่ 16 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานชุกชี (ส่วนหน้า) ด้านหน้าภายในวิหารหลวง

ภาพที่ 17 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานชุกชี (ส่วนหน้า) ด้านหลังภายในวิหารหลวง

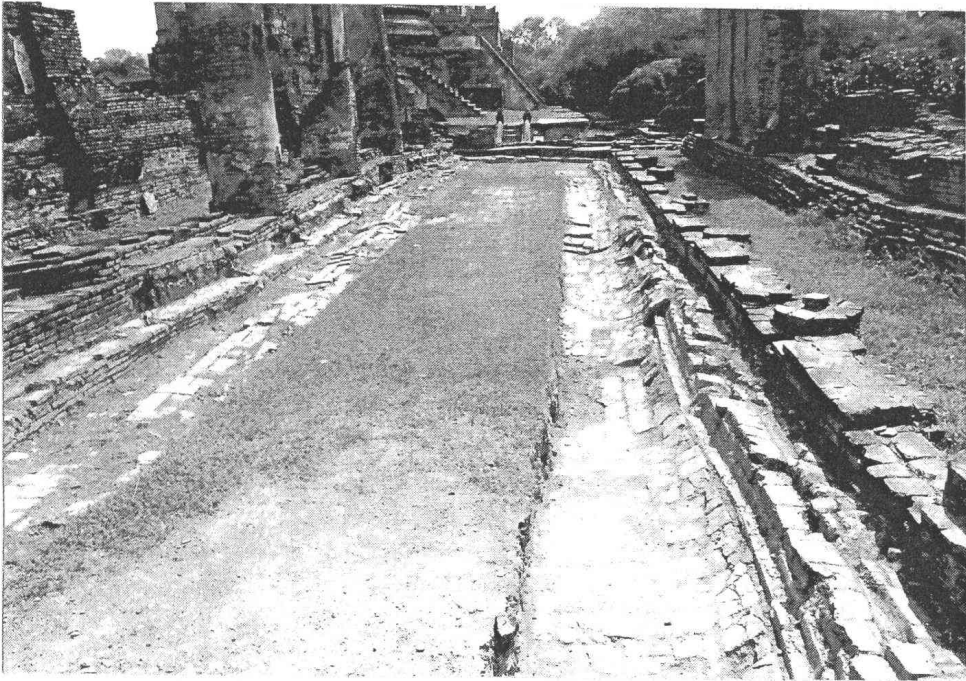
ภาพที่ 18 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานชุกชี (ส่วนหลัง) ด้านทิศเหนือภายในวิหารหลวง

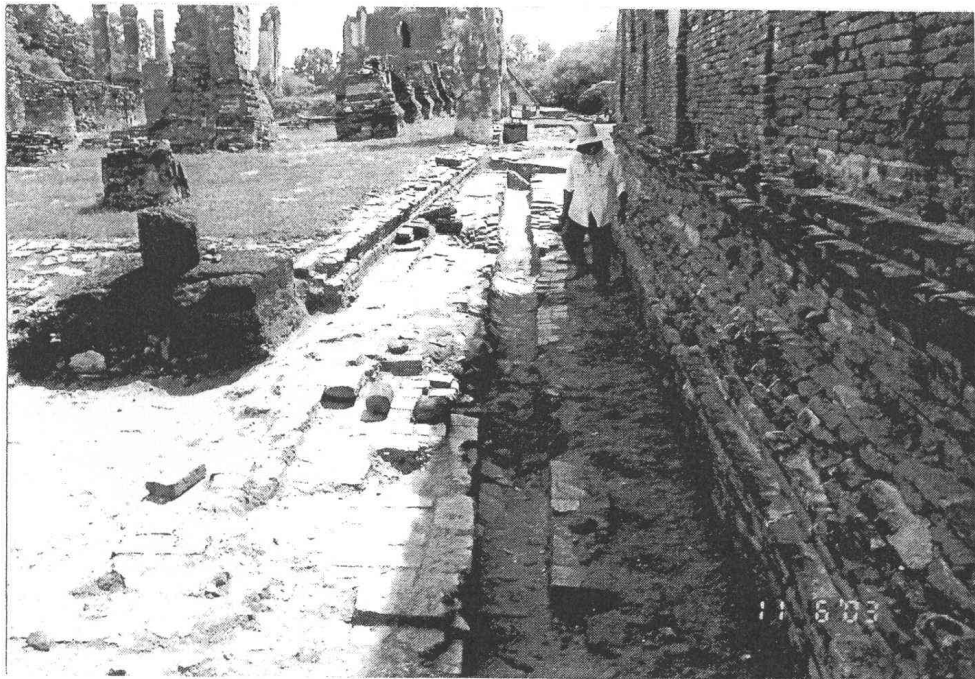
ภาพที่ 19 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานชุกชี (ส่วนหลัง) ด้านทิศใต้ภายในวิหารหลวง

ภาพที่ 20 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ภายในวิหาร ด้านหลังส่วนที่เชื่อมต่อกับระเบียงคด

ภาพที่ 21 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวง

ภาพที่ 22 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหลวงบริเวณที่ติดกับพระที่นั่งจอมทอง

ภาพที่ 23 บันไดทางขึ้นส่วนฐานวิหารสมัยแรก ซึ่งปัจจุบันถูกถมทับปิด

ภาพที่ 24 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารหลวง

ภาพที่ 25 แทนประดิษฐานประติมากรรม? พบที่เฉลียงด้านหน้า (ด้านตะวันออก) ของวิหารหลวง

ภาพที่ 26 แทนประดิษฐานประติมากรรม? ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งทำจากศิลาแลงแล้วฉาบปูนทับตกแต่ง

ภาพที่ 27 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหลวง

ภาพที่ 28 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหลวง

ภาพที่ 29 อ่างล้างเท้า พบที่ฐานวิหารด้านทิศใต้

ภาพที่ 30 หลุมขุดตรวจฐานรากที่ฐานเสาและผนังที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารหลวง ซึ่งพบว่าเป็นการนำดินจากที่อื่นมาอัดให้แน่นเตรียมปูพื้น?

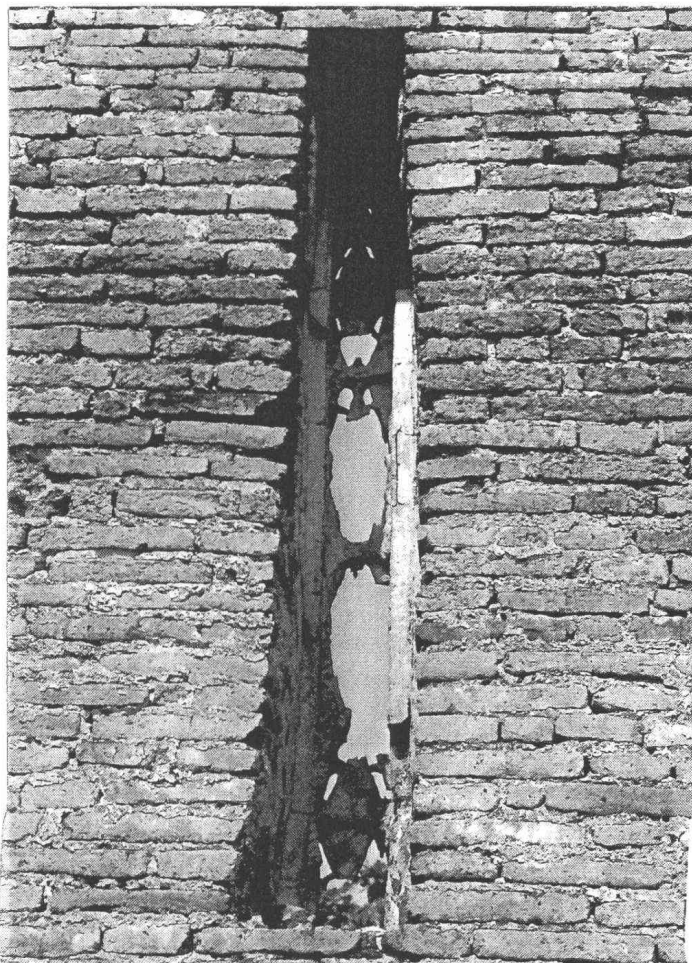
ภาพที่ 31 หลุมขุดตรวจฐานรากที่ฐานเสา
ต้นกึ่งกลางภายในวิหาร ซึ่งพบว่ามีการใช้
ศิลาแลงมาก่อนเป็นฐานต่อม่อของเสาอาคาร

ภาพที่ 32 หลุมขุดตรวจฐานชุกชี
(ส่วนหลัง) ซึ่งเป็นการก่ออิฐเป็นขอบแล้ว
นำเอาเศษอิฐหักกากปูนมาบดอัดให้แน่น
จากนั้นจึงปูพื้นอิฐทับด้านบน

ภาพที่ 33 สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ระหว่างวิหารพระโลกนาถกับวิหารหลวง

ภาพที่ 34 การก่อเป็นช่องแสงรูปสี่เหลี่ยม
ผืนผ้า ภายในช่องแสงมีการปั้นปูนประดับ
เป็นลวดลายประจำยาม? ของผนังวิหารพระ
โลกนาถ

ภาพที่ 35 การบูรณะ โดยมีการก่ออิฐปิดช่อง
แสงบางช่องของผนังวิหารพระโลกนาถ

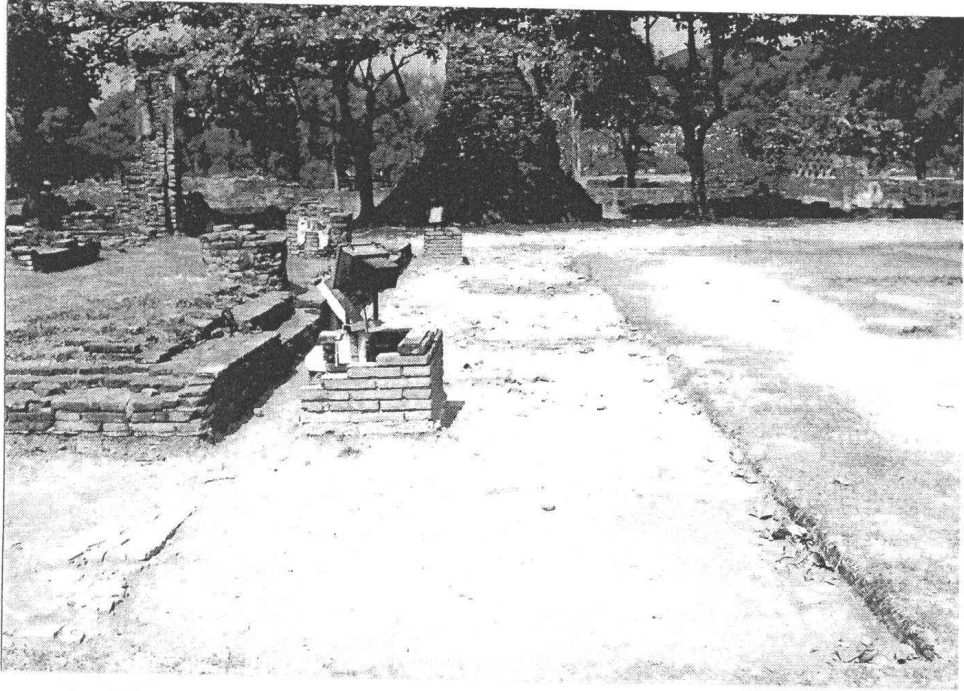
ภาพที่ 36 สภาพขณะทำการขุดแต่งวิหารพระโลกนาถ

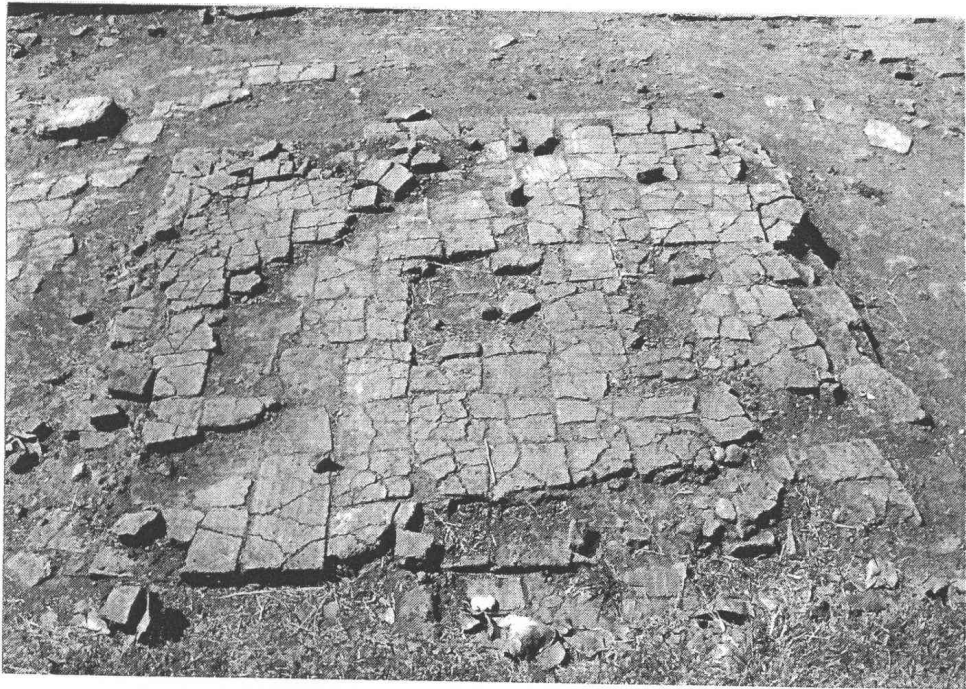
ภาพที่ 37 สภาพภายหลังการขุดแต่งพลาโตด้านทิศเหนือของวิหารพระโลกนาถ

ภาพที่ 38 สภาพภายหลังการขุดแต่งพลาโตด้านทิศเหนือของวิหารพระโลกนาถ

ภาพที่ 39 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านหน้า (ด้านทิศตะวันออก) ของวิหารพระโลกนาถ

ภาพที่ 40 ฐานหรือแท่นบูชา? ก่อด้วยอิฐที่พบ 2 แท่น ด้านหน้าวิหารพระโลกนาถ

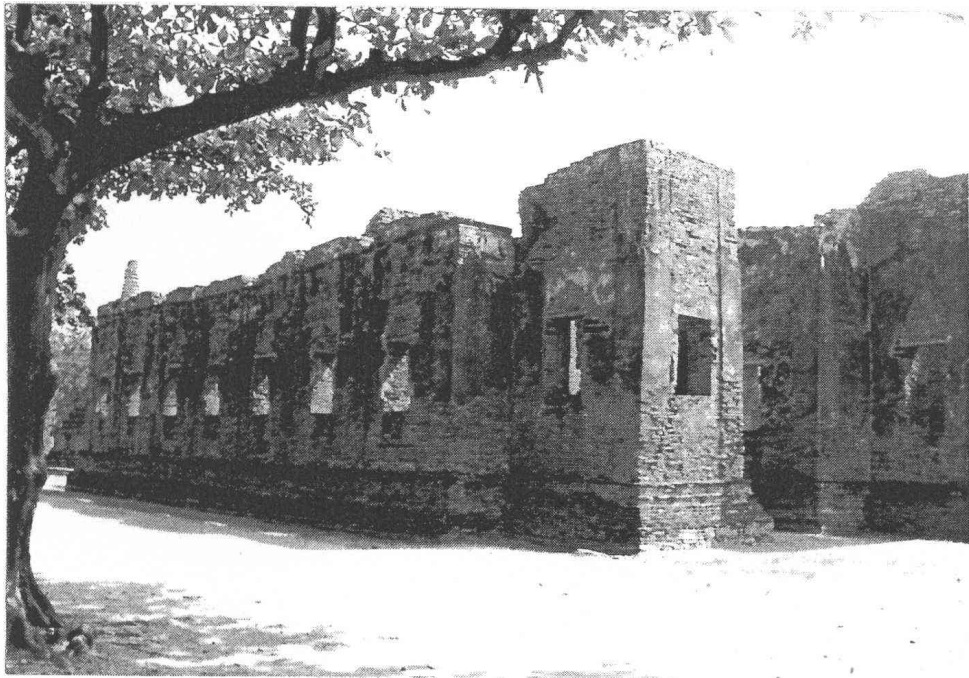
ภาพที่ 41 สภาพภายหลังการขุดแต่ง
พื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารพระโลกนาถ

ภาพที่ 42 แนวกำแพงแก้ว? เดิมด้านทิศใต้ของวิหารพระโลกนาถ ซึ่งสมัยหลังไม่มีการใช้งานกำแพงแก้วดังกล่าว

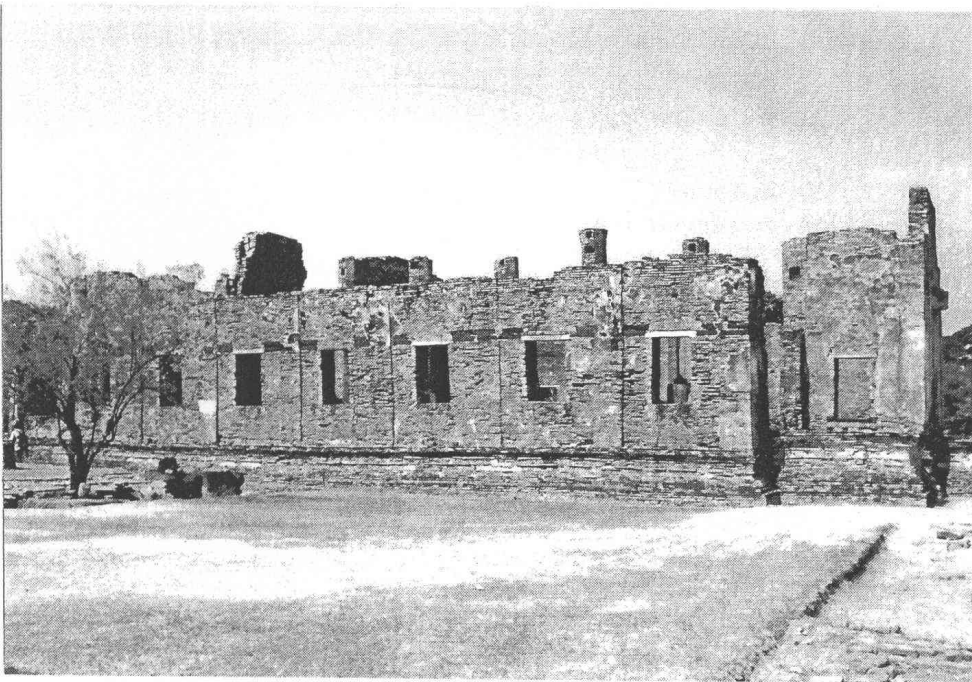
ภาพที่ 43 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของวิหารพระโลกนาถซึ่งติดกับระเบียงคด

ภาพที่ 44 สภาพปัจจุบันด้านทิศเหนือของพระที่นั่งจอมทอง

ภาพที่ 45 สภาพปัจจุบันด้านทิศตะวันออกของพระที่นั่งจอมทอง

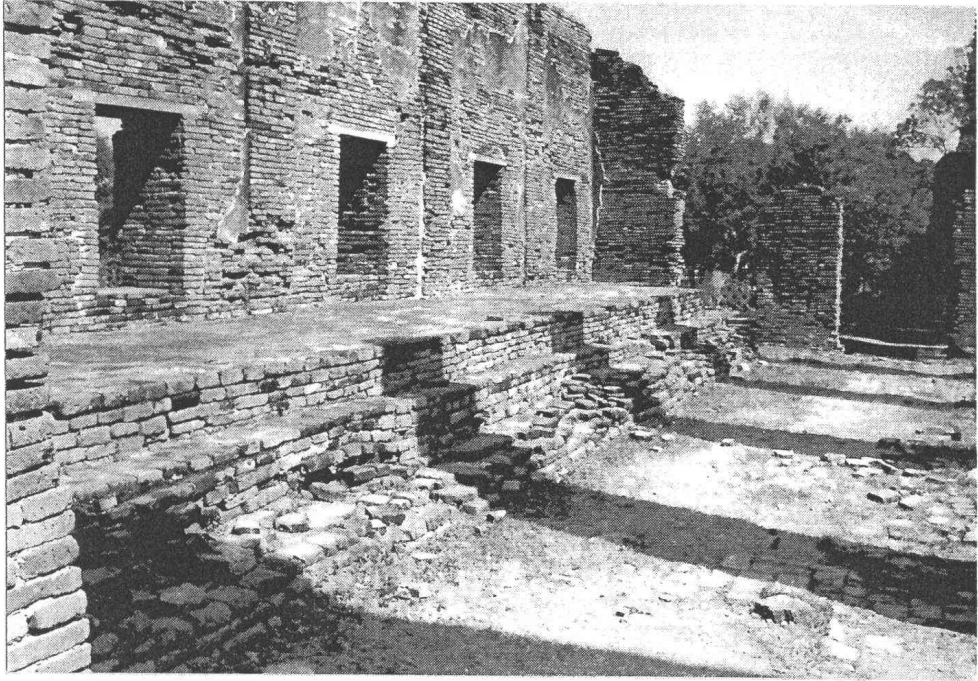
ภาพที่ 46 สภาพปัจจุบันด้านทิศใต้ของพระที่นั่งจอมทอง

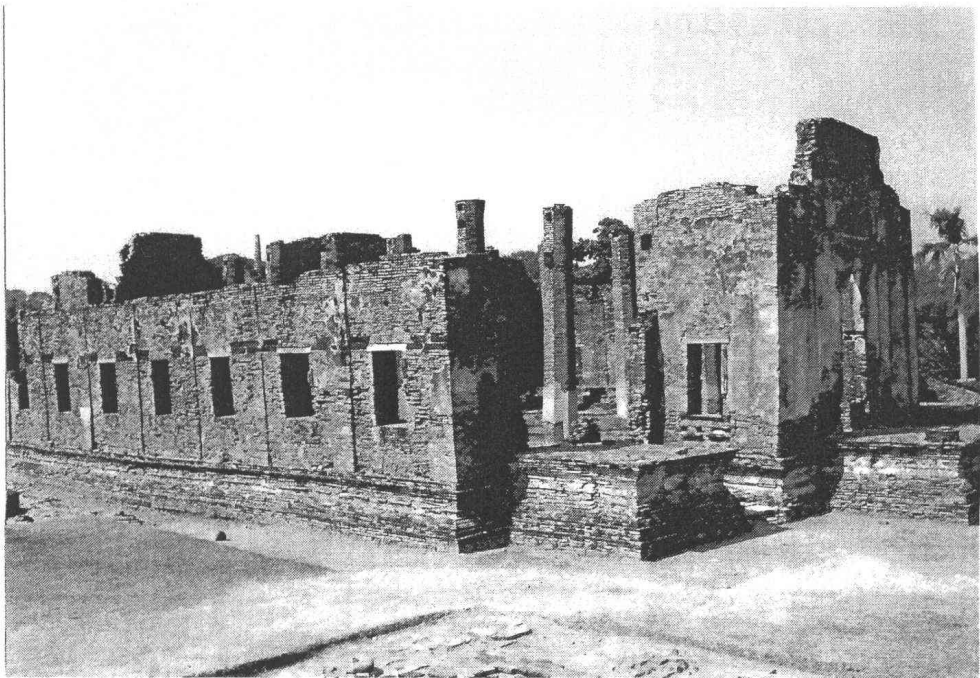
ภาพที่ 47 สภาพปัจจุบันด้านทิศตะวันตกของพระที่นั่งจอมทอง

ภาพที่ 48 ฐานชุกชีที่มุมด้านหลังของพระที่นั่งจอมทอง

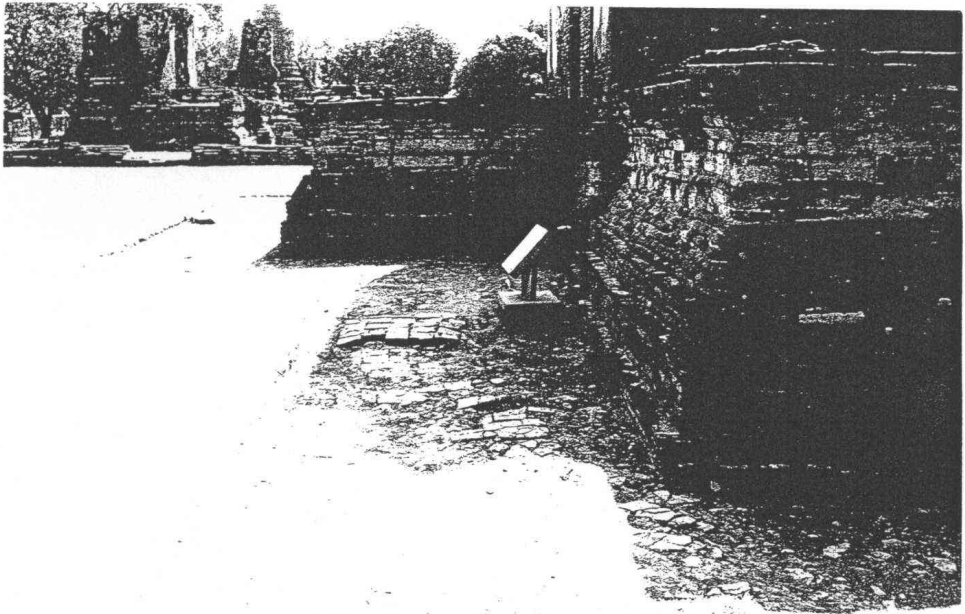
ภาพที่ 49 อาสนะที่ก่อติดกับภายในผนังด้านทิศเหนือเพื่อใช้เป็นที่นั่งเทศนาธรรมของพระสงฆ์

ภาพที่ 50 สภาพภายหลังการขุดแต่งโดยรอบฐานพระที่นั่งจอมทอง

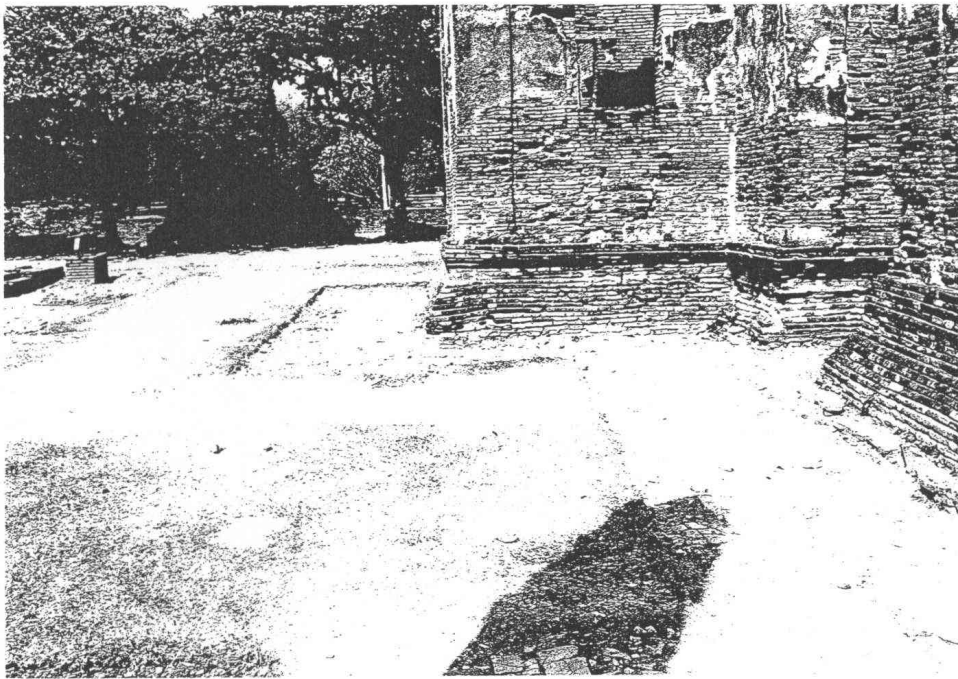
ภาพที่ 51 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศเหนือพระที่นั่งจอมทอง

ภาพที่ 52 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศตะวันออกพระที่นั่งจอมทอง

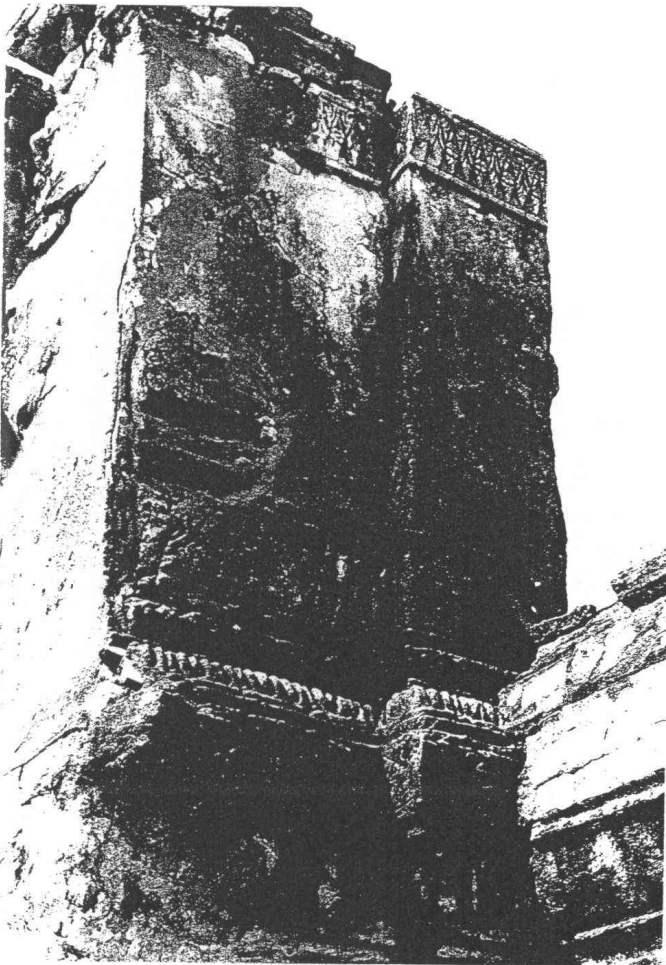
ภาพที่ 53 สภาพภายหลังการขุดแต่ง
ฐานอาคารด้านทิศใต้พระที่นั่งจอมทอง
ซึ่งติดกับเชิงด้านหน้าวิหารหลวง

ภาพที่ 54 สภาพภายหลังการขุดแต่งฐานอาคารด้านทิศตะวันตกพระที่นั่งจอมทอง

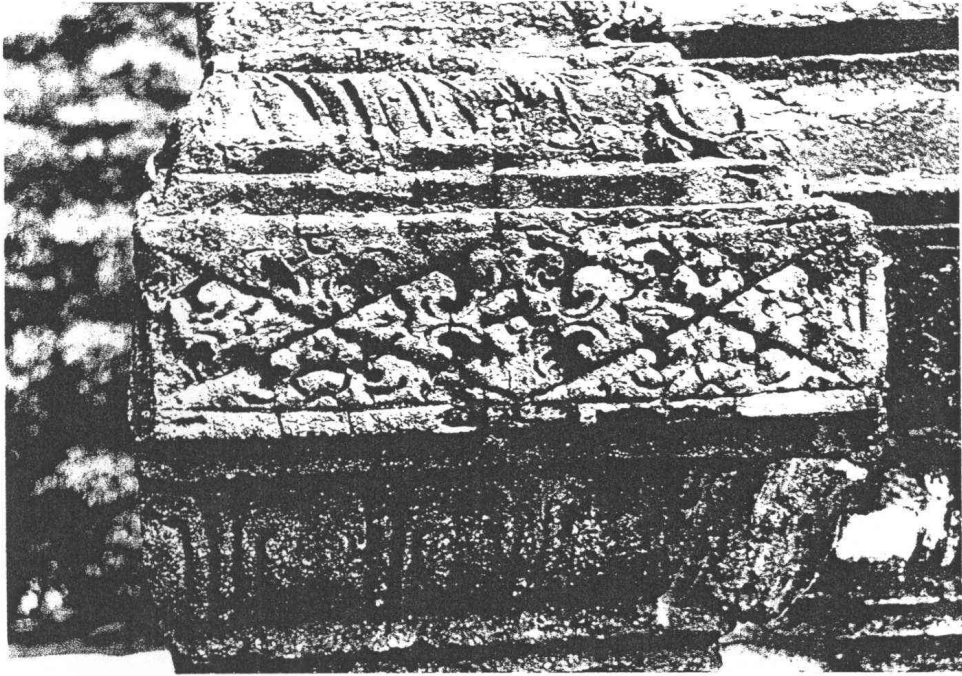

ภาพที่ 55 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศเหนือของหอรระฆัง

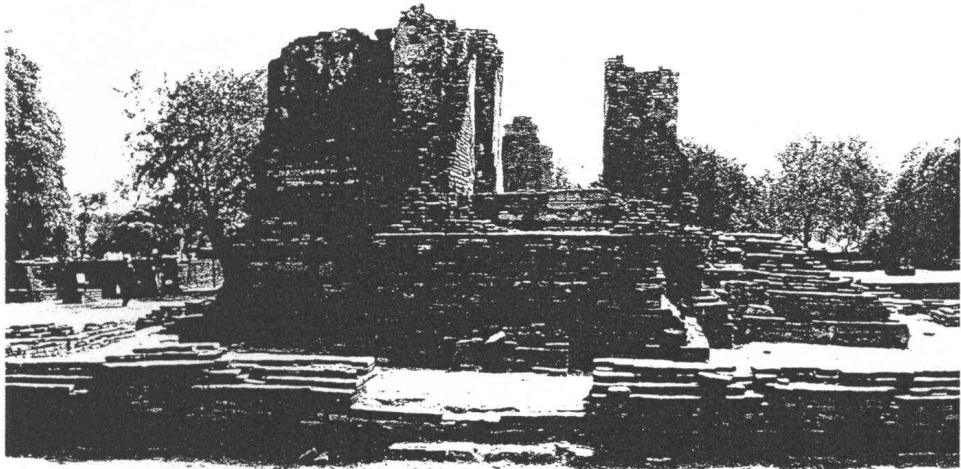

ภาพที่ 56 ลวดลายปูนปั้นลายประจำยาม
และลายกรวยเชิงที่ประดับที่ผนัง
ของหอรระฆัง

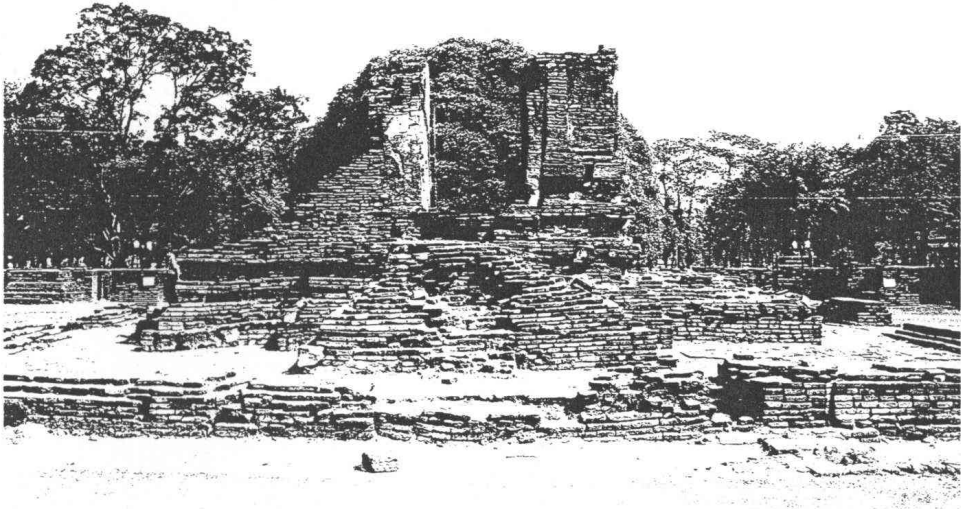

ภาพที่ 57 ลวดลายปูนปั้นลายประจำยามที่ประดับตรงชั้นหน้ากระดานของฐานผนังหอรระฆัง

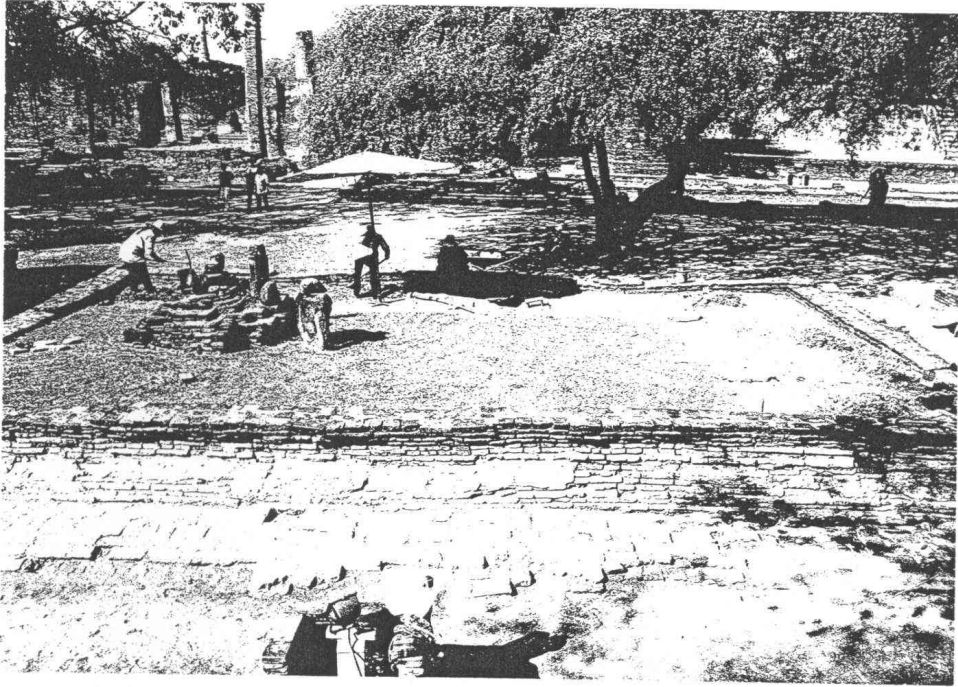
ภาพที่ 58 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของหอรระฆัง

ภาพที่ 59 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันตกของหอรระฆัง

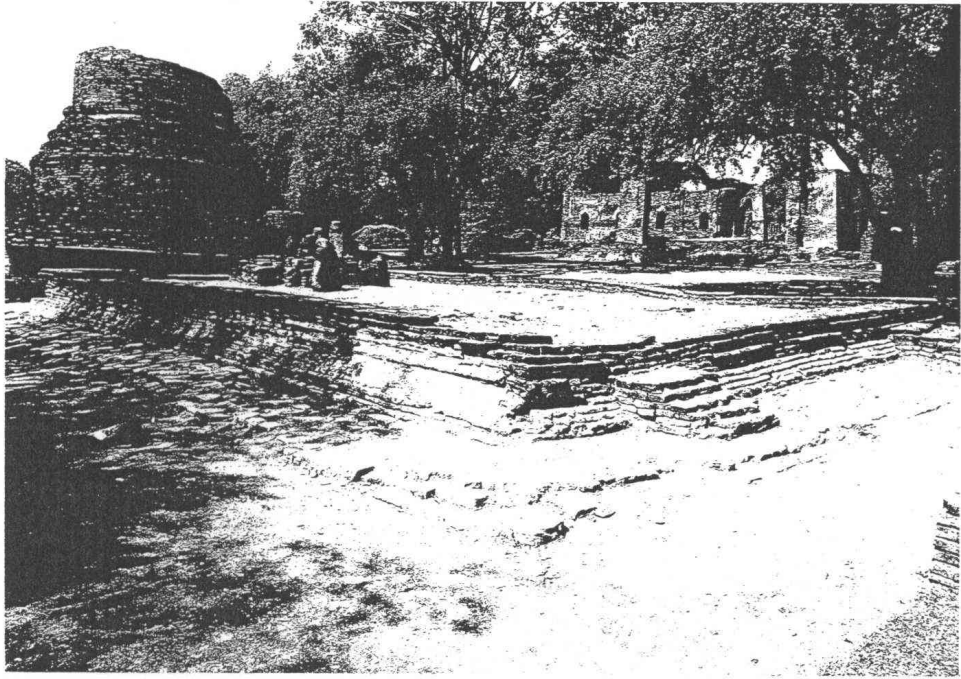
ภาพที่ 60 แนวกำแพงแก้วที่ล้อมรอบ ซึ่งมีเสาแปดเหลี่ยมรองรับอาคารอีกชั้นหนึ่งของหอรระฆัง

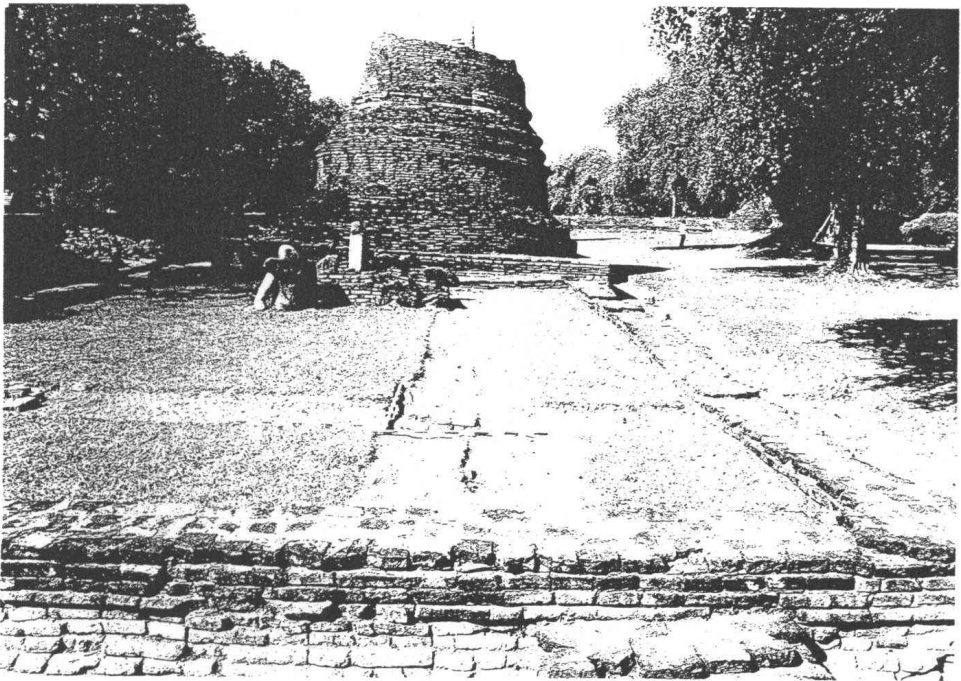
ภาพที่ 61 สภาพขณะทำการขุดแต่งวิหารหมายเลข 27

ภาพที่ 62 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของวิหารหมายเลข 27

ภาพที่ 63 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวิหารหมายเลข 27

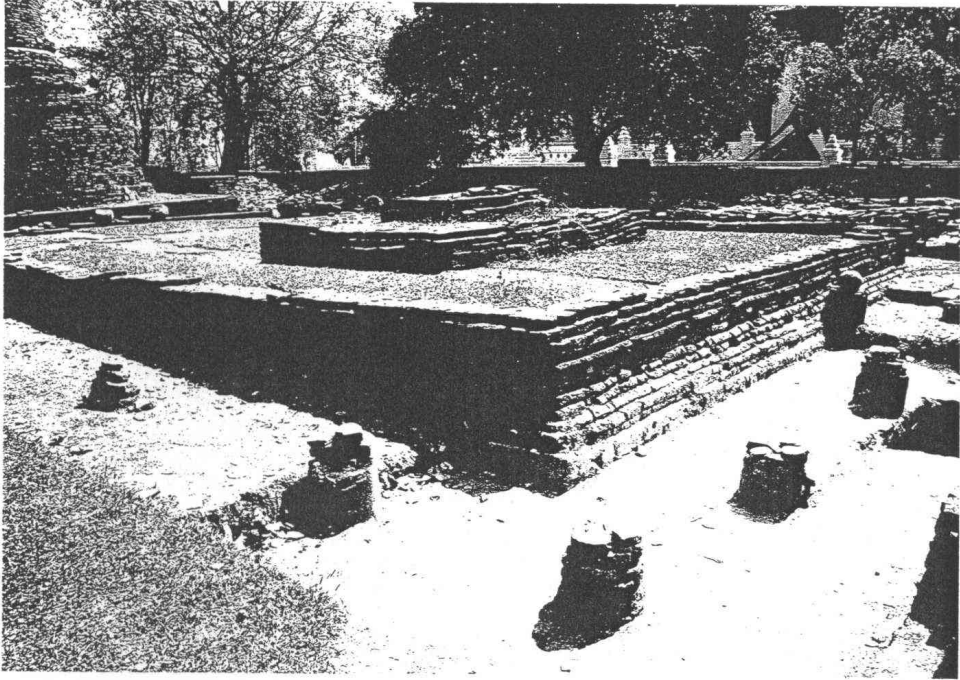
ภาพที่ 64 การขุดตรวจพื้นและเสาภายในอาคาร
ซึ่งเสาอาคารมีลักษณะเป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 40 x 40 เซนติเมตร

ภาพที่ 65 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพระเจดีย์หมายเลข 28

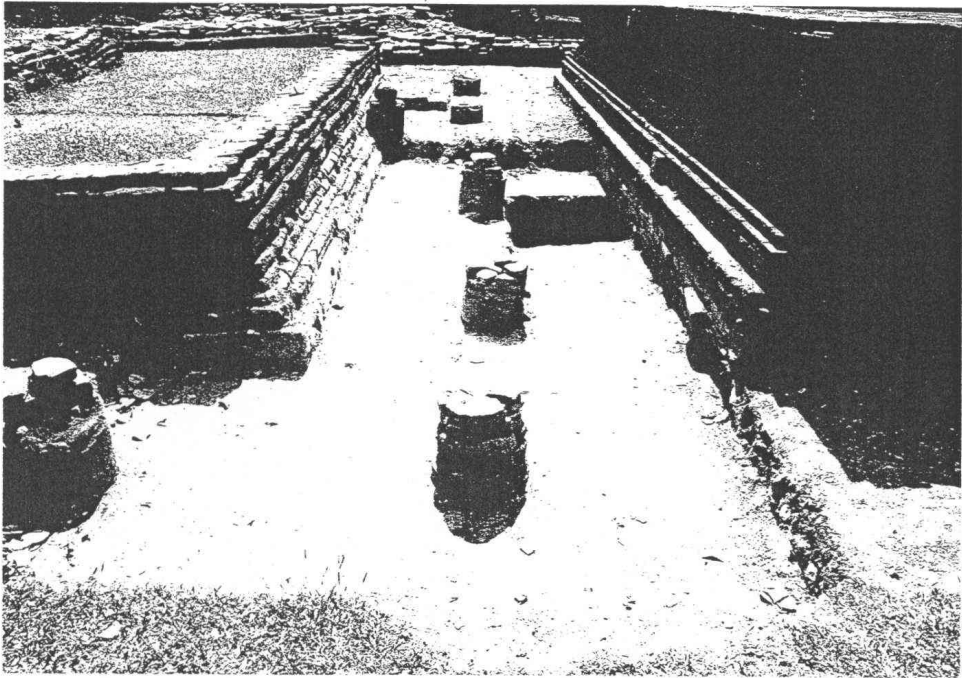
ภาพที่ 66 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระเจดีย์หมายเลข 28

ภาพที่ 67 สภาพภายในหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวิหารหมายเลข 29

ภาพที่ 68 สภาพภายในหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของวิหารหมายเลข 29

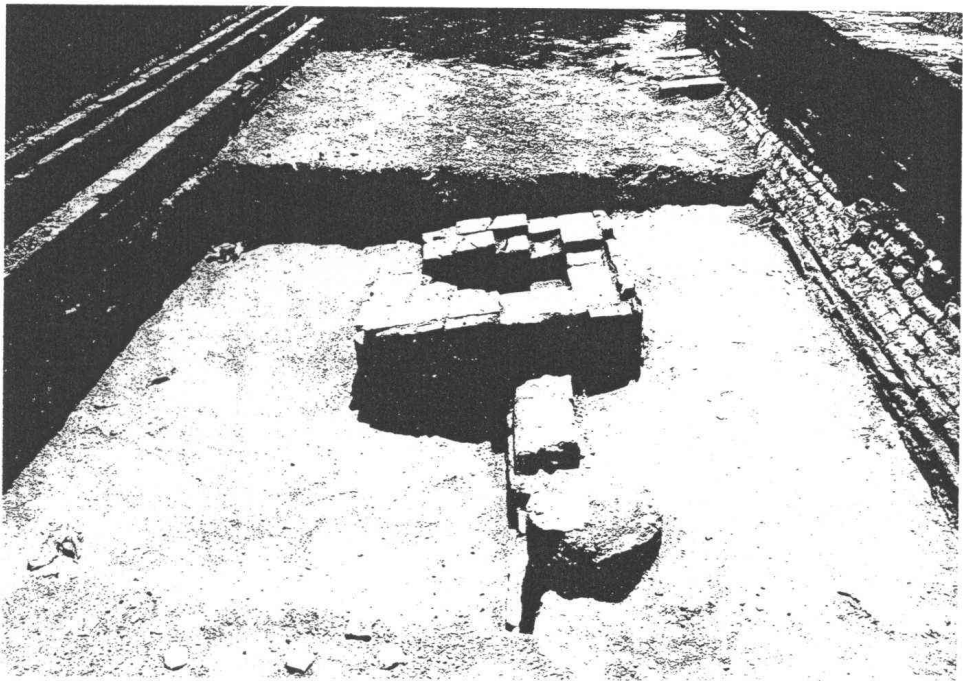
ภาพที่ 69 พาไลด้านทิศตะวันตกของวิหารหมายเลข 29

ภาพที่ 70 ปูนปั้นเป็นรูปบัวจกกลหัวเสาของพาไลวิหารหมายเลข 29

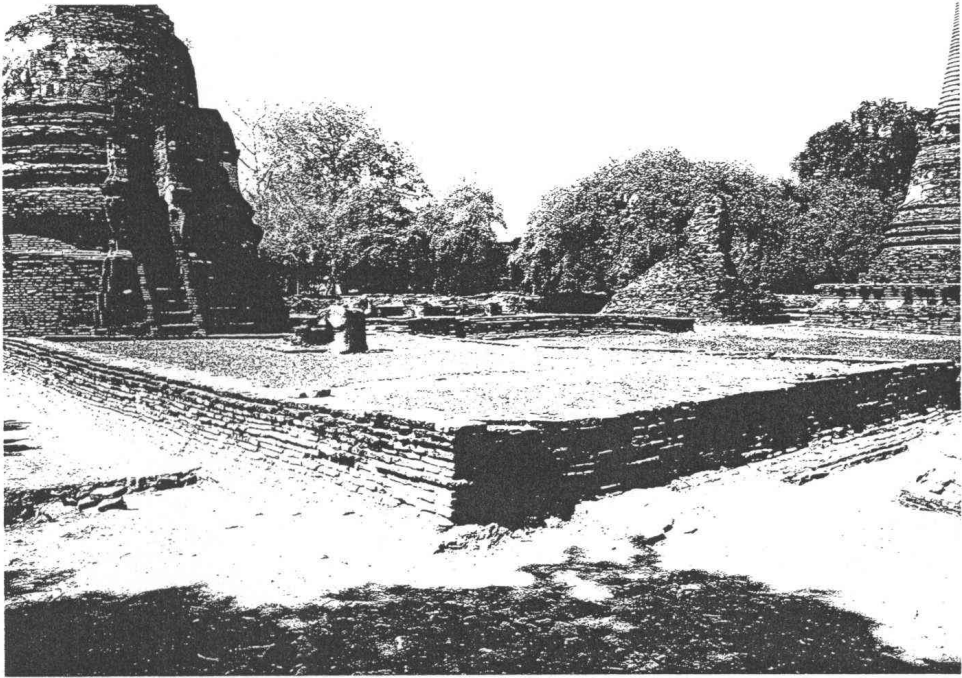

ภาพที่ 71 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์หมายเลข 30

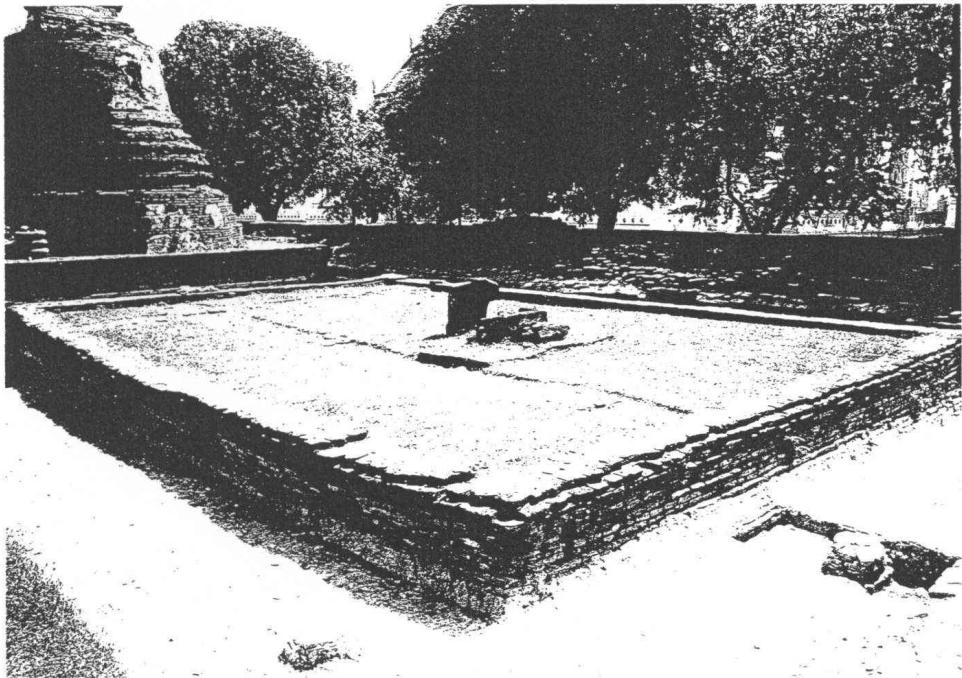

ภาพที่ 72 แทนบูชา? สี่เหลี่ยมจัตุรัส พบที่ด้านหน้าวิหารหมายเลข 31

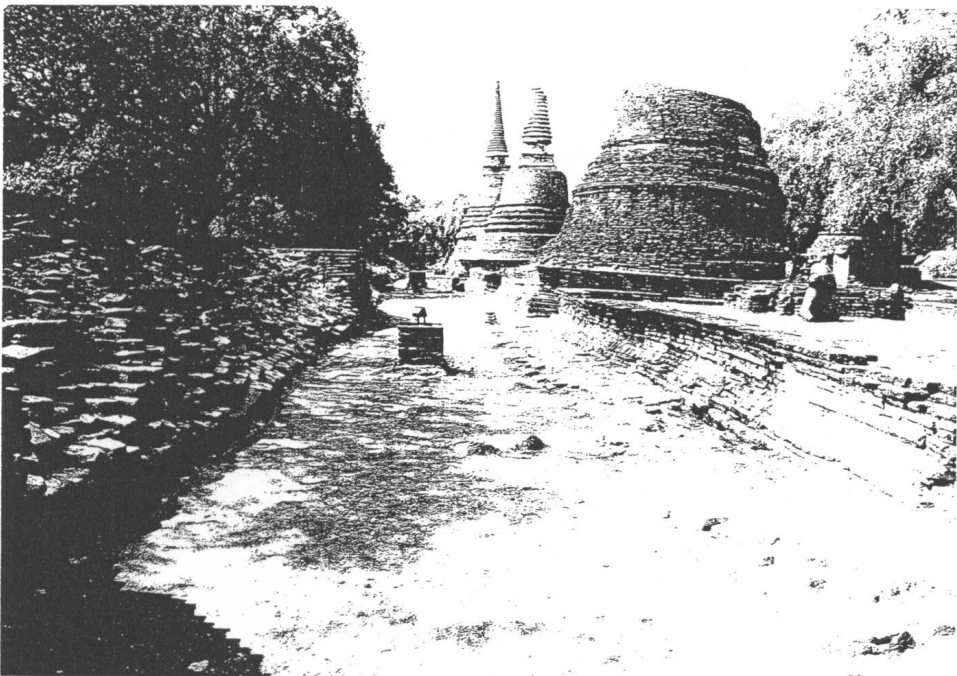
ภาพที่ 73 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้วิหารหมายเลข 31

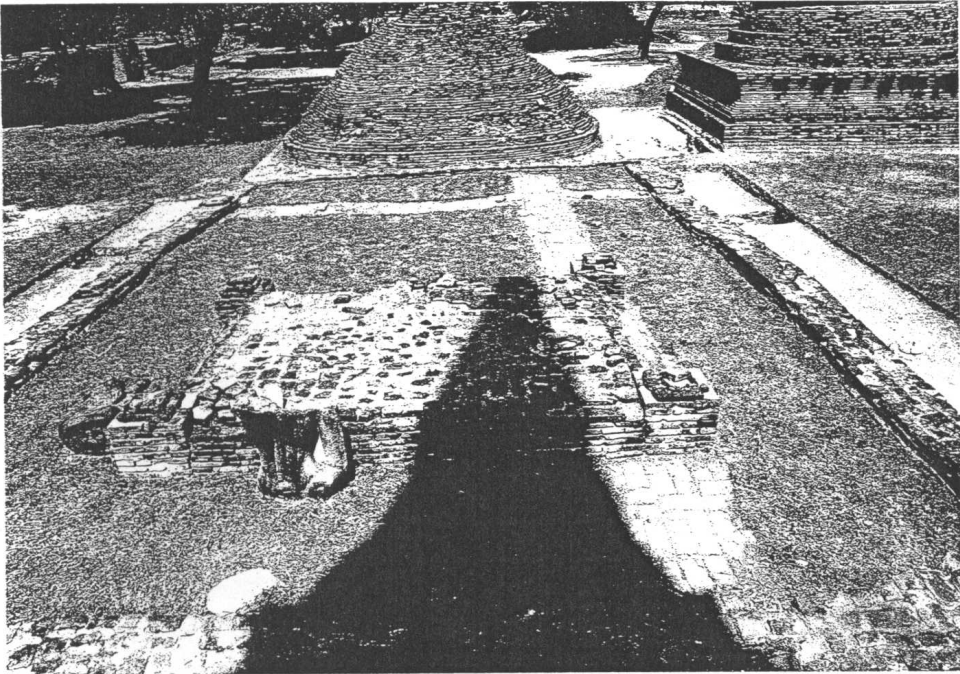
ภาพที่ 74 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือวิหารหมายเลข 31

ภาพที่ 75 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้าน
ทิศตะวันออกเฉียงใต้เจดีย์หมายเลข 32

ภาพที่ 76 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 27,29

ภาพที่ 77 การวาง TRENCH ขุดตรวจพื้นและแนวเสาของวิหารหมายเลข 33

ภาพที่ 78 สภาพภายหลังการขุดแต่งพาด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 33

ภาพที่ 79 สภาพภายหลังการขุดแต่งวิหารหมายเลข 34 – 35

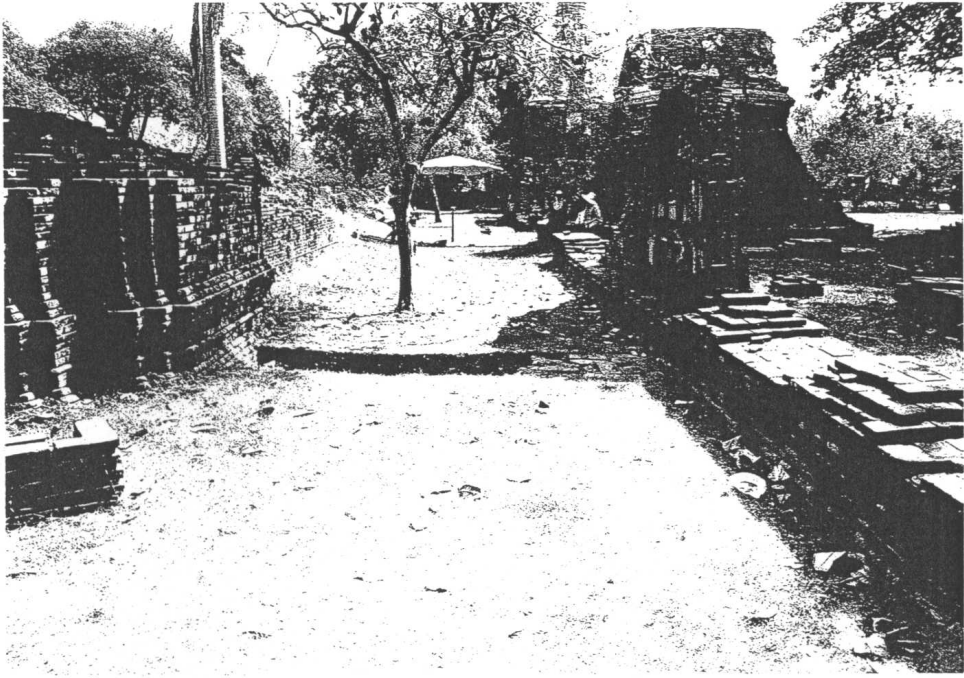
ภาพที่ 80 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ภายในป้อมมุมตะวันตกเฉียงใต้ของวัดพระศรีสรรเพชญ์

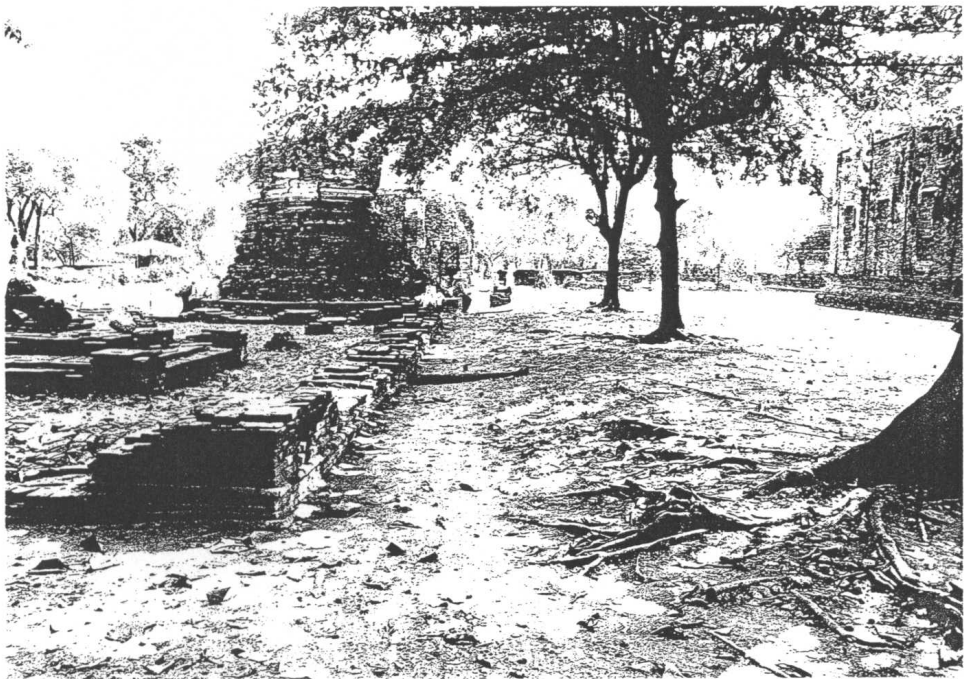
ภาพที่ 81 สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 59

ภาพที่ 82 สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 59

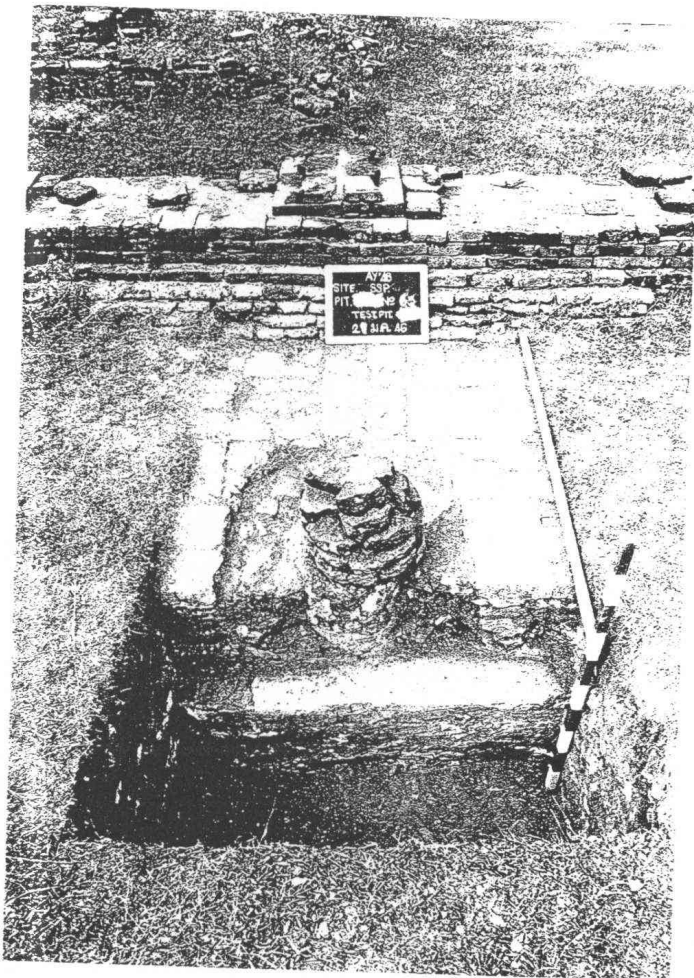
ภาพที่ 83 สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 61

ภาพที่ 84 สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 61

ภาพที่ 85 สภาพก่อนการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารหมายเลข 65

ภาพที่ 86 หลุมขุดตรวจฐานราก ด้านทิศใต้
ของวิหารหมายเลข 63

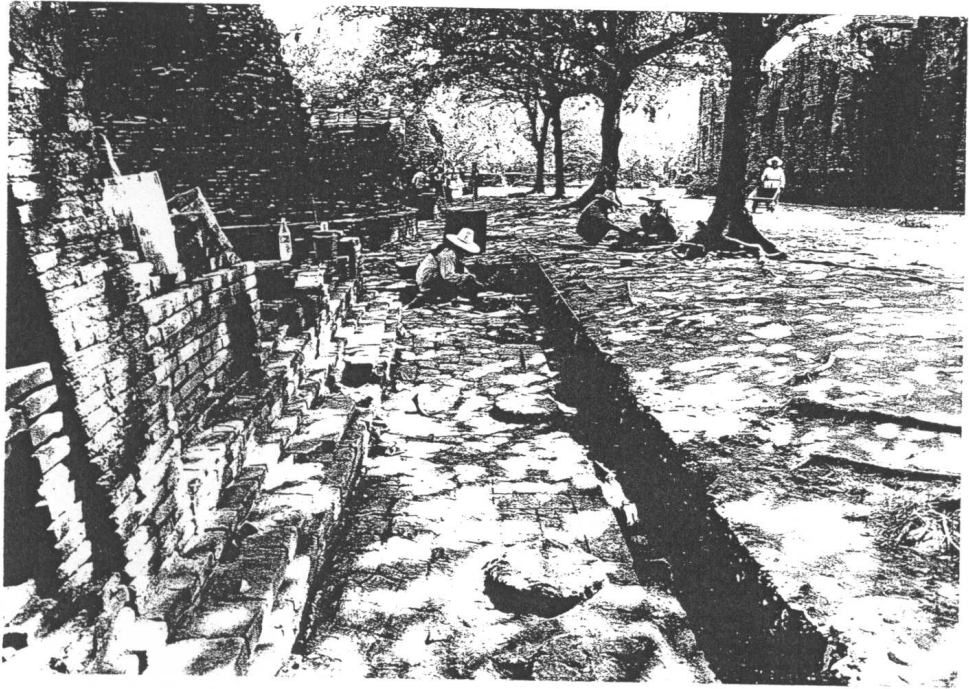

ภาพที่ 87 สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 59

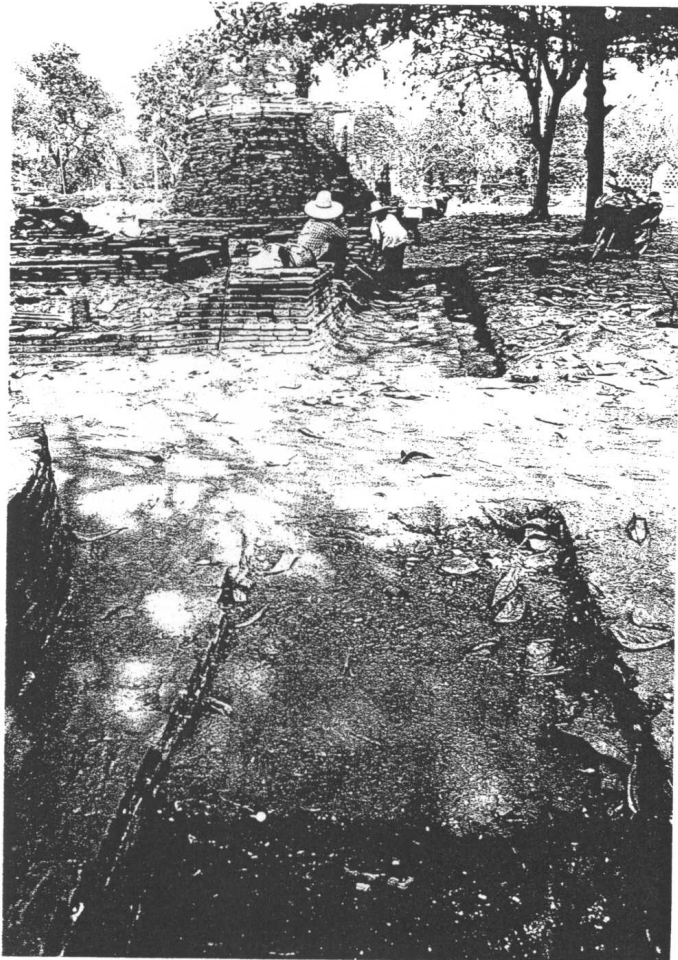

ภาพที่ 88 สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 59

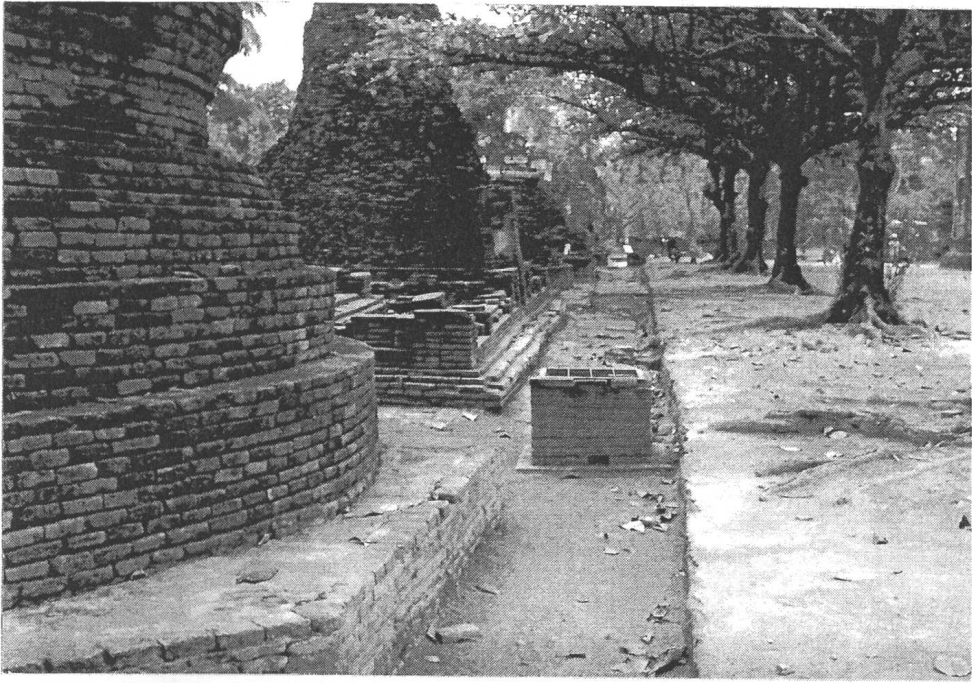

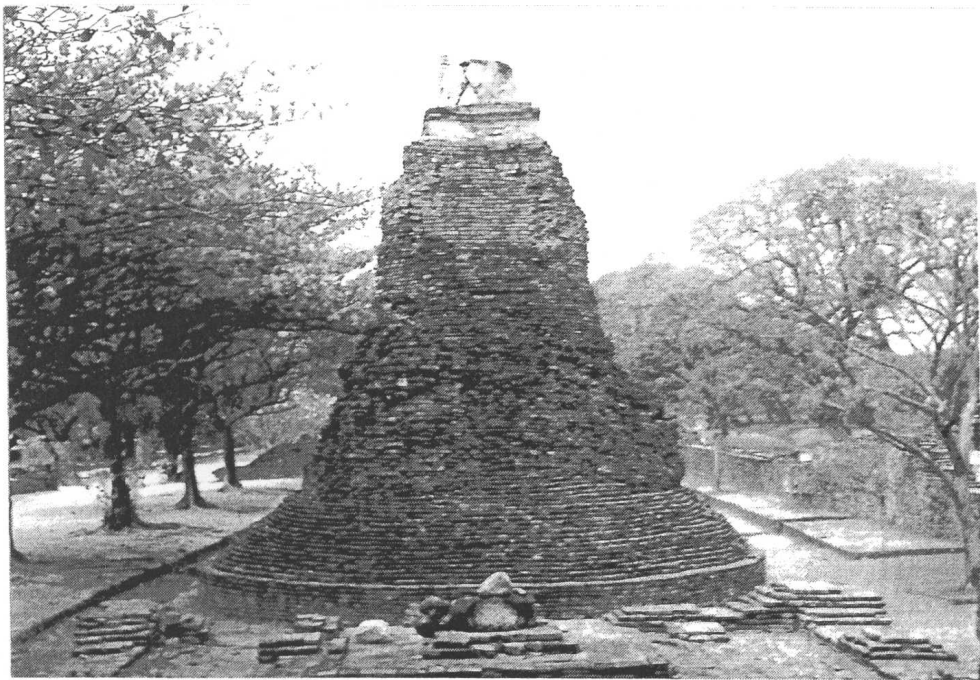
ภาพที่ 89 สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 59

ภาพที่ 90 สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 61

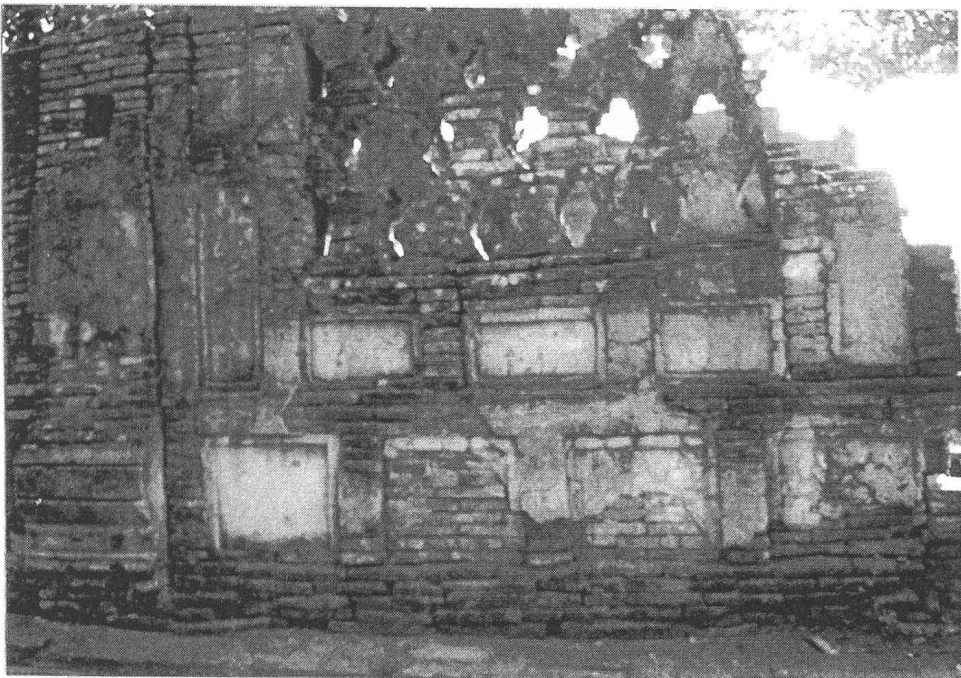
ภาพที่ 91 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 59

ภาพที่ 92 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกของวิหารหมายเลข 60

ภาพที่ 93 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันตกของวิหารหมายเลข 60

ภาพที่ 94 ผนังที่สร้างเลียนแบบเครื่องไม้ลายลูกฝักของวิหารหมายเลข 61

ภาพที่ 95 สภาพภายหลังการขุดแต่งวิหารหมายเลข 61

ภาพที่ 96 สภาพขณะทำการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 63

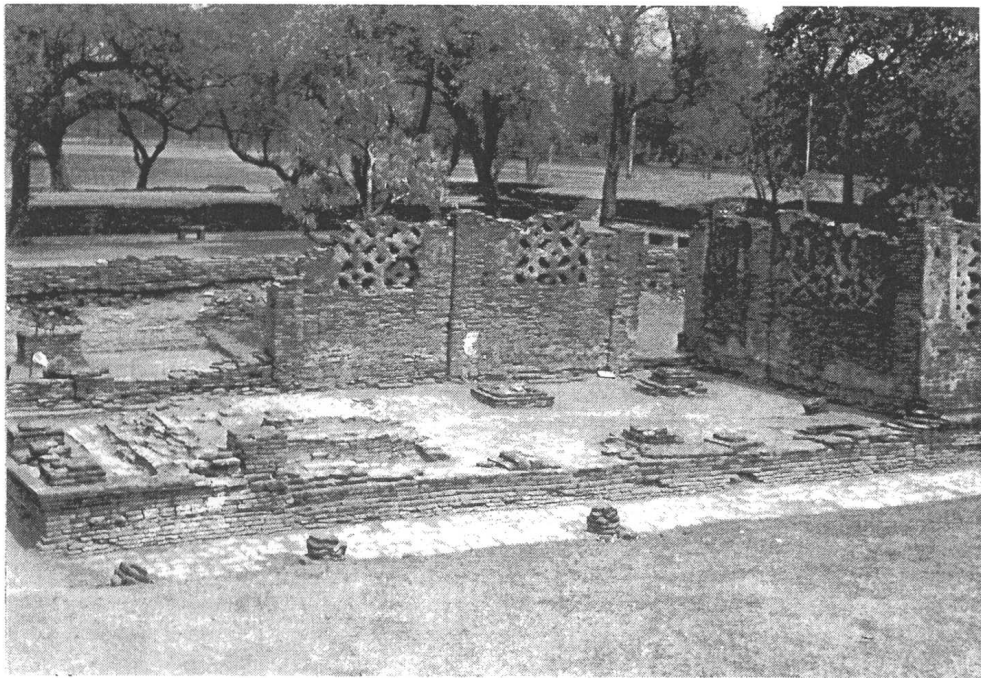
ภาพที่ 97 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ของเจดีย์รายนหมายเลข 62

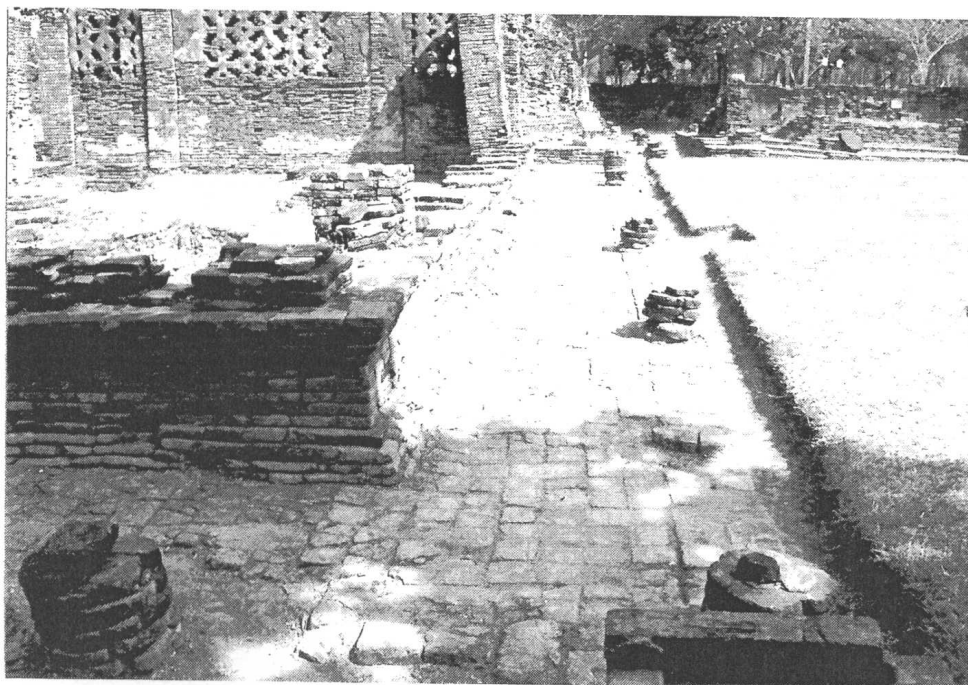
ภาพที่ 98 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศตะวันออกของเจดีย์รายนหมายเลข 62

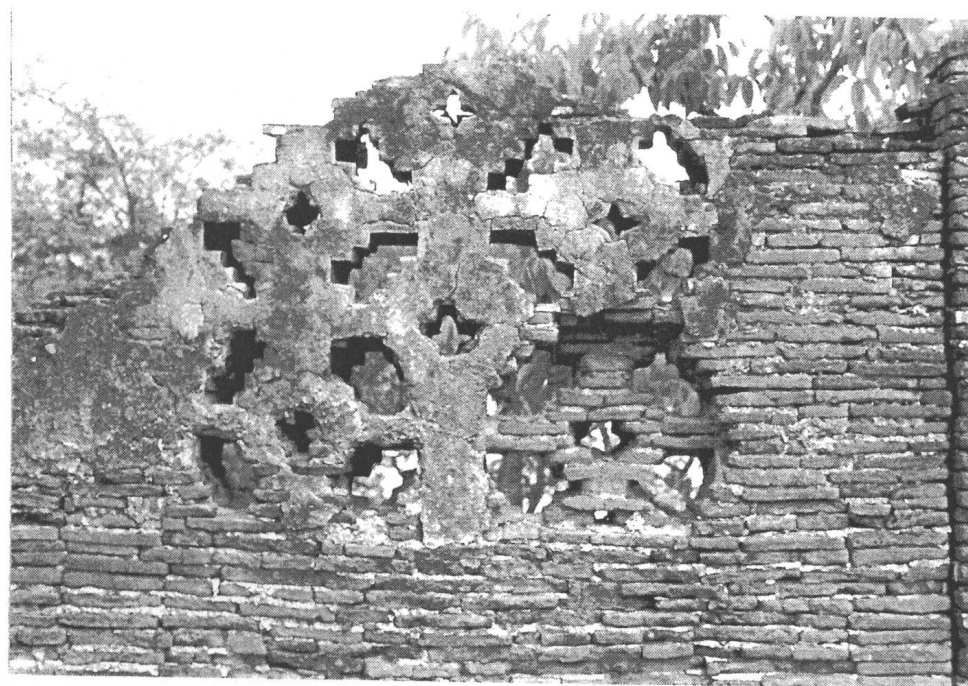
ภาพที่ 99 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศเหนือของวิหารหมายเลข 61

ภาพที่ 100 สภาพภายหลังการขุดแต่งวิหารหมายเลข 63

ภาพที่ 101 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศใต้ของวิหารหมายเลข 63

ภาพที่ 102 การเจาะเป็นช่องแสงคล้ายประจําามของผนังวิหารหมายเลข 63

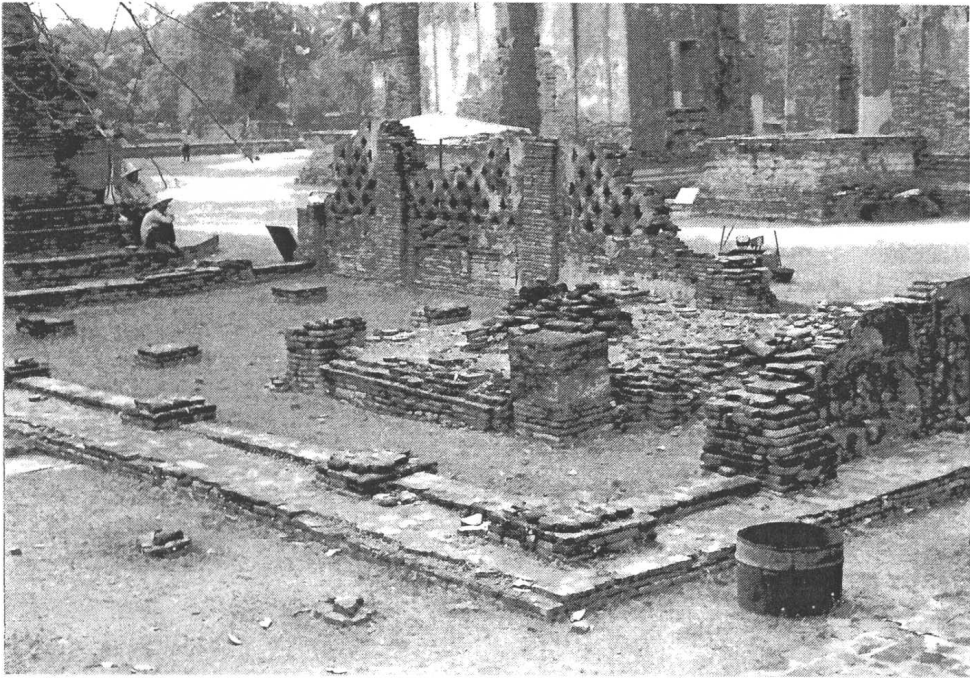

ภาพที่ 103 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศ
ตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์หมายเลข 64
(เจดีย์ประจํามุมตะวันออกเฉียงเหนือ)

ภาพที่ 104 สภาพภายหลังการขุดแต่งด้านทิศ
ตะวันตกเฉียงใต้ของเจดีย์หมายเลข 64
(เจดีย์ประจํามุมตะวันออกเฉียงเหนือ)

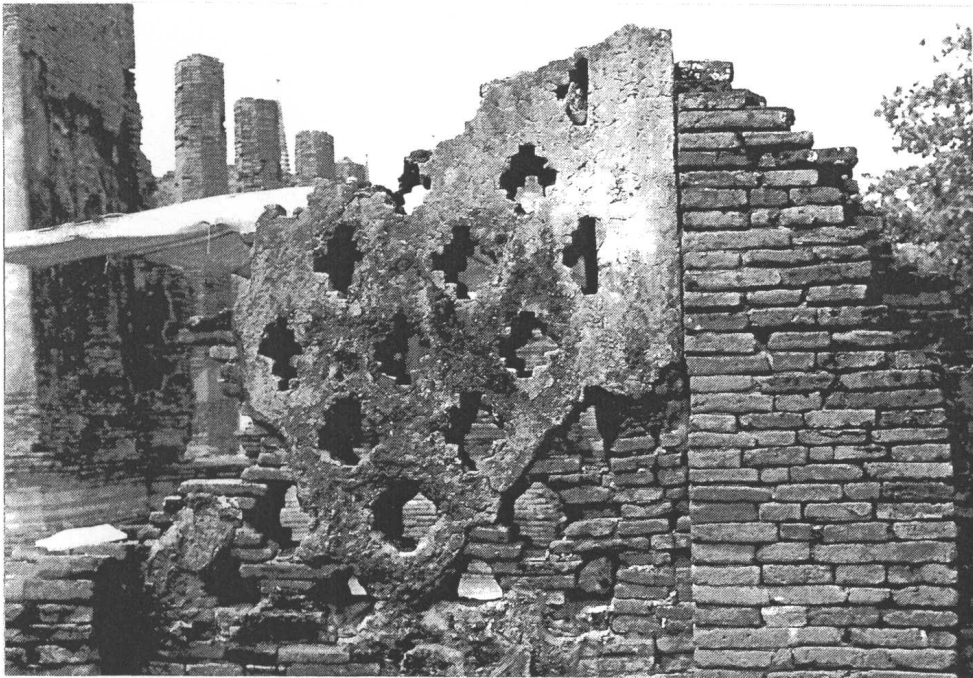
ภาพที่ 105 สภาพก่อนการขุดแต่งวิหารหมายเลข 65

ภาพที่ 106 สภาพขณะทำการขุดแต่งพาด้านทิศตะวันตกของวิหารหมายเลข 65

ภาพที่ 107 สภาพภายหลังการขุดแต่งพลาโตด้านทิศตะวันตกของวิหารหมายเลข 65

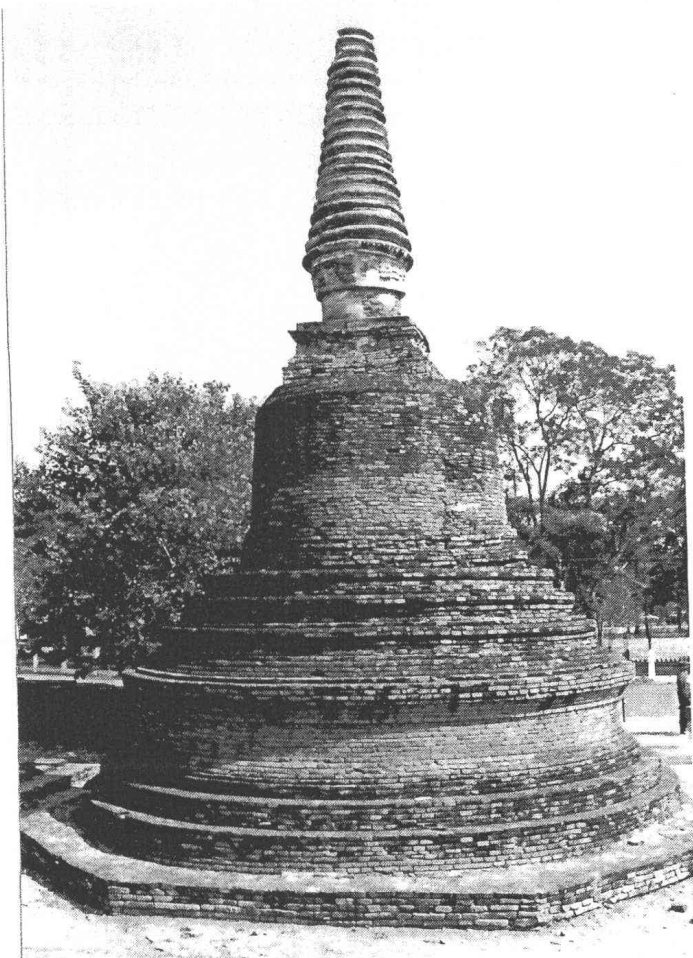

ภาพที่ 108 การเจาะเป็นช่องแสงคล้ายลวดลายของผนังวิหารหมายเลข 65

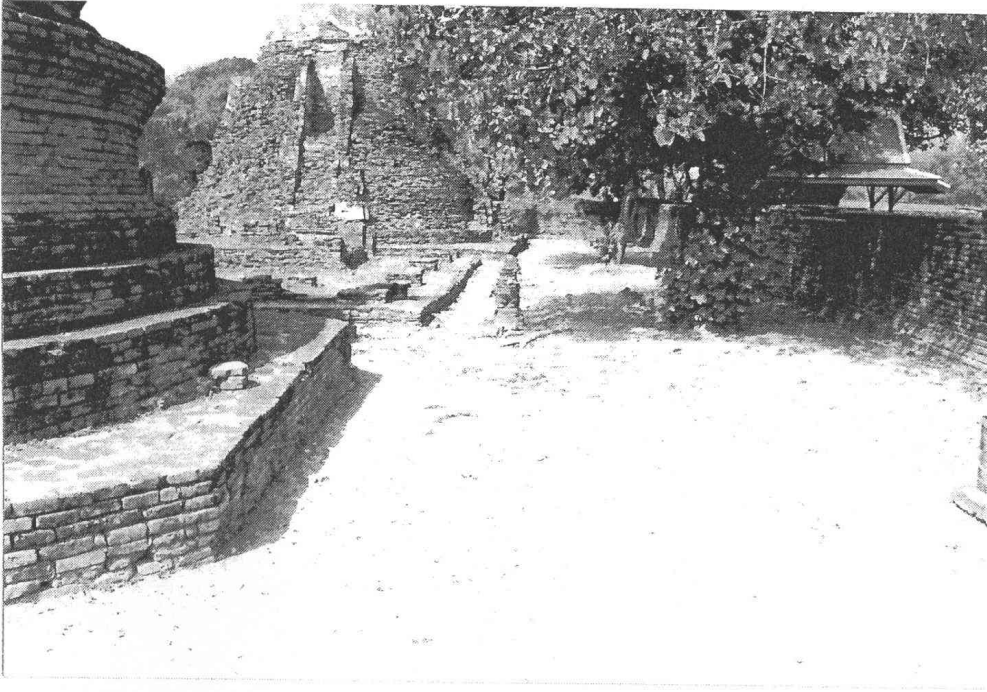
ภาพที่ 109 สภาพก่อนการขุดแต่งเจดีย์ราย

หมายเลข 66

ภาพที่ 110 สภาพภายหลังการขุดแต่ง

เจดีย์รายหมายเลข 66

ภาพที่ 111 สภาพภายหลังการขุดแต่งพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของวิหารหมายเลข 65

ภาพที่ 112 ลักษณะการมุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาแบบกาบกล้วย

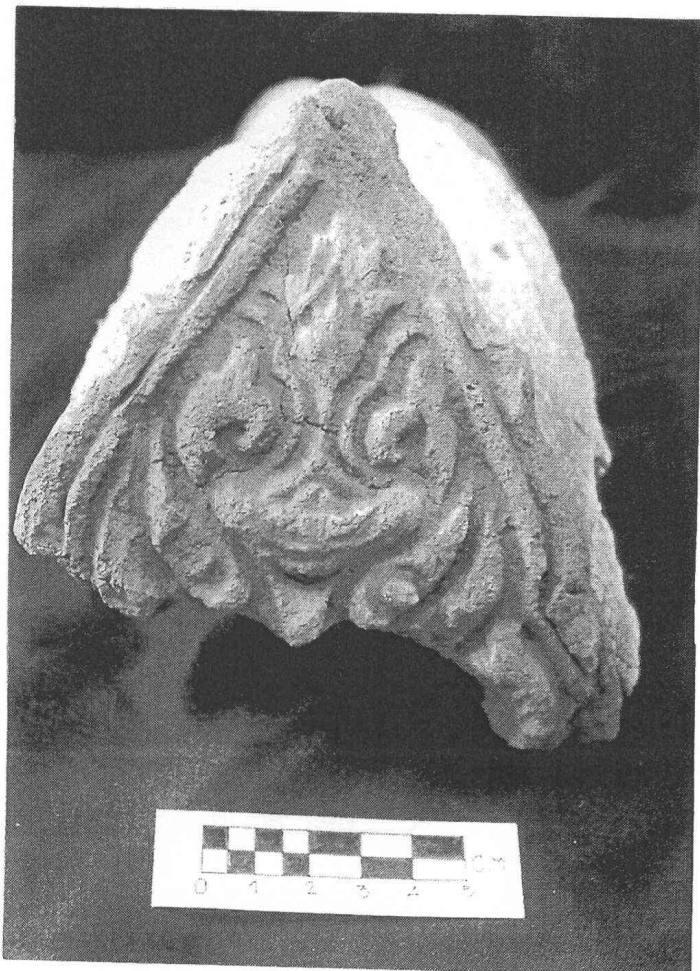
ภาพที่ 113 กระเบื้องดินเผาแบบดินขอหรือชายพับ

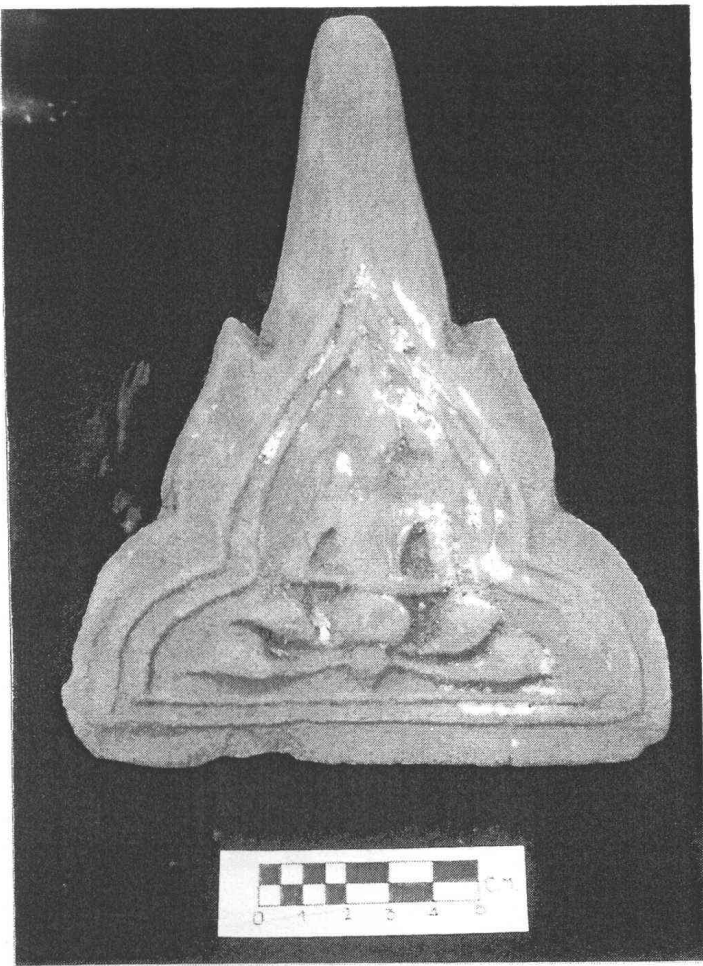
ภาพที่ 114 กระเบื้องดินเผาแบบดินขอหรือชายพับขนาดใหญ่ พบจากวิหารหมายเลข 29 (NEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 66)

ภาพที่ 115 กระเบื้องเชิงชายแบบกาบกล้วยที่มีการพอกปูนทับ

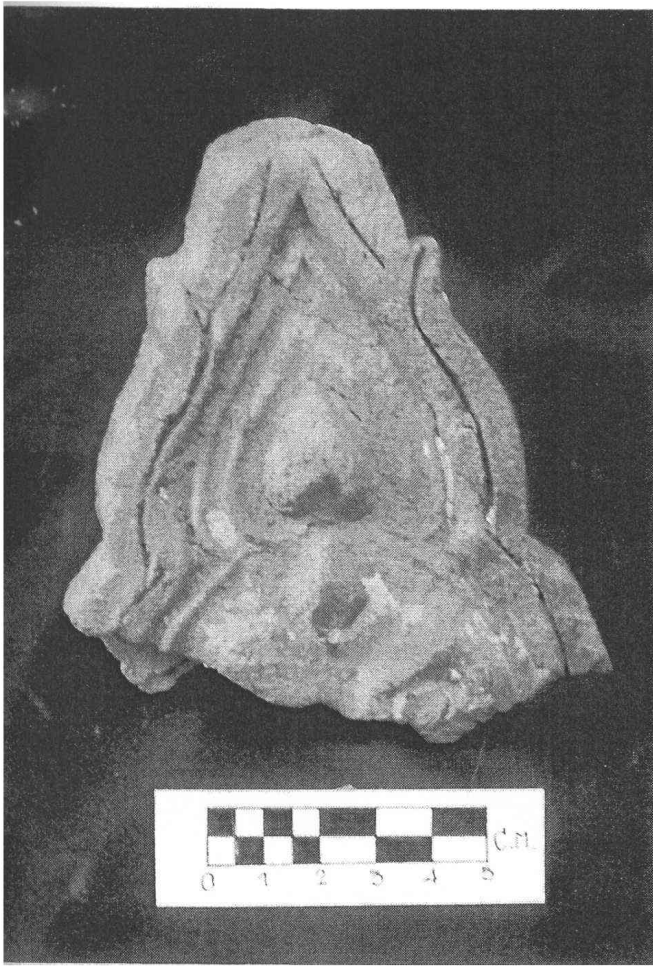
ภาพที่ 116 กระเบื้องเชิงชายลายหน้ากาล
พบจากวิหารรายหมายเลข 29 (SEQ)
(โบราณวัตถุหมายเลข 162/1)

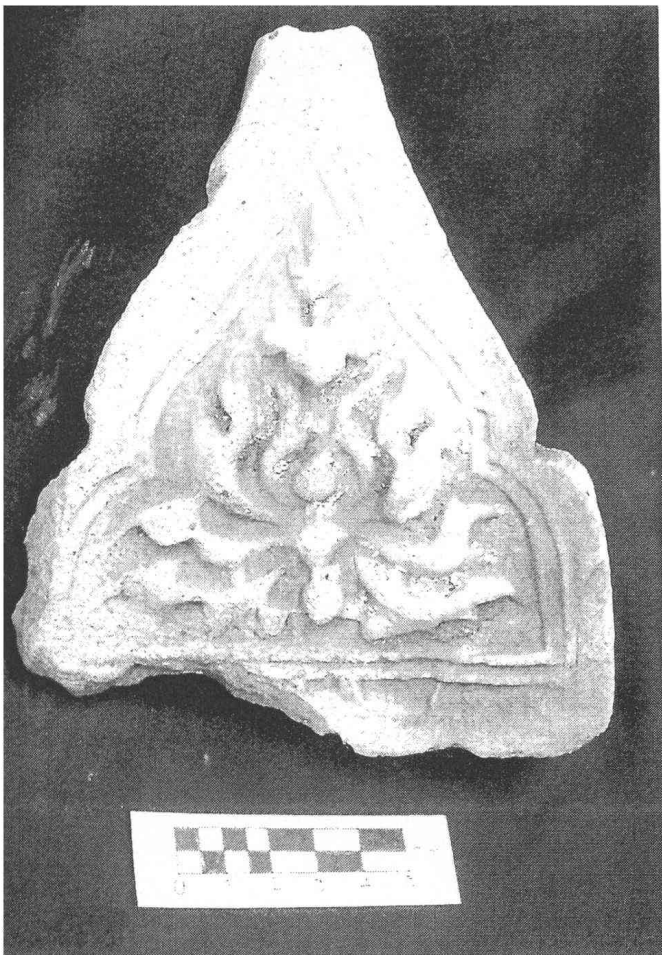
ภาพที่ 117 กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม
แบบที่ 2 วิหารรายนหมายเลข 29 (NEQ)
(โบราณวัตถุหมายเลข 161/1)

ภาพที่ 118 กระเบื้องเชิงชายลายเทพพนม
แบบที่ 3 วิหารรายนหมายเลข 29 (NEQ)
(โบราณวัตถุหมายเลข 161/3)

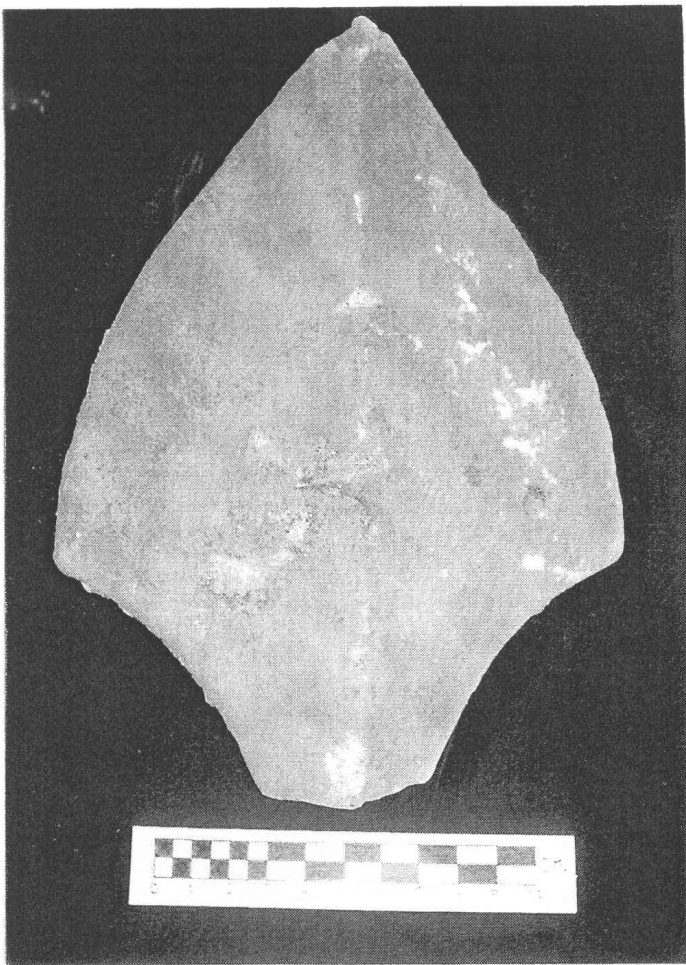

ภาพที่ 119 กระเบื้องเชิงชายลายดอกบัว
พบจากวิหารหมายเลข 29 (SEQ)
(โบราณวัตถุหมายเลข 162/4)

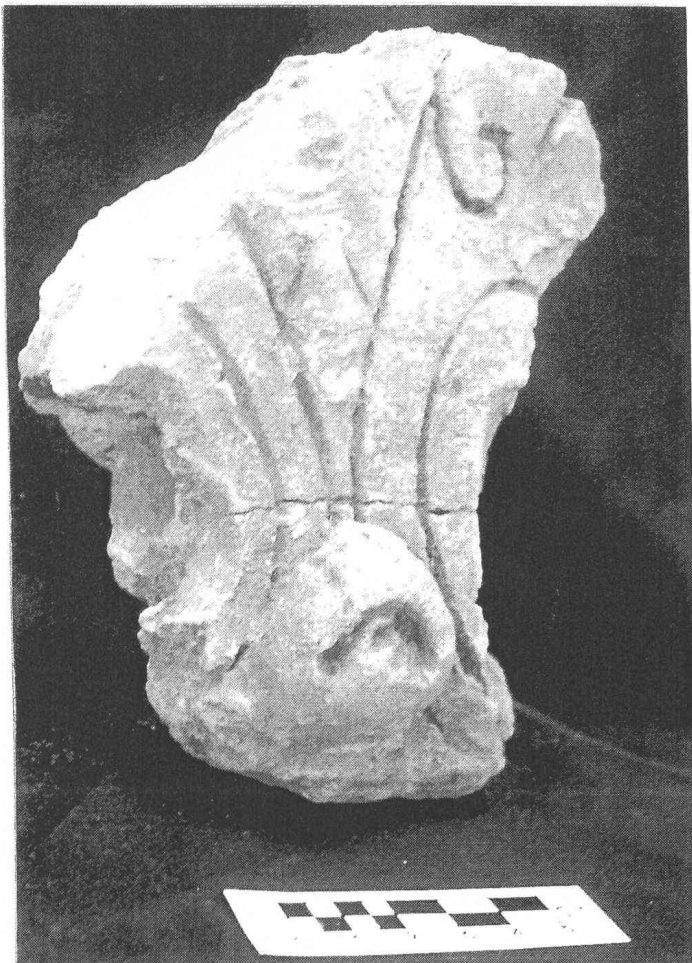

ภาพที่ 120 กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา
แบบที่ 1 พบจากวิหารหมายเลข 29
(NEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 161/5)

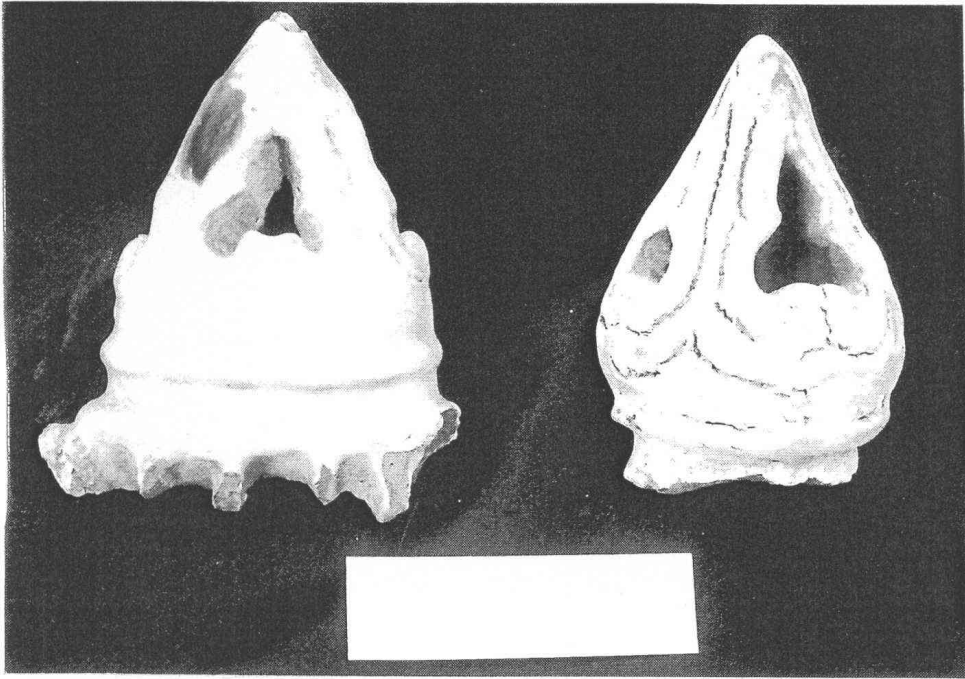

ภาพที่ 121 กลิบบัวดินเผาประดับที่หัวเสา
พาไลวิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข
046/1)

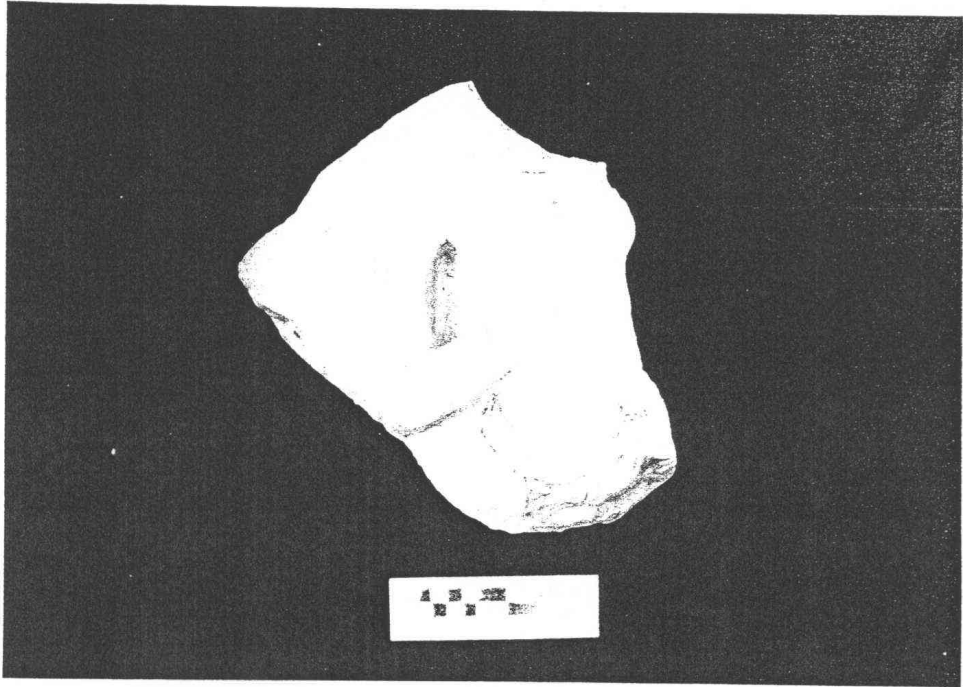
ภาพที่ 122 ชิ้นส่วนปูนปั้นประดับอาคาร
วิหารหลวง(NEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข
044/3)

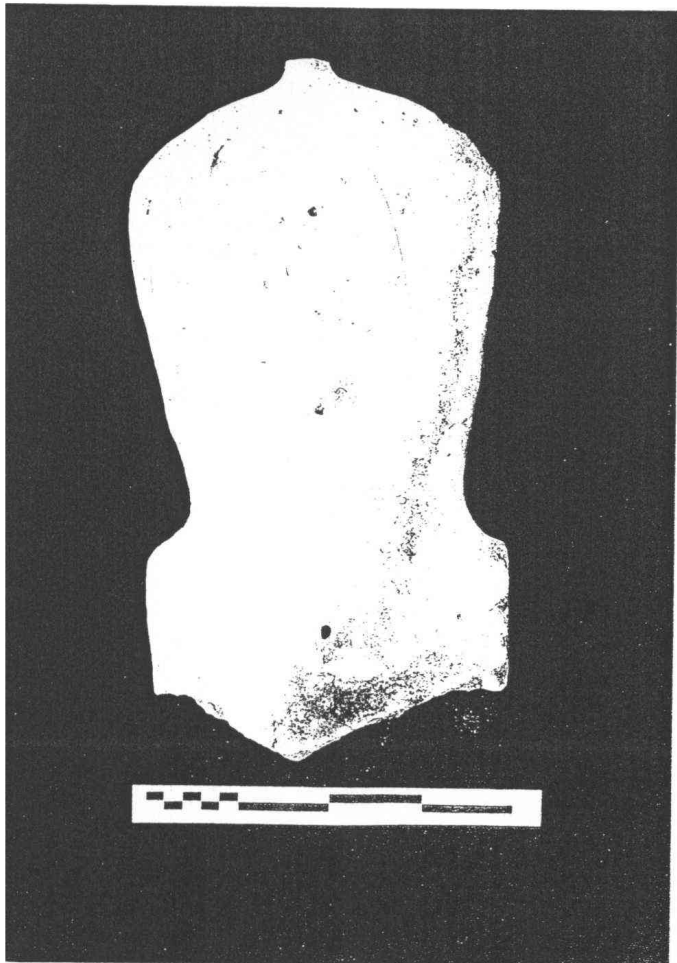
ภาพที่ 123 ชิ้นส่วนโคมไฟดินเผาเนื้อ STONE WARE วิหารหลวง
(โบราณวัตถุหมายเลข 044/2)

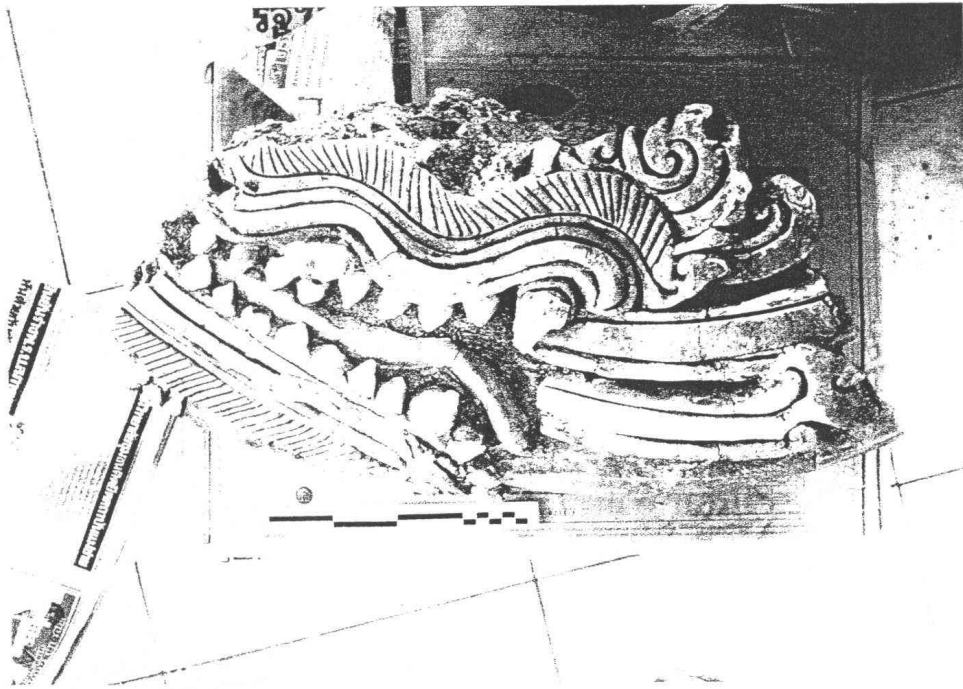
ภาพที่ 124 ชิ้นส่วนดินเผาประดับอาคารลวดลายกนกวิหารหลวง
(โบราณวัตถุหมายเลข 046/2)

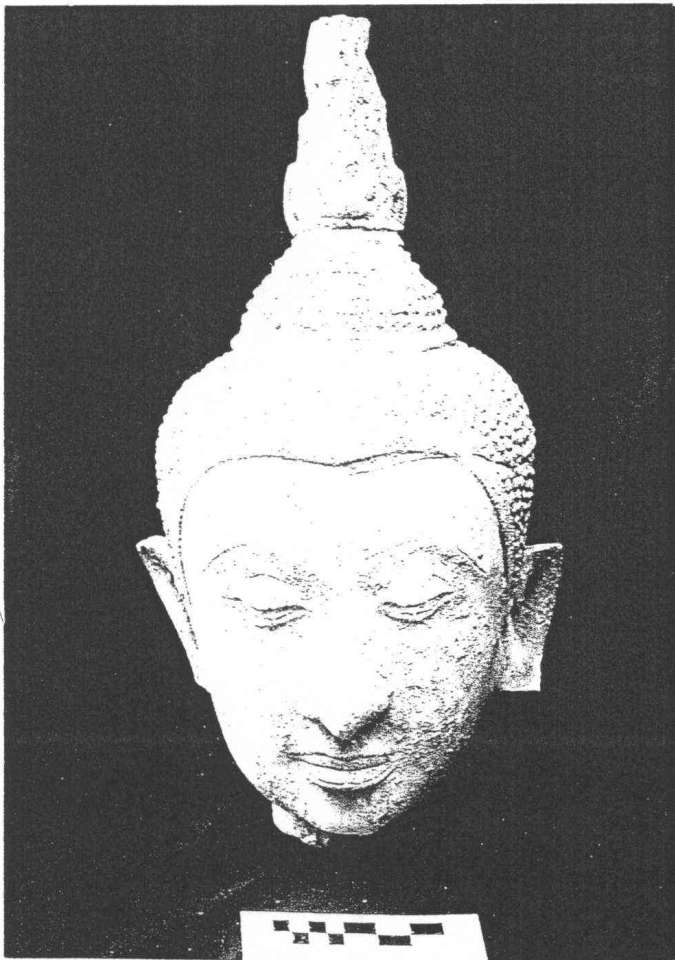
ภาพที่ 125 ชิ้นส่วนแผ่นดินเผาประดับอาคารลวดลายเทพพนม (STONE WARE) วิหารหลวง
(โบราณวัตถุหมายเลข 044/6)

ภาพที่ 126 ชิ้นส่วนใบเสมาดินเผาขนาดเล็ก
วิหารหลวง (โบราณวัตถุหมายเลข 046/4)

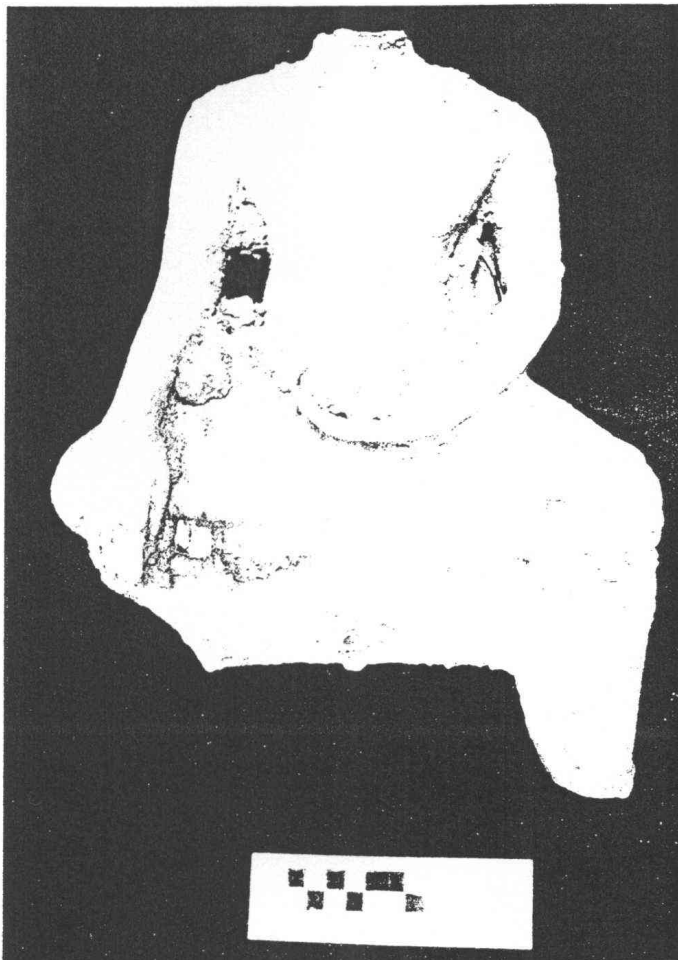
ภาพที่ 127 ชั้นส่วนลายปูนปั้นหัวมกร พบจากฐานชุกชี (ส่วนหน้า) วิหารหลวง

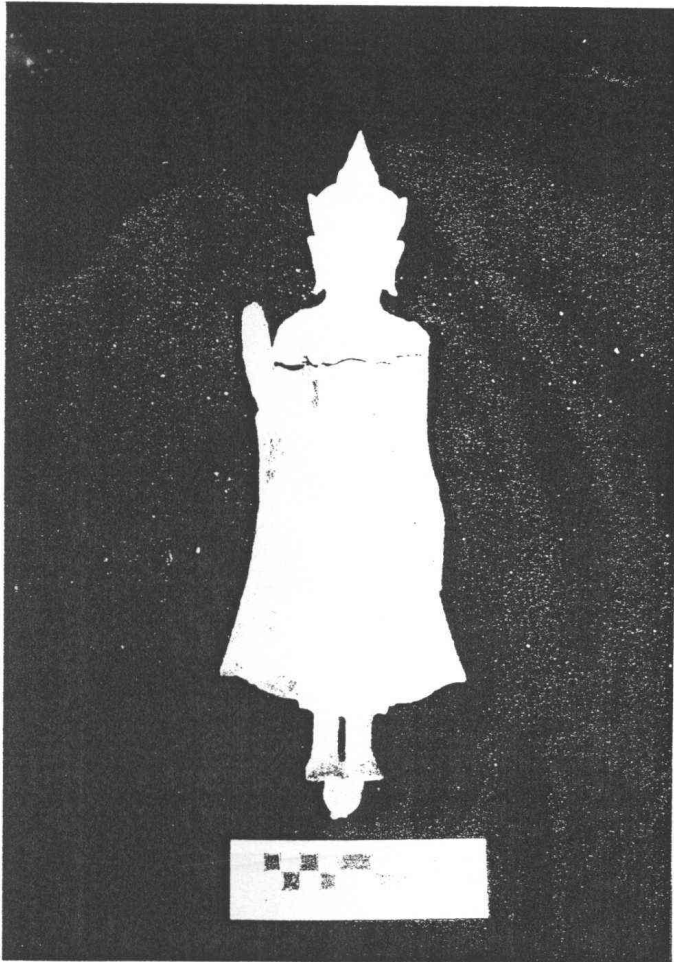
ภาพที่ 128 เศียรพระพุทธรูปสำริด พบจาก
หลุมขุดตรวจหน้าฐานชุกชี(ส่วนหน้า)
วิหารหลวง

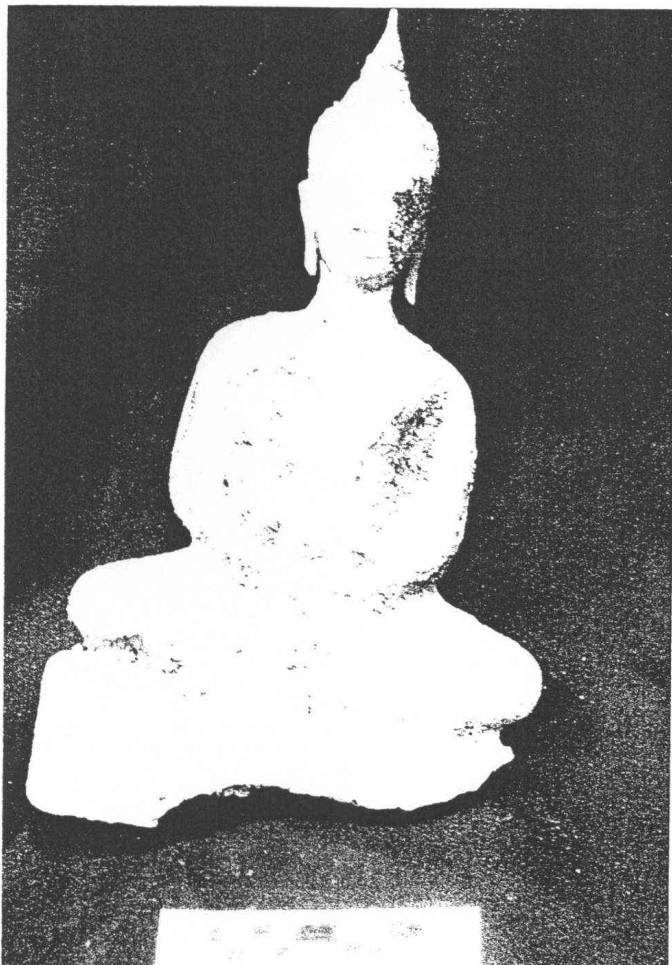
ภาพที่ 129 ลำตัวท่อนบนของพระพุทธรูป
สำริดประทับยืนปางห้ามญาติ พบจากพระที่
นั่งจอมทอง (โบราณวัตถุหมายเลข 023/1)

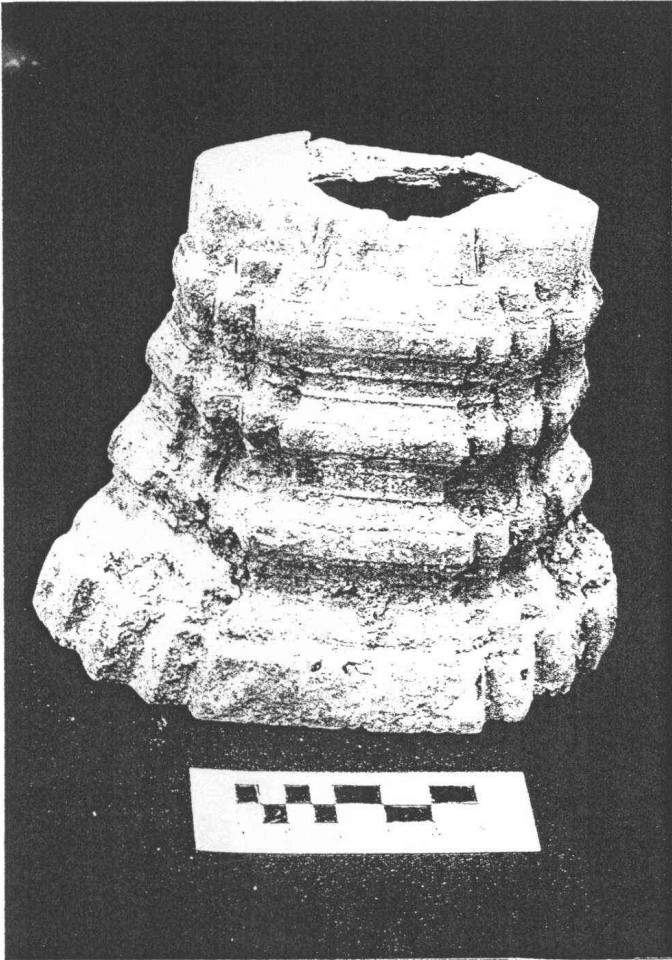
ภาพที่ 130 พระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย
(เศียรขาด) พบจากวิหารรายหมายเลข 27
(โบราณวัตถุหมายเลข 003/1)

ภาพที่ 131 พระพุทธรูปสำริดประทับยืน
ปางห้ามญาติทรงเครื่อง พบจากวิหารราย
หมายเลข 29 (โบราณวัตถุหมายเลข 006/1)

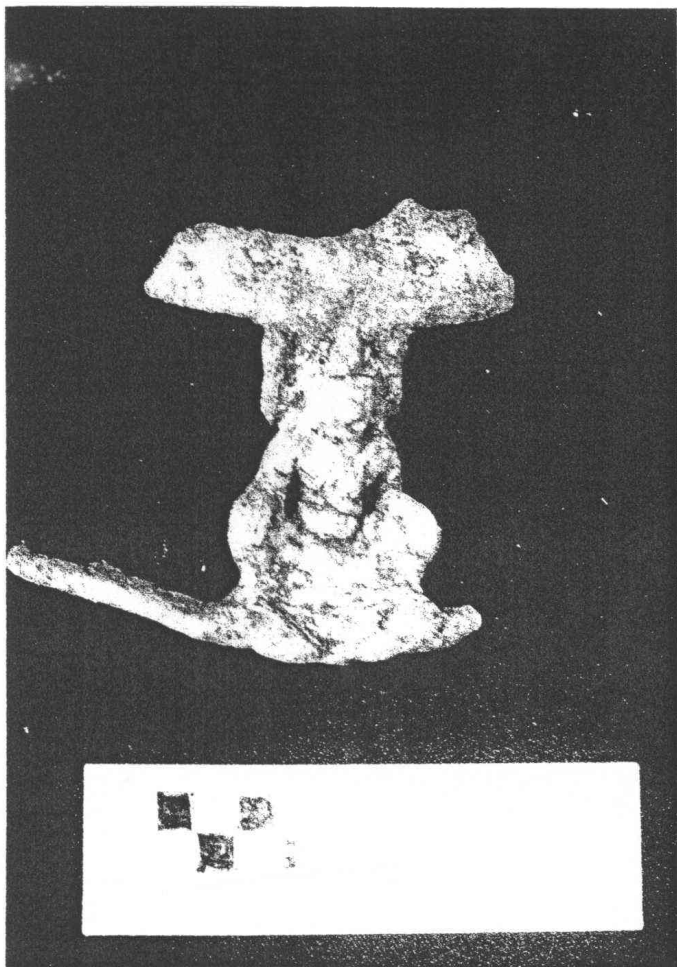
ภาพที่ 132 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางสมาธิ พบจากวิหารรายหมายเลข 27
(โบราณวัตถุหมายเลข 004/2)

ภาพที่ 133 ฐานพระพุทธรูปสำริดซ้อนชั้น
4 ชั้น พบจากวิหารหมายเลข 27
(โบราณวัตถุหมายเลข 004/2)

ภาพที่ 134 ชิ้นส่วนประดับสำริดรูปครุฑ
ยี่คนมถ พบจากเจดีย์หมายเลข 35
ยอดนคร
1 (โบราณวัตถุหมายเลข 020/7)

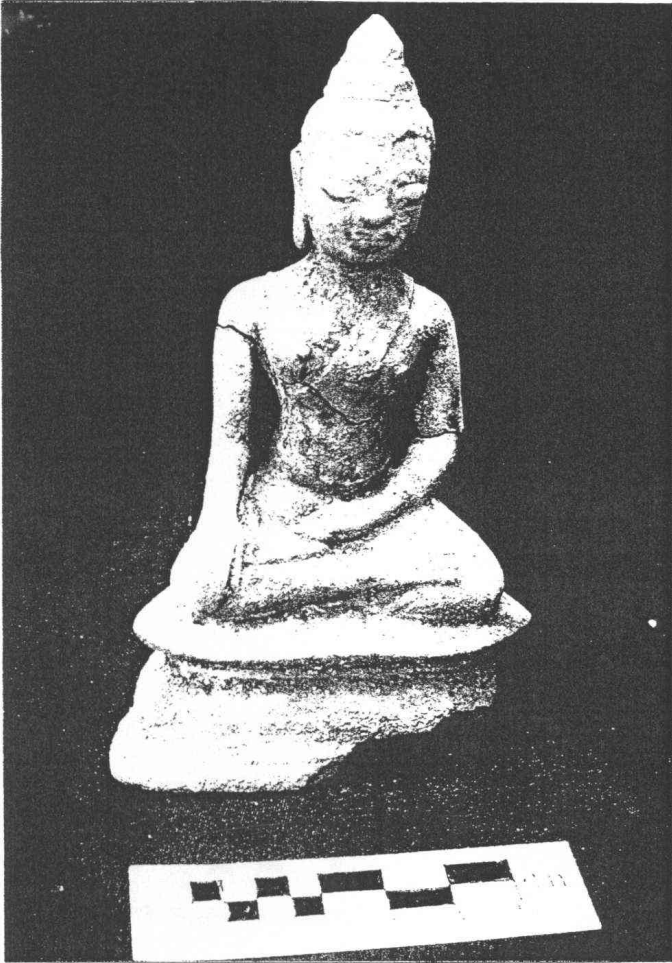

ภาพที่ 135 ชิ้นส่วนประดับสำริดรูปบุคคล
นั่งชันเข่า พบจากเจดีย์รายหมายเลข 35
(โบราณวัตถุหมายเลข 020/8)

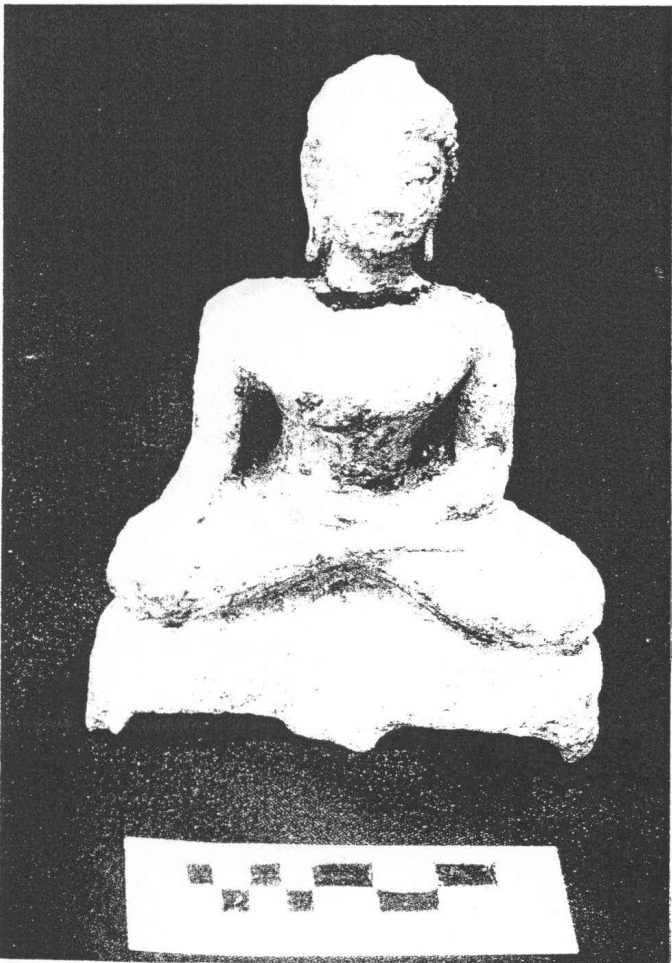

ภาพที่ 136 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางมารวิชัย พบจากเจดีย์รายหมายเลข 34
(โบราณวัตถุหมายเลข 015/1)

ภาพที่ 137 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางมารวิชัย (โบราณวัตถุหมายเลข 028/1)

ภาพที่ 138 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางมารวิชัย พบจากเจดีย์รายหมายเลข 35
(โบราณวัตถุหมายเลข 020/3)

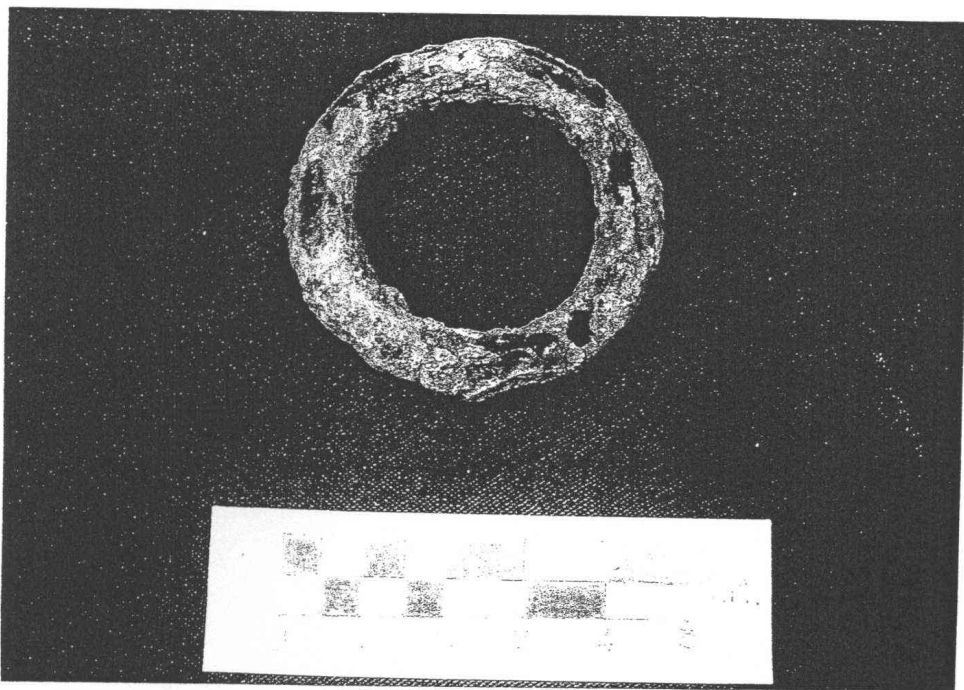
ภาพที่ 139 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางสมาธิทรงเครื่องใหญ่ พบจากวิหารราย
หมายเลข29 (โบราณวัตถุหมายเลข 005/1)

ภาพที่ 140 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พบจากวิหารราย
หมายเลข29 (โบราณวัตถุหมายเลข 005/3)

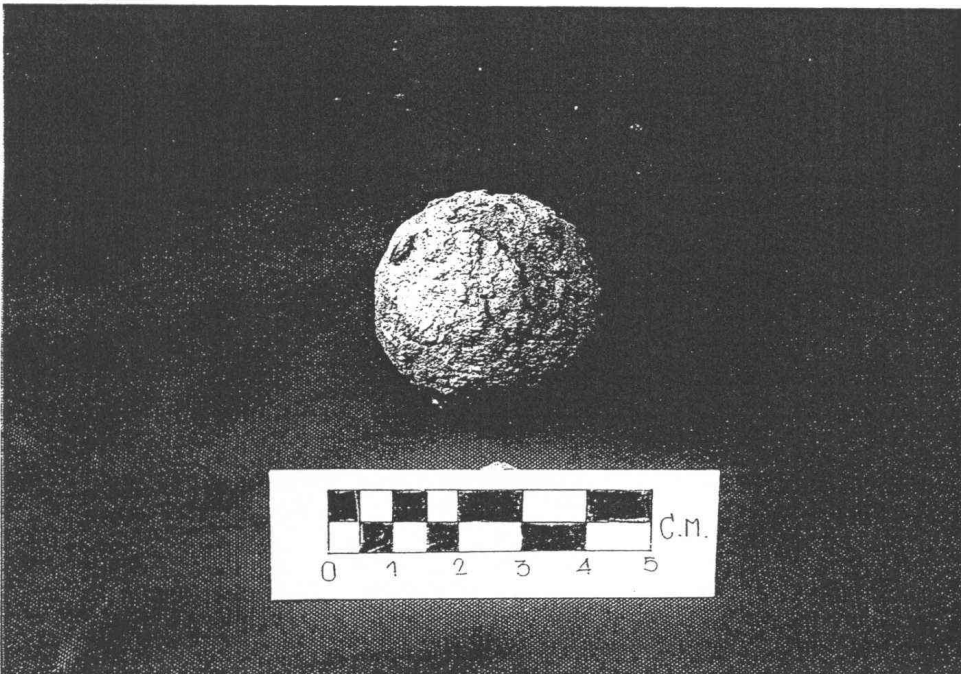
ภาพที่ 141 พระพุทธรูปสำริดประทับนั่ง
ปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พบจากวิหารราย
หมายเลข 29 (โบราณวัตถุหมายเลข 005/4)

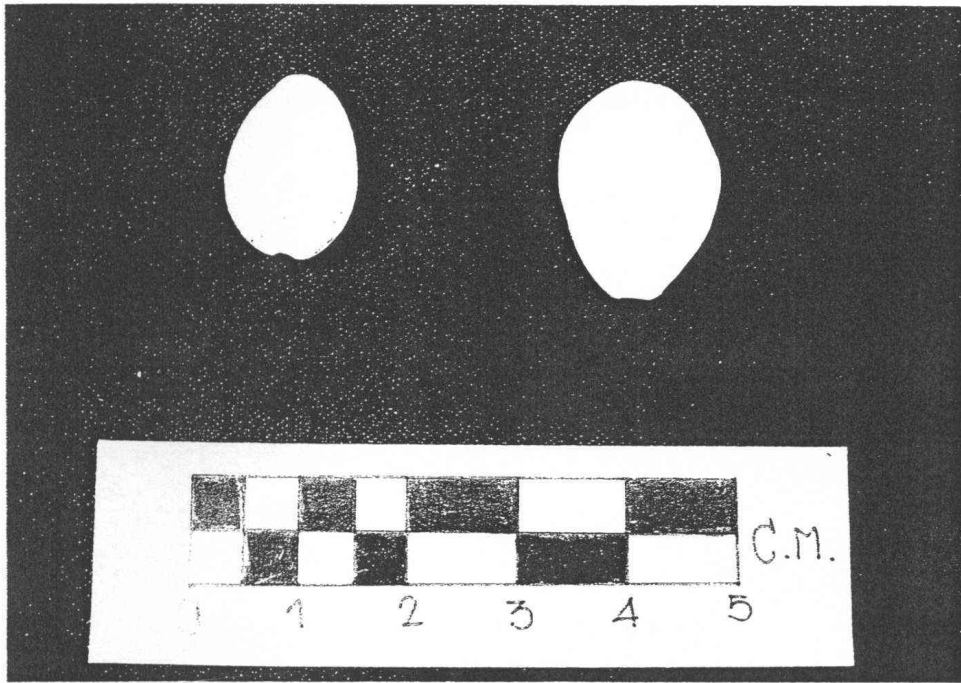
ภาพที่ 142 ห่วงเหล็ก พบจากวิหารรายหมายเลข 59 (โบราณวัตถุหมายเลข 140/2)

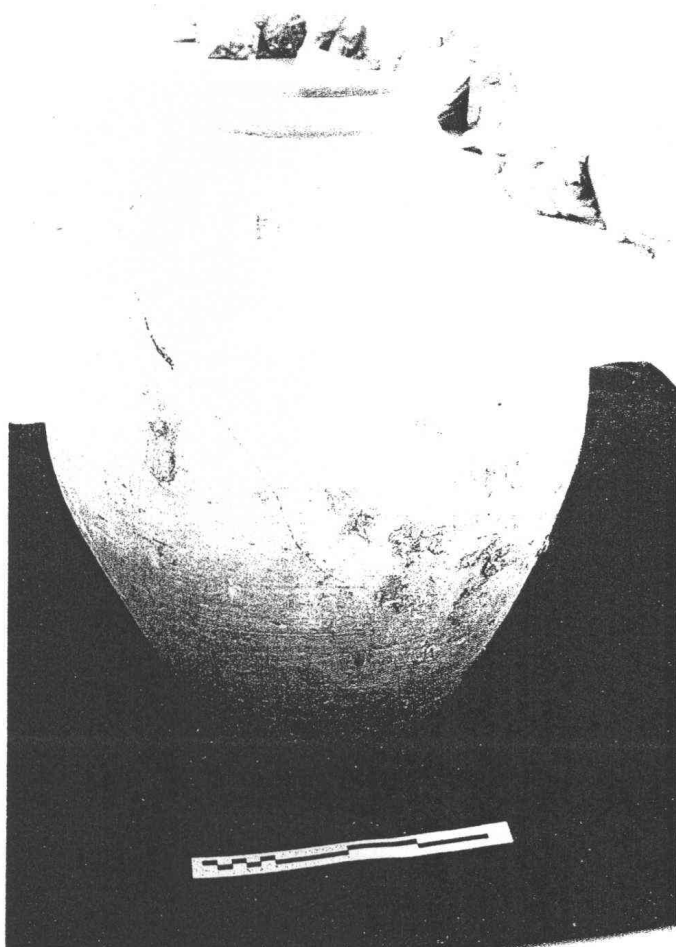
ภาพที่ 143 แหวนสำริด (โบราณวัตถุหมายเลข 146/1)

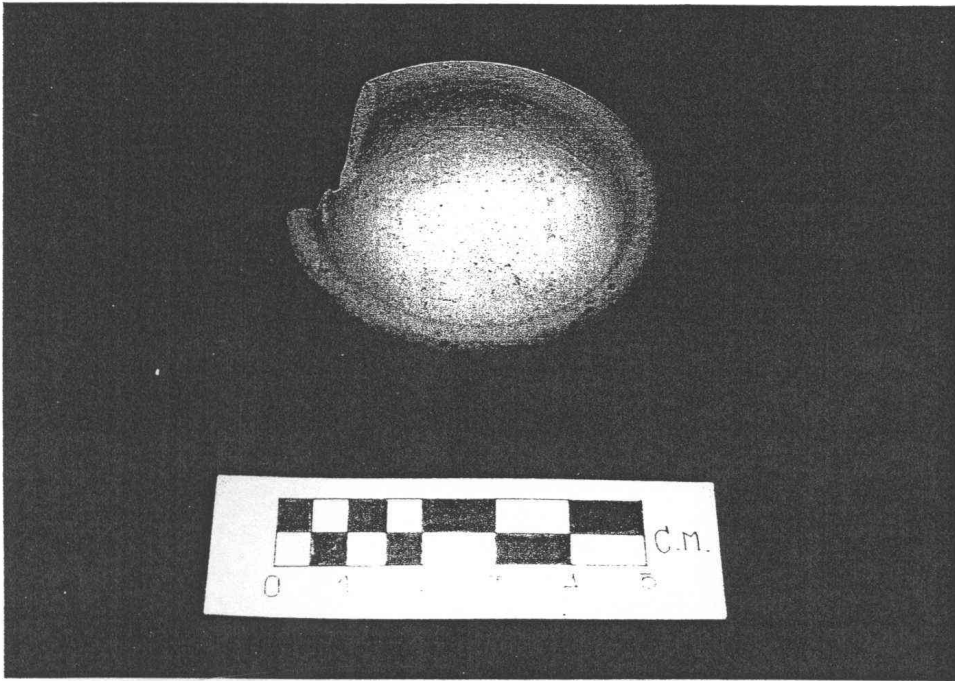
ภาพที่ 144 กระจุกปืนโลหะ พบจากวิหารหมายเลข 31 (โบราณวัตถุหมายเลข 132/1)

ภาพที่ 145 หอยเบี้ย พบจากวิหารหมายเลข 32 (โบราณวัตถุหมายเลข 154/2)

ภาพที่ 146 ภาชนะดินเผาไหสีหูจากเตาแม่
น้ำน้อย พบจากวิหารหลวง (SEQ)

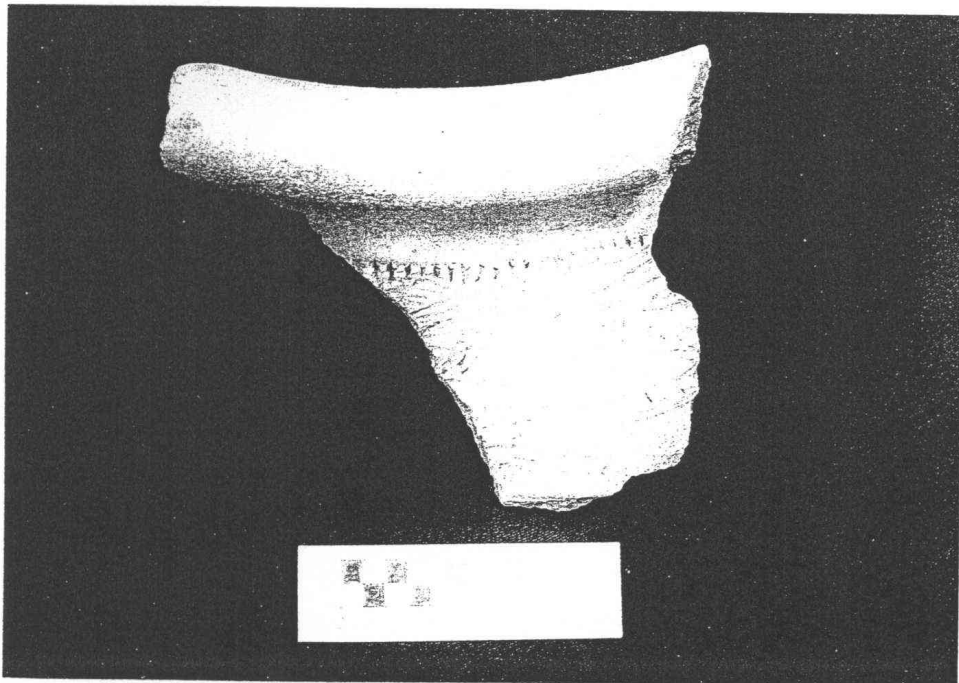
ภาพที่ 147 ตะคันดินเผา พบจากวิหารหลวง (SEQ) (โบราณวัตถุหมายเลข 055/9)

ภาพที่ 148 ลวดลายภาชนะดินเผา (EW) แบบ B20

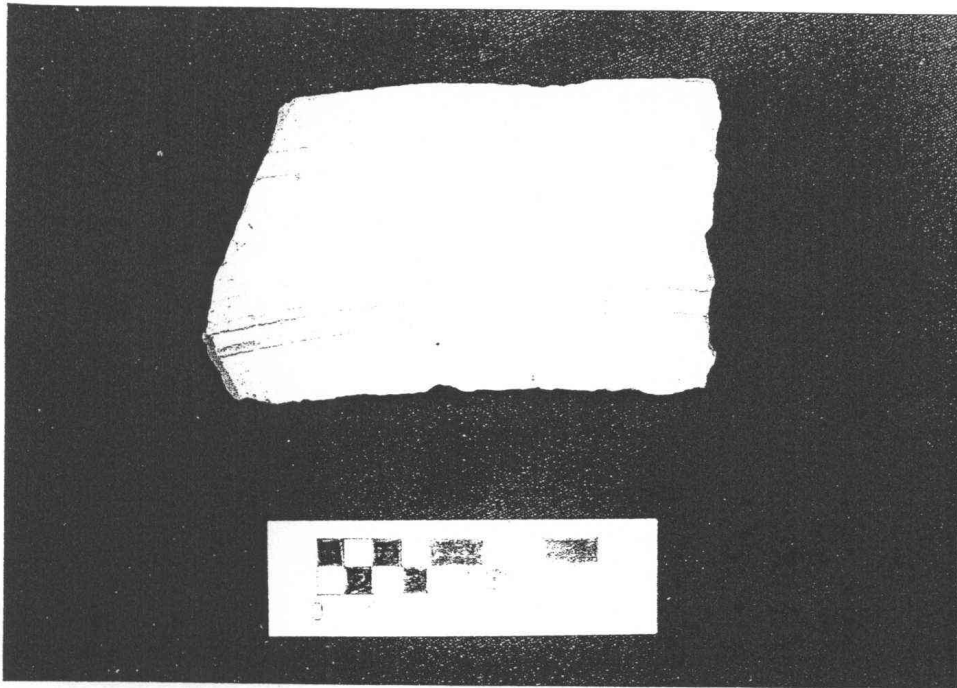
ภาพที่ 149 ลวดลายภาชนะดินเผา (EW) แบบ B5

ภาพที่ 150 ลวดลายภาชนะดินเผา (EW) แบบ B30

ภาพที่ 151 ขอบปากภาชนะดินเผา (EW)

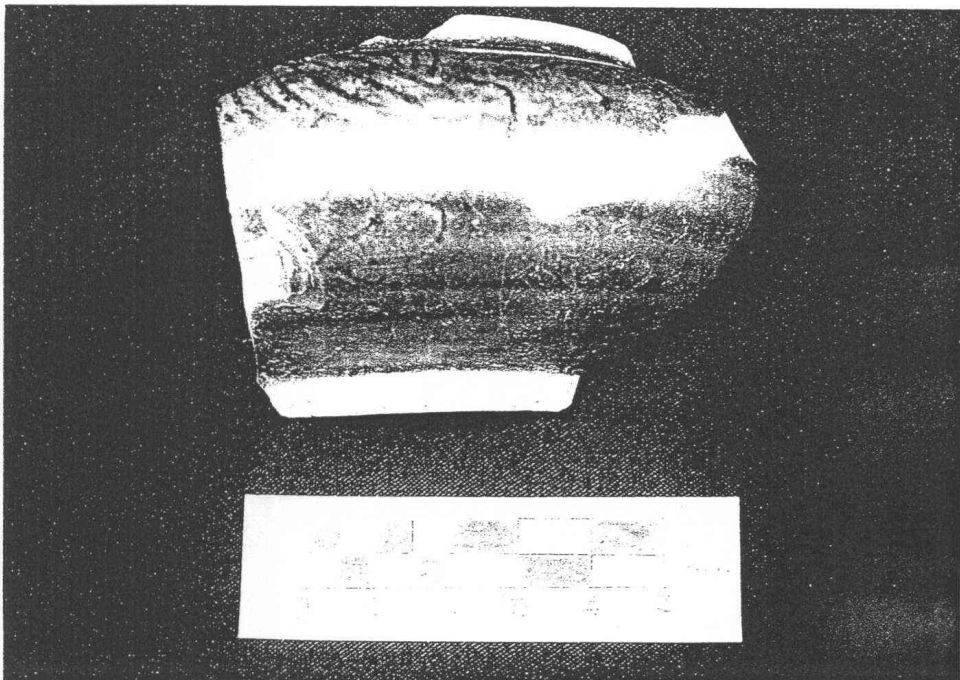

ภาพที่ 152 ลวดลายบนภาชนะดินเผา (EW) แบบ B25 เตาม้วนน้ำน้อย

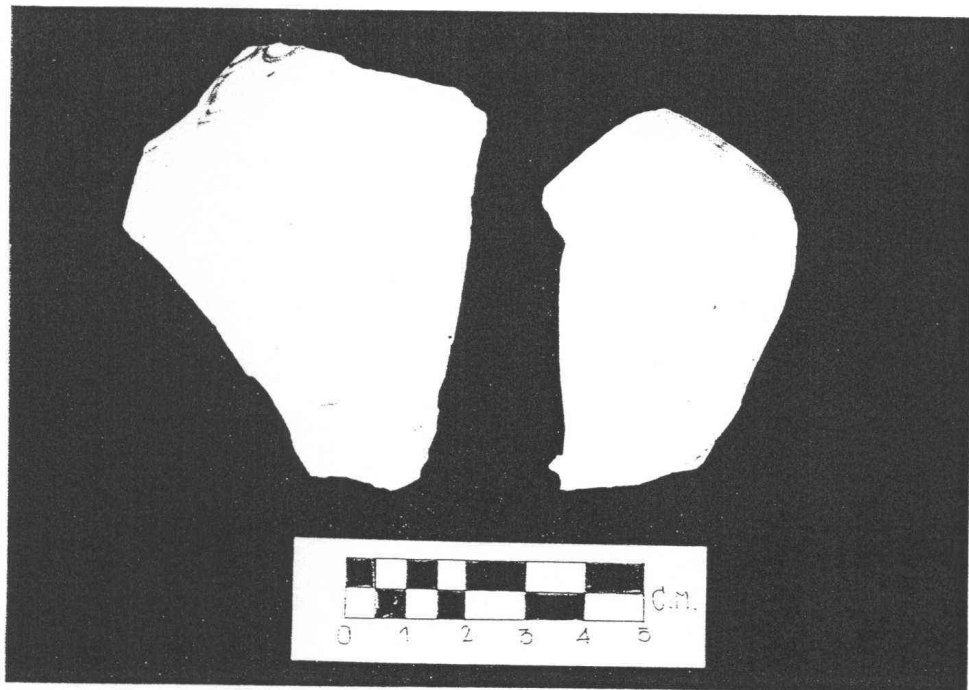
ภาพที่ 153 ลวดลายบนภาชนะดินเผา (EW) แบบ B27 เต่าบ้านบางปูน

ภาพที่ 154 ภาชนะดินเผา เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง

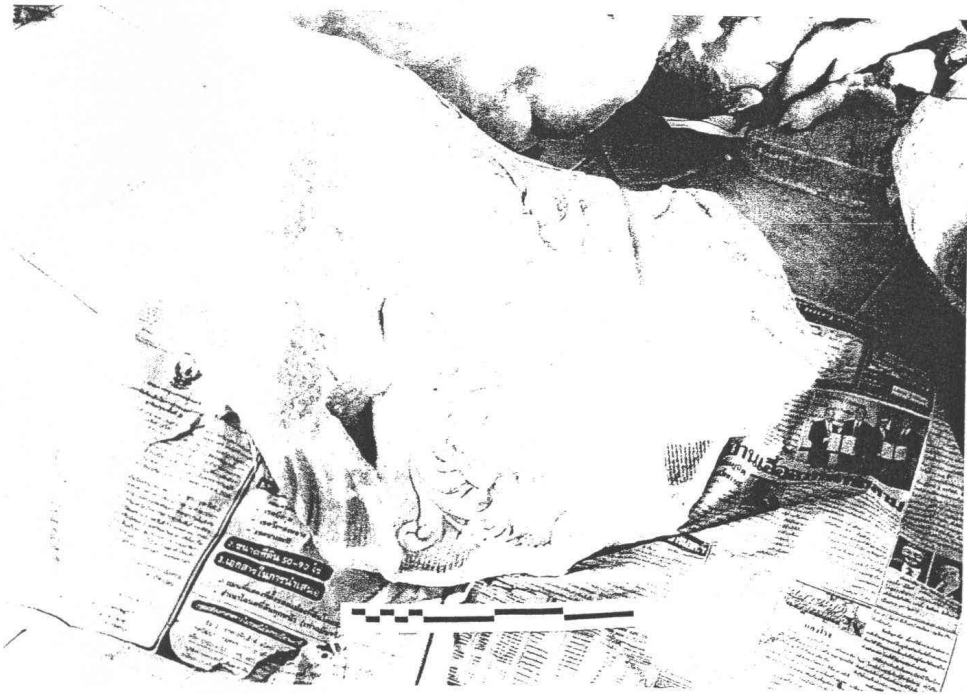
ภาพที่ 155 ภาชนะดินเผา เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซิง

ภาพที่ 156 ภาชนะดินเผา เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ซิง

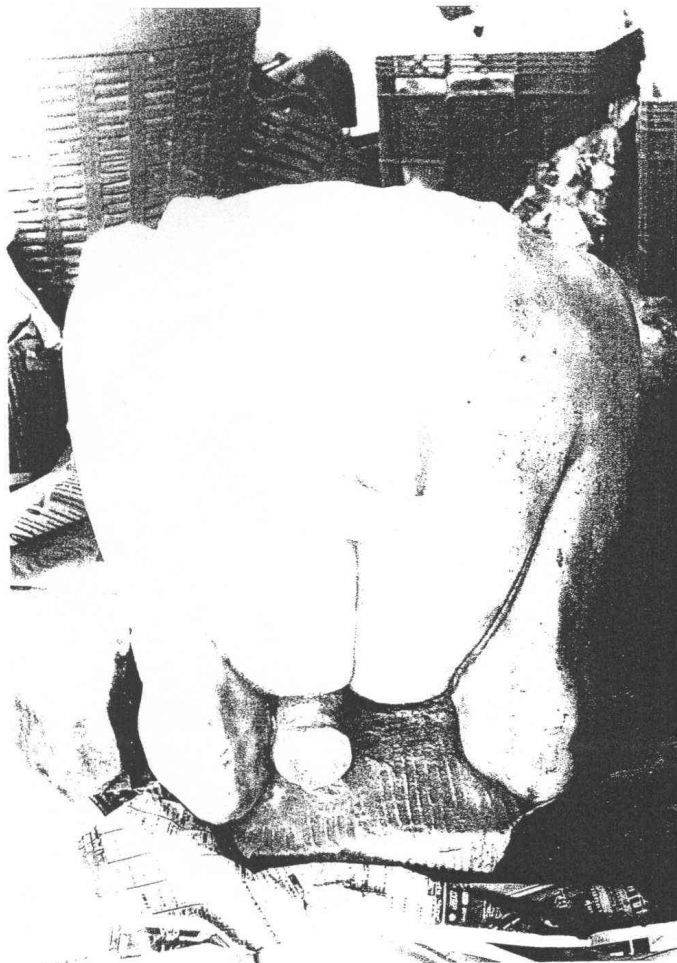
ภาพที่ 157 เศียรแอนโดรอสฟิงซ์หินอ่อน จากวิหารหลวง (NEQ)

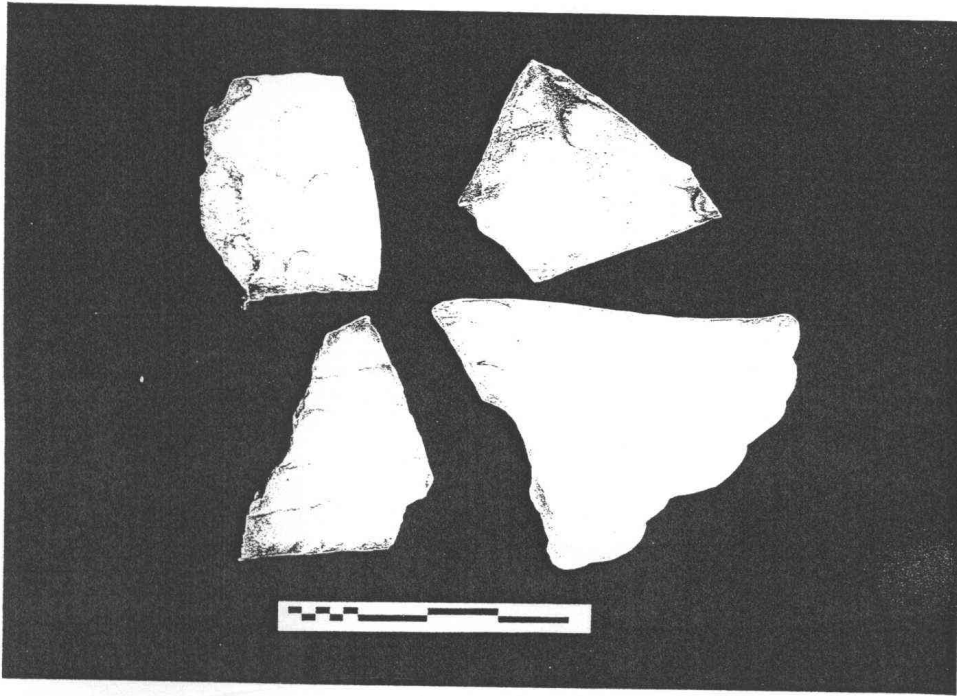
ภาพที่ 158 ประติมากรรมหินอ่อนแอนโดรอสฟิงซ์ (ส่วนหาง)
คล้ายเกล็ดปลาและสลักวดลายใบผักกาด?

ภาพที่ 159 ประติมากรรมหินอ่อน
แอนโดรสตีงซ์ (ส่วนลำตัว)
มีหน้าอกของเพศสตรี

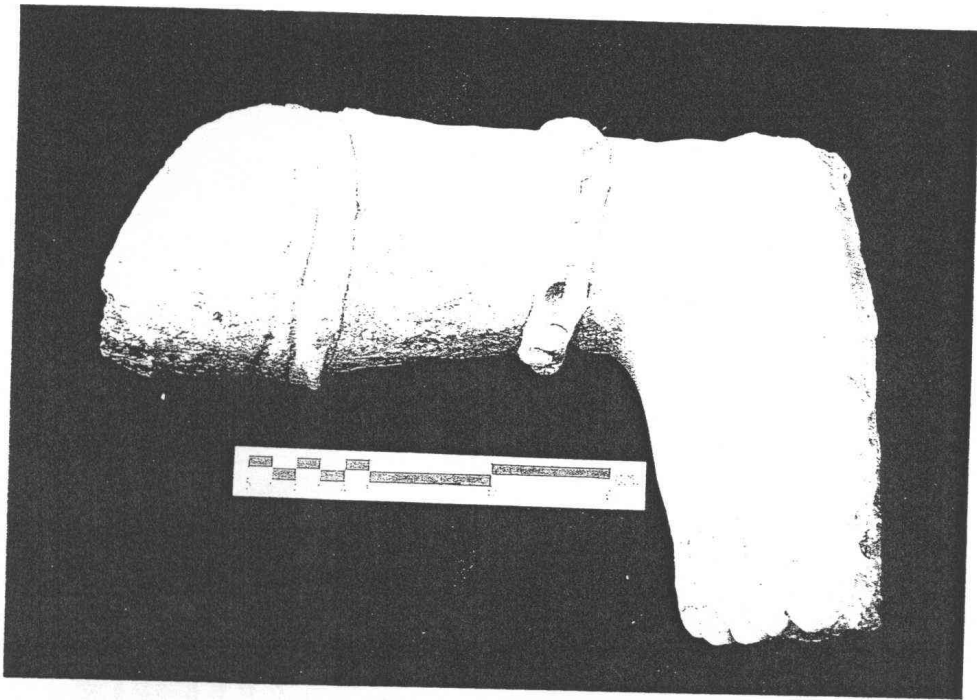
ภาพที่ 160 ประติมากรรมหินอ่อน
แอนโดรสตีงซ์ (ส่วนล่าง)
มีขาคล้ายสิงโต

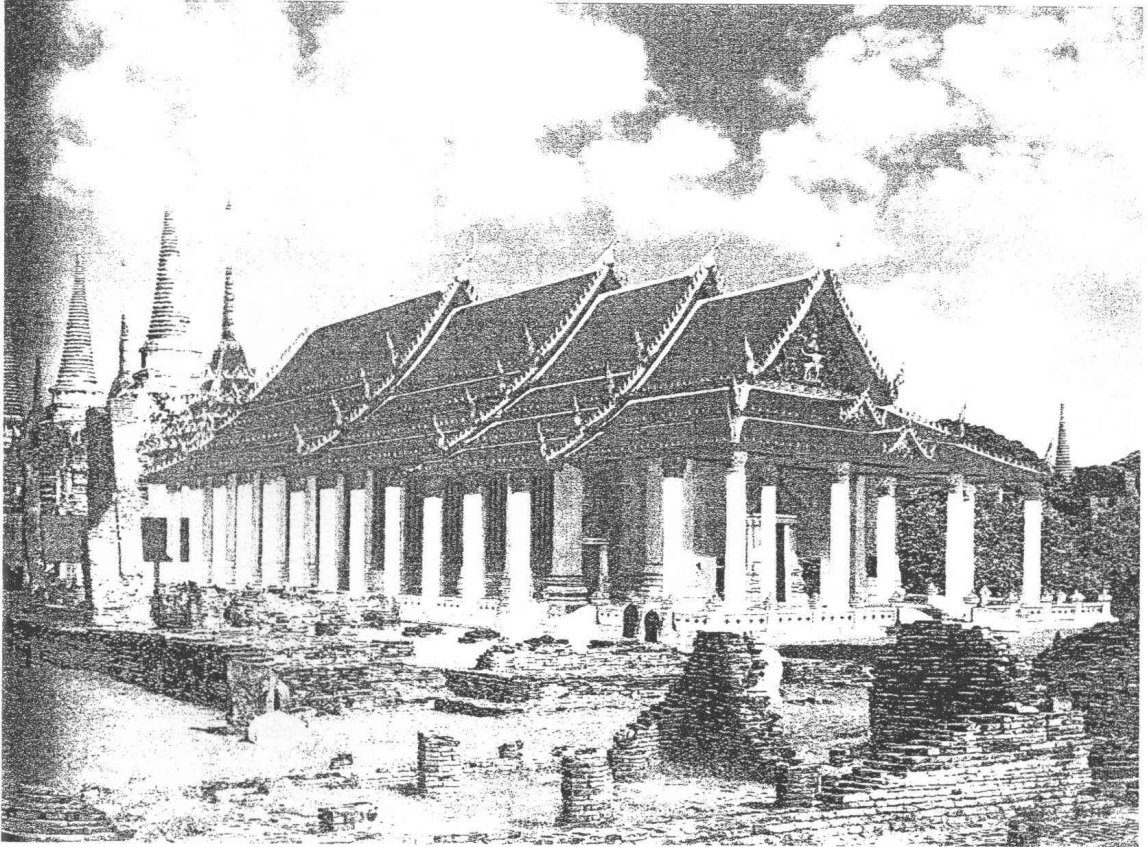
ภาพที่ 161 ประติมากรรมหินอ่อนแอนโดรสซิงซ์ (ส่วนปีก)

ภาพที่ 162 เศียรเทวดาดินเผา
วิหารหลวง (NEQ)

ภาพที่ 163 เท้าเทวดาดินเผา วิหารหลวง (NEQ)

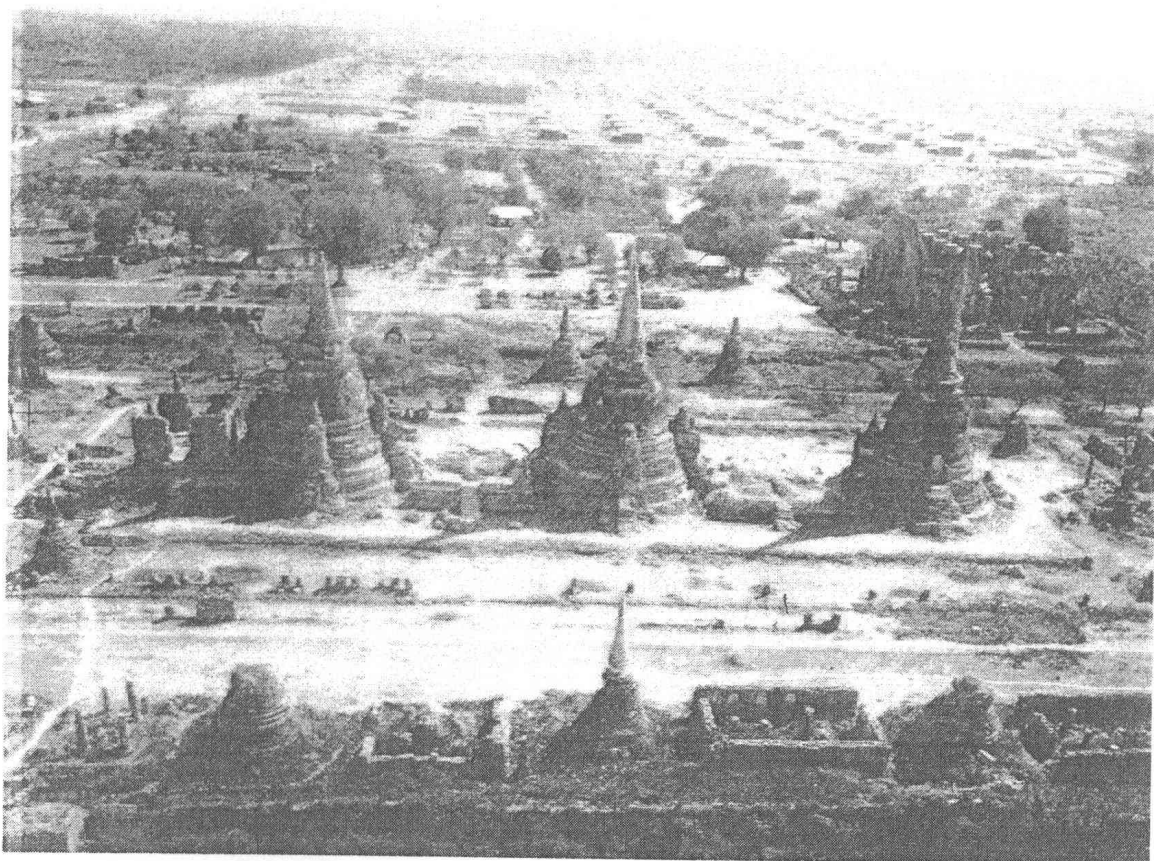

ภาพที่ 164 รูปแบบวิเคราะห์วิหารหลวงสมัยหลังสุด
(ที่มา จากหนังสือภาพประวัติศาสตร์ มรดกโลกอยุธยา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

ภาพที่ 165 รูปแบบวิเคราะหฺมณฑลประหวางเจดีย์ประธานวัดพระศรีสรรเพชญ์
(ที่มา จากหนังสือภาพประวัติศาสตร์ มรดกโลกอยุธยา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

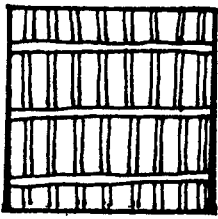
ภาพที่ 166 กลุ่มเจดีย์ประธานวัดพระศรีสรรเพชญ์ สภาพก่อนการบูรณะ

(FROM ANCIENT CAPITALS OF THAILAND)

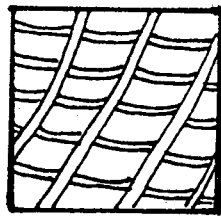
FIRST EDITION PUBLISHED AND DISTRIBUTED IN THAILAND IN 1996 BY ASIA BOOKS CO.,LTD.

ภาคผนวก

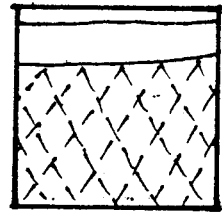
รูปแบบลวดลายภาชนะดินเผา (EW)

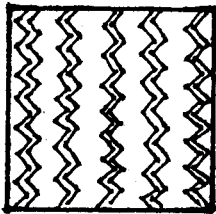
B1

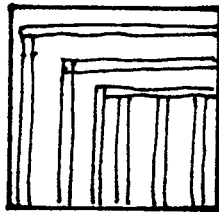
B2

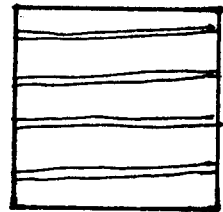
B3

B4

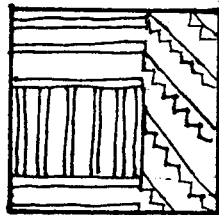
B5

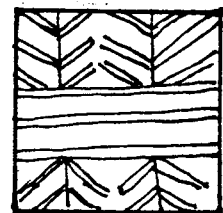
B6

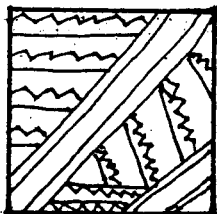
B7

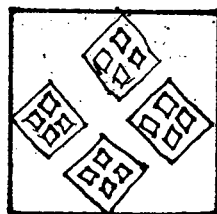
B8

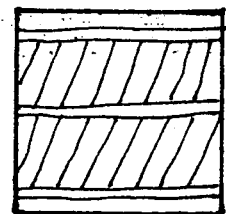
B9

B10

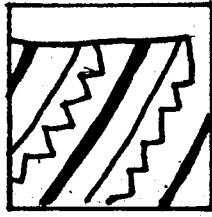
B11

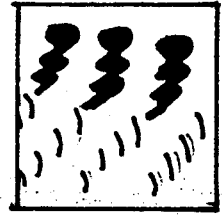
B12

B 13

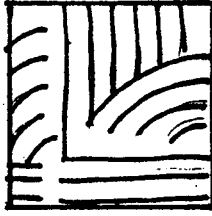
B 14

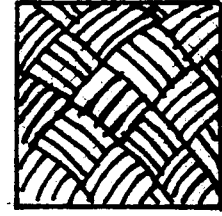
B 15

B 16

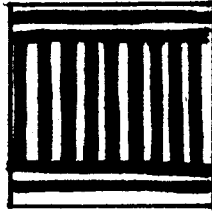
B 17

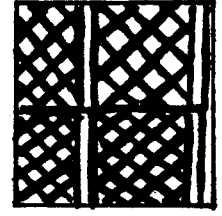
B 18

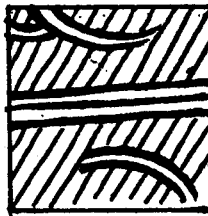
B 19

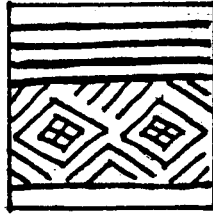
B 20

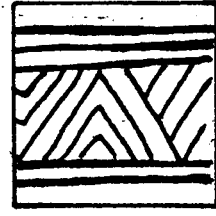
B 21

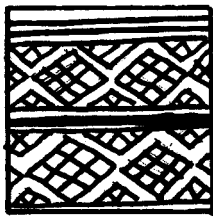
B 22

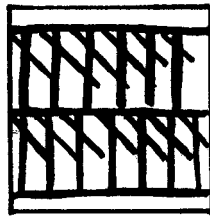
B 23

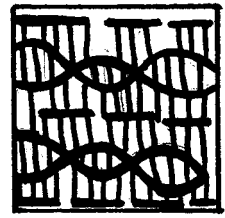
B 24

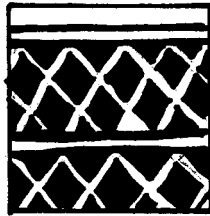
B 28

B 29

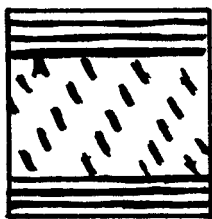

B 30

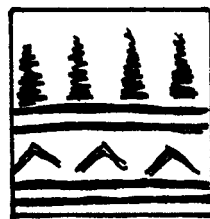

B 31

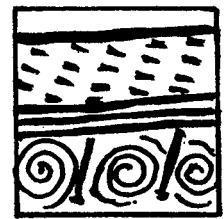
รูปแบบลวดลายภาชนะดินเผา (SW)

B 25

B 26

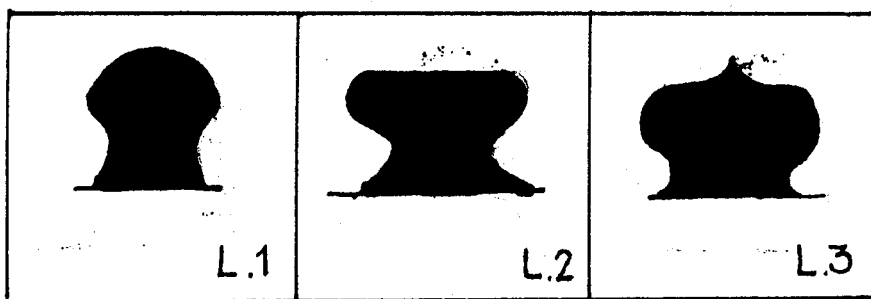
B 27

รูปแบบปากภาชนะดินเผา (EW)

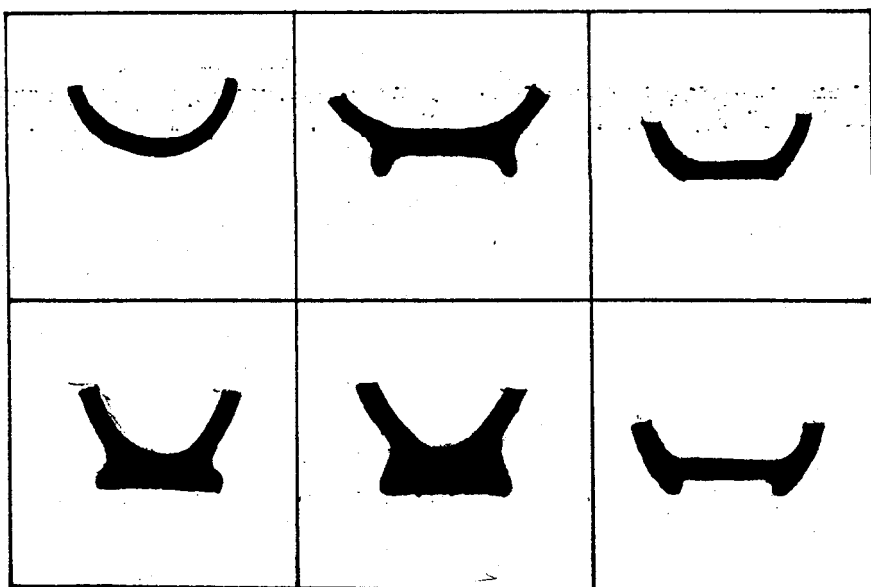
 R.1	 R.7	 R.13
 R.2	 R.8	 R.14
 R.3	 R.9	 R.15
 R.4	 R.10	 R.16
 R.5	 R.11	 R.17
 R.6	 R.12	 R.18

รูปแบบจุกภาชนะดินเผา

รูปแบบก้นภาชนะดินเผา

ตารางแสดงรายละเอียดชิ้นส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่างๆ

หลุม TP.

แผ่นที่ 2

เลข ทะเบียน ธง	พื้นที่	ตำแหน่ง /ทิศ	กระ เบื้อง ชาย พับ	กระ เบื้อง เกล็ด เต่า	กระเบื้อง		กระเบื้องเชิงชาย						ชิ้นส่วน ลำตัว กระ เบื้อง	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
					ภาพคล้าย		ลาย ดอก บัว	ลาย เทพ พนม	ลาย หน้า กาล	ลาย พันธ์ พฤษา	ทรง กระจิ่ง	อื่นๆ		กว้าง	ยาว	สูง	หนา					
					ตัว ผู้	ตัว เมีย											0.3- 0.6	0.7- 1				>1
163/1	วิหาร No.29	NWQ												12.5	-	8.5	-	-	✓	1	400	แบบที่ 1
163/2	วิหาร No.29	NWQ						✓						8	-	14.5	-	-	-	1	260	แบบที่ 1
163/3	วิหาร No.29	NWQ	✓											-	-	-	-	-	-	50	11,100	แบบที่ 1
164/1	วิหาร No.29	SWQ								✓				6.5-12.5	-	6-16	-	-	✓	6	2,600	แบบที่ 2
164/2	วิหาร No.29	SWQ						✓						8	-	9	-	-	-	1	250	แบบที่ 2
164/3	วิหาร No.29	SWQ												5.5-13.5	-	6-9.5	-	-	✓	4	890	แบบที่ 1
164/4	วิหาร No.29	SWQ												12.5	-	6.5-9.5	-	✓	-	2	640	แบบที่ 2
164/5	วิหาร No.29	SWQ												5-6	-	7.5-9	-	-	✓	2	110	แบบที่ 2
164/6	วิหาร No.29	SWQ												-	-	-	-	-	-	10	2,190	แบบที่ 2
164/7	วิหาร No.29	SWQ	✓											-	-	-	-	-	-	159	37,400	แบบที่ 2
164/8	วิหาร No.29	SWQ						✓						-	-	-	-	-	-	6	3,730	แบบที่ 2
164/9	วิหาร No.29	SWQ						✓						-	-	-	-	-	-	12	5,100	แบบที่ 2
165/1	วิหาร No.33	NWQ												12.5	-	10	-	✓	-	1	350	แบบที่ 1
165/2	วิหาร No.33	NWQ	✓											-	-	-	-	-	-	499	83,900	
165/3	วิหาร No.33	NWQ						✓						-	-	-	-	-	-	12	1,710	
165/4	วิหาร No.33	NWQ						✓						-	-	-	-	-	-	5	1,250	

ตารางแสดงรายละเอียดชิ้นส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่างๆ

หลุม TP.

แผ่นที่ 3

เลข ทะเบียน ดุง	พื้นที่	ตำแหน่ง /ทิศ	กระ เบื้อง ชาย ทับ	กระ เบื้อง เกล็ด เต่า	กระเบื้อง		กระเบื้องเชิงชาย						ชิ้นส่วน ลำตัว กระ เบื้อง	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
					ตัว ผู้	ตัว เมีย	ลาย ดอก บัว	ลาย เทพ พนม	ลาย หน้า กาล	ลาย พันธ์ พฤกษา	ทรง กระ จิ่ง	อื่นๆ		กว้าง	ยาว	สูง	หนา					
																	0.3- 0.6	0.7- 1				>1
166/1	วิหาร No.33	NEQ	✓											-	-	-	-	-	-	497	98,100	
166/2	วิหาร No.33	NEQ				✓								-	-	-	-	-	-	119	12,770	
166/3	วิหาร No.33	NEQ				✓								-	-	-	-	-	-	37	8,700	
167/1	วิหาร No.33	SEQ	✓											-	-	-	-	-	-	514	68,700	
167/2	วิหาร No.33	SEQ					✓							-	-	-	-	-	-	69	6,400	
167/3	วิหาร No.33	SEQ				✓								-	-	-	-	-	-	26	5,560	
168/1	วิหาร No.33	SWQ	✓											-	-	-	-	-	-	981	139,800	
168/5	วิหาร No.33	SWQ					✓							-	-	-	-	-	-	84	8,790	
168/3	วิหาร No.33	SWQ				✓								-	-	-	-	-	-	20	3,450	
169/1	เจดีย์ No.37	SEQ	✓											-	-	-	-	-	-	39	5,600	
169/2	เจดีย์ No.37	SEQ					✓							-	-	-	-	-	-	4	500	
169/3	เจดีย์ No.37	SEQ				✓								-	-	-	-	-	-	4	800	
170/1	วิหาร No.63	SEQ	✓											-	-	-	-	-	-	47	8,000	
170/2	วิหาร No.63	SEQ					✓							-	-	-	-	-	-	7	1,300	
170/3	วิหาร No.63	SEQ				✓								-	-	-	-	-	-	2	500	

ตารางแสดงรายละเอียดชิ้นส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่างๆ

แผ่นที่ 4

หลุม TP.

เลข ทะเบียน ถู่	พื้นที่	ตำแหน่ง /ทิศ	กระ เบื้อง ชาย ทับ	กระ เบื้อง เกล็ด เต่า	กระเบื้อง		กระเบื้องเชิงชาย						ชิ้นส่วน ลำตัว กระ เบื้อง	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ		
					ก้ามกล้วย		ลาย ดอก บัว	ลาย เทพ พนม	ลาย หน้า กาล	ลาย พันธ์ พฤษา	ทรง กระจิง	อื่นๆ		กว้าง	ยาว	สูง	หนา						
					ตัว ผู้	ตัว เมีย											0.3- 0.6	0.7- 1				>1	
171/1	วิหาร No.63	NWQ	✓												-	-	-	-	-	-	28	4,000	
171/2	วิหาร No.63	NWQ				✓									-	-	-	-	-	-	6	1,300	
171/3	วิหาร No.63	NWQ			✓										-	-	-	-	-	-	5	400	
172/1	วิหาร No.27	NEQ	✓												-	-	-	-	-	-	6	1,800	
172/2	วิหาร No.27	NEQ			✓										-	-	-	-	-	-	3	560	
173/1	วิหาร No.27	SEQ	✓												-	-	-	-	-	-	31	6,900	
173/2	วิหาร No.27	SEQ				✓									-	-	-	-	-	-	2	300	
173/3	วิหาร No.27	SEQ			✓										-	-	-	-	-	-	2	300	
174/1	วิหาร No.27	NWQ	✓												-	-	-	-	-	-	36	10,400	
174/2	วิหาร No.27	NWQ				✓									-	-	-	-	-	-	1	220	
174/3	วิหาร No.27	NWQ													-	-	-	-	-	-	2	700	
175/1	วิหาร No.27	SWQ	✓												-	-	-	-	-	-	103	25,000	
175/2	วิหาร No.27	SWQ				✓									-	-	-	-	-	-	1	150	
175/3	วิหาร No.27	SWQ			✓										-	-	-	-	-	-	7	1,500	

ตารางแสดงรายละเอียดชิ้นส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่างๆ

แผ่นที่ 6

หลุม TP.

เลข ทะเบียน ธง	พื้นที่	ตำแหน่ง /ทิศ	กระ เบื้อง ชาย พับ	กระ เบื้อง เกล็ด เต่า	กระเบื้อง		กระเบื้องเชิงชาย						ชิ้นส่วน ลำตัว กระ เบื้อง	ขนาด (ซม.)						จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
					ตัว ผู้	ตัว เมีย	ลาย ดอก บัว	ลาย เทพ พนม	ลาย หน้า กาล	ลาย พญานาค	ทรง กระจิ่ง	อื่นๆ		กว้าง	ยาว	สูง	หนา					
																	0.3- 0.6	0.7- 1	>1			
181/1	วิหาร No.61	NEQ	✓											-	-	-	-	-	-	43	6,500	
181/2	วิหาร No.61	NEQ				✓								-	-	-	-	-	-	34	4,300	
181/3	วิหาร No.61	NEQ			✓									-	-	-	-	-	-	38	7,100	
181/4	วิหาร No.61	NEQ												-	-	-	-	-	-	1	250	กระเบื้องเคลือบ
182/1	วิหาร No.61	NWQ	✓											-	-	-	-	-	-	15	3,500	
182/2	วิหาร No.61	NWQ				✓								-	-	-	-	-	-	8	2,000	
182/3	วิหาร No.61	NWQ			✓									-	-	-	-	-	-	6	1,300	
183/1	วิหาร No.61	SWQ	✓											-	-	-	-	-	-	83	14,700	
183/2	วิหาร No.61	SWQ				✓								-	-	-	-	-	-	13	1,800	
183/3	วิหาร No.61	SWQ			✓									-	-	-	-	-	-	5	1,200	
184/1	กำแพงทิศใต้							✓						9	-	7	-	-	✓	1	150	แบบที่ 3
185/1	วิหาร No.31	NEQ	✓											-	-	-	-	-	-	381	52,400	
185/2	วิหาร No.31	NEQ				✓								-	-	-	-	-	-	328	42,800	
185/3	วิหาร No.31	NEQ			✓									-	-	-	-	-	-	62	16,200	

ตารางแสดงรายละเอียดชิ้นส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่างๆ

หลุม TP.

แผ่นที่ 7

เลข ทะเบียน ดุง	พื้นที่	ตำแหน่ง /ทิศ	กระ เบื้อง ชาย พับ	กระ เบื้อง เกล็ด เต่า	กระเบื้อง		กระเบื้องเชิงชาย						ชิ้นส่วน ลำตัว กระ เบื้อง	ขนาด (ซม.)						จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
					ภาพกล้วย		ลาย ดอก บัว	ลาย เทพ พนม	ลาย หน้า กาล	ลาย พันธ์ พฤกษา	ทรง กระจิง	อื่นๆ		กว้าง	ยาว	สูง	หนา					
					ตัว ผู้	ตัว เมีย											0.3- 0.6	0.7- 1	>1			
186/1	วิหาร No.31	SEQ	✓											-	-	-	-	-	-	365	55,000	
186/2	วิหาร No.31	SEQ				✓								-	-	-	-	-	-	27	2,900	
186/3	วิหาร No.31	SEQ			✓									-	-	-	-	-	-	24	4,800	
187/1	วิหาร No.31	NWQ	✓											-	-	-	-	-	-	241	4,800	
187/2	วิหาร No.31	NWQ				✓								-	-	-	-	-	-	123	19,300	
187/3	วิหาร No.31	NWQ			✓									-	-	-	-	-	-	87	20,300	
188/1	วิหาร No.31	SWQ	✓											-	-	-	-	-	-	1,055	132,460	
188/2	วิหาร No.31	SWQ				✓								-	-	-	-	-	-	104	12,600	
188/3	วิหาร No.31	SWQ			✓									-	-	-	-	-	-	41	6,800	
189/1	เจดีย์ No.32	NEQ	✓											-	-	-	-	-	-	645	116,900	
189/2	เจดีย์ No.32	NEQ				✓								-	-	-	-	-	-	60	5,660	
189/3	เจดีย์ No.32	NEQ			✓									-	-	-	-	-	-	21	1,850	
190/1	เจดีย์ No.32	SEQ	✓											-	-	-	-	-	-	234	28,500	
190/2	เจดีย์ No.32	SEQ				✓								-	-	-	-	-	-	103	10,500	
190/3	เจดีย์ No.32	SEQ			✓									-	-	-	-	-	-	35	5,000	

ตารางแสดงรายละเอียดชิ้นส่วนกระเบื้องมุงหลังคาดินเผาชนิดต่างๆ

หลุม TP.

แผ่นที่ 9

เลขทะเบียน ถุง	พื้นที่	ตำแหน่ง /ทิศ	กระเบื้อง ชาย	กระเบื้อง เกล็ด เต่า	กระเบื้อง		กระเบื้องเชิงชาย						ชิ้นส่วน ลำตัว กระ เบื้อง	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
					ก้ามกล้าย ตัว ผู้	ก้ามกล้าย ตัว เมีย	ลาย ดอก บัว	ลาย เทพ พนม	ลาย หน้า กาล	ลาย พันธ์ พฤกษา	ทรง กระจิ่ง	อื่นๆ		กว้าง	ยาว	สูง	หนา					
																	0.3- 0.6	0.7- 1				>1
196/1	วิหาร No.3		✓											-	-	-	-	-	-	218	17,500	
196/2	วิหาร No.3					✓								-	-	-	-	-	-	19	900	
196/3	วิหาร No.3				✓									-	-	-	-	-	-	8	1,500	
197/1	วิหารหลวง No.2	SEQ	✓											-	-	-	-	-	-	3	310	
197/2	วิหารหลวง No.2	SEQ				✓								-	-	-	-	-	-	5	800	
197/3	วิหารหลวง No.2	SEQ			✓									-	-	-	-	-	-	1	100	
197/4	วิหารหลวง No.2	SEQ												-	-	-	-	-	-	57	12,400	กระเบื้องเคลือบ
198/1	วิหารหลวง No.2	NWQ	✓											-	-	-	-	-	-	22	4,700	
198/2	วิหารหลวง No.2	NWQ				✓								-	-	-	-	-	-	7	1,300	
198/3	วิหารหลวง No.2	NWQ			✓									-	-	-	-	-	-	3	240	
198/4	วิหารหลวง No.2	NWQ												-	-	-	-	-	-	6	1,500	กระเบื้องเคลือบ
199/1	วิหารหลวง No.2	NEQ												-	-	-	-	-	-	22	5,650	กระเบื้องเคลือบ
200/1	วิหารหลวง No.2	SWQ												-	-	-	-	-	-	12	2,800	กระเบื้องเคลือบ
201/1	วิหารโลกนาถ													-	-	-	-	-	-	22	5,300	กระเบื้องเคลือบ

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทหินส่วนประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม

แผ่นที่ 1

หมายเลข อุ่ง	พื้นที่	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
		โลหะ	ปูนปั้น	SW	EW	อื่นๆ		∅	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
032/1	NO.59/NEQ				✓		ชิ้นส่วนประดับอาคารทำลวดลายกนก	-	8.3	7.5	3.5	-	1	240	
032/2	NO.59/NEQ			✓			ชิ้นส่วนประติมากรรมประดับตกแต่งอาคาร สภาพชำรุดพบเพียงชิ้นส่วน	-	6.5-7	14	3.4-6.5	-	2	1,090	
033/1	NO.59/NWQ				✓		ชิ้นส่วนดินเผาประดับอาคาร มีการทำลวดลาย	-	5-7	7-9	3.8	-	2	360	
034/1	NO.59/SEQ				✓		ชิ้นส่วนดินเผาประดับอาคารทำลวดลายกนก	-	6	15.5	4.5	-	1	360	
035/1	NO.32 กำแพงวัด				✓		ชิ้นส่วนดินเผาประดับตกแต่งอาคารทำลวดลายกนก	-	6	15	3.5	-	1	275	
035/2	NO.32 กำแพงวัด				✓		ชิ้นส่วนกลีบบัวประดับตกแต่งอาคาร	-	7-14	12-21.5	4.5-4.7	-	3	1,600	
035/3	NO.32 กำแพงวัด			✓			ชิ้นส่วนประดับอาคาร สีนํ้าตาลปนเทา ชำรุด	-	8	11.5	2.8	-	1	250	
035/4	NO.32 กำแพงวัด				✓		ชิ้นส่วนประดับอาคารมีการทำลวดลาย	-	16.5	17	4.5	-	1	1,390	
									4.5	9	2.5		1	109	
036/1	กำแพงทิศใต้			✓			ชิ้นส่วนโคมไฟสีขาวทำลวดลาย	-	8	9.6	3.5	-	1	150	
037/1	NO.63/NWQ				✓		ชิ้นส่วนกลีบบัวดินเผาประดับตกแต่งอาคารชำรุด	-	8	9.6	3.5		1	150	
038/1	NO.33/SEQ			✓			ชิ้นส่วนกลีบบัวดินเผาประดับคล้ายวงล้อธรรมจักร ชำรุดหักหาย	-	8.2	10.7	2.3	-	1	270	
039/1	NO.27/NEQ			✓			ชิ้นส่วนดินเผาเนื้อแกร่งปั้นเป็นรูปบัว สภาพชำรุดหน้าเคลือบมีการเจาะรู	-	12	10.5	1.8		1	239	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทชิ้นส่วนประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม

แผ่นที่ 5

หมายเลข ดูง	พื้นที่	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
		โลหะ	ปูนปั้น	SW	EW	อื่นๆ		∅	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
046/4	NO.2/NEQ				✓		ชิ้นส่วนใบเสมาดินเผาขนาดเล็ก	-	9	5.5	2.5	-	1	160	
	วิหารหลวง														
046/5	NO.2/NEQ			✓			ชิ้นส่วนดินเผาเนื้อแกร่งประดับตกแต่งอาคารมีการทำลวดลาย	-	8	15	3	-	1	415	
	วิหารหลวง														
046/6	NO.2/NEQ			✓			ชิ้นส่วนดินเผาเนื้อแกร่งประดับตกแต่งอาคารมีลวดลาย	-	7	5.5	2.4	-	1	100	
	วิหารหลวง														
046/7	NO.2/NEQ		✓				ชิ้นส่วนปูนชั้นประดับอาคารรูปทรงกระจิ่ง	-	3.5-4	4.51.2	1.2-1.5	-	1	40	
	วิหารหลวง														
046/8	NO.2/NEQ			✓			ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาเนื้อ SW ประดับอาคาร	-	-	-	-	-	12	4,700	S.3P. 2,200g.
	วิหารหลวง														
202/1	No. 31/SWQ				✓		ใบเสมาดินเผา		18		3.2	37	1	3,100	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทหินส่วนระดับตกแต่งสถาปัตยกรรม

แผ่นที่ 1

หมายเลข จุด	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			ปูนปั้น	SW	EW	โลหะ	อื่นๆ		∅	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
115/1	No.33	SWQ				✓		ตะปูตะปปลิง	-	2.5	10.5	0.2	-	1	12	
116/1	No.33	ไม่รู้ทิศ				✓		ตะปูดอกไม้	-	-	11.5	1.2	-	1	45	
117/1	NEQ	วัดมณฑลพิตร				✓		ตะปูสังควานร	-	1.2-1.5	3.2-3.7	0.6-0.8	-	2	23	
118/1	SWQ	วิหารหลวง No.2				✓		ตะปูดอกไม้	-	1-2	5-15	0.6-1	-	4	113	
119/1	NEQ	วิหารหลวง No.2				✓		ตะปูตะปปลิง	-	1.5	4	0.4	-	1	4	
119/2	NEQ	วิหารหลวง No.2				✓		ตะปู	-	-	8.2	0.7	-	1	27	
120/1	No.31	NWQ				✓		ตะปูสังควานร	-	1.1	4.4	0.9	-	1	18	
121/1	No.27	NWQ				✓		ตะปูสังควานร	-	0.7-1.6	3.5-4.2	0.5-0.8	-	4	50	
122/1	No.33	NEQ				✓		ตะปูตะปปลิง	-	2-5	12-19	0.5	-	2	63	
123/1	No.59	NEQ				✓		ตะปูตะปปลิง	-	2	6	0.5	-	1	8	
123/2	No.59	NEQ				✓		ตะปู	-	0.4	6-14.2	0.5-0.8	-	3	75	
124/1	No.32	NEQ				✓		ตะปูสังควานร	-	1	5.7	0.7	-	1	19	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

แผ่นที่ 1

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			โลหะ	สำริด	หินทราย	ดินเผา	ปูนปั้น		หน้าตัก	กว้าง	หนา	ฐานสูง	สูง			
001/1	No.27	NBQ		✓				ส่วนฐานและหน้าตักพระพุทธรูป ฐานแบบที่ 3	7	8.5	2		2.5	1	135	
002/1	No.27	SEQ		✓				ชิ้นส่วนสำริด	-	-	-	-	-	1	65	
003/1	No.27	SWQ		✓				พระพุทธรูปปางมารวิชัย ส่วนฐานบางส่วนหักหายไม่สวมมงกุฏ	8.5	9	2.5	2.3	12	1	350	sampling
004/1	No.27	NWQ		✓				ฐานพระพุทธรูปฐานซ้อนชั้น 4 ชั้น (แบบพิเศษ)	-	13	3.5	-	11	1	520	sampling
004/2	No.27	NWQ		✓				พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 5	11	11.5	3.4	3	20.	1	740	sampling
004/3	No.27	NWQ		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องใหญ่ ฐานแบบที่ 2	5.6	6.2	2	2.5	12.2	1	170	sampling
004/4	No.27	NWQ		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 1 เคียรหักหาย	8	8	2.7	2	11	1	300	
004/5	No.27	NWQ		✓				ลำตัวของพระพุทธรูปสำริดครองจีวรท่มเฉียงพระเศียรและลำตัวส่วนล่าง และฐานหักหาย	-	6.3	3.6	-	8	1	180	
004/6	No.27	NWQ		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฏ	-	3	2.8	-	6.5	4	300	
004/7	No.27	NWQ		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฏ	-	5.5	4.7	-	8.7	1	310	
004/8	No.27	NWQ		✓				ลำตัวของพระพุทธรูปสำริดปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พระเศียรและ ส่วนฐานหายไป	-	5.7	2.3	-	6.1	2	230	
004/9	No.27	NWQ		✓				เศียรพระพุทธรูปไม่สวมมงกุฏ	-	3.2	3.4	-	8	1	80	
004/10	No.27	NWQ		✓				เศียรพระพุทธรูปไม่สวมมงกุฏ	-	2	2	-	4-4.8	2	50	
004/11	No.27	NWQ		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฏ	-	2-2.7	2-2.4	-	4.5-4.8	7	240	
004/12	No.27	NWQ		✓				ลำตัวของพระพุทธรูปสำริดทรงเครื่องใหญ่พระเศียรและลำตัวส่วนล่าง และส่วนฐานหักหาย	-	4.4	2	-	4.7	1	45	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

แผ่นที่ 2

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			โลหะ	สำริด	หินทราย	ดินเผา	ปูนปั้น		หน้าตัก	กว้าง	หนา	ฐานสูง	สูง			
004/13	No.27	NWQ		✓				ลำตัวและส่วนหน้าตักบางส่วนของพระพุทธรูปปางสมาธิ ทรงเครื่องน้อย	-	4	1.8	-	5.4	1	65	
								พระเศียรและส่วนฐานหักหาย								
004/14	No.27	NWQ		✓				ส่วนหน้าตักและส่วนฐานของพระพุทธรูปปางสมาธิ ฐานแบบที่ 2	5	5.7	2.7	2.5	5.3	1	90	
004/15	No.27	NWQ		✓				ลำตัวส่วนล่างและส่วนฐานของพระพุทธรูปปางสมาธิ ฐานแบบที่ 6	-	7.8	4	3	6	1	160	
004/16	No.27	NWQ		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 เศียรหักหาย	5.2-5.5	6-7.6	2.8	2.5-3	8-9	4	540	
004/17	No.27	NWQ		✓				ส่วนแขนพระพุทธรูปสำริด	-	1.5	-	-	-	1	15	ยาว 5.5 cm
004/18	No.27	NWQ		✓				ชิ้นส่วนพระเกตุมาลาของพระพุทธรูป	-	1.5	-	-	2.5	1	10	
004/19	No.27	NWQ		✓				ชิ้นส่วนหน้าตักของพระพุทธรูป	-	5	3	-	5	2	70	
004/20	No.27	NWQ		✓				ชิ้นส่วนฐานและส่วนต่างๆ ของพระพุทธรูปที่ไม่สามารถระบุได้	-	-	-	-	-	-	740	
005/1	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องใหญ่ ฐานแบบที่ 2	7	9.5	2	4	16	1	400	sampling
005/2	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 ส่วนแขนด้านซ้ายชำรุด	5.3	6	1.4	3	12	1	145	sampling
005/3	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 ชำรุดพระเกตุหาย	4.7	6	1.5	2	10	1	145	sampling
005/4	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ชำรุดพระเกตุและส่วนฐานหักหาย	5	-	1	-	9	1	145	sampling
005/5	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องใหญ่ ฐานแบบที่ 6 พระเศียรหักหาย	7	10	2.5	4	11	1	355	
005/6	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปสำริดปางสมาธิ ฐานแบบที่ 2 พระเศียรหักหาย	7.5	8.5	2	4	11	1	340	
005/7	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พระเศียรและฐานบางส่วนหักหาย	7	7	1.5	4	11	1	300	
005/8	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 พระเศียรหักหาย	5	6	1.7	2.2	7.5	1	130	
005/9	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 พระเศียรหักหาย	5	6.3	0.7	2.4	7	1	105	
005/10	No.29	NWQ/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 พระเศียรหักหาย	5.5	6	1.5	3	6	1	140	
005/11	No.29	NWQ/1		✓				ลำตัวพระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พระเศียรหักหาย	7.5	-	2	-	7	1	175	
005/12	No.29	NWQ/1		✓				ลำตัวพระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พระเศียรหน้าตักและฐานหักหาย	-	-	2	-	7	1	125	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

แผ่นที่ 3

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			โลหะ	สำริด	หินทราย	ดินเผา	ปูนปั้น		หน้าตัก	กว้าง	หนา	ฐานสูง	สูง			
005/13	No.29	NWO/1		✓				ลำตัวพระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย พระเศียรและฐานหักหาย	5	-	1	-	4	1	55	
005/14	No.29	NWO/1		✓				ฐานและส่วนลำตัวช่วงล่างของพระพุทธรูปประทับยืน	-	3.5	1.5	0.8	6.2	1	155	
005/15	No.29	NWO/1		✓				พระกรของพระพุทธรูป	-	2.5	1	-	-	1	85	
005/16	No.29	NWO/1		✓				ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูป ฐานแบบที่ 2	-	8.5	-	5	-	1	220	
005/17	No.29	NWO/1		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฎ	-	2.5-3	-	-	5-7	9	360	
005/18	No.29	NWO/1		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฎ	-	3-4	-	-	5-7	8	560	
005/19	No.29	NWO/1		✓				เศียรพระพุทธรูปแบบไม่สวมมงกุฎ	-	2.5	-	-	6.5	1	50	
005/20	No.29	NWO/1		✓				เศียรพระพุทธรูปแบบไม่สวมมงกุฎ	-	3-4	-	-	7-8.5	2	275	
005/21	No.29	NWO/1		✓				เศียรพระพุทธรูปแบบไม่สวมมงกุฎ	-	5	-	-	10	1	220	
006/1	No.29	NWO/1		✓				พระพุทธรูปประทับยืนทรงเครื่องสภาพชำรุดแตกหักครึ่งองค์	-	4.5	1.7	-	19.5	1	240	sampling
006/2	No.29	NWO/1		✓				ลำตัวพระพุทธรูปครองจีวรห่มเฉียง	-	13	5	-	15	1	765	
006/3	No.29	NWO/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อยฐานแบบที่ 2 พระเศียรหักหาย	3.5	4.5	1	-	5.5	1	60	
006/4	No.29	NWO/1		✓				ลำตัวพระพุทธรูปพระเศียรลำตัวและส่วนฐานหักหาย		4	1.5	-	4	1	35	
006/5	No.29	NWO/1		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย สภาพชำรุดพระเศียรและส่วนฐานหักหาย	5.5	-	1.5	-	5.5	1	75	
006/6	No.29	NWO/1		✓				ลำตัวพระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องใหญ่ สภาพชำรุด พระเศียรลำตัว	-	6	2	-	5.5	1	100	
								ส่วนล่างและฐานหักหาย								
006/7	No.29	NWO/1		✓				พระเศียรพระพุทธรูป	-	4.5	4	-	8	2	355	
006/8	No.29	NWO/1		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฎ	-	2.5-3	-	-	5.8	6	330	
006/9	No.29	NWO/1		✓				พระเกตุของพระพุทธรูป	-	-	0.7	-	-	1	15	ยาว 4 cm
006/10	No.29	NWO/1		✓				ท่อนแขนของพระพุทธรูปสำริด	-	-	-	-	-	8	180	
006/11	No.29	NWO/1		✓				พระกรพระพุทธรูป	-	1-3	-	-	-	4	195	ยาว 4 - 10 cm

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

แผ่นที่ 6

หมายเลข ถุง	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			โลหะ	สำริด	หินทราย	ดินเผา	ปูนปั้น		หน้าตัก	กว้าง	หนา	ฐานสูง	สูง			
013/1	No.61	NBQ		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 พระเศียรหัก	4	5	1	2	5.5	1	80	
013/2	No.61	NBQ		✓				ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	-	-	-	-	-	-	310	
014/1	JD32	SEQ		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่อง ฐานแบบที่ 3 เศียรหักหาย	7.5	10.5	2.3	4.5	12.5	1	420	
014/2	JD32	SEQ		✓				ชิ้นส่วนคอและป่าของพระพุทธรูป บางส่วน	-	6	3.7	-	5.5	1	70	
014/3	JD32	SEQ		✓				ชิ้นส่วนท่อนแขนของพระพุทธรูปสำริด	-	1.7	-	-	-	2	45	ยาว 3.3 - 4.8 cm
014/4	JD32	SEQ		✓				ชิ้นส่วนฐานและส่วนต่างๆ ของพระพุทธรูปสำริดซึ่งไม่สามารถระบุได้							540	
015/1	JD34	00-00		✓				พระพุทธรูปปางมารวิชัย ฐานแบบที่ 3 พบเพียงลำตัวส่วนล่างและส่วนฐาน	12.5	14	-	5.5	13	1	1,010	Sampling
015/2	JD34	00-00		✓				ชิ้นส่วนท่อนแขนของพระพุทธรูป	-	1.6	-	-	-	1	20	ยาว 5 cm
015/3	JD34	00-00		✓				ชิ้นส่วนฐานและชิ้นส่วนต่างๆ ของพระพุทธรูปซึ่งไม่สามารถระบุได้	-	-	-	-	-	-	449	
016/1	JD34	00 - 20		✓				พระพุทธรูปท่อมจิ๋วเรียงปางมารวิชัย ฐานสิงห์แบบที่ 5	13	9	4.2	5	17.5	1	980	ศิลปะสมัยอยุธยา
-	-	-						สภาพชำรุดเศียรหัก								sampling
016/2	JD34	00 - 20		✓				เศียรพระพุทธรูปรัศมีเปลว	-	4.5	-	-	10	1	140	
016/3	JD34	00 - 20		✓				ชิ้นส่วนลำตัวพระพุทธรูปส่วนหน้าตักฐานเศียรหักหาย ครองจีวรท่อมเฉียง	-	8	4	-	10	1	320	
016/4	JD34	00 - 20		✓				ชิ้นส่วนลำตัวพระพุทธรูปประทับยืนครองจีวรท่อมเฉียง ชำรุดส่วนแขน และลำตัวช่วงล่างหักหาย	-	5.5	3	-	8	1	120	
016/5	JD34	00 - 20		✓				ชิ้นส่วนลำตัวพระพุทธรูป	-	-	-	-	-	2	75	
016/6	JD34	00 - 20		✓				ชิ้นส่วนแขนและมือพระพุทธรูปสำริด	-	-	-	-	-	3	55	
016/7	JD34	00 - 20		✓				พระพุทธรูปประทับยืนสภาพชำรุดเศียรและมือหักหาย	-	7	2	-	18	1	350	sampling
016/8	JD34	00 - 20		✓				ชิ้นส่วนลำตัวช่วงล่างพระพุทธรูปประทับยืน ลำตัวส่วนบนหักหาย	-	5.5	2	-	16	1	200	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

หมายเลข ถุข	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			โลหะ	สำริด	หินทราย	ดินเผา	ปูนปั้น		หน้าตัก	กว้าง	หนา	ฐานสูง	สูง			
016/9				✓				ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	-	-	-	-	-	49	900	
017/1	JD34-35	P4		✓				พระพุทธรูปปางสมาธิ ฐานแบบที่ 3 พระเศียรหักหาย	5	6	1	2.5	6.5	1	90	
017/2	JD34-35	P4		✓				ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	-	-	-	-	-	3	45	
018/1	JD35			✓				พระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ไม่สวมมงกุฏ ครองจีวรท่มเฉียง สภาพแตกหัก ที่องค์พระ	-	-	-	-	-	1	550	
019/1	JD36-35			✓				พระพุทธรูปปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 6 สภาพชำรุด พระเศียรหัก	7	8.5	2	3	14.5	1	275	sampling
019/2	JD36-35			✓				ลำตัวท่อนบนของพระพุทธรูปครองจีวรท่มเฉียง	-	5	2	-	6	1	80	
020/1	JD35/1	-		✓				เศียรพระพุทธรูปไม่สวมมงกุฏ	-	1.5-3.5	-	-	3-7	4	575	
020/2	JD35/1			✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฏ	-	2.5-3	-	-	4-6	4	165	
020/3	JD35/1			✓				พระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ฐานแบบที่ 2 ครองจีวรท่มเฉียง สภาพชำรุดเศียรหักหาย	4.5	6	1	2.5	7	1	155	sampling
020/4	JD35/1			✓				ลำตัวพระพุทธรูปปางสมาธิ ชำรุดพระเศียรหักหายส่วนฐานหักหาย	5-7.5	-	1.5-2.5	-	5.5-10	3	370	
020/5	JD35/1			✓				ฐานพระพุทธรูปสำริด ฐานแบบที่ 2	-	6.5-8	-	-	2.5-5	4	430	
020/6	JD35/1			✓				ชิ้นส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด	-	-	-	-	-	-	170	
020/7	JD35/1			✓				ชิ้นส่วนประดับพระพุทธรูปเป็นรูปครุฑขุดนาค	-	3	0.3	-	5	1	50	sampling
020/8	JD35/1			✓				ชิ้นส่วนประดับสำริดรูปบุคคลนั่งยอง	-	2.5	0.5	-	5	1	45	sampling
020/9	JD35/1			✓				ชิ้นส่วนประดับสำริดทำเป็นรูปพระพุทธรูปประทับนั่ง	-	2	0.2	-	2.7	1	15	sampling

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทรูปเคารพ

แผ่นที่ 8

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	วัสดุ					รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			โลหะ	สำริด	หินทราย	ดินเผา	ปูนปั้น		หน้าตัก	กว้าง	หนา	ฐานสูง	สูง			
021/1	JD36-35			✓				พระพุทธรูปสำริดปางวิตรรกะประทับยืนทรงเครื่อง ชำรุดส่วนเท้า และพระเกตุหักหาย	-	5.5	1.5	-	10	1	170	sampling
022/1	วิหารจอมทอง			✓				ชิ้นส่วนสำริด ?		4.5	0.3			1	70	ยาว 5.5 cm
023/1	วิหารจอมทอง	SBO		✓				ลำตัวท่อนบนของพระพุทธรูปสำริดประทับยืนปางห้ามญาติพระเศียร ไม่สวมมงกุฏ	-	8	3.5	-	19	1	655	sampling
024/1	วิหารหลวง	SBO		✓				ชิ้นส่วนพระบาทพระพุทธรูป	-	4	-	-	17	1	1,040	ยาว 11 cm
024/1	วิหารหลวง	SBO		✓				ชิ้นส่วนสำริด	-	-	-	-	-	3	285	
025/1	วิหารหลวงNO.2	NEQ		✓				พระพุทธรูปสำริดปางสมาธิทรงเครื่องน้อย ฐานแบบที่ 2 ชำรุดลำตัวท่อนบน แตกหัก	4	5	1.5	1.5	9	1	80	sampling
025/2	วิหารหลวงNO.2	NEQ		✓				เศียรพระพุทธรูปสวมมงกุฏ	-	2	-	-	3-4	2	3.5	
025/3	วิหารหลวงNO.2	NEQ		✓				ชิ้นส่วนสำริด	-	-	-	-	-	2	595	
026/1	วิหารหลวงNO.2	NEQ		✓				ชิ้นส่วนลำตัวท่อนล่างของพระพุทธรูปสำริดประทับยืน	-	4	2	-	6	1	50	
026/2	วิหารหลวงNO.2	NEQ		✓				ชิ้นส่วนสำริด						2	630	
027/1	วิหารพระโลกนาถ	SWQ						ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	-	2	-	2	1	25		

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตภายในประเทศ

แผ่นที่ 1

หมายเลข อุ้ง	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
055/1	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อนางเลิ้ง	ท่อน้ำดิน ปากรูปแบบที่ 1 (R1)	ส้ม	>30	-	-	2	5	2	540	sampling
055/2	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.2	ส้ม	27	-	-	1.8	-	1	50	
055/3	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.2	ส้ม	17	-	-	2	-	1	70	
055/4	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.3 ทำรอยขีดขีดด้านใน	ส้ม	13	-	-	1	2.5	1	43	
055/5	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓	✓			✓				ครก	ปากแบบ R.4 ทำเป็นรอยขีดเป็น ช่องบริเวณรอบขอบปาก	เทา	19	-	-	1.3	-	1	40	ถึง SW+EW
055/6	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.5 ท่อน้ำดิน	ส้มนวล	27	-	-	0.7	-	2	40	
055/7	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓	✓			✓				ครก	ปากแบบ R.6 ทำลายขีดขีดและเซาะร่อง บริเวณปากด้านนอก	เทา	14	-	-	1.3	-	1	50	ถึง SW+EW
055/8	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.7 ท่อน้ำดิน	ส้มปนเทา	>30	-	-	0.6	-	1	15	
055/9	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				ตะครัน	ปากแบบ R.8	น้ำตาล	5	-	-	0.5	-	1	40	Ø ฐาน 3.7 cm
055/10	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓			✓					ฝาจุก	จุกฝาแบบ L.1 ท่อน้ำดิน	ชมพู	-	2.5	-	-	2.3	1	12	
055/11	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓								ลำตัวหม้อ	ท่อน้ำดินทำลวดลายแบบที่ 1 ลายตีประดับ	ส้ม	-	-	-	0.7	-	1	50	แตกออกจากกัน
055/12	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓			หม้อ	ท่อน้ำดินทำลายกดประดับแบบที่ 2	ส้ม	-	-	-	0.5	-	1	20	
055/13	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ท่อน้ำดินทำลายกดประดับแบบที่ 3	เทาน้ำตาล	-	-	-	1	-	1	11	
055/14	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓			หม้อ	ท่อน้ำดินทำลายกดประดับแบบที่ 4	ส้ม	-	-	-	1	-	1	45	
055/15	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓			ไห	เคลือบสีดำ (เตาเผาน้ำน้อย)		-	-	-	1	-	3	340	sampling
055/16	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓						-	-	-	-	-	-	-	
055/17	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ท่อน้ำดินทำลายลวดลาย b.5 กดประดับ	ส้ม	-	-	-	0.7	-	1	10	
055/18	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓				ทำลายปั้นแปะบริเวณคอ	เทา	-	-	-	0.5	-	1	12	
055/19	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				เรียบไม่มีลาย	น้ำตาลปนเทา	-	-	-	0.5	-	1	10	
055/20	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓				เคลือบเขียวไขกาททำลายแตกกร้าว	เขียวใส	-	-	-	0.9	-	1	14	

หมายเลข ธง	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง				
055/21	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓						✓		ตะครัน	ทาน้ำดิน ฐานแบบที่ 3	ลึ้ม	3	-	-	-	-	1	9		
055/22	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓						✓		ตะครัน	ทาน้ำดิน ฐานแบบที่ 3	เทาน้ำตาล	3	-	-	-	-	1	14		
055/23	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓						✓		ตะครัน	ทาน้ำดิน ฐานแบบที่ 3	ลึ้ม	4.4	-	-	-	-	1	20		
055/24	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓						✓		ตะครัน	ทาน้ำดิน ฐานแบบที่ 3	ลึ้ม	4	-	-	-	-	1	25		
055/25	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓					✓		โอง	เรียบ ฐานแบบที่ 3	น้ำตาล	20	-	-	1.1	-	1	125	เตาเผาหน้าน้อย	
055/26	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓					✓		ครก	เรียบ ฐานแบบที่ 4	เทา	5	-	-	-	-	1	140	เตาเผาหน้าน้อย	
055/27	SEQ	วิหารหลวง No.2	✓	✓					✓		ครก	ฐานแบบที่ 4 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	8	-	-	-	-	1	165	เตาเผาหน้าน้อย	
055/28	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓					✓			ฐานภาชนะแบบที่ 4 เคลือบสีดำ	ดำ	6	-	-	-	-	1	110		
056/1	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบที่ 9 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	9	-	-	0.8	-	3	30		
056/2	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				ตะครัน	ปากแบบที่ 8 ทาน้ำดิน	ลึ้มปนน้ำตาล	4.4	-	-	0.6	-	1	35	แตกออกเป็น 3 ส่วน	
056/3	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				ตะครัน	ปากแบบที่ 8ทาน้ำดิน	ชมพู	6	-	-	0.8	-	1	10		
056/4	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.3	ดำ	12	-	-	1	-	1	19		
056/5	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.1 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	-	-	-	2.5	-	1	40		
056/6	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓					ปากแบบ R.11 ทาน้ำดิน	ลึ้มอมชมพู	9	-	-	0.8	-	1	6		
056/7	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓					ปากแบบ R.1 ทาน้ำดิน	น้ำตาลปนดำ	-	-	-	1.1	-	1	9		
056/8	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓					ปากแบบ R.10 ทาน้ำดิน	ลึ้มปนดำ	22	-	-	0.7	-	1	12	แตกออกเป็น 2 ส่วน	
056/9	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.7 ทาน้ำดิน	น้ำตาลเทานวล	10	-	-	0.7	-	1	19		
056/10	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓				หม้อ	ปากแบบ R.10 ทาน้ำดิน	น้ำตาลเข้ม	19	-	-	1.8	-	1	10		
056/11	SWQ	วิหารหลวง No.2		✓			✓					ปากแบบ R.12	ชมพู	>30	-	-	1.5	-	1	55		
056/12	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓			✓						ฝาแบบที่ L.2	ลึ้มปนชมพู	-	-	-	-	-	1	114		
056/13	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓			ตะครัน	ฐานแบบที่ 3 ทาน้ำดิน	เทา	5.5	-	-	0.7	-	1	40		

หมายเลข ธง	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
056/14	SWQ	วิหารหลวง No.2		✓					✓			ฐานแบบที่ 2 เคลือบ	น้ำตาล	8	-	-	0.4	-	1	26	
056/15	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓						✓			ฐานภาชนะฐานแบบที่ 4 ทาน้ำดิน	แดง	10	-	-	1	-	1	100	
056/16	SWQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓		โท		เรียบทาน้ำเคลือบ	น้ำตาลดำ	-	-	-	1.4	-	1	370	เตาเผ่น้ำน้อย
056/17	SWQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓				ขูดขีดเป็นเส้นรอบภาชนะ	น้ำตาล	-	-	-	1.5	-	1	49	เตาเผ่น้ำน้อย
056/18	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ทำลายกดประทับแบบ B.4 ทาน้ำดิน	ชมพู	-	-	-	0.5	-	1	25	
056/19	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ชิ้นส่วนลำตัวทำลายกดประทับแบบB.3	ทาน้ำดินสีชมพู	-	-	-	0.6	-	1	10	
056/20	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ลวดลายกดประทับแบบ B.7 ทาน้ำดิน	ส้ม	-	-	-	1	-	1	19	
056/21	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ลวดลายกดประทับแบบ B.8 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	0.7	-	1	36	
056/22	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ลวดลายกดประทับแบบ B.9 ทาน้ำดิน	ส้ม	-	-	-	0.7	-	1	16	
056/23	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ลวดลายกดประทับแบบ B.10 ทาน้ำดิน	ส้ม	-	-	-	0.7	-	1	17	
056/24	SWQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓		กุดเที		ชิ้นส่วนพวยกุดเที รมควันสีดำด้านนอก	ดำ	-	-	-	0.7	-	1	50	
057/1	NEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓			ตะครัน		ปากแบบ R.8 ทาน้ำดิน	ส้ม	6	-	-	0.6	-	1	39	Ø ก้น 3.8 cm
																					แตกออกเป็น2ชิ้น
057/2	NEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓			หม้อ		ปากแบบ R.10 ทาน้ำดิน	ส้ม	22	-	-	1.1	-	1	160	
057/3	NEQ	วิหารหลวง No.2	✓				✓			หม้อ		ปากแบบ R.13	ส้ม	28	-	-	2.6	-	1	200	
057/4	NEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓		ครก		ส่วนฐานครกแบบที่ 4	น้ำตาล	7.5	-	-	-	-	1	220	เตาเผ่น้ำน้อย
057/5	NEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓				ฐานแบบที่ 3	เทา	13	-	-	-	-	1	175	เตาเผ่น้ำน้อย
057/6	NEQ	วิหารหลวง No.2	✓	✓				✓				ฐานแบบที่ 5 ทาน้ำดิน	แดง	12	-	-	0.9	-	1	129	
057/7	NEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓		โท		เรียบ ทาน้ำเคลือบ	น้ำตาล	-	-	-	1.6	-	1	210	เตาเผ่น้ำน้อย
057/8	NEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓		โหมีหุ		ทาน้ำเคลือบเซาะร่องและทำลายปั้นแปะ	น้ำตาลปนเหลือง	-	-	-	1.1	-	1	100	เตาเผ่น้ำน้อย
057/9	NEQ	วิหารหลวง No.2	✓					✓				ทำลวดลายกดประทับแบบที่ B.4	ส้ม	-	-	-	0.9	-	3	70	

หมายเลข ดุง	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาษาชนดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ		
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง					
062/1	No.32	SEQ	✓				✓				หม้อ	R.7 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	25	-	-	1	-	1	140			
062/2	No.32	SEQ	✓				✓				หม้อ	R.3 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	10	-	-	0.5	-	1	55			
062/3	No.32	SEQ	✓					✓			หม้อ	B.18	น้ำตาล	-	-	-	0.7	-	1	30			
062/4	No.32	SEQ		✓				✓				B.6 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	-	-	-	0.7	-	1	80	เตาแม่น้ำน้อย		
062/5	No.32	SEQ		✓				✓			ไห	B.6 เคลือบ	น้ำตาล	-	-	-	0.8	-	1	30	เตาแม่น้ำน้อย		
062/6	No.32	SEQ		✓				✓				เรียบ	ลึ้ม	-	-	-	1	-	1	90	แม่น้ำน้อย		
063/1	No.32	SWQ	✓				✓				หม้อ	R.2 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	13	-	-	0.5	-	2	45			
063/2	No.32	SWQ	✓					✓			หม้อ	B.17 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	1	30			
063/3	No.32	SWQ	✓					✓			หม้อ	B.23 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	1	20			
063/4	No.32	SWQ	✓					✓			หม้อ	B.22 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	-	-	-	0.5	-	2	40			
063/5	No.32	SWQ		✓				✓			อ่าง	B.15	เทา	-	-	-	0.7	-	1	210	แม่น้ำน้อย		
064/1		วิหารโลกนาถ	✓						✓		พวยกา	ชิ้นส่วนกุกุณี ทาน้ำดิน	แดง	-	-	-	0.5	-	4	110			
064/2		วิหารโลกนาถ	✓			✓					ฝา	L.1 ทาน้ำดิน	เทา	-	-	-	0.7	-	1	40			
064/3		วิหารโลกนาถ	✓			✓					ฝา	L.2 ทาน้ำดิน	ลึ้ม	-	-	-	0.5	-	1	30			
064/4		วิหารโลกนาถ	✓				✓				กุกุณี	R.19	ดำ	8	-	-	0.3	-	4	70			
064/5		วิหารโลกนาถ	✓				✓				หม้อ	R.10 ทาน้ำดิน	ลึ้มนวล	25	-	-	1	-	1	145			
064/6		วิหารโลกนาถ	✓				✓				หม้อ	R.15	เทา	20	-	-	0.5	-	1	60			
064/7		วิหารโลกนาถ	✓				✓					R.7 เคลือบ	น้ำตาล	16	-	-	0.5	-	1	70			
064/8		วิหารโลกนาถ		✓			✓				หม้อ	R.12 เคลือบ	น้ำตาล	24	-	-	0.5	-	1	55	แม่น้ำน้อย		
064/9		วิหารโลกนาถ		✓			✓					R.6	น้ำตาล	14-17	-	-	0.5-1	-	2	125	แม่น้ำน้อย		

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตภายในประเทศ

แผ่นที่ 8

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				∅	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
064/10		วิหารโลกนาถ	✓					✓				B.22 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	1	40	
064/11		วิหารโลกนาถ	✓					✓				B.4 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	1	30	
064/12		วิหารโลกนาถ	✓					✓			หม้อ	B.24 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	3	40	
064/13		วิหารโลกนาถ	✓					✓			หม้อ	เขียนลายทาน้ำดินสีแดงขาว	แดง	-	-	-	0.4	-	1	20	เตาภาคเหนือ
064/14		วิหารโลกนาถ		✓				✓			ไห	B.25 เคลือบ	น้ำตาลเหลือง	-	-	-	1	-	1	110	เตาแม่ข่ายน้อย
064/15		วิหารโลกนาถ		✓				✓			ไห	B.26	เทา	-	-	-	1	-	1	80	เตาบ้านบางปูน
064/16		วิหารโลกนาถ		✓				✓			ไห	B.27	เทา	-	-	-	1	-	1	40	เตาบ้านบางปูน
064/17		วิหารโลกนาถ		✓				✓			ไห	B.6	เทา	-	-	-	1	-	1	65	เตาบ้านบางปูน
064/18		วิหารโลกนาถ		✓				✓			ไห	เรียบ	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	1	65	เตาบ้านบางปูน
064/19		วิหารโลกนาถ		✓				✓			ถ้วย	เซาะร่องเคลือบเซาะตอน	เขียวใส	-	-	-	0.5	-	1	15	เตาสู่โขทัย
064/20		วิหารโลกนาถ	✓						✓		ตะครัน	ทาน้ำดิน แบบที่ 3	ส้ม	4	-	-	0.5	-	1	30	
064/21		วิหารโลกนาถ	✓						✓			แบบที่ 3	เทา	15	-	-	0.6	-	2	110	
064/22		วิหารโลกนาถ		✓					✓		ไห	แบบที่ 3	น้ำตาล	15	-	-	1	-	1	145	เตาแม่ข่ายน้อย
064/23		วิหารโลกนาถ		✓					✓		ครก	แบบที่ 4	เทา	7	-	-	1	-	1	110	เตาแม่ข่ายน้อย
064/24		วิหารโลกนาถ		✓					✓		ถ้วย	แบบที่ 2 เคลือบเขียวไขกา (ceradan)	เขียว	5-6	-	-	1	-	1	160	เตาสู่โขทัย
064/25		วิหารโลกนาถ		✓					✓		ถ้วย	แบบที่ 2 เคลือบขาว	ขาว	6-8	-	-	1	-	4	505	เตาสู่โขทัย
065/1	No.33	SWQ		✓				✓			อ่าง	R.6	ส้ม	13	-	-	0.5	-	1	80	เตาแม่ข่ายน้อย
065/2	No.33	SWQ	✓					✓				เรียบ	น้ำตาลแดง	-	-	-	0.8	-	1	40	
065/3	No.33	SWQ		✓				✓			ไห	เรียบ	แดง	-	-	-	1	-	1	130	เตาแม่ข่ายน้อย
066/1	No.33	SEQ	✓						✓		ครก	แบบที่ 4	ขาว	7	-	-	1	-	1	130	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตภายในประเทศ

แผ่นที่ 9

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
067/1	No.33	NEQ	✓				✓				หม้อ	R.7	น้ำตาล	12	-	-	0.4	-	1	30	
067/2	No.33	NEQ		✓			✓				อ่าง	R.11 ทาน้ำดิน	แดง	24	-	-	1	-	1	110	เตาเผ่น้ำน้อย
067/3	No.33	NEQ		✓				✓				น้ำเรียบ	แดง	-	-	-	1-1.5	-	3	550	
068/1	วิหารหลวง	TRENCH S	✓					✓				B.23	น้ำตาล	-	-	-	1	-	1	150	
068/2	วิหารหลวง	TRENCH S	✓						✓		ตะครัน	ฐานแบบที่ 3	สีน้ำตาล	3.5	-	-	0.3	-	1	25	
069/1	No.35	SEQ	✓				✓					R.3 ทาน้ำดิน	ส้ม	25	-	-	0.5	-	1	60	
069/2	No.35	SEQ		✓			✓				อ่าง	R.11	น้ำตาลเข้ม	26	-	-	1	-	2	250	เตาเผ่น้ำน้อย
069/3	No.35	SEQ	✓					✓				B.23	น้ำตาลอ่อน	-	-	-	0.5	-	1	35	
069/4	No.35	SEQ		✓				✓			อ่าง	B.6	น้ำตาล	-	-	-	1	-	2	120	เตาเผ่น้ำน้อย
069/5	No.35	SEQ		✓				✓				เรียบ	น้ำตาล	-	-	-	1	-	1	30	เตาเผ่น้ำน้อย
069/6	No.35	SEQ		✓					✓			แบบที่ 3	น้ำตาล	12	-	-	1	-	1	320	เตาเผ่น้ำน้อย
070/1	No.37	SEQ	✓					✓				B.28	น้ำตาลเข้มมาก	-	-	-	0.7	-	1	80	
071/1	No.3	วิหารหลวง	✓				✓				กระปุก	R.7 เคลือบสีน้ำตาล	น้ำตาล	3.5	-	-	0.3	-	1	25	เตาบุรีรัมย์
071/2	No.3	วิหารหลวง		✓				✓				เรียบ	แดง	-	-	-	1	-	1	120	เตาเผ่น้ำน้อย
072/1	No.32	กำแพง T.2	✓					✓			หม้อ	B.14	ส้ม	-	-	-	0.5-1	-	2	190	
073/1		วิหารจอมทอง		✓			✓					R.11 เรียบ	แดง	22	-	-	1		1	180	เผ่น้ำน้อย

ตารางแสดงรายละเอียดใบรอกวัดคุณภาพภาชนะดินเผาแหล่งผลิตภายในประเทศ

แผ่นที่ 10

หมายเลข ดุง	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
074/1	No.29	NEQ	✓				✓					R.3 ทาน้ำดิน	ส้ม	14	-	-	0.4	-	1	40	
074/2	No.29	NEQ	✓				✓				ตะครัน	R.8 ทาน้ำดิน	ส้มนวล	10	-	-	0.3	-	1	90	
074/3	No.29	NEQ	✓					✓				B.28	น้ำตาล	-	-	-	0.5	-	1	60	
075/1	No.31	NEQ	✓					✓			หม้อ	B.14 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	1.3	-	1	70	
075/2	No.31	NEQ	✓					✓			หม้อ	B.29 ทาน้ำดิน	น้ำตาล	-	-	-	1.3	-	1	140	
075/3	No.31	NEQ	✓					✓			หม้อ	B.30 ทาน้ำดิน	ส้มนวล	-	-	-	1	-	2	160	
076/1	No.31	SWQ	✓				✓				หม้อ	R.2 ทาน้ำดิน	ส้ม	13	-	-	0.5	-	1	35	
077/1	No.31	SWQ	✓				✓				หม้อ	R.3	เทา	18	-	-	0.4	-	1	35	
078/1	JD34		✓							✓	ตะครัน	R.8 ฐานแบบที่ 3 ทาน้ำดิน	ส้ม	5	-	-	0.3	-	1	25	สมบูรณ์
078/2	JD34		✓				✓				ตะครัน	R.8 ทาน้ำดิน	ส้ม	5	-	-	0.3	-	18	120	
078/3	JD34		✓				✓				หม้อ	R.12 ทาน้ำดิน	ส้ม	22	-	-	1	-	1	140	
078/4	JD34		✓					✓				B.1 ทาน้ำดิน	ส้ม	-	-	-	1	-	1	60	
079/1	No.59	NWQ	✓				✓				หม้อ	R.2	น้ำตาล	16	-	-	0.7	-	1	70	
079/2	No.59	NWQ	✓				✓				หม้อ	R.3 ทาน้ำดิน	ส้มนวล	10	-	-	0.5	-	1	20	
079/3	No.59	NWQ	✓				✓				หม้อ	R.5	ดำ	15	-	-	0.5	-	1	15	
079/4	No.59	NWQ	✓					✓				B.23	ชมพู	-	-	-	1	-	1	30	
079/5	No.59	NWQ	✓					✓			หม้อ	B.31	ชมพู	-	-	-	1.2	-	1	30	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตภายในประเทศ

แผ่นที่ 11

หมายเลข จุด	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				∅	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
079/6	No.59	NWQ	✓						✓			เรียบ	แดง	-	-	-	1	-	1	190	เตาแม่ข่ายน้อย
079/7	No.59	NWQ	✓								หม้อ	ฐานแบบที่ 1	ส้ม	11	-	-	0.5	-	1	160	
079/8	No.59	NWQ	✓									แบบที่ 3 ฐานดิน	ชมพู	5	-	-	0.5	-	1	40	
080/1	No.59	NEQ	✓			✓						L.3	ส้ม	-	-	-	0.5	-	1	30	
080/2	No.59	NEQ	✓					✓			หม้อ	R.7 ฐานดิน	ส้ม	25	-	-	1	-	1	80	
080/3	No.59	NEQ	✓					✓				R.10 ฐานดิน	ขาว	16	-	-	1	-	1	25	
080/4	No.59	NEQ	✓						✓			B.2	เทา	-	-	-	0.5	-	1	15	
080/5	No.59	NEQ	✓						✓			B.1,B.23	แดง	-	-	-	0.5	-	1	15	
080/6	No.59	NEQ	✓							✓		แบบที่ 4 ฐานดิน	น้ำตาล	8	-	-	0.7	-	1	50	
081/1	No.59	SEQ		✓				✓			อ่าง	R.6	น้ำตาลเข้ม	14	-	-	1	-	1	100	เตาแม่ข่ายน้อย
081/2	No.59	SEQ	✓						✓			B.18	แดง	-	-	-	-	-	1	45	
081/3	No.59	SEQ	✓						✓			B.11 ฐานดิน	น้ำตาล	-	-	-	-	-	1	45	
082/1	No.61	NWQ	✓					✓			หม้อ	R.3 ฐานดิน	ส้ม	8	-	-	0.5	-	1	20	
082/2	No.61	NWQ	✓						✓			B.1 ฐานดิน	ส้ม	-	-	-	0.5	-	1	10	
082/3	No.61	NWQ	✓						✓		หม้อ	B.14	ส้ม/น้ำตาล	-	-	-	0.5-1	-	5	300	
083/1	No.61	NEQ	✓					✓				R.17 ฐานดิน	ส้มवल	8	-	-	0.3	-	1	5	
083/2	No.61	NEQ	✓						✓			B.7	ส้ม	-	-	-	0.5-1	-	2	40	

ตารางแสดงรายละเอียดใบรายนวัตกรรมประเภทภาษาประดิษฐ์ดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 1

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง				
086/1	No.27	SWQ			✓		✓					กระปุก	R.1 ขูดขีดลายใต้เคลือบสีน้ำเงิน	ขาว	5	-	-	0.3	-	1	50	ต.จีน (ร.หมิง)
086/2	No.27	SWQ			✓				✓			ถ้วย	ฐานแบบที่ 3 เขียนลายครามใต้เคลือบ	ขาว	7	-	-	0.5	-	1	55	ต.จีน (ร.ชิง)
087/1	JD.32	NEQ			✓	✓						จุกฝาปิด	แบบ L.2 เขียนลายครามใต้เคลือบใส	ขาว	-	-	-	0.3	-	1	10	ต.จีน (ร.หมิง)
087/2	JD.32	NEQ			✓		✓						R.2 เขียนลายครามใต้เคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	0.2	-	4	10	ต.จีน (ร.หมิง)
087/3	JD.32	NEQ			✓		✓						R.2 เขียนลายครามใต้เคลือบ+เขียนสีบนเคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	10	-	-	0.2	-	1	5	ต.จีน (ร.หมิง)
087/4	JD.32	NEQ			✓		✓						R.3 เขียนลายครามใต้เคลือบ+เขียนสีบนเคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	11	-	-	0.3	-	1	5	ต.จีน (ร.หมิง)
087/5	JD.32	NEQ			✓		✓						R.3 เขียนลายครามใต้เคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	9-13	-	-	0.2-0.3	-	3	15	ต.จีน (ร.ชิง)
087/6	JD.32	NEQ			✓			✓					ลายคราม+เขียนสีบนเคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.2-0.3	-	3	15	ต.จีน (ร.หมิง)
087/7	JD.32	NEQ			✓			✓					เขียนลายคราม(นอก)ใต้เคลือบ	ขาว	-	-	-	0.3	-	1	10	ต.จีน (ร.หมิง)
087/8	JD.32	NEQ			✓			✓					เคลือบสีน้ำตาลด้านนอก+ในเขียนลายคราม	ขาว	-	-	-	0.3	-	1	5	ต.จีน (ร.ชิง)
087/9	JD.32	NEQ			✓			✓					เขียนลายคราม(นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.3	-	3	25	ต.จีน (ร.ชิง)
087/10	JD.32	NEQ			✓				✓			ถ้วย	เขียนลายครามใต้เคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.2-0.3	-	3	50	ต.จีน (ร.หมิง)
087/11	JD.32	NEQ			✓				✓			ถ้วย	เขียนลายครามใต้เคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.5	-	2	70	ต.จีน (ร.ชิง)
087/12	JD.32	NEQ			✓				✓				เขียนลายสีแดงใต้เคลือบ	ขาว	-	-	-	0.2	-	1	10	ต.จีน (ร.หมิง)
088/1	No.29	NWQ			✓	✓						ฝาถ้วย	เครื่องถ้วยเบญจรงค์ L.1	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	150	ต.จีน (ร.ชิง)
089/1	No.31	SWQ			✓		✓		✓			ถ้วย	R.2 ฐานแบบที่ 2 เคลือบสีน้ำตาลด้านนอก + บนเคลือบด้านใน	ขาว	ปาก7	-	-	0.2-0.4	-	1	22	ต.จีน (ร.ชิง)
															ก้น4							

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 2

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง				
090/1	No.31	NWQ			✓		✓					ถ้วย	R.2 เคลือบสีน้ำตาลด้านนอก+เขียนสีบนเคลือบด้านใน	ขาว	7	-	-	0.2-0.4	-	1	14	ต.จีน (ร.ชิง)
090/2	No.31	NWQ			✓			✓					เขียนลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.4	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)
091/1	No.31	SEQ			✓	✓						โถ	เครื่องถ้วยเบญจรงค์	ขาว	12	-	-	0.4-0.7	-	1	170	ต.จีน (ร.ชิง)
092/1	No.31	NEQ			✓				✓				ฐานแบบที่ 2 เคลือบใส	ขาว	4	-	-	0.4	-	1	23	ต.จีน (ร.ชิง)
092/2	No.31	NEQ			✓				✓				ฐานแบบที่ 2 เขียนลายครามใต้เคลือบด้านใน	ขาว	7	-	-	0.2	-	1	8	ต.จีน (ร.หมิง)
092/3	No.31	NEQ			✓		✓						R.2 เขียนลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	10	-	-	0.4	-	2	18	ต.จีน (ร.ชิง)
092/4	No.31	NEQ			✓			✓					เขียนลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	9	ต.จีน (ร.ชิง)
093/1	No.33	NEQ			✓				✓				ฐานแบบที่ 2 เบญจรงค์	ขาว	9	-	-	0.5	-	1	58	ต.จีน (ร.ชิง)
093/2	No.33	NEQ			✓				✓				ฐานแบบที่ 2 เขียนลายครามใต้เคลือบ(นอก-ใน)	ขาว	4	-	-	0.7	-	1	50	ต.จีน (ร.ชิง)
094/1	No.33	SWQ			✓		✓						ปากแบบ R.2 ฐานแบบที่ 2	ขาว	ปาก11	-	-	0.2-0.5	-	2	70	ต.จีน (ร.ชิง)
													เขียนลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)									
094/2	No.33	SWQ			✓		✓						ปากแบบ R.2 เขียนลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	9	-	-	0.3	-	1	5	ต.จีน (ร.ชิง)
094/3	No.33	SWQ		✓					✓				ฐานแบบที่ 2 เขียนลายใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	8	-	-	0.7	-	1	75	ต.จีน (ร.ชิง)
094/4	No.33	SWQ			✓				✓				ฐานแบบที่ 2 เขียนลายใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	0.6	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)
094/5	No.33	SWQ			✓				✓				ฐานแบบที่ 2 เขียนลายบนเคลือบด้านใน	ขาว	13	-	-	0.4	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)
095/1	No.33	SEQ		✓					✓			ถ้วย	ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	0.8	-	1	75	ต.จีน (ร.ชิง)

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 3

หมายเลข ถู	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
096/1	No.32	SWQ			✓				✓		ถ้วย	ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	-	-	1	75	ต.จีน (ร.ชิง)
096/2	No.32	SWQ			✓				✓		ถ้วย	ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	0.4	-	1	30	ต.จีน (ร.ชิง)
096/3	No.32	SWQ			✓				✓			ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบด้านนอก	ขาว	6	-	-	0.5	-	1	20	ต.จีน (ร.ชิง)
096/4	No.32	SWQ			✓				✓			ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	0.5	-	1	16	ต.จีน (ร.ชิง)
096/5	No.32	SWQ			✓				✓			ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	0.4	-	1	10	ต.จีน (ร.ชิง)
096/6	No.32	SWQ			✓				✓		ถ้วย	ฐานแบบที่ 2 เคลือบสีน้ำตาลด้านนอกเขียนสีบนเคลือบ	ขาว	5	-	-	0.2	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)
												ด้านใน									
096/7	No.32	SWQ			✓		✓				ถ้วย	R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	11	-	-	0.3	-	1	25	ต.จีน (ร.ชิง)
096/8	No.32	SWQ			✓		✓					R.2 ลายครามใต้เคลือบ (ใน)	ขาว	13	-	-	0.3	-	1	6	ต.จีน (ร.ชิง)
096/9	No.32	SWQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.6	-	1	8	ต.จีน (ร.ชิง)
096/10	No.32	SWQ			✓			✓				เขียนสีบนเคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	6	ต.จีน (ร.ชิง)
097/1	No.32	NEQ			✓		✓					R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	12	-	-	0.4	-	1	12	ต.จีน (ร.หมิง)
098/1	No.32	NEQ			✓			✓				เขียนสีบนเคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.2	-	1	6	ต.จีน (ร.ชิง)
099/1		กำแพงทิศใต้			✓				✓			ชุดขีดและเคลือบสีน้ำเงิน R.1	ขาว	7	-	-	0.3	-	1	16	ต.จีน (ร.หมิง)
099/2		กำแพงทิศใต้			✓				✓			แบบที่ 2 เคลือบสีน้ำเงิน (นอก)	ขาว	8	-	-	0.6	-	1	25	ต.จีน (ร.หมิง)
099/3		กำแพงทิศใต้			✓			✓			ถ้วย	แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	0.5	-	1	80	ต.จีน (ร.ชิง)
099/4		กำแพงทิศใต้			✓							ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.4	-	1	11	ต.จีน (ร.ชิง)

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 4

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
100/1		วิหารจอมทอง		✓					✓			ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	13	-	-	0.4	-	1	220	ต.จีน (ร.ชิง)
100/2		วิหารจอมทอง			✓				✓			ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.7-1	-	2	84	ต.จีน (ร.ชิง)
100/3		วิหารจอมทอง			✓				✓			ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.8	-	1	35	ต.จีน (ร.หมิง)
100/4		วิหารจอมทอง			✓		✓				ชีวไป	R.3 เคลือบสีมีลายกดประทับ	ขาว	4	-	-	0.3	-	1	16	ต.จีน (ร.หมิง)
101/1		วิหารโลกนาถ			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5-9	-	-	0.4-0.9	-	5	150	ต.จีน (ร.ชิง)
101/2		วิหารโลกนาถ			✓		✓					R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	14	-	-	0.3	-	1	12	ต.จีน (ร.ชิง)
101/3		วิหารโลกนาถ			✓				✓			ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.4	-	2	20	ต.จีน (ร.ชิง)
102/1	No.32	กำแพงวัด			✓				✓			แบบที่ 2 เขียนสีบนเคลือบด้านในเขียน ลายครามใต้เคลือบด้านนอก	ขาว	8	-	-	0.4	-	1	20	ต.จีน (ร.ชิง)
102/2	No.32	กำแพงวัด			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5-8	-	-	0.3-0.8	-	7	187	ต.จีน (ร.ชิง)
102/3	No.32	กำแพงวัด			✓				✓			แบบที่ 2 เคลือบใส	ขาว	9	-	-	0.8	-	1	30	ต.จีน (ร.ชิง)
102/4	No.32	กำแพงวัด		✓					✓			แบบที่ 2 เขียนสีดำใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	4.5	-	-	0.5	-	1	90	ต.จีน (ร.ชิง)
102/5	No.32	กำแพงวัด		✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (ใน)	ขาว	8	-	-	1	-	1	50	ต.จีน (ร.ชิง)
102/6	No.32	กำแพงวัด			✓				✓			แบบที่ 2 เขียนสีเขียวใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	10	ต.จีน (ร.ชิง)
102/7	No.32	กำแพงวัด			✓		✓					R.3 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	12-15	-	-	0.3	-	3	30	ต.จีน (ร.ชิง)
102/8	No.32	กำแพงวัด			✓		✓					R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	11-16	-	-	0.2-0.3	-	6	58	ต.จีน (ร.ชิง)
102/9	No.32	กำแพงวัด			✓		✓					R.3 เขียนลายมังกรใต้เคลือบ (นอก) และลายครามใต้เคลือบ	ขาว	11	-	-	0.2	-	1	14	ต.จีน (ร.หมิง)
102/10	No.32	กำแพงวัด			✓		✓					R.3 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.2	-	1	6	ต.จีน (ร.ชิง)
102/11	No.32	กำแพงวัด			✓		✓					R.2 เขียนสีเขียวใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	9	-	-	0.2	-	1	5	ต.จีน (ร.ชิง)

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 5

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ	
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง				
102/12	No.32	กำแพงวัด			✓			✓					เคลือบสีน้ำเงิน	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	5	ต.จีน (ร.หมิง)
102/13	No.32	กำแพงวัด			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.3-0.5	-	2	25	ต.จีน (ร.หมิง)
102/14	No.32	กำแพงวัด			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.3-1	-	9	57	ต.จีน (ร.ชิง)
103/1	No.35	SEQ			✓					✓			ฐานแบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	6-8	-	-	0.8-1.2	-	2	160	ต.จีน (ร.ชิง)
104/1	NEQ	วัดมงคลพิตร			✓		✓						R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	9	-	-	0.3	-	1	5	ต.จีน (ร.ชิง)
104/2	NEQ	วัดมงคลพิตร			✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	0.4	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)
105/1	NWQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	0.5	-	1	20	ต.จีน (ร.ชิง)
105/2	NWQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 เคลือบสีน้ำเงิน (นอก)	ขาว	10	-	-	0.2	-	1	7	ต.จีน (ร.ชิง)
105/3	NWQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.8	-	1	12	ต.จีน (ร.ชิง)
106/1	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	4	-	-	-	-	1	90	ต.จีน (ร.ชิง)
106/2	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5-8	-	-	0.4-0.5	-	4	90	ต.จีน (ร.หมิง)
106/3	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 2 เคลือบสีกรมท่า	ขาว	8	-	-	0.4	-	1	10	ต.จีน (ร.ชิง)
106/4	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.3 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	15-16	-	-	0.2-0.3	-	2	10	ต.จีน (ร.ชิง)
106/5	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	15	-	-	0.3	-	4	40	ต.จีน (ร.ชิง)
106/6	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.3 เขียนสีบนเคลือบ	ขาว	10	-	-	0.3	-	1	10	ต.จีน (ร.หมิง)
106/7	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	14	-	-	0.2	-	1	5	ต.จีน (ร.หมิง)
106/8	SWQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.3-0.6	-	6	63	ต.จีน (ร.ชิง)

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 6

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ		
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง					
107/1	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	8	-	-	0.6-0.9	-	3	154	ต.จีน (ร.หมิง)	
107/2	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	0.3	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/3	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 6 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	14	-	-	0.4	-	1	55	ต.จีน (ร.หมิง)	
107/4	SEQ	วิหารหลวง No.2		✓						✓		ถ้วย	แบบที่ 2 เขียนลายใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	1	-	1	97	เครื่องกับเขียนคน	
107/5	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓		ถ้วย	ฐานแบบที่ 2 เขียนสีดำใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	5	-	-	0.2	-	1	20	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/6	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓					✓			แบบที่ 6 เขียนสีนเคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	30	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/7	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.4 ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	17	-	-	1	-	1	35	ต.จีน (ร.หมิง)	
107/8	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	28	-	-	0.5	-	1	45	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/9	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 ลายคราม(ลายมังกร)ใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	18	-	-	0.2	-	1	32	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/10	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 ลายครามใต้เคลือบ (ใน)	ขาว	18	-	-	0.3	-	1	5	ต.จีน (ร.หมิง)	
107/11	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 เขียนสีนเคลือบ (นอก)	ขาว	10	-	-	0.3	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/12	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	30	ต.จีน (ร.ชิง)	
107/13	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.3-0.7	-	1	35	ต.จีน (ร.หมิง)	
107/14	SEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	1	-	1	50	ต.จีน (ร.หมิง)	
108/1	NEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					แบบที่ 2 เขียนสีนเคลือบ (ใน)	ขาว	8	-	-	0.5	-	1	45	ต.จีน (ร.ชิง)	
108/2	NEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	7	-	-	0.5	-	1	32	ต.จีน (ร.ชิง)	
108/3	NEQ	วิหารหลวง No.2			✓		✓						R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	16	-	-	0.3	-	1	10	ต.จีน (ร.หมิง)	
108/4	NEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					ลายครามใต้เคลือบ (นอก)	ขาว	-	-	-	0.4	-	1	17	ต.จีน (ร.หมิง)	
108/5	NEQ	วิหารหลวง No.2		✓				✓				อ่าง	เขียนสี	เทา	-	-	-	1-1.3	-	4	235	ต.จีน	
108/6	NEQ	วิหารหลวง No.2		✓			✓					อ่าง	R.5 เขียนสี	เทา	22	-	-	2.8	-	2	540	ต.จีน	
108/7	NEQ	วิหารหลวง No.2			✓			✓					-	ขาว	-	-	-	1.6	-	2	134	ต.จีน	

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทภาชนะดินเผาแหล่งผลิตต่างประเทศ

แผ่นที่ 7

หมายเลข ตุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	เนื้อภาชนะดินเผา			วัสดุ					รูปทรง	รูปแบบ/เทคนิคการตกแต่ง	สีของเนื้อ ภาชนะดินเผา	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
			EW.	SW.	PL.	ฝา	ปาก	ลำตัว	ฐาน	อื่นๆ				Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
109/1	No.59	SEQ			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)	ขาว	-	-	-	0.5	-	1	25	ต.จีน (ร.หมิง)
110/1	No.59	NWQ			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	4	96	ต.จีน (ร.ชิง)
110/2	No.59	NWQ			✓				✓			แบบที่ 2 เขียนสีบนเคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	1	6	ต.จีน (ร.ชิง)
110/3	No.59	NWQ			✓		✓					R.3 เขียนสีลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	1	6	ต.จีน (ร.ชิง)
110/4	No.59	NWQ			✓		✓					R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	1	4	ต.จีน (ร.ชิง)
110/5	No.59	NWQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	4	33	ต.จีน (ร.ชิง)
110/6	No.59	NWQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	3	14	ต.จีน (ร.หมิง)
111/1	No.59	NEQ			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	4	112	ต.จีน (ร.ชิง)
111/2	No.59	NEQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	5	62	ต.จีน (ร.ชิง)
112/1	No.61	NWQ			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	2	105	ต.จีน (ร.ชิง)
112/2	No.61	NWQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	1	15	ต.จีน (ร.ชิง)
113/1	No.61	NEQ			✓		✓					R.2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	1	3	ต.จีน (ร.ชิง)
113/2	No.61	NEQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	3	33	ต.จีน (ร.ชิง)
113/3	No.61	NEQ			✓				✓			แบบที่ 2 ลายครามใต้เคลือบ (นอก-ใน)		-	-	-	-	-	1	30	ต.จีน (ร.หมิง)
113/4	No.61	NEQ			✓			✓				ลายครามใต้เคลือบ (ใน)		-	-	-	-	-	1	5	ต.จีน (ร.ชิง)

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทอื่นๆ

แผ่นที่ 1

หมายเลข ถุ	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	โบราณวัตถุ	รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
					Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
137/1	No.63	SEQ	เบียดินเผา	เนื้อดินสีน้ำตาล	7	-	-	1	-	1	75	
138/1	No.31	SEQ	ตุ๊กตาดินเผา	ชิ้นส่วนขาข้าง (ตุ๊กตา) สีส้มเนื้อดิน	-	-	5	2	-	1	35	
139/1	No.29	SEQ		วัตถุทรงกลมเจาะรูตรงกลาง เนื้อดิน สีส้ม	5	-	-	3	-	1	45	เจาะรูกว้าง 1 cm
140/1	No.59	NEQ	ตุ๊กตา	ชิ้นส่วนตุ๊กตาดินเผาเนื้อดินสีน้ำตาล	-	-	-	0.7	8.5	1	50	
140/2	No.59	NEQ	โลหะ	ชิ้นส่วนโลหะเป็นเส้นกลมๆ	3.3	-	-	0.8	-	1	35	
141/1	วิหารหลวงNo.9	SEQ	เบียดินเผา	ทำลายชุดขีดเป็นร่องอยู่ตรงตัวเบียด เนื้อดินสีส้มอ่อน	2.6	-	-	0.5	-	1	5	
142/1	No.32	กำแพงวัด T.2	หิน		-	-	-	-	-	2	270	
143/1	วิหารหลวงNo.9	NEQ	-	ชิ้นส่วนโลหะ	-	-	8	0.8	-	1	30	
144/1	No.33		โลหะ	ชิ้นส่วนโลหะเป็นแผ่นแบนๆ	-	5	9	0.8	-	1	65	
145/1	JD.36		โลหะ	ชิ้นส่วนโลหะเป็นเส้นยาวๆแผ่นบางๆ	-	0.5	7.5-7.8	0.2	-	4	20	
146/1	ไม้ระนุกี่มา		แหวน	แหวนสำริด	2	-	-	0.3	-	1	5	

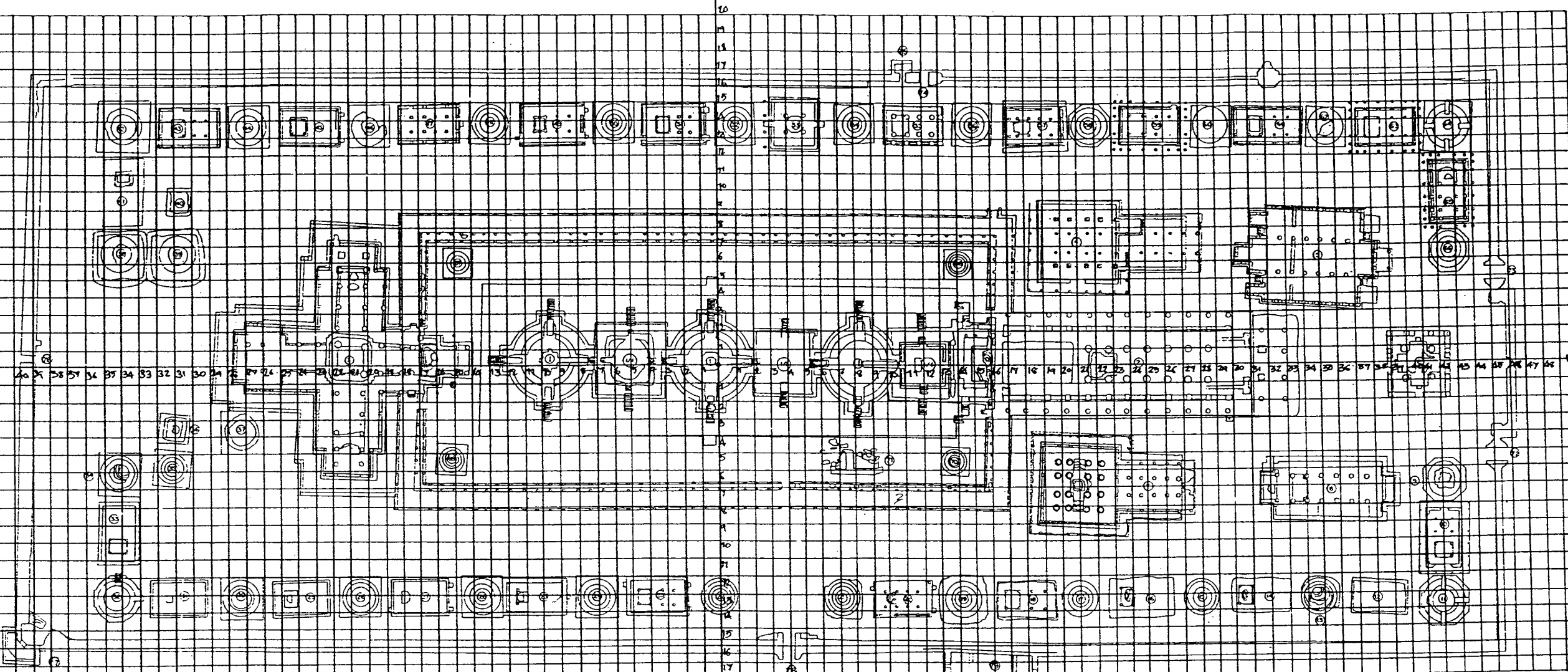
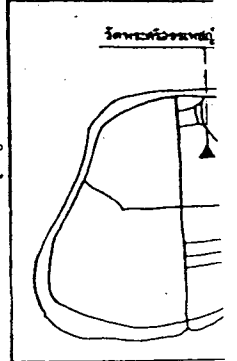
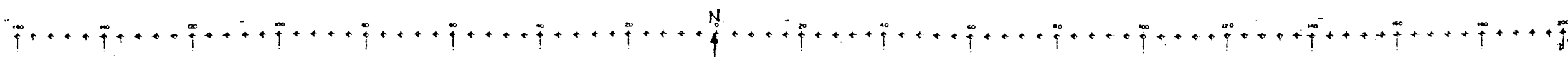

ตารางแสดงรายละเอียดโบราณวัตถุประเภทอื่นๆ

แผ่นที่ 2

หมายเลข ถุ่	พื้นที่	ระดับที่ (CM.DT)	โบราณวัตถุ	รายละเอียด	ขนาด (ซม.)					จำนวน (ชิ้น)	น้ำหนัก (กรัม)	หมายเหตุ
					Ø	กว้าง	ยาว	หนา	สูง			
147/1	No.61	NEQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	1.5-11	7.5-17.5	0.7-2.8	-	7	1,110	
148/1	No.61	NWQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	11	15.5	2	-	1	390	
149/1	No.61	SWQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	3-6.8	6.5-12.5	0.3-1.5	-	10	605	
150/1	No.59	NWQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	5.5	10	3	-	1	180	
151/1	No.32	กำแพงวัด	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	10	16	1.8	-	1	325	
152/1	กำแพงทิศใต้	(U13-14)	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	3.5	6.5	1-2.4	-	1	45	
153/1	วิหารNo.3		หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	3	6.5	1.5	-	1	20	
154/1	JD.32	NEQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	2.5-6	6-11	0.3-1.5	-	8	350	
155/1	No.31	NEQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	2.5-7	4.8-14.7	0.3-1.6	-	11	575	
156/1	No.32	SWQ	หอยกาบ	สีขาว มีสีเขียว	-	8	13.5	2.8	-	1	378	

ชื่อ	
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย
ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย

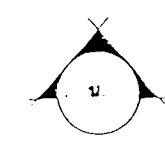
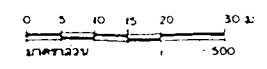
ตำแหน่ง	นาย

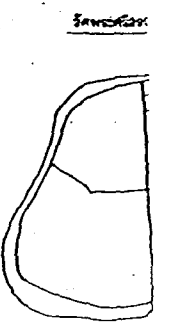
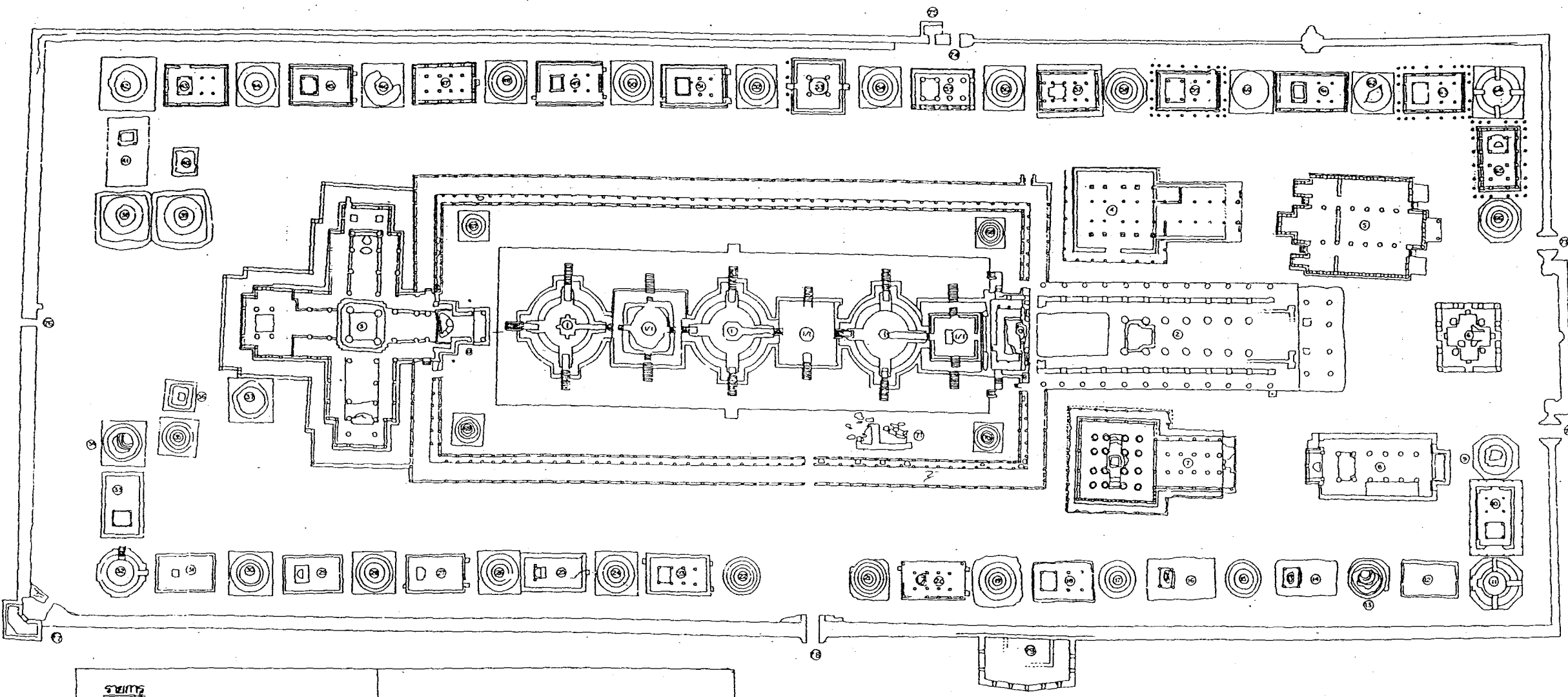
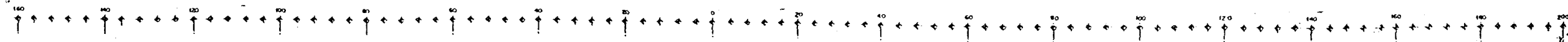
ตำแหน่ง	นาย

ตำแหน่ง	นาย

รายการ	เลขที่	ตำแหน่ง
1. เจริญประจักษ์	1/1	นาย
2. พงษ์วิลาศ		นาย
3. วิลาศ		นาย
4. วิลาศ		นาย
5. พงษ์		นาย
6. พงษ์		นาย
7. วิลาศ		นาย
8. พงษ์		นาย
9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 22, 24, 26, 28, 30		นาย
32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 46		นาย

ผังหลุมชุดแต่ง

วัดพระศรี
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส

เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส

เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส
เจ้าอาวาส

วัดพระ
เจ้าอาวาส

เจ้าอาวาส

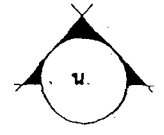
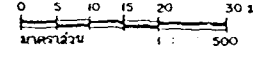
เจ้าอาวาส

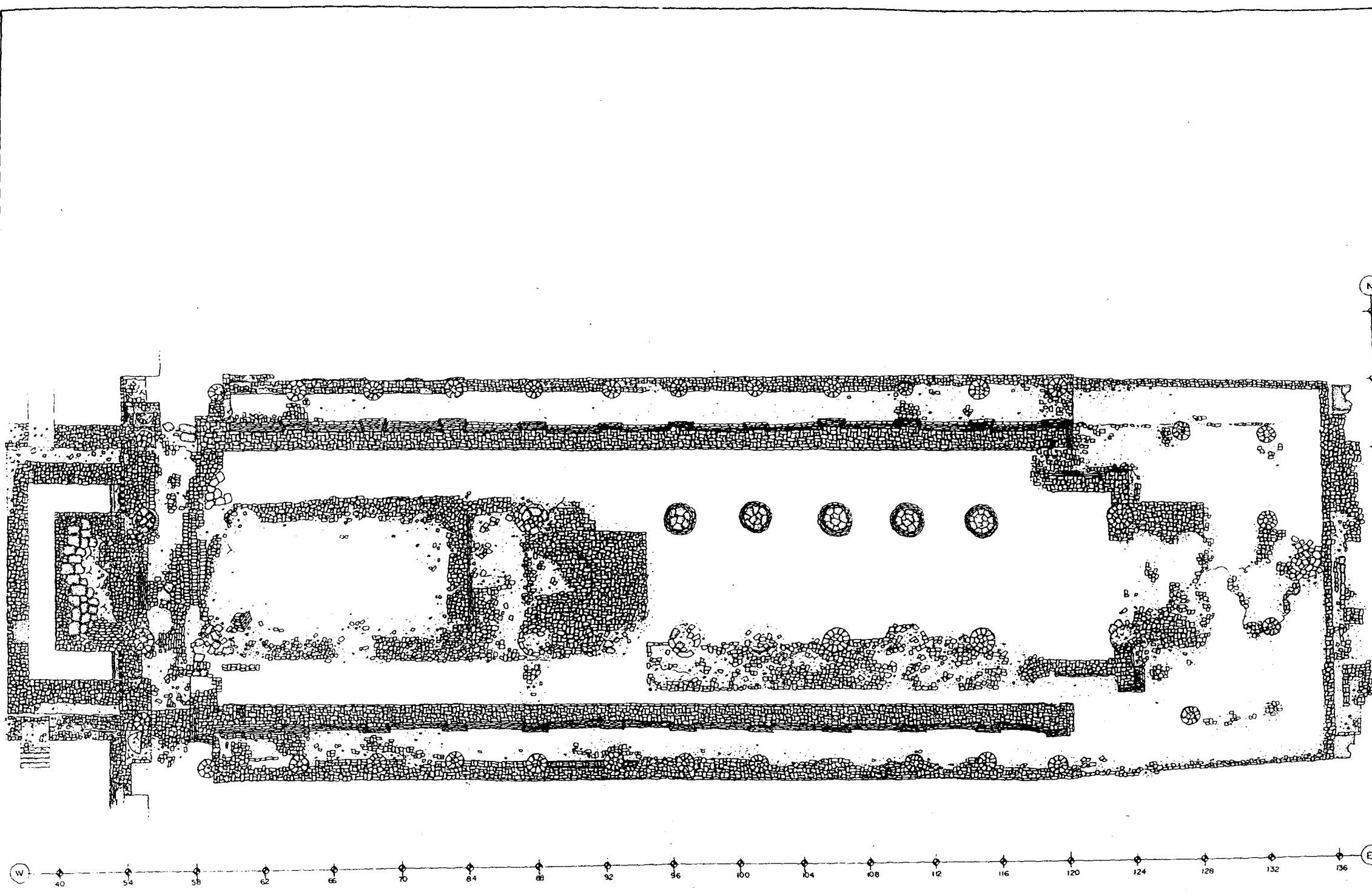
เจ้าอาวาส

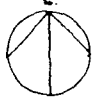
เจ้าอาวาส

รายชื่อ	จำนวน	ประเภท
1. เจดีย์ประธาน	1/1	มณฑป
2. พระวิหารหลวง		
3. วิหารจตุสดมภ์		
4. วิหารพระโฆษาภรณ์		
5. พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย		
6. หอระฆัง		
7. วิหารพระปรางค์		
8. พระอุโบสถ		
9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 22, 24, 26, 28, 30		เจดีย์ราย
32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 46		เจดีย์ราย

ผังบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

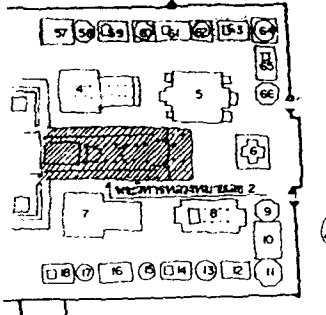

รูปแปลนพระวิหารหลวง (โบราณสถานหมายเลข 2)
 (สภาพภายหลังการขุดแต่ง)

มาตราส่วน 1 : 125

ผังวัด

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	ผู้บันทึก	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	19/6/47
เขียนแบบ	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	ผู้เขียน	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	19/6/47
ตรวจสอบ				

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	
นายช่างศิลปกรรม	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	
นักวิชาการช่างศิลป์	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	
นักโบราณคดี	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	
ผอ. อุทยานฯ	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	
ผอ. ชนง. ศิลปากรที่ ๓	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายสมศักดิ์ อรรถสิทธิ์	อินดี	

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ค. ปะสุสัย อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา

และ พระวิหารหลวง (โบราณสถานหมายเลข 2)
 (โบราณสถานหมายเลข 2)
 รูปแปลน

หน้า	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
1	125	2	49

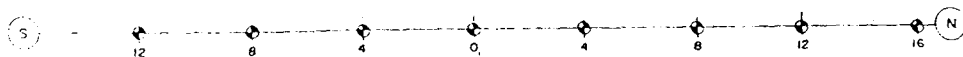
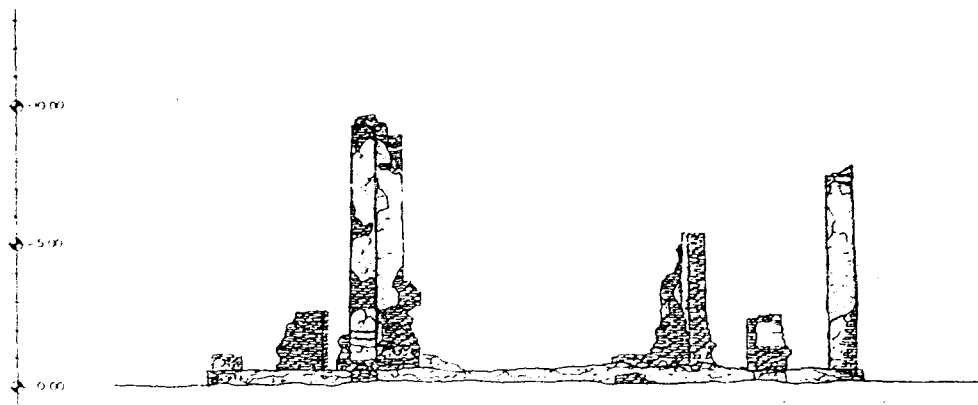
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา

สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

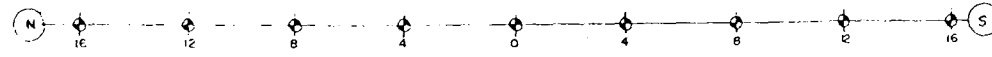
สำนักงานโบราณคดี

กรมศิลปากร

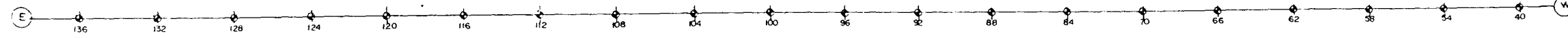
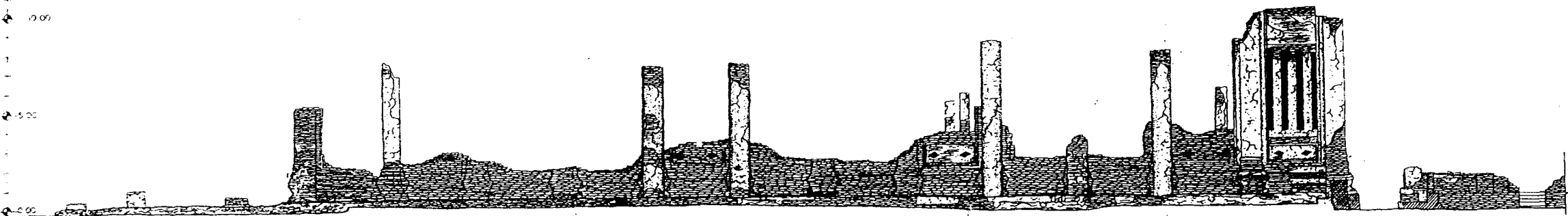

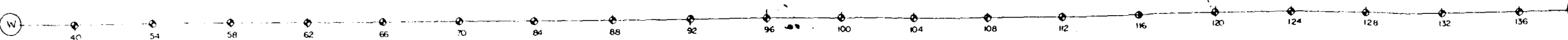
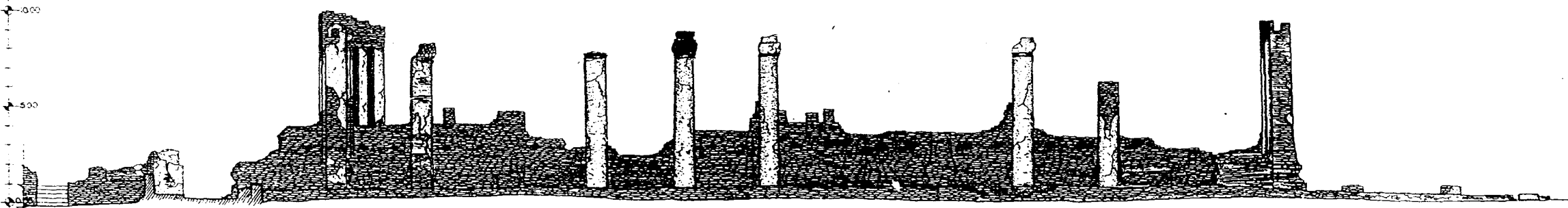
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1:125

รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1:125

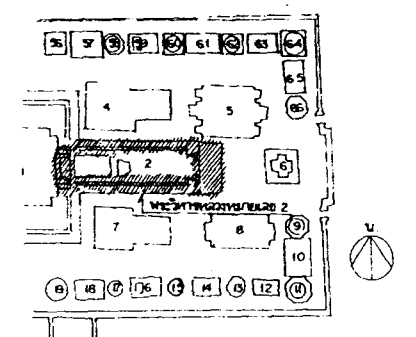
รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1:125

รูปด้านทิศใต้
0 0.5 1 1.5 2 ม
มาตราส่วน 1:125

พระวิหารหลวง (โบราณสถานหมายเลข 2)
(ฉากภาพายหลังการขุดแต่ง)

ผังวัด

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ			
สำรวจ	นายฉัตรชัย สุทธิชัย	ผู้บันทึก	19/6/93
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายฉัตรชัย สุทธิชัย	ผู้บันทึก	19/6/93
คัดลอก			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ครูศิลปศึกษา		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ครูศิลปศึกษา		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณชัย อินทร์		13 มิ.ย. 93
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวทัศนิตนันท์ อภัยวัฒน์		13 มิ.ย. 93
นักวิชาการช่างศิลป์	นายสมชาย วิเศษ		13 มิ.ย. 93
ผอ.อุทยานฯ	นายอนันต์ สุทธิชัย		
ผอ.ส่วนศิลปกรรมที่ ๓			
ผอ.สำนักงานโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

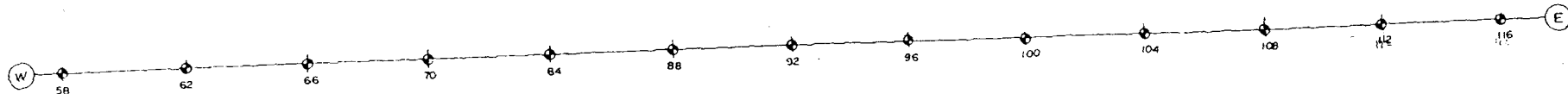
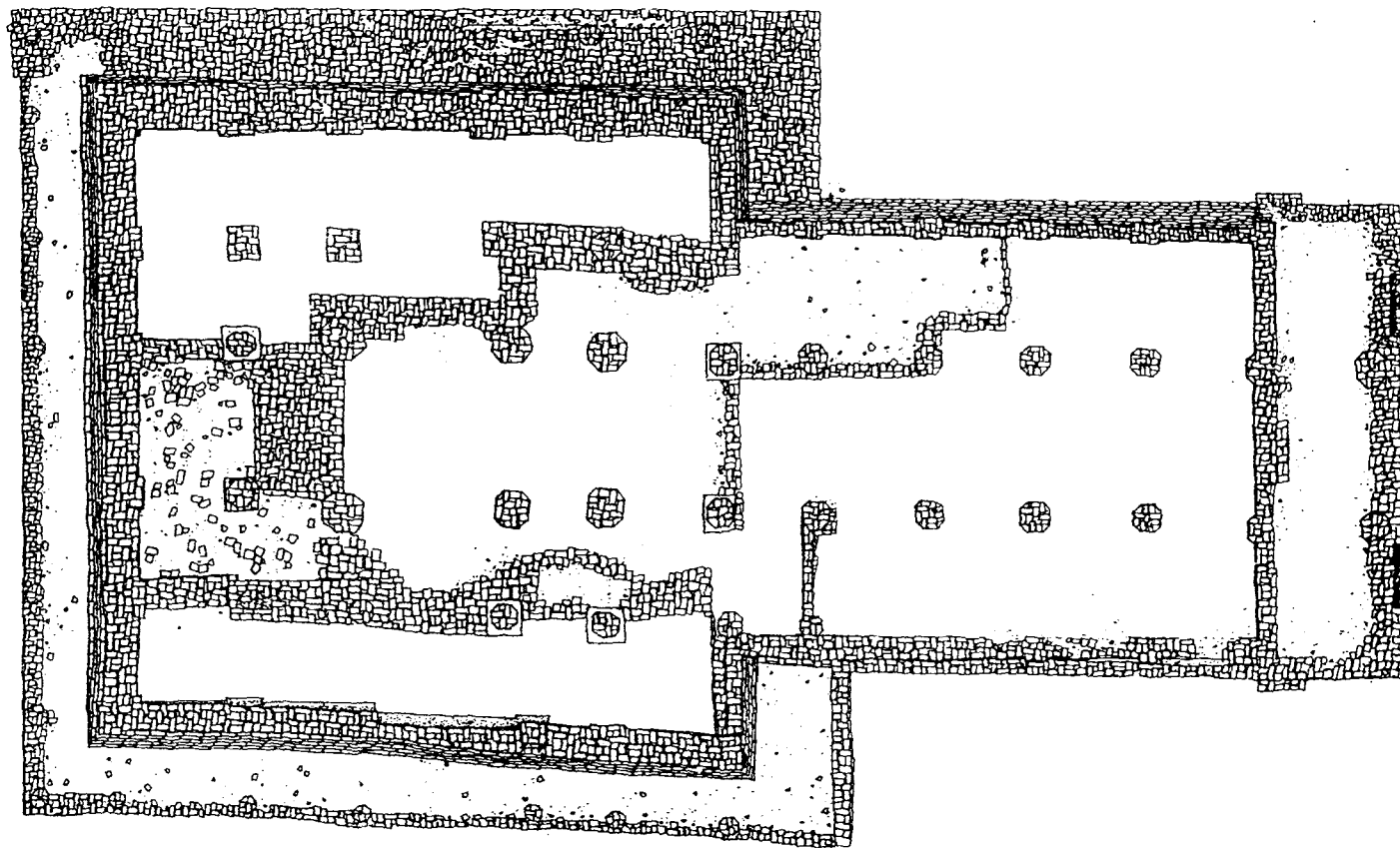
อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
	ค. ประสูติย์ อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา	

พระวิหารหลวง (โบราณสถานหมายเลข 2)
(ฉากภาพายหลังการขุดแต่ง)
รูปด้านทิศตะวันออก, ตะวันออก, ทิศเหนือ, ทิศใต้

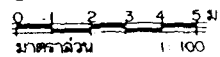
หน้า	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
1	1:125	3	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
สำนักวิชา โบราณคดี
กรมศิลปากร

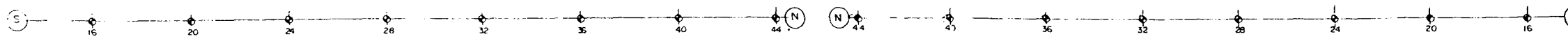
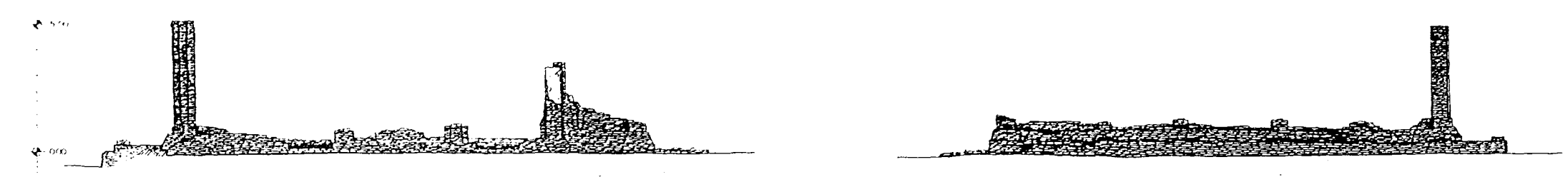
รูปแปลนวิหารพระโลกนาถ (โบราณสถานหมายเลข 4)

(ภาพภายหลังการขุดแต่ง)

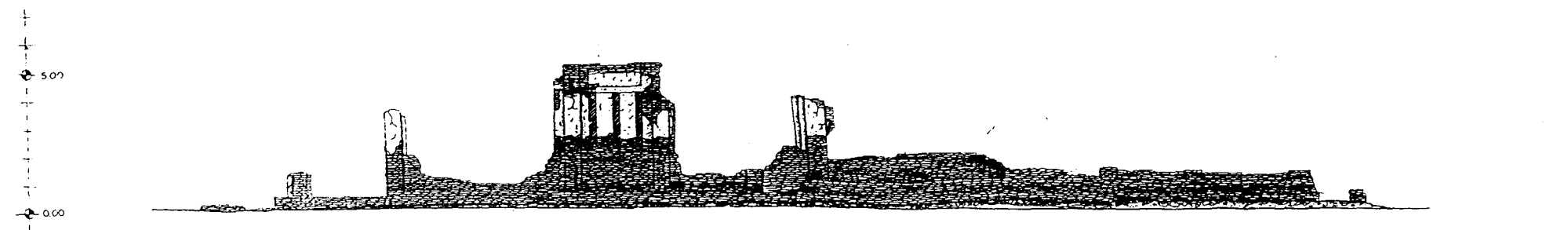

ผังแปลน			
ข้อมูลทั่วไป			
สำรวจ / เขียนแบบ			
สำรวจ	นายฉันทันต์ อุตพันธ์	วันที่	19/6/49
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายฉันทันต์ อุตพันธ์	วันที่	19/6/49
คัดลอก			
วิเคราะห์รูปแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			
ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายพรเชษฐ์ อิบศิริ	วันที่	15 มิ.ย. 49
นายช่างศิลปกรรม	นางฉันทันต์ อุตพันธ์	วันที่	19/6/49
นักวิชาการช่างศิลป์	นายสมชาย วิจิตรณะ	วันที่	15/6/49
ผอ.อุทยาน ร. ๓	นายอนันต์ สุชัยดี		
ผอ. ม.ม.ง. ศิลปากรที่ ๓	นายอนันต์ สุชัยดี		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายอนันต์ สุชัยดี		
ผู้อนุมัติ			
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	๓. พระสุโขทัย ๔. พระนครคีรีอนุสาวรีย์ ๕. พระนครคีรีอนุสาวรีย์		
แปลน	วิหารพระโลกนาถ (โบราณสถานหมายเลข 4) (ภาพหลังการขุดแต่ง) (รูปแปลน)		
หรือ	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	11 100	4	49
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรีอนุสาวรีย์			
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรีอนุสาวรีย์			
สำนักงานโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

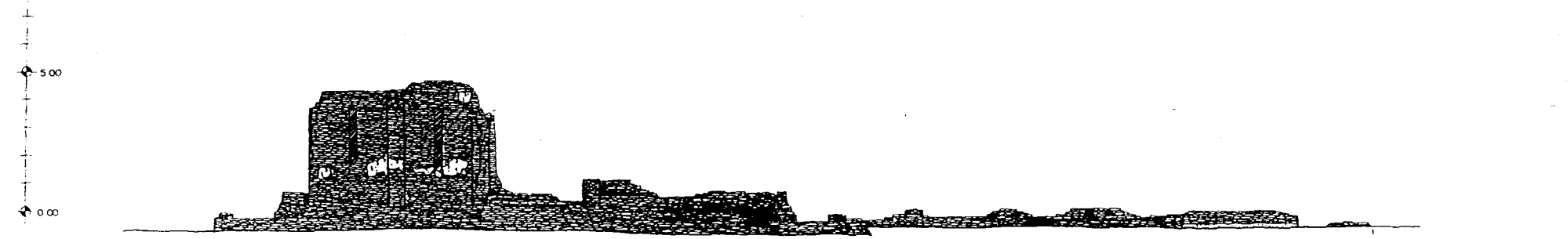

รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1:100

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1:100

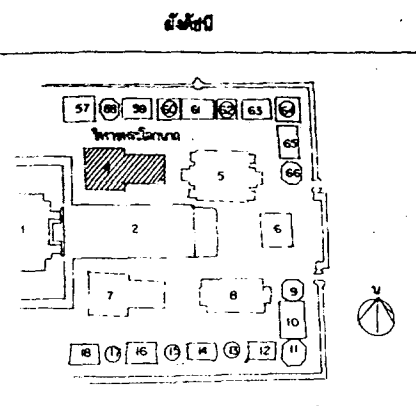

รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1:100

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1:100

วิหารพระโลกนาถ (โบราณสถานหมายเลข 4) ภายหลังจากการขุดแต่ง

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉัตรชัย สุขพาณิชย์	13/6/49
นายช่างสำรวจ	นายฉัตรชัย สุขพาณิชย์	13/6/49
เขียน	นายฉัตรชัย สุขพาณิชย์	13/6/49
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายจรูญเกียรติ อินทร์	13 มิ.ย. 49	
นายช่างศิลปกรรม	นายทศพรพัฒน์ สุขพาณิชย์	13 มิ.ย. 49	
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิเชียร	13 มิ.ย. 49	
๑๘. อุตสาหกรรม	นายอนันต์ สุริยะ		
๑๙. ๙๖๖. ศิลปากรที่ ๓			
๒๐. สำนักงานโบราณคดี			

ข้อมูล

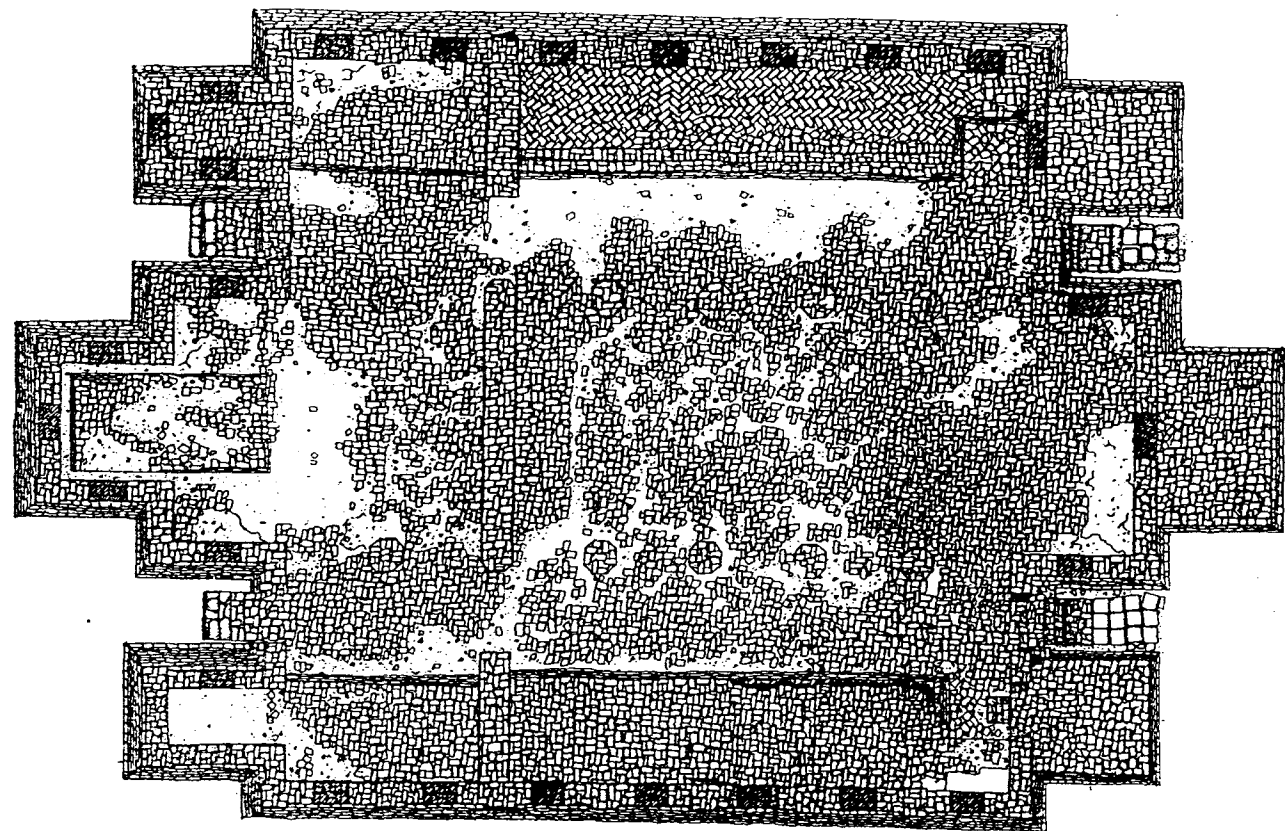
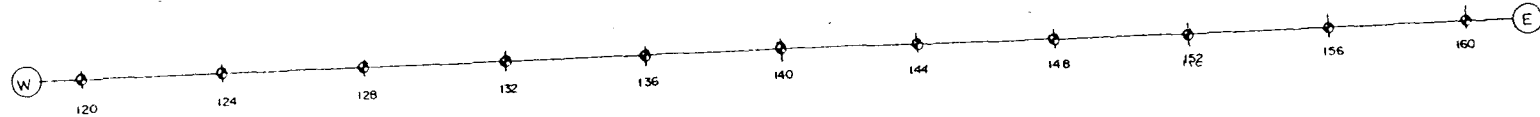
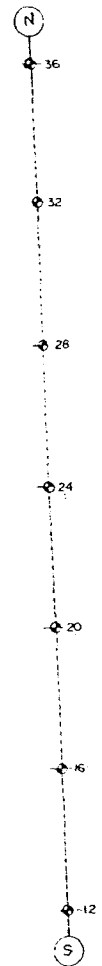
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	๓. พระศรีรัตนศาสดาราม ๔. พระศรีรัตนศาสดาราม		

นางสาว วิหารพระโลกนาถ (โบราณสถานหมายเลข 4) (สภาพหนึ่งการขุดแต่ง)
รูปด้านทิศตะวันออก, ตะ, ทิศเหนือ, ทิศใต้

วันที่	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:100	5	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

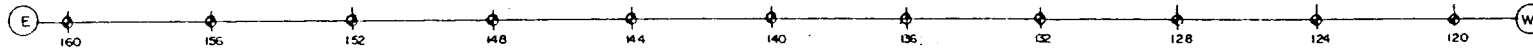
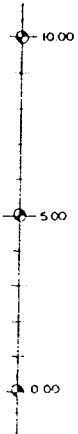

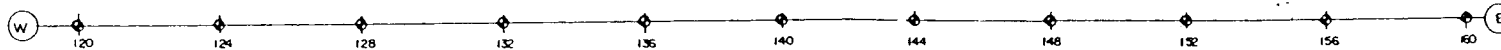
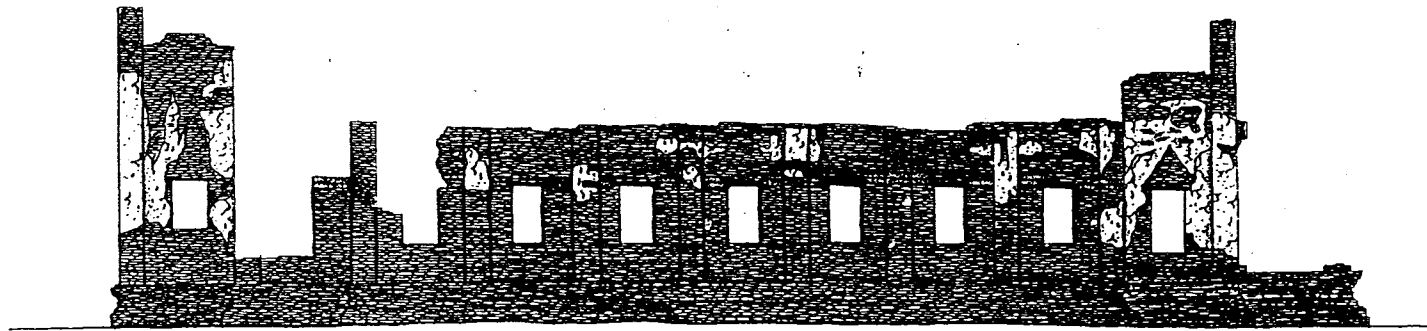
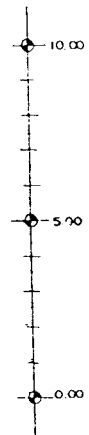
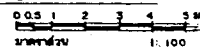
รูปแปลนพระที่นั่งจอมทอง (โบราณสถานหมายเลข 5)
 (สภาพภายหลังการขุดแต่ง)
 0 0.5 1 2 3 4 5 M
 มาตราส่วน 1 : 100

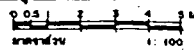
ชื่อ			
ผู้ปฏิบัติงาน			
สำรวจ / เขียนแบบ			
สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตทักดิ์		17/6/49
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายสมพันธ์ อุตทักดิ์		19/6/49
ตีพิมพ์			
วิเคราะห์รูปแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			
ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณสิทธิ์ อิศริ		13 มิ.ย. 49
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวกัญฉิลาพันธ์ สุทธิรักษ์		18 มิ.ย. 49
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิจิตร		18 มิ.ย. 49
ผอ.อุทยานฯ	นายอนันต์ สุใจดี		
ผอ. ส่วนศิลปากรที่ ๓	นายเอกราช สัทนามาศ		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			
ผู้อนุมัติ			
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ		
	๓. ประตูชัย ๔. พระนครคีรีอยุธยา ๕. พระนครคีรีอยุธยา		
แดง	พระที่นั่งจอมทอง (สภาพหลังการขุดแต่ง) (โบราณสถานหมายเลข 5) รูปแปลน		
หน้า	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 100	6	49
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรีอยุธยา			
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรีอยุธยา			
สำนักงานโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

รูปด้านทิศเหนือ

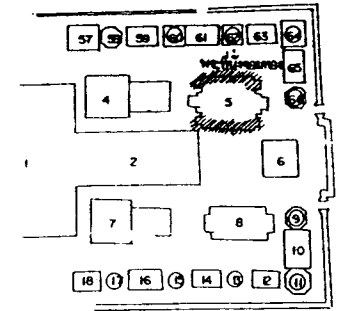

รูปด้านทิศใต้

พระที่นั่งจอมทอง (โบราณสถานหมายเลข 5) ฉากภาพหลังการขุดแต่ง

ผังสถาปัตย์

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสัมพันธ์ สุทธิชัย	13/6/42
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสัมพันธ์ สุทธิชัย	13/6/42
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายจรูญสิทธิ์ อินทร์	13/6/42	
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวทัศนีย์ สุทธิชัย	13/6/42	
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิจิตร	13/6/42	
ช่างเขียนแบบ	นายสัมพันธ์ สุทธิชัย		
ผ. ช. ๕ ศิลปากรที่ ๓	นายสมชาย วิจิตร		
ผ. ส. ๓ ภาควิชาโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

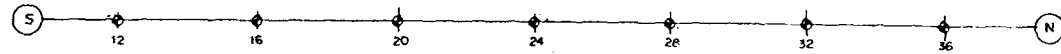
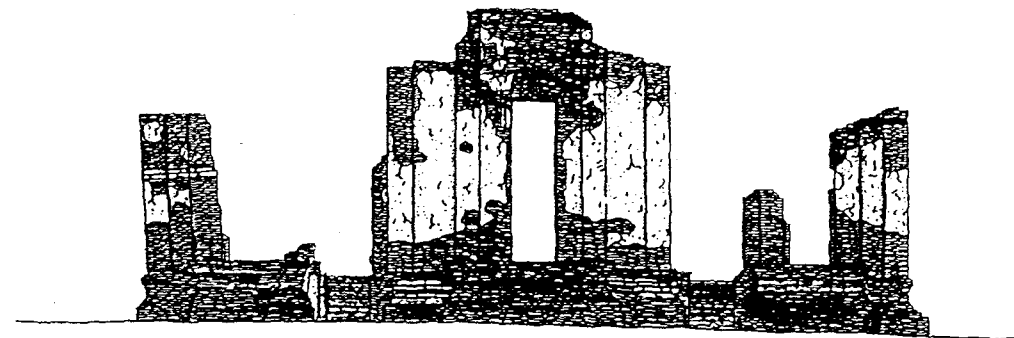
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
แปล	พระที่นั่งจอมทอง (โบราณสถานหมายเลข 5) ฉากภาพหลังการขุดแต่ง รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้		
วันที่	ภาคเรียน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:100	7	49

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

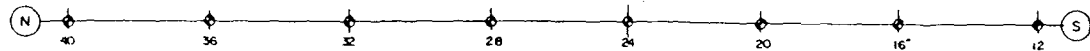
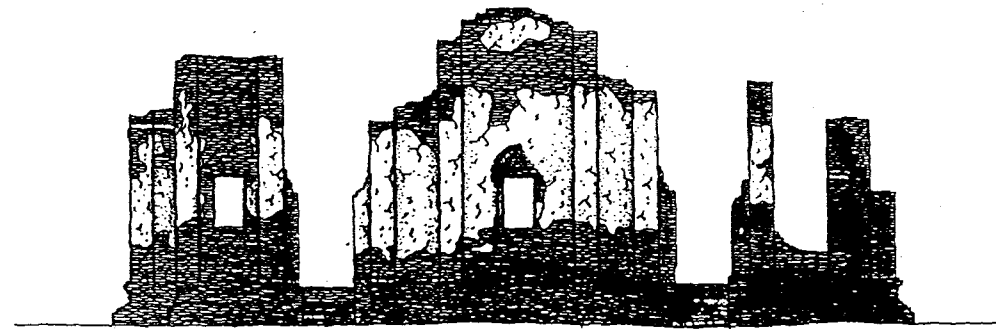
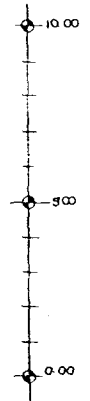
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

สำนักงานโบราณคดี

กรมศิลปากร

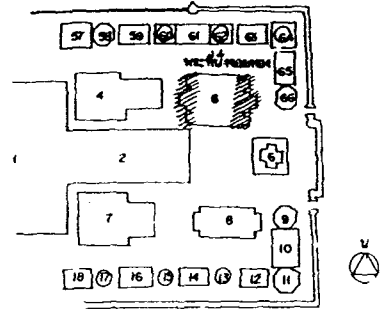
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1:100

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1:100

พระที่นั่งจอมทอง (โบราณสถานหมายเลข 5) ภายหลังจากการขุดแต่ง

ผังวัด

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมศักดิ์ อุดงค์	17/1/53
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสมศักดิ์ อุดงค์	17/1/53
พิมพ์		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา	
นายช่างศิลปกรรม	
นักวิทยาศาสตร์	
สถาปนิก	
ภูมิสถาปนิก	
วิศวกรโยธา	
นักวิทยาศาสตร์	

ออกแบบ

นายช่างโยธา	
นายช่างศิลปกรรม	
นักวิทยาศาสตร์	
สถาปนิก	
ภูมิสถาปนิก	
วิศวกรโยธา	
วิศวกร	
นักวิทยาศาสตร์	

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายสมศักดิ์ อุดงค์	17/1/53
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวกัญญาพร อุดงค์	18/1/53
นักวิทยาศาสตร์	นายสมศักดิ์ อุดงค์	17/1/53
ผอ. อุดงค์	นายสมศักดิ์ อุดงค์	
ผอ. ช่างศิลปกรรม	นายสมศักดิ์ อุดงค์	
ผอ. สำนักงานโบราณคดี		

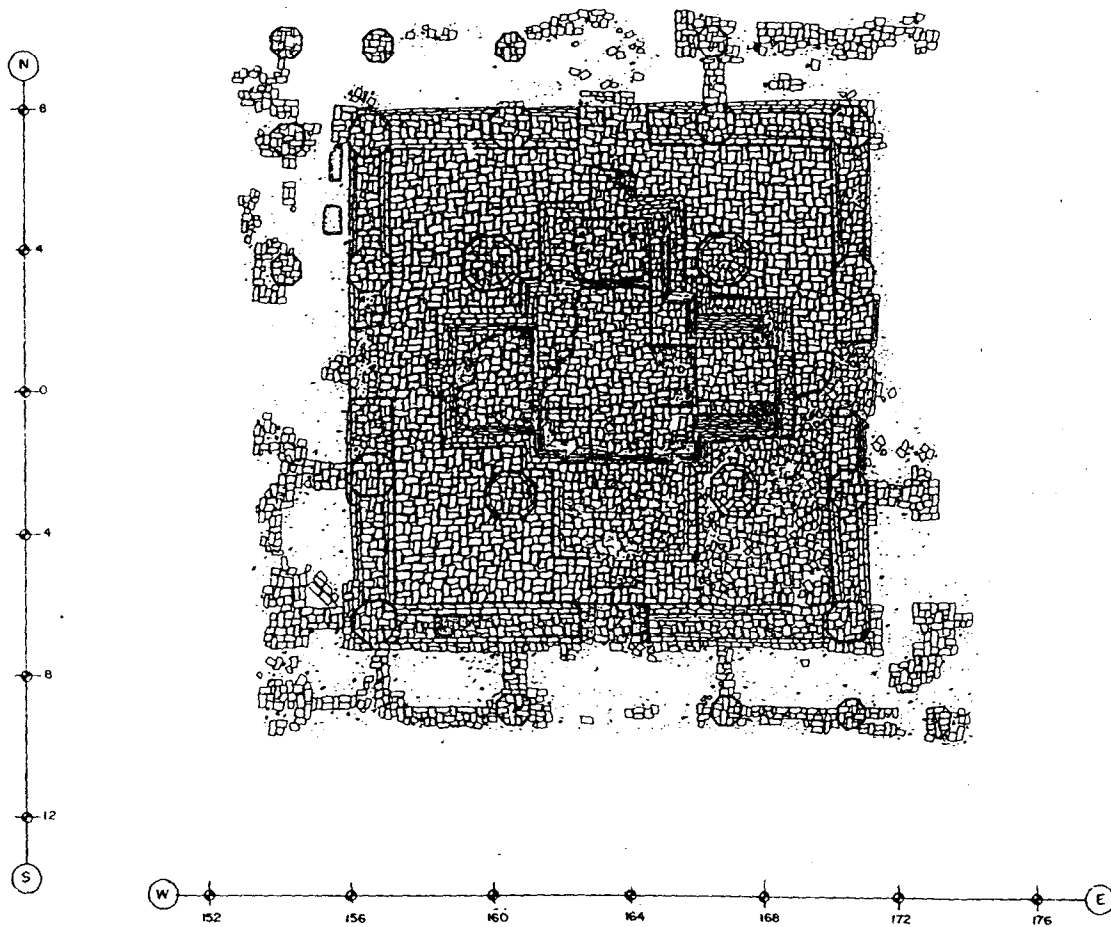
ผู้บันทึก

ฉบับที่	
แบบ	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ก. พระศรีรัตนมหาธาตุ อ. พระศรีรัตนมหาธาตุ จ. พระศรีรัตนมหาธาตุ

แดง พระที่นั่งจอมทอง (โบราณสถานหมายเลข 5) ภายหลังจากการขุดแต่ง
(โบราณสถานหมายเลข 5)
รูปด้านทิศตะวันออก, รูปด้านทิศตะวันตก

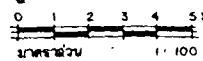
รหัส	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:100	8	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

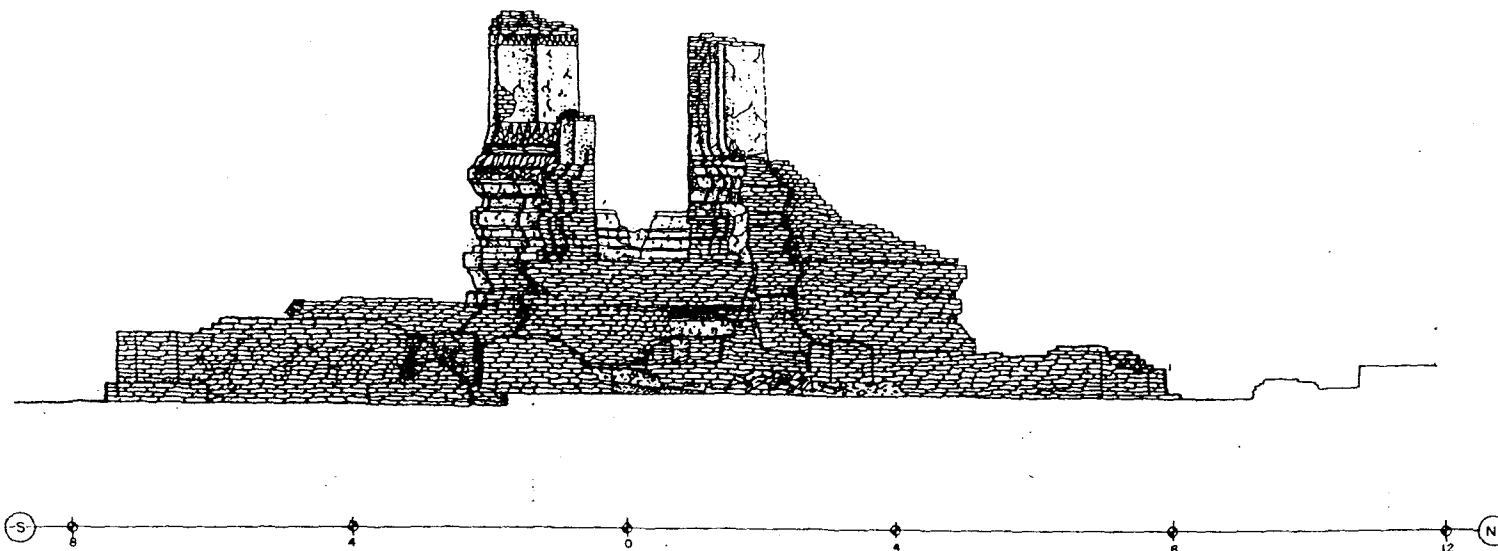
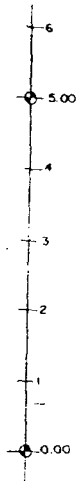
รูปแปลนหอระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 6)

(ฉลากหมายเลขหลังการขุดแต่ง)

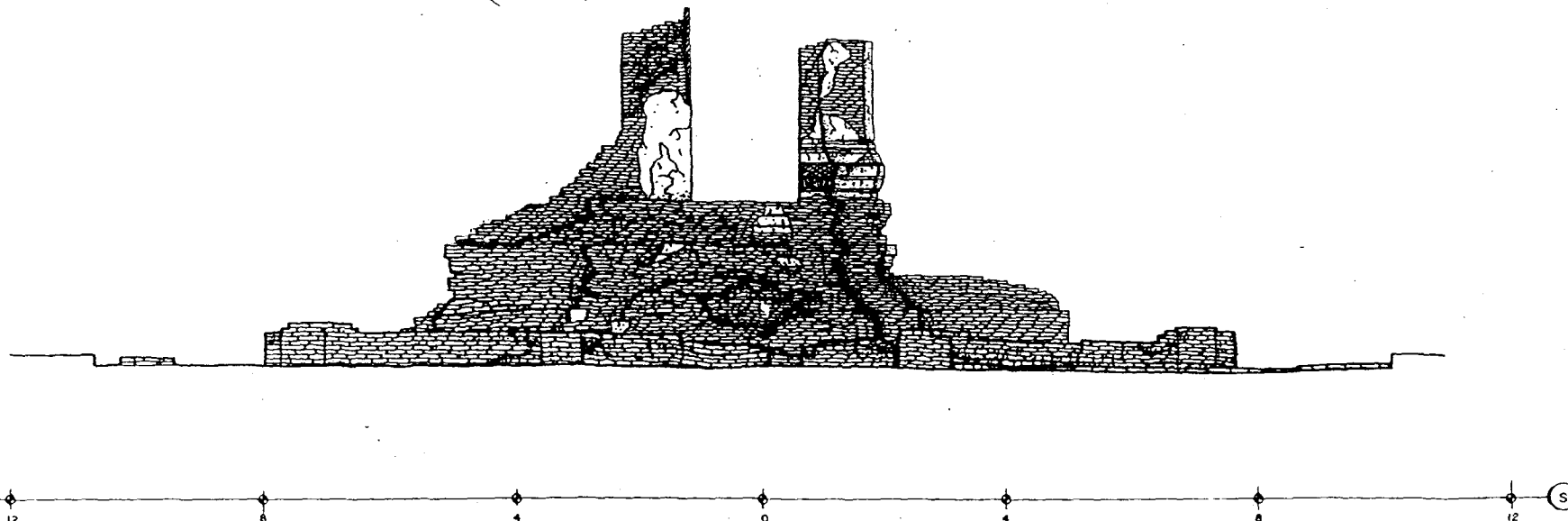

ผู้จัดทำ			
ผู้รับผิดชอบ			
สำรวจ / เขียนแบบ			
สำรวจ	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	วันที่	19/6/42
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	วันที่	19/6/42
คัดลอก			
วิเคราะห์รูปแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			
ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณชัย อิศร์	วันที่	19/6/42
นายช่างศิลปกรรม	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	วันที่	19/6/42
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์	นายสมชาย วิริยะ	วันที่	19/6/42
ผอ.อุทยานฯ	นายอนันต์ อิศร์		
ผอ. ส.บ.จ. ศิลปากรที่ ๓	นายอนันต์ อิศร์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			
ผู้อนุมัติ			
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	๓. พระสุโขทัย ๔. พระนครคีรี (เขาวัง) ๕. พระนครคีรี (เขาวัง)		
แดง	หอระฆัง (ฉลากหมายเลขหลังการขุดแต่ง) (โบราณสถานหมายเลข 6) รูปแปลน		
หน้า	มาตราส่วน 1:100	แผ่นที่ 9	จำนวนแผ่น 49
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา			
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา			
สำนักงานโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

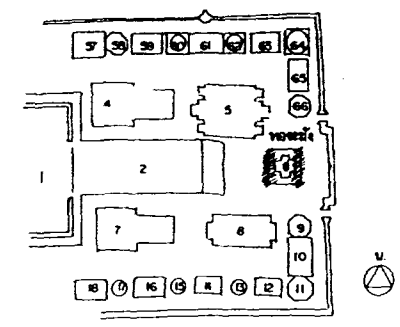
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

หอระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 6) ภาวนาหลังการขุดแต่ง

ผังแปลน

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

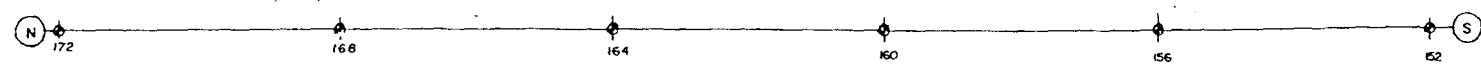
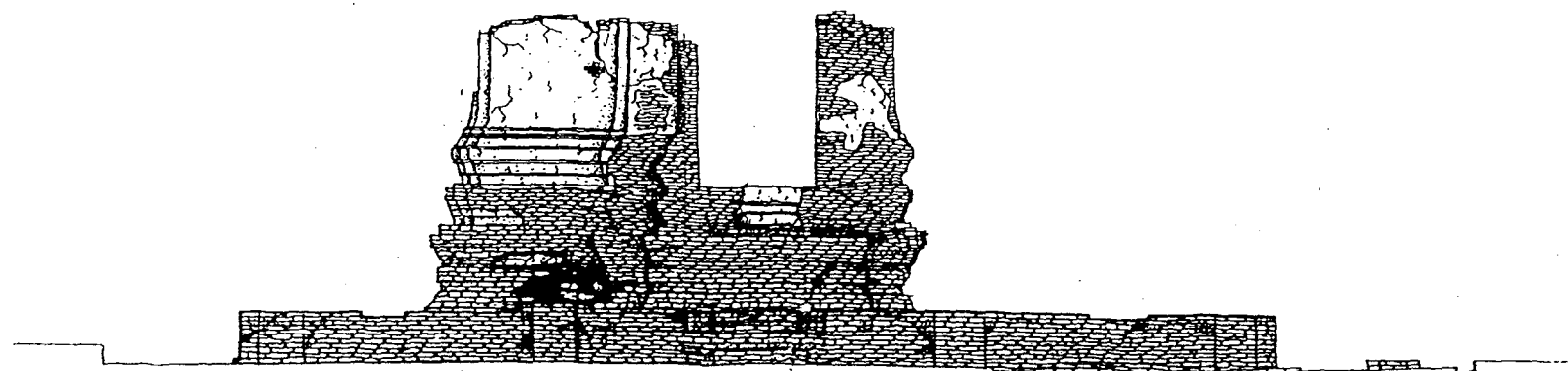
สถาปนิก	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
นายช่างโยธา	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
นายช่างศิลปกรรม	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
๑๑. อุตสาหกรรม	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
๑๒. สิ่งแวดล้อม	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	11/11/2564
๑๓. สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

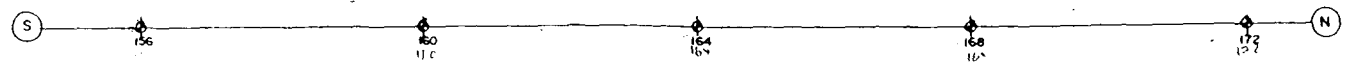
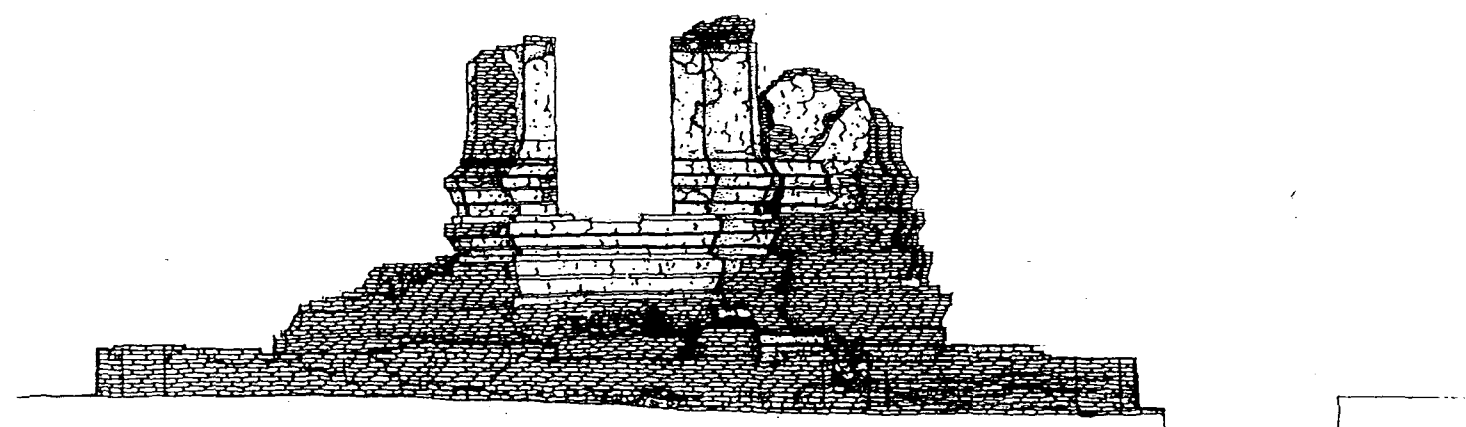
อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
และ	หอระฆัง (โบราณสถานหมายเลข 6) รูปด้านทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก	

หน้า	มาตราส่วน 1 : 50	แผ่นที่ 10	จำนวนแผ่น 48
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา			
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา			
สำนักงานโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

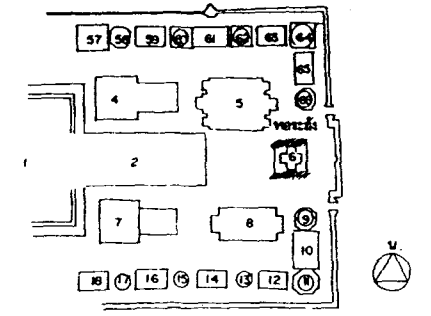
รูปด้านทิศเหนือ
0 0.5 1 2.5
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศใต้
0 0.5 1 2.5
มาตราส่วน 1 : 50

ทอระตั้ง (โบราณสถานหมายเลข 6) ฉากภายหลังการขุดแต่ง

ผังผัง

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตทัก	17/6/49
เขียนแบบ	นายสมพันธ์ อุตทัก	17/6/49
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์ดิน		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์ดิน		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายสมพันธ์ อุตทัก	17/6/49
นายช่างศิลปกรรม	นายสมพันธ์ อุตทัก	17/6/49
นักโบราณคดี	นายสมพันธ์ อุตทัก	17/6/49
ผ. อุตสาหกรรม	นายสมพันธ์ อุตทัก	
ผ. ส.บ. ส.ป.บ. ก.	นายสมพันธ์ อุตทัก	
ผ. สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

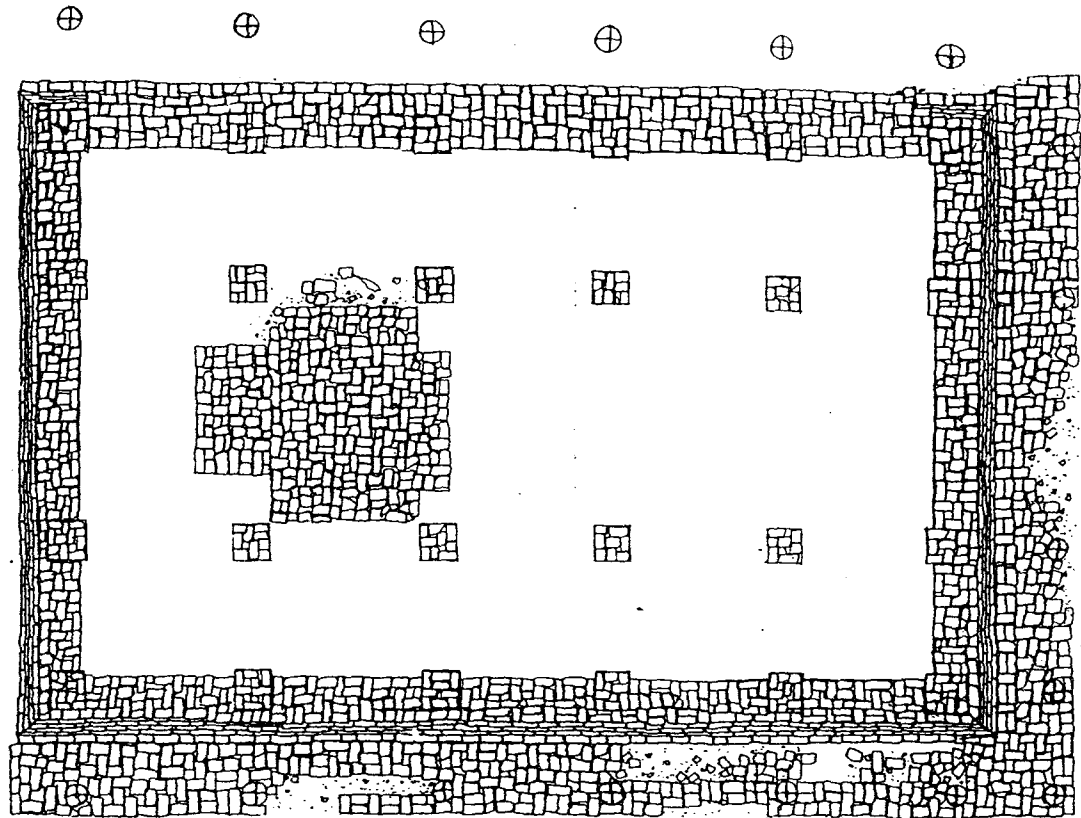
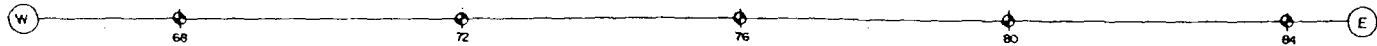
อธิบดี	

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ก. ประชุมขุด อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครหรืออยุธยา

แดง ทอระตั้ง (โบราณสถานหมายเลข 6)
รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้

วันที่	ภาคสนาม	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	11	49

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปแปลนวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 57)
(สภาพภายหลังการขุดแต่ง)
มาตราส่วน 1:50

5750

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
นายช่างสำรวจ	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
เขียน	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
นายช่างศิลปกรรม	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
นักวิชาการช่างศิลป์	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
นักโบราณคดี	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
สถาปนิก	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
ภูมิสถาปนิก	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
วิศวกรโยธา	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
วิศวกร	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47
นักวิทยาศาสตร์	นายสมิทธิ์ อุตทัก	15/6/47

ผู้อนุมัติ

อธิบดี

แบบ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

ค. ประจักษ์ อ. พระนครคีรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา

แดง วิหาร (สภาพภายหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 57)
รูปแปลน

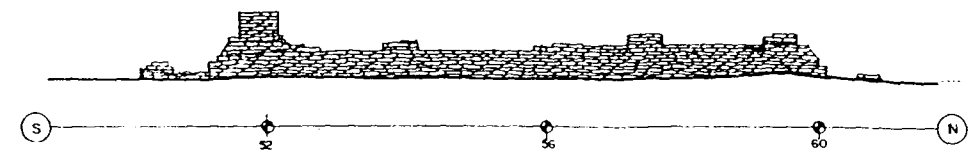
จริง	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:50	16	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา

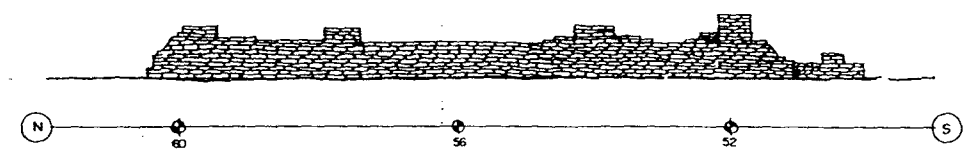
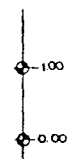
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

สำนักงานโบราณคดี

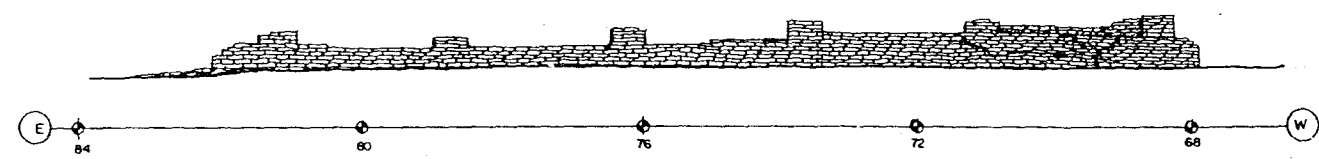
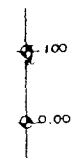
กรมศิลปากร

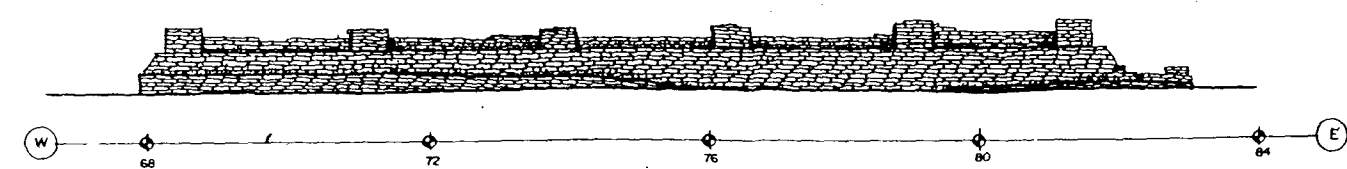
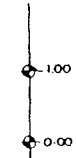
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 57) สภาพภายหลังการขุดแต่ง

ผังแปลน

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ			
สำรวจ	นายสัมพันธ์ สุทธิพันธ์	ผู้เขียน	วิไล วัฒนศิริ (3/6/49)
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายสัมพันธ์ สุทธิพันธ์	ผู้เขียน	วิไล วัฒนศิริ (3/6/49)
ตัดออก			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

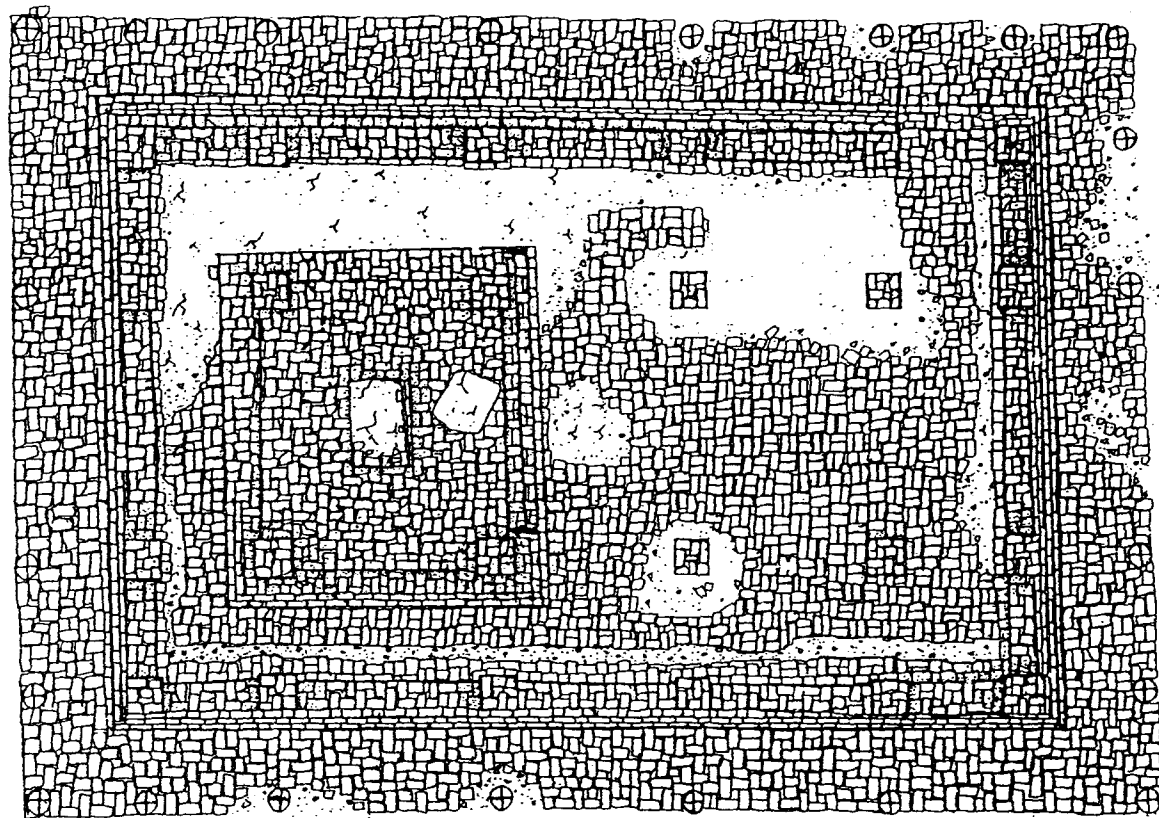
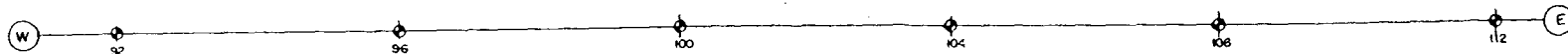
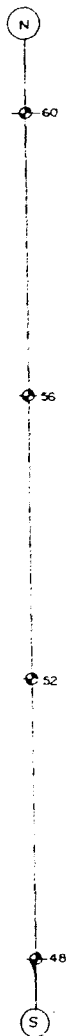
สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณสิทธิ์ อินศิริ		ท.จ.ง. (ง)
นายช่างศิลปกรรม	นายวิชาญพัฒน์ สุทธิพันธ์		(3/6/49)
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิชัยชนะ		ม.ร.ค.
ผอ.อุทยาน	นายอนันต์ สุทธิพันธ์		
ผอ. ส.บ.จ. ศิลปากรที่ ๓	นายสมเกียรติ วิฑูรย์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

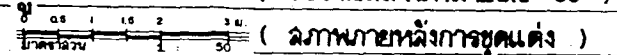
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	ค. ปุระณีย์ อ. พระนครหรือสุโขทัย จ. พระนครหรือสุโขทัย		
แหล่ง	วิหาร (สภาพหลังการขุดแต่ง) (โบราณสถานหมายเลข 57) รูปด้านทิศตะวันออก, ตก, ทิศเหนือ, ทิศใต้		
วันที่	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	17	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปแปลนวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 59)
 (ปรากฏภายหลังการขุดแต่ง)

ผังวัด

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายณัฏฐ์ สุทธิชัย	11/1/42	12/1/42
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายณัฏฐ์ สุทธิชัย	11/1/42	12/1/42
คัดลอก			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายพรหมชัย อินทร์	11/1/42	12/1/42
นายช่างศิลปกรรม	นายณัฏฐ์ สุทธิชัย	11/1/42	12/1/42
นักโบราณคดี	นายสมชาย วัชรพงษ์	11/1/42	12/1/42
ผอ.อุทยาน ร. 2	นายอนันต์ สุทธิชัย		
ผอ. สบ.ร. ศิลปากรที่ 3	นายสมนึก สีหะพันธ์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			

ผู้บันทึก

อธิบดี			

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ค. ประดิษฐ์ อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครหรืออยุธยา

แสดง วิหาร (ปรากฏภายหลังการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 59)
 รูปแปลน

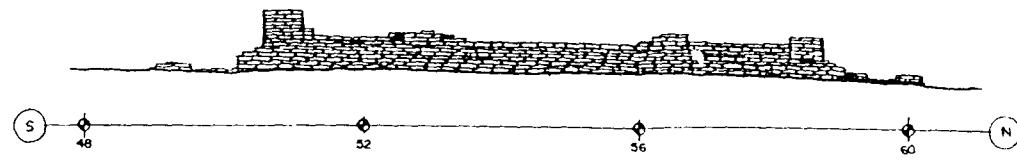
รหัส	ภาคจำนวน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	18	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครหรืออยุธยา

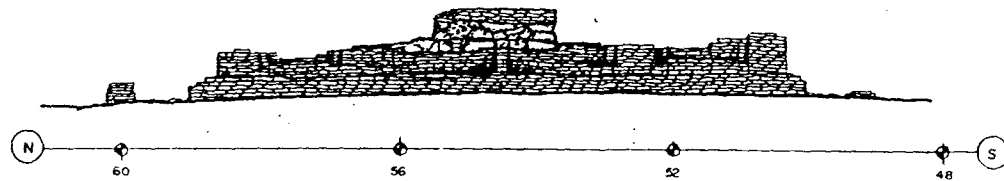
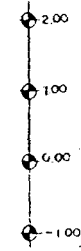
สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครหรืออยุธยา

สำนักงานโบราณคดี

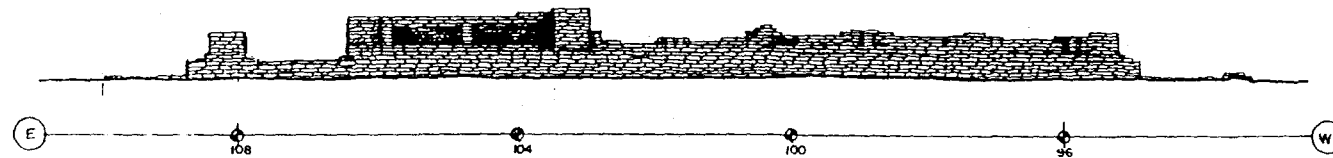
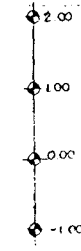
กรมศิลปากร

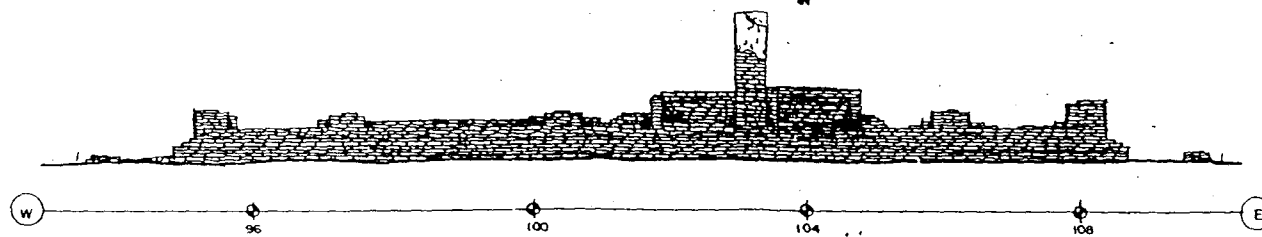
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1:50

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1:50

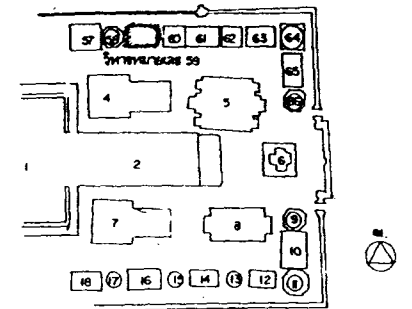
รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1:50

รูปด้านทิศใต้
0 0.5 1 1.5 2 ม.
มาตราส่วน 1:50

วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 59) อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี

ผังวัด

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
ตรวจสอบ			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการด้านศิลป		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการด้านศิลป		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
นายช่างศิลปกรรม	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
นักโบราณคดี	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
ผอ. สุพรรณบุรี	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
ผอ. สนง.ศิลปากรที่ ๓	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายวิวัฒน์ อุตพันธ์	วันที่	15/6/42

ผู้อนุมัติ

อธิบดี	

แบบ วัดพระศรีรัตนเจดีย์

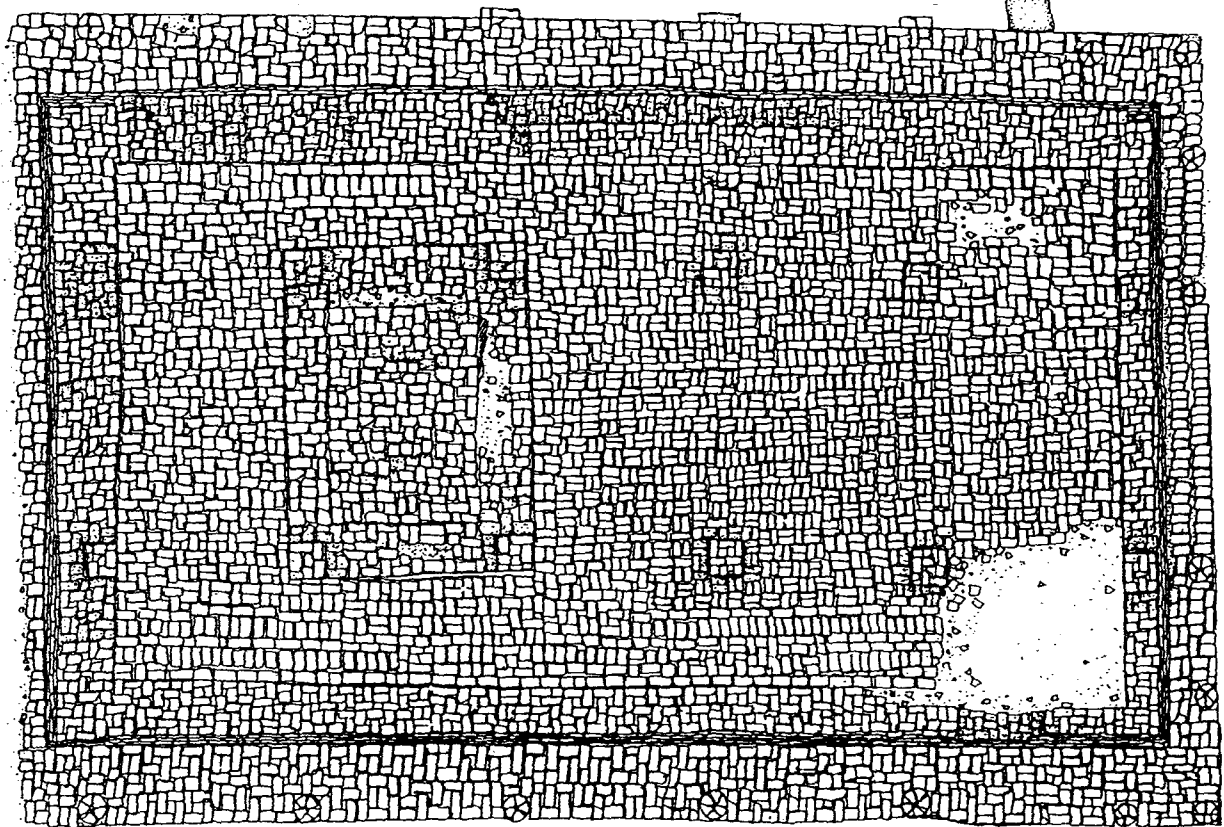
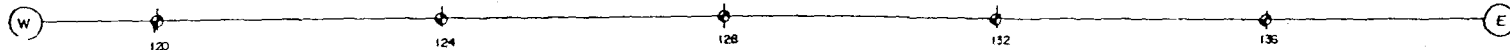
๓. ประดิษฐ์ ๔. พนมพรชัยโยธา ๕. พนมพรชัยโยธา

และ วิหาร (อำเภอเมืองสุพรรณบุรี)
(โบราณสถานหมายเลข 59)
รูปด้านทิศตะวันออก, ตะวันออก, ทิศเหนือ, ทิศใต้

หน้า	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:50	19	49

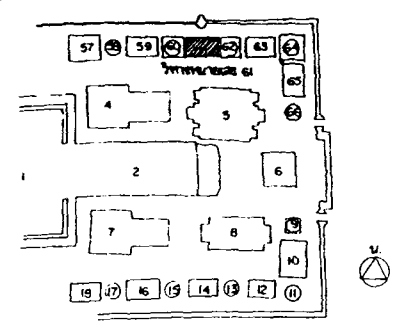
ผู้อำนวยการโบราณคดี	พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓	พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปแปลนวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 61)
 (ภาพฉายรังสีการขุดแต่ง)
 0.5 1 1.5 2 3.0
 เมตรส่วน 1 : 50

ผังวัด

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสัมพันธ์ สุทธิชัย	วันที่ 16/16/42
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสัมพันธ์ สุทธิชัย	วันที่ 16/16/42
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายอรุณสิทธิ์ อินทร์	ท. 16/16/42
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวทัศนวิมลรัตน์ สหายวัฒน์	ท. 16/16/42
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิเชียร	ท. 16/16/42
ผอ. อุทยาน ร.	นายอนันต์ สุใจดี	
ผอ. สน. ศิลปากรที่ ๓	นายสมนึก สีหะภรณ์	
ผอ. สำนักช่างโบราณคดี		

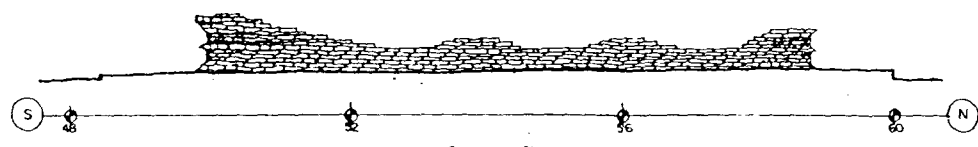
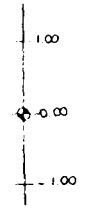
ผู้อนุมัติ

อธิบดี	
แบบ	วัดพระ... นครเขื่อนขันธ์
	ค. ประจักษ์ อ. พระนครคีรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา

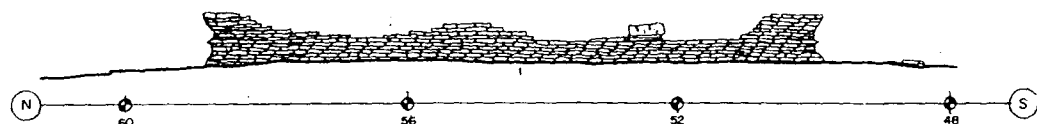
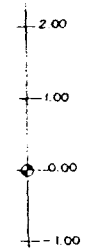
และลง วิหาร (ภาพฉายรังสีการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 61)
 รูปแปลน

วันที่	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	20	49

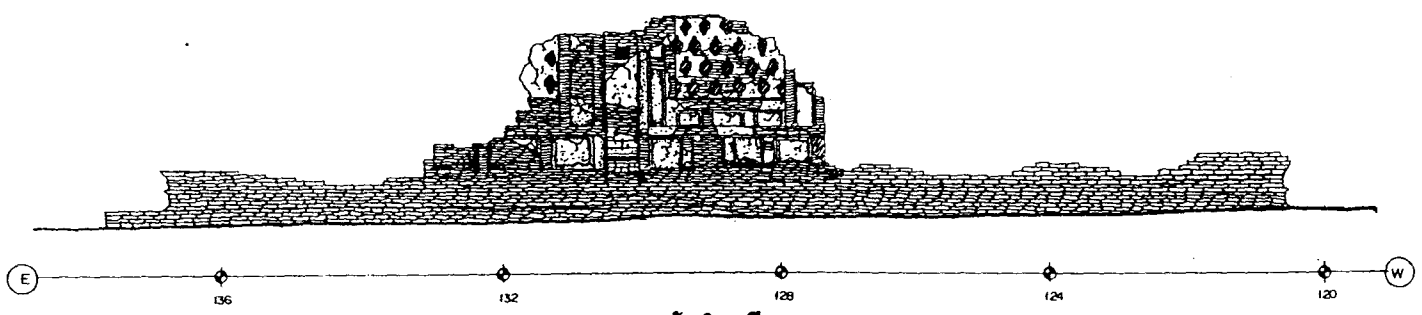
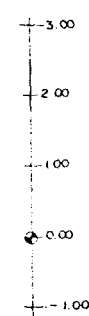
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

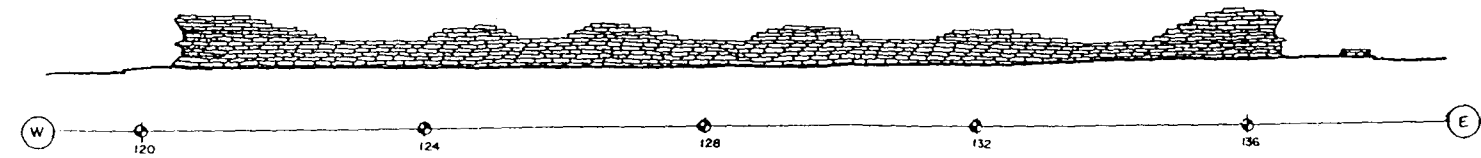
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1: 50

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1: 50

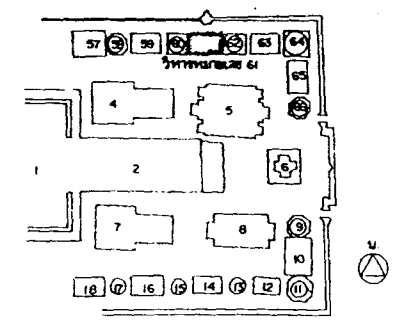
รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1: 50

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1: 50

วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 61) สภาพภายหลังการขุดแต่ง

ผังชั้น

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมิทธิ์ อู่พิทักษ์	วันที่	13/6/42
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายสมิทธิ์ อู่พิทักษ์	วันที่	13/6/42
คัดลอก			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ผู้ดูแลบันทึก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ผู้ดูแลบันทึก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายจรูญสิทธิ์ อินทร์	วันที่	13/6/42
นายช่างศิลปกรรม	นายสมิทธิ์ อู่พิทักษ์	วันที่	13/6/42
นักโบราณคดี	นายสมิทธิ์ อู่พิทักษ์	วันที่	13/6/42
ผอ. ศึกษาน. ๑.	นายสมิทธิ์ อู่พิทักษ์		
ผอ. ส.บ.ง. ศิลปากรที่ ๓	นายสมิทธิ์ อู่พิทักษ์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	ค. พระสุโขทัย อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครหรืออยุธยา		

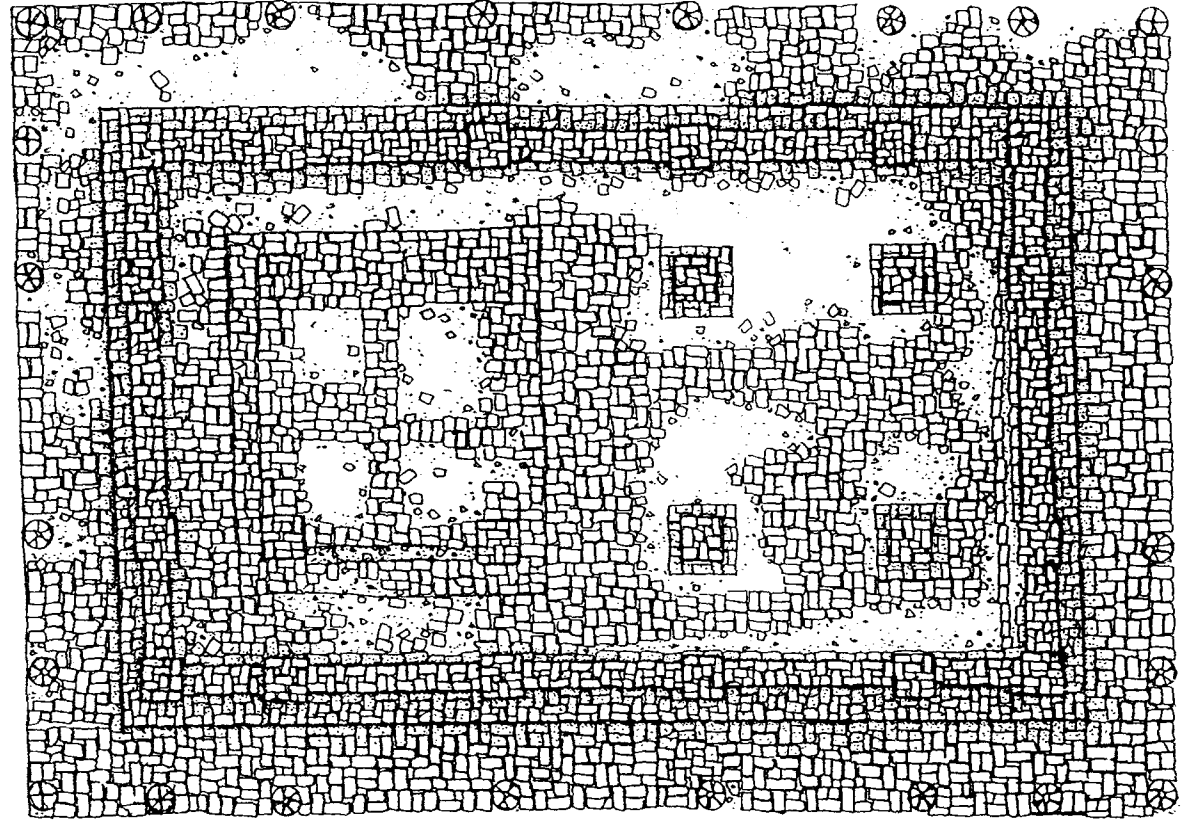
แดง วิหาร (สภาพหนึ่งกรุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 61)
รูปด้านทิศเหนือ, ใต้, ทิศตะวันออก, ตะวันตก

หน้า	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1: 50	21	49

ผู้อำนวยการประวัติศาสตร์ พระนครหรืออยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครหรืออยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

N
60
56
52
48
S

W 146 152 156 160 164 E

รูปแปลนวิหาร (โบราณสถานหมายเลข 63)
(ภายหลังจากการขุดแต่ง)
มาตราส่วน 1:50

ผังวัด

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ผู้ดูแลพื้นที่		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ผู้ดูแลพื้นที่		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
นายช่างศิลปกรรม	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
นักวิชาการช่างศิลป์	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
นักโบราณคดี	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
ผอ.อุทยานฯ	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
ผอ. สบข. ศิลปากรที่ ๓	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายสมศักดิ์ อภิสิทธิ์	13/6/42

ผู้ปฏิบัติงาน

อธิบดี		

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ค. ประชุม อ. พระนครวิบูลย์ ๑. พระนครวิบูลย์

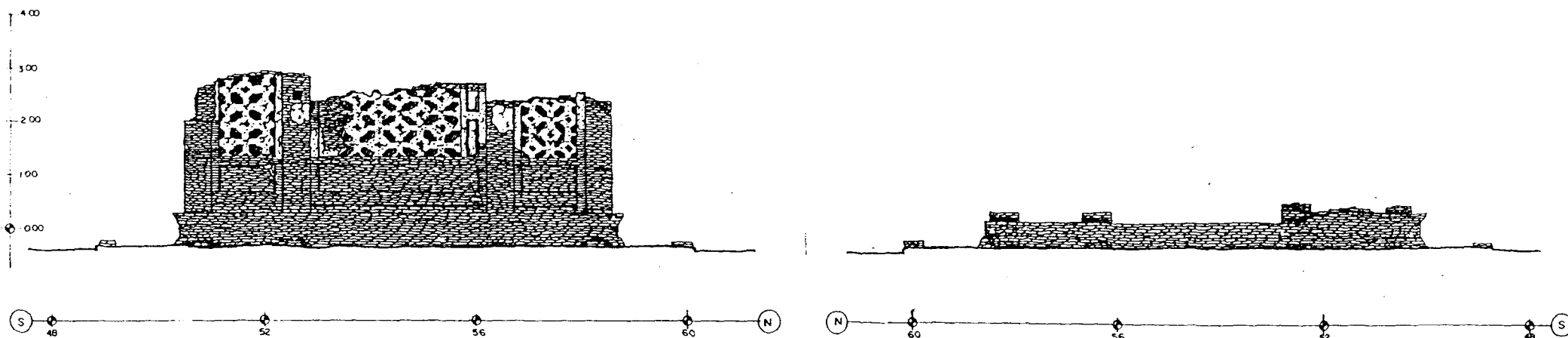
แปลน วิหาร (ภายหลังจากการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 63)
รูปแปลน

จัด	มาตราส่วน 1:50	แผ่นที่ 22	จำนวนแผ่น 49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครวิบูลย์

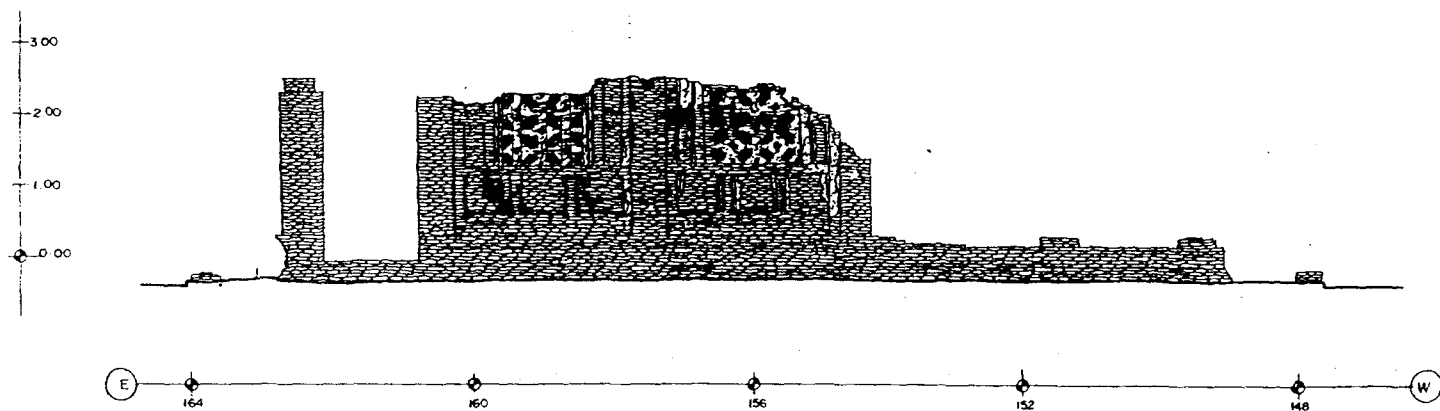
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครวิบูลย์

สำนักงานโบราณคดี กรมศิลปากร

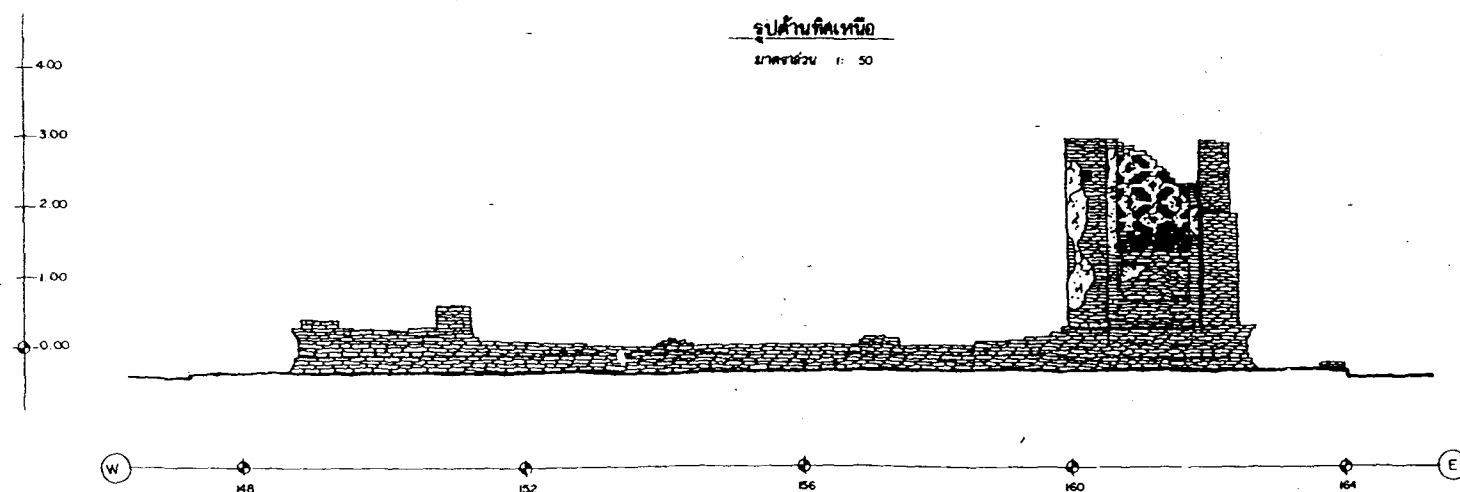

รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1: 50

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1: 50

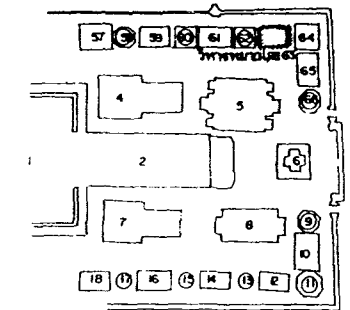
รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1: 50

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1: 50

วิหาร (โบราณคดีหมายเลข 63) ฉากภาพหลังการขุดแต่ง

ผังข้อ 6

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ สุทธิชัย	19/1/62
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสมพันธ์ สุทธิชัย	19/1/62
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

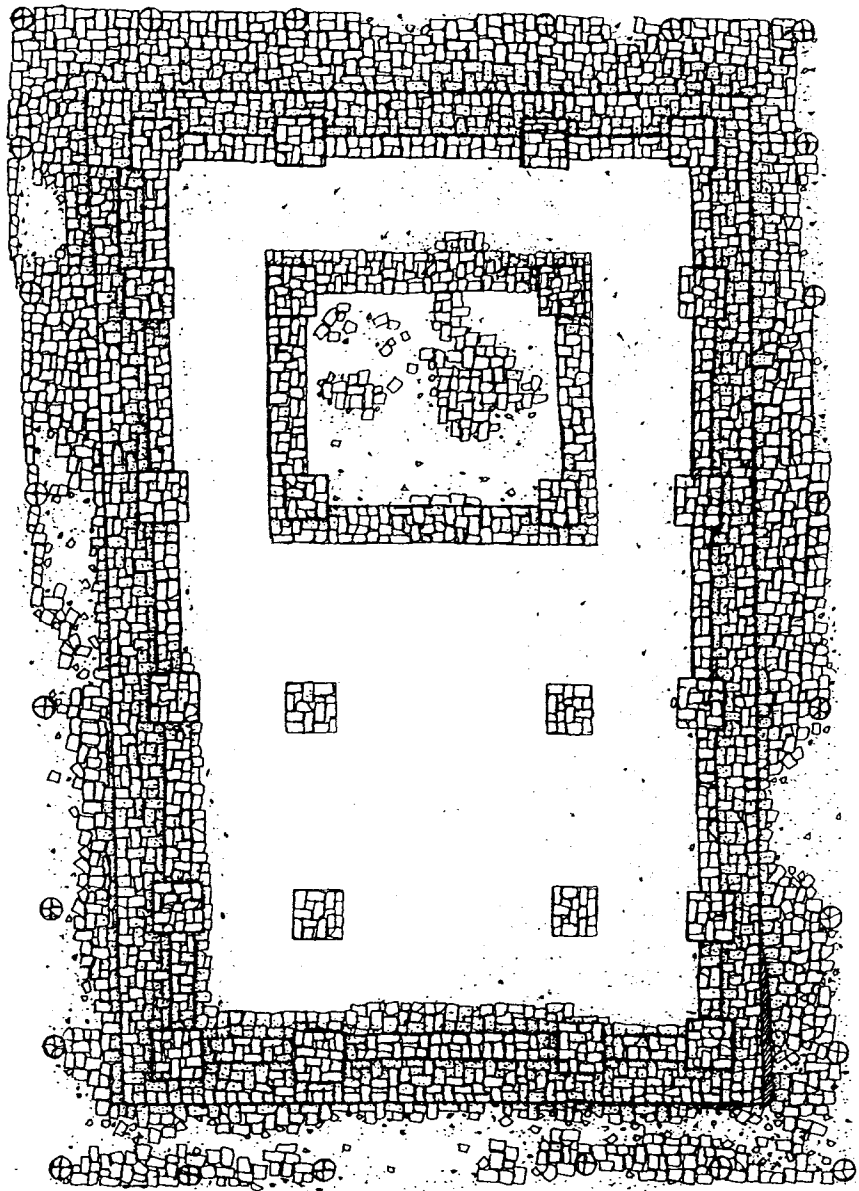
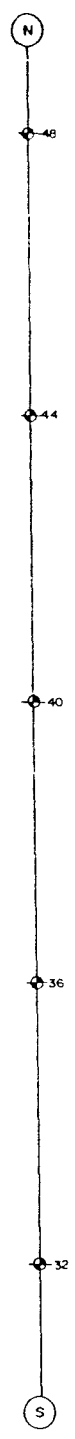
สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายอรุณชัย อินทร์	19/1/62
นายช่างศิลปกรรม	นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา	19/1/62
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิเศษ	19/1/62
ผอ.อุทยานประวัติศาสตร์	นายอนันต์ สุทธิชัย	19/1/62
ผอ. ส.ง. ศิลปากรที่ 3	นายสมภพ สิทธิมาศ	19/1/62
ผอ. สำนักกรมโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

อธิบดี	
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
และ	วิหาร (ฉากภาพหลังการขุดแต่ง) (โบราณคดีหมายเลข 63) รูปด้านทิศตะวันออก, ตะวันตก, ทิศเหนือ, ทิศใต้

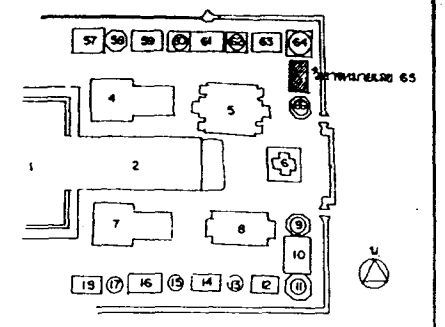
หน้า	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1: 50	23	49

อุทยานประวัติศาสตร์ จระเข้หรือสุพรรณบุรี	
สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปแปลน (โบราณสถานหมายเลข 65)
(สภาพภายหลังการขุดแต่ง)
มาตราส่วน 1 : 50

ผังบริบท

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตทนต์	19/6/64
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสมพันธ์ อุตทนต์	19/6/64
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายอรุณสิทธิ์ อินดี	19/6/64
นายช่างศิลปกรรม	นายวราภรณ์ นิลวัฒน์	19/6/64
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิษณุ	19/6/64
ผอ.อุทยานฯ	นายอนันต์ สุใจดี	
ผอ.สัง.ศิลปากรที่ ๓	นายสมชาย วิชาญ	
ผอ.สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

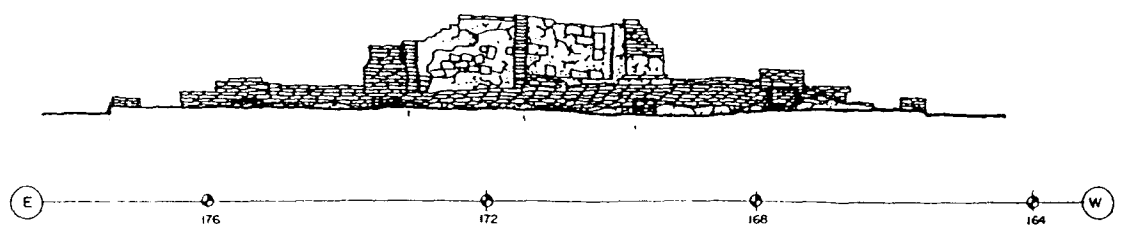
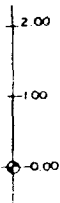
อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
	๓. ประตูชัย ๑. พระนครคีรีเขตุยา ๑. พระนครคีรีเขตุยา	

และ: วิหาร (สภาพภายหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 65)
รูปแปลน

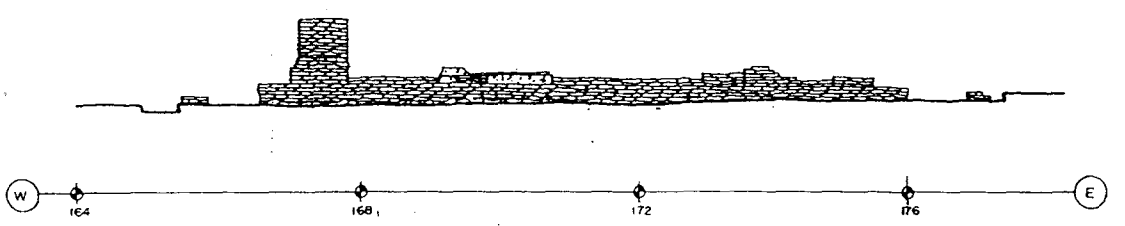
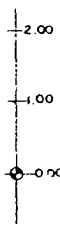
พิกัด	ภาคตะวันออก	แผนที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	24	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรีเขตุยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรีเขตุยา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

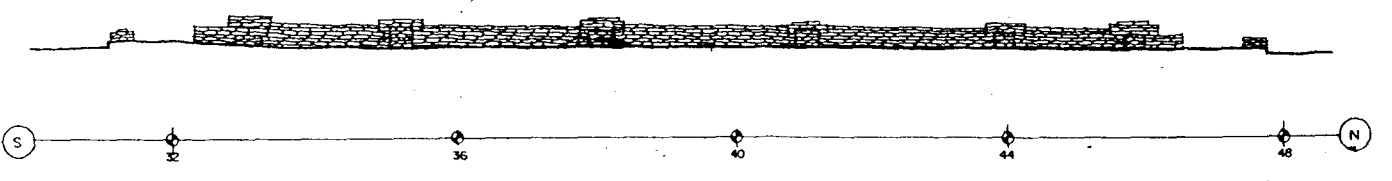
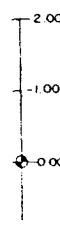

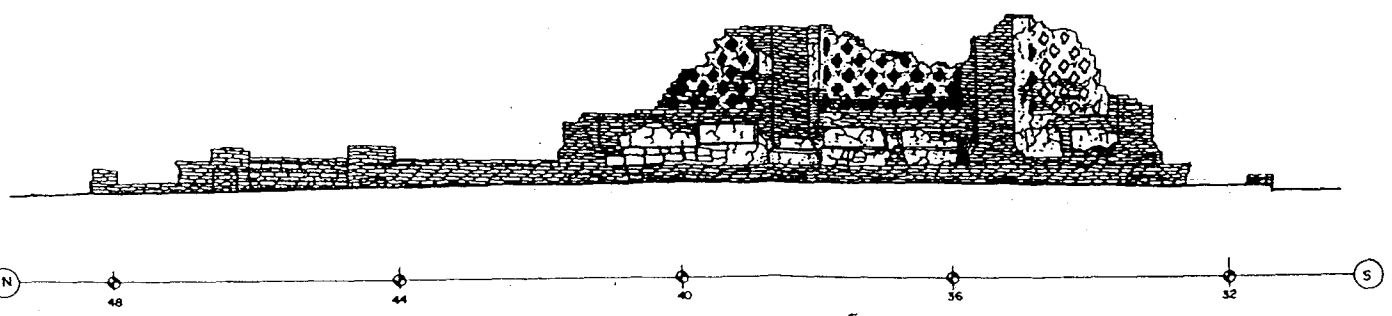
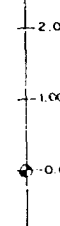
รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

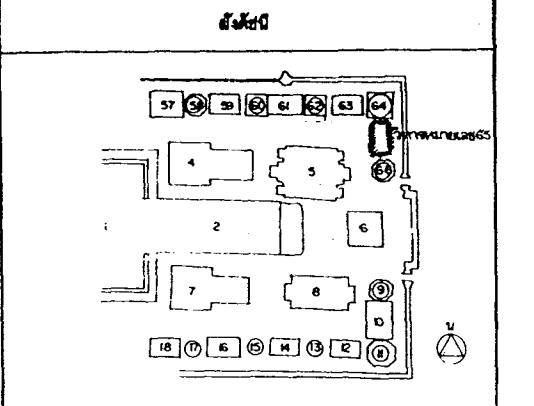

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

วิหาร (โบราณสถานหมายเลข 65)
(สภาพภายหลังการขุดแต่ง)

ผู้ปฏิบัติงาน
สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47
เขียน	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายอำเภอ			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ผู้เฝ้าศิลปกรรม			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายอำเภอ			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ผู้เฝ้าศิลปกรรม			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายอำเภอ	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47	
นายช่างศิลปกรรม	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47	
นักโบราณคดี	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47	
ผอ.อุทยาน	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47	
ผอ.ส่วน 4 ศิลปกรรม	นายสมพันธ์ อุตทนต์	วันที่ 18/12/47	
ผอ.สำนักงานโบราณคดี			

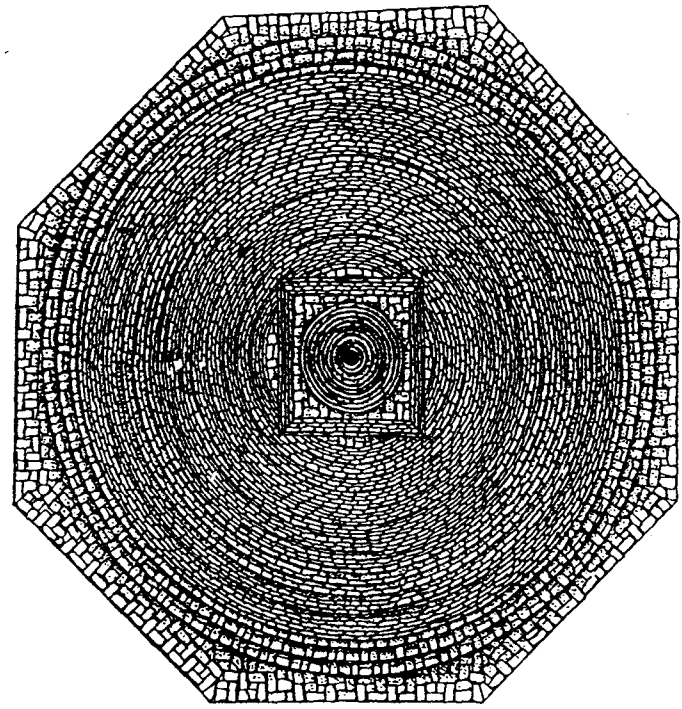
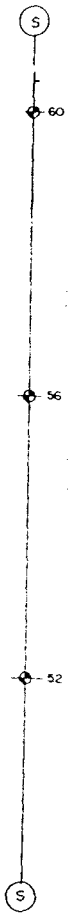
ผู้ปฏิบัติ
อธิบดี

แบบ วิหาร (สภาพหลังการขุดแต่ง)
ค. ประสูติ อ. พระนครคีรีอยุธยา จ. พระนครคีรีอยุธยา

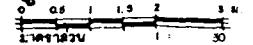
และ วิหาร (สภาพหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 65)
รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้, ทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก

ชื่อ	มาตราส่วน 1 : 50	แผ่นที่ 25	จำนวนแผ่น 49
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรีอยุธยา			
สำนักงานศิลปกรรมที่ ๓ พระนครคีรีอยุธยา			
สำนักงานโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

รูปแปลนเจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 58)
 (ฉากภาพภายหลังการขุดแต่ง)

ผังผัง

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉิมพันธุ์ สุทธิชัย	13/6/49
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายฉิมพันธุ์ สุทธิชัย	13/6/49
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายอรุณเดชา อิศริ	13/6/49
นายช่างศิลปกรรม	นายวิชาญ นิลเกษม สุทธิชัย	13/6/49
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิจิตร	13/6/49
ผอ.อุทยานฯ	นายอนันต์ สุใจดี	
ผอ.ส่วนร.ศิลปากรที่ ๓	นายสมนึก วิจิตร	
ผอ.สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

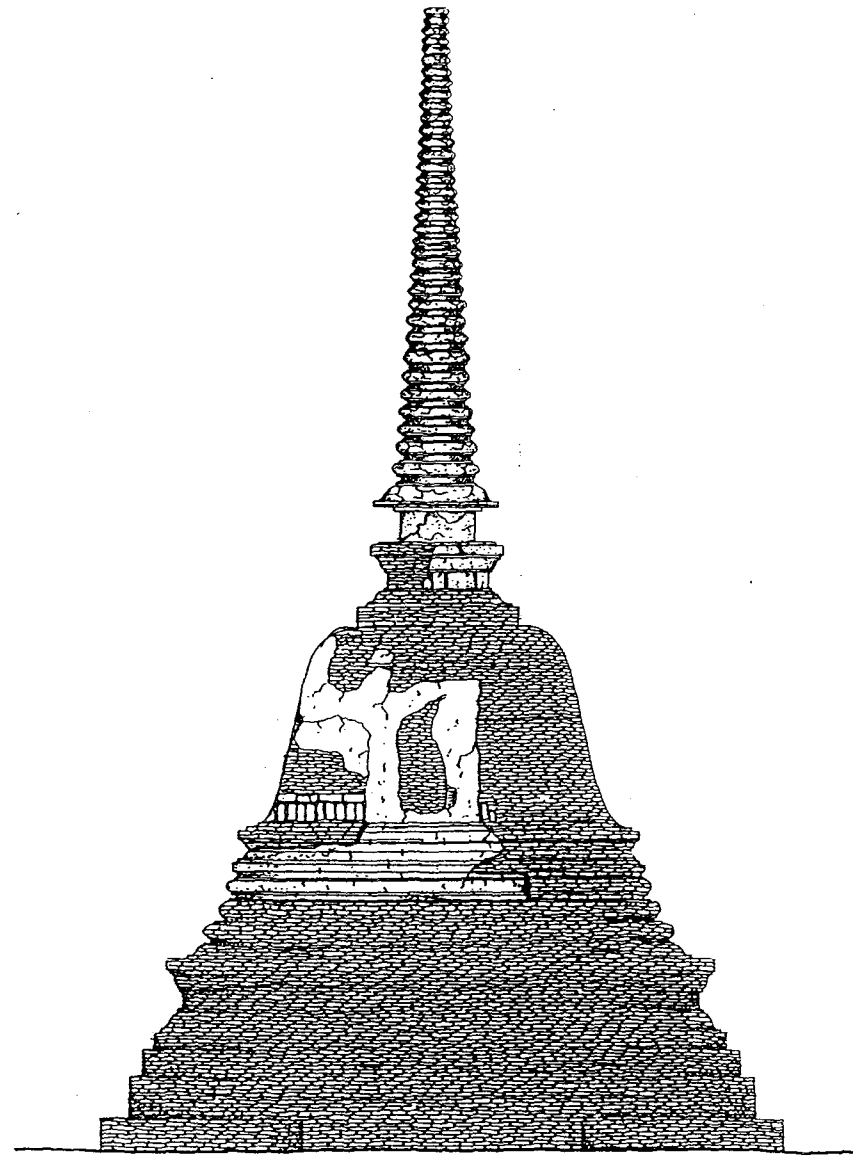
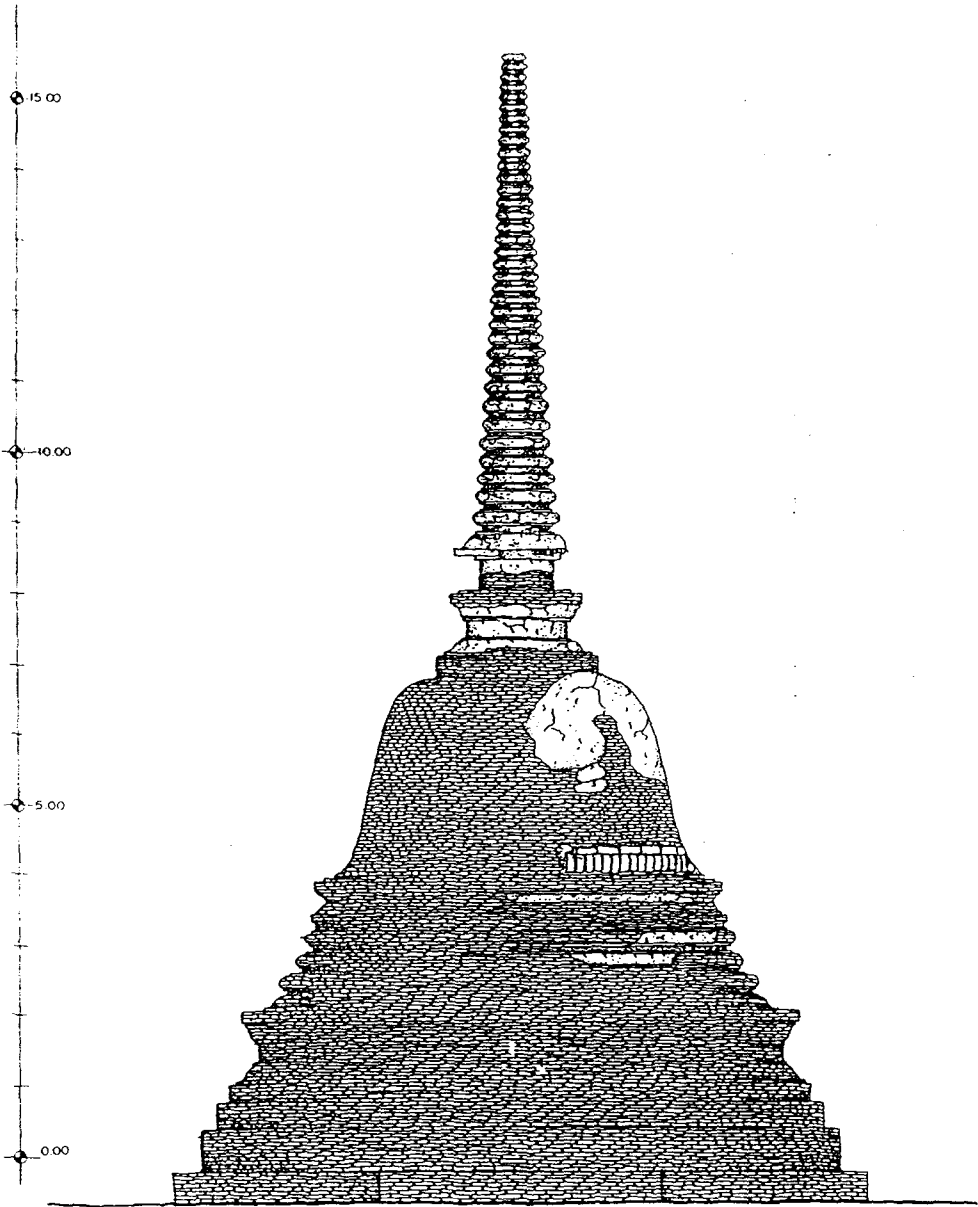
อธิบดี		

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 ๓. ประตูชัย ๔. พระมหาเจดีย์สุทธาน ๕. พระมหาเจดีย์สุทธาน

และ เจดีย์ (ฉากภาพหนึ่งการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 58)
 รูปแปลน

วันที่	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	35	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรีสุทธาน
 สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรีสุทธาน
 สำนักงานโบราณคดี
 กรมศิลปากร

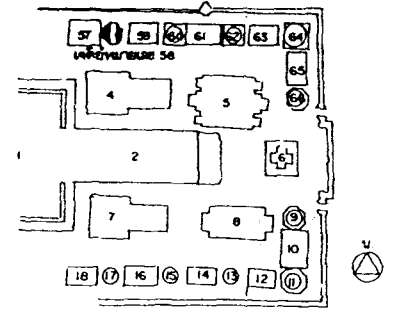

รูปด้านทิศตะวันออก
0 0.5 1 1.5 2 M
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศตะวันตก
0 0.5 1 1.5 2 M
มาตราส่วน 1 : 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 58) ภาพภายหลังการขุดแต่ง

ผังบริบท

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
ตรวจสอบ			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
นายช่างศิลปกรรม	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
นักโบราณคดี	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
ผอ. ศึกษานว. ๑	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
ผอ. สนง.ศิลปกรรมที่ ๓	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายสมเกียรติ อุตพันธ์	ผู้เขียน	ผู้เขียน

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			

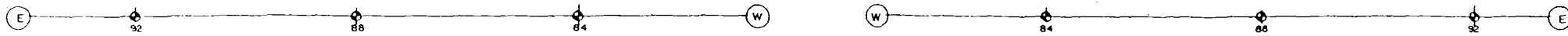
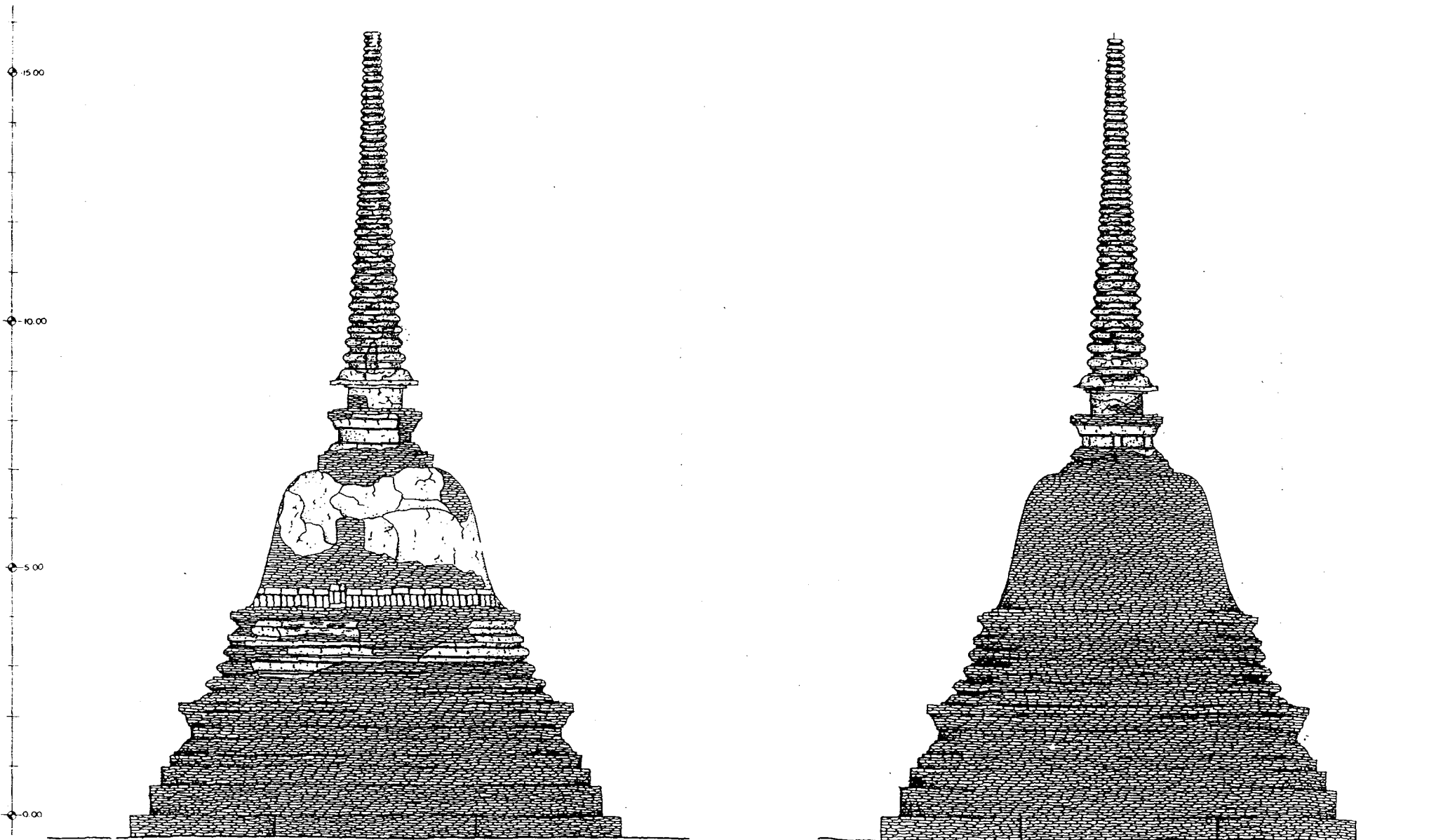
แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๑. พระอุโบสถ ๒. พระนาคทวาร ๓. พระนาคทวาร

และเจดีย์ (ภาพภายหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 58)
รูปด้านทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก

หน้า	ภาคตะวันออก	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	11 80	36	49

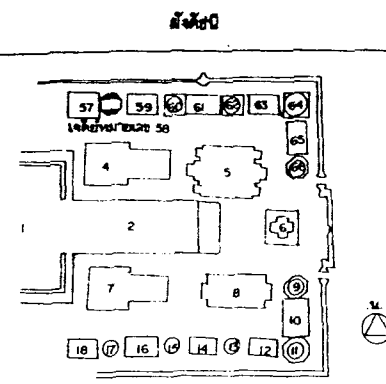
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปกรรมที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1:50

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1:50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 58) ฉาพภาพหลังการขุดแต่ง

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ สุทธิชัย	๒๒/๑/๕๖
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสมพันธ์ สุทธิชัย	๒๒/๑/๕๖
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณชาติ อินธิ	๒๒/๑/๕๖	๒๒/๑/๕๖
นายช่างศิลปกรรม	นายสมพันธ์ สุทธิชัย	๒๒/๑/๕๖	๒๒/๑/๕๖
นักโบราณคดี	นายสมพันธ์ สุทธิชัย	๒๒/๑/๕๖	๒๒/๑/๕๖
ผอ.อุทยานฯ	นายอินทร์ ฟูนิศ		
ผอ. ส่วนศิลปกรรมที่ ๓	นายสมนต์ ธีรมาศชัย		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
จ. พระนครศรีอยุธยา

แหล่ง เจดีย์ (ฉาพภาพหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 58)
รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้

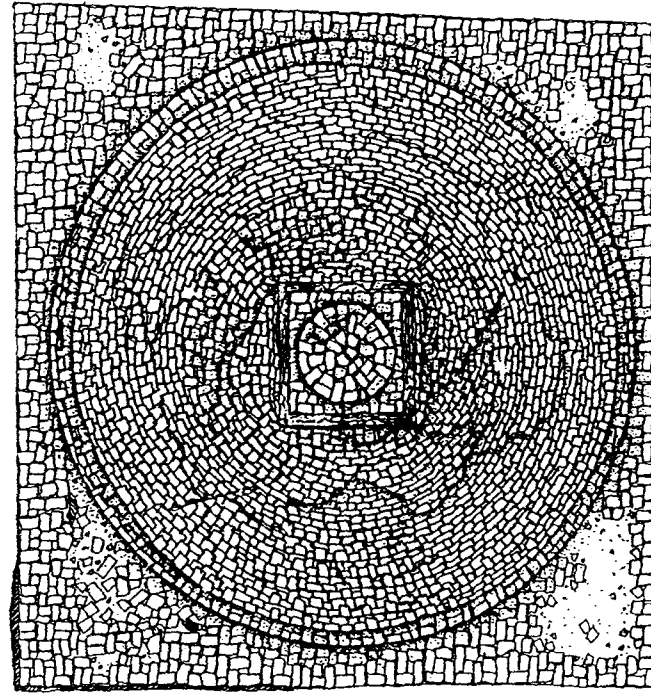
หน้า	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:50	37	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา

สำนักงานศิลปกรรมที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

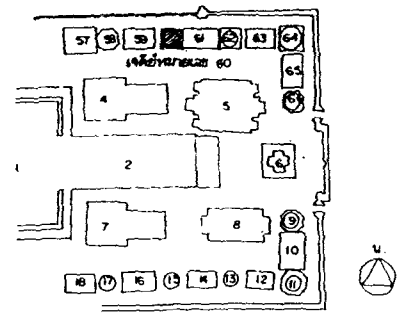
สำนักงานโบราณคดี

กรมศิลปากร

รูปแปลนเจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 60)
 (ฉากภาพหลังการขุดแต่ง)
 0 0.5 1 1.5 2 M
 มาตราส่วน 1 : 50

ผังสถาปัตย์

ผู้ขุดพบ

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก	6/6/47
นายช่างสำรวจ				
เขียน	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก	6/6/47
คัดลอก				

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / ใช้นข้อมูล

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก
นายช่างศิลปกรรม	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก
นักโบราณคดี	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก
ผอ. สำนักศิลปากรที่ ๓	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก
ผอ. สำนักโบราณคดี	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	ผู้บันทึก	ผู้บันทึก

ผู้ขุดพบ

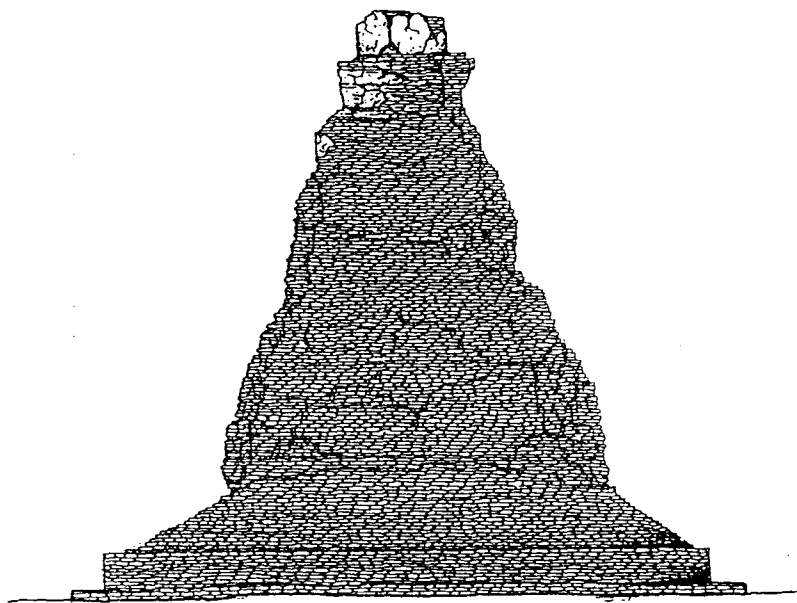
ฉบับที่			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	๓. พระอุโบสถ ๔. พระนาคทวาร ๕. พระนาคทวาร		

แปลน (เจดีย์) (ฉากภาพหลังการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 60)
 รูปแปลน

วันที่	ภาคสำรวจ	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	38	49

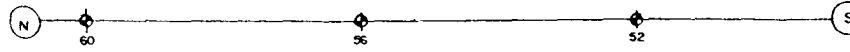
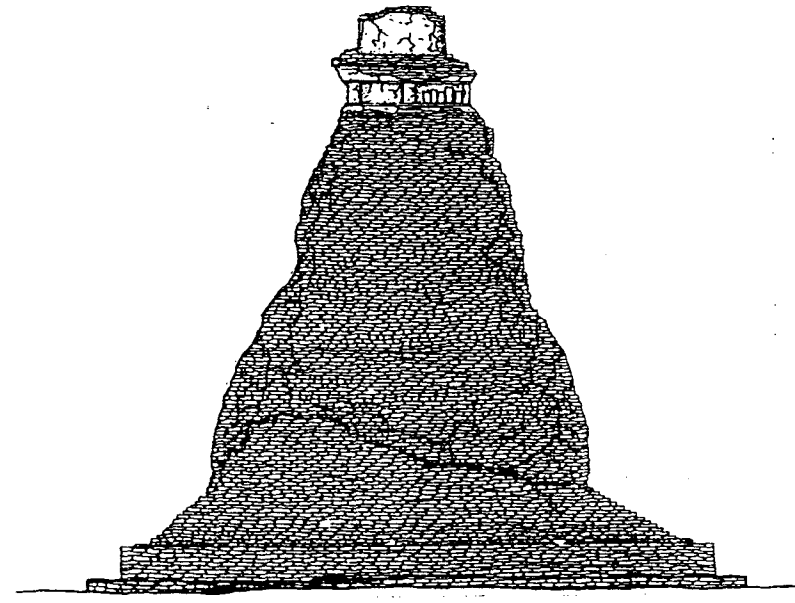
ผู้อำนวยการประวัติกาลคดี พระนครคีรีอยุธยา
 สำนักกรมศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรีอยุธยา
 สำนักกรมโบราณคดี
 กรมศิลปากร

9
8
7
6
5.00
4
3
2
1
0.00

รูปด้านทิศตะวันออก

0 0.5 1 1.5 2 m
มาตราส่วน 1: 50

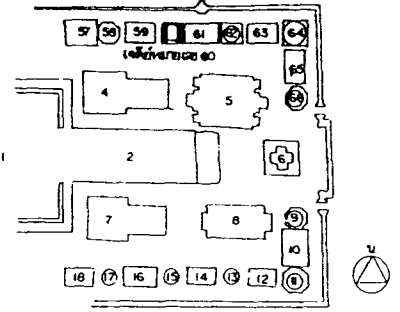

รูปด้านทิศตะวันตก

0 0.5 1 1.5 2 m
มาตราส่วน 1: 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 60) ฉากนภายหลังขุดแต่ง

ผังชั้น

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	เขียนแบบ	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
นายช่างสำรวจ		เขียน			
ตีพิมพ์		ตีพิมพ์			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / ใช้น้อย

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
นายช่างศิลปกรรม	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
นักวิชาการช่างศิลป์	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
สถาปนิก	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
ภูมิสถาปนิก	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
วิศวกรโยธา	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
วิศวกร	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62
นักวิทยาศาสตร์	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	วันที่	13/6/62

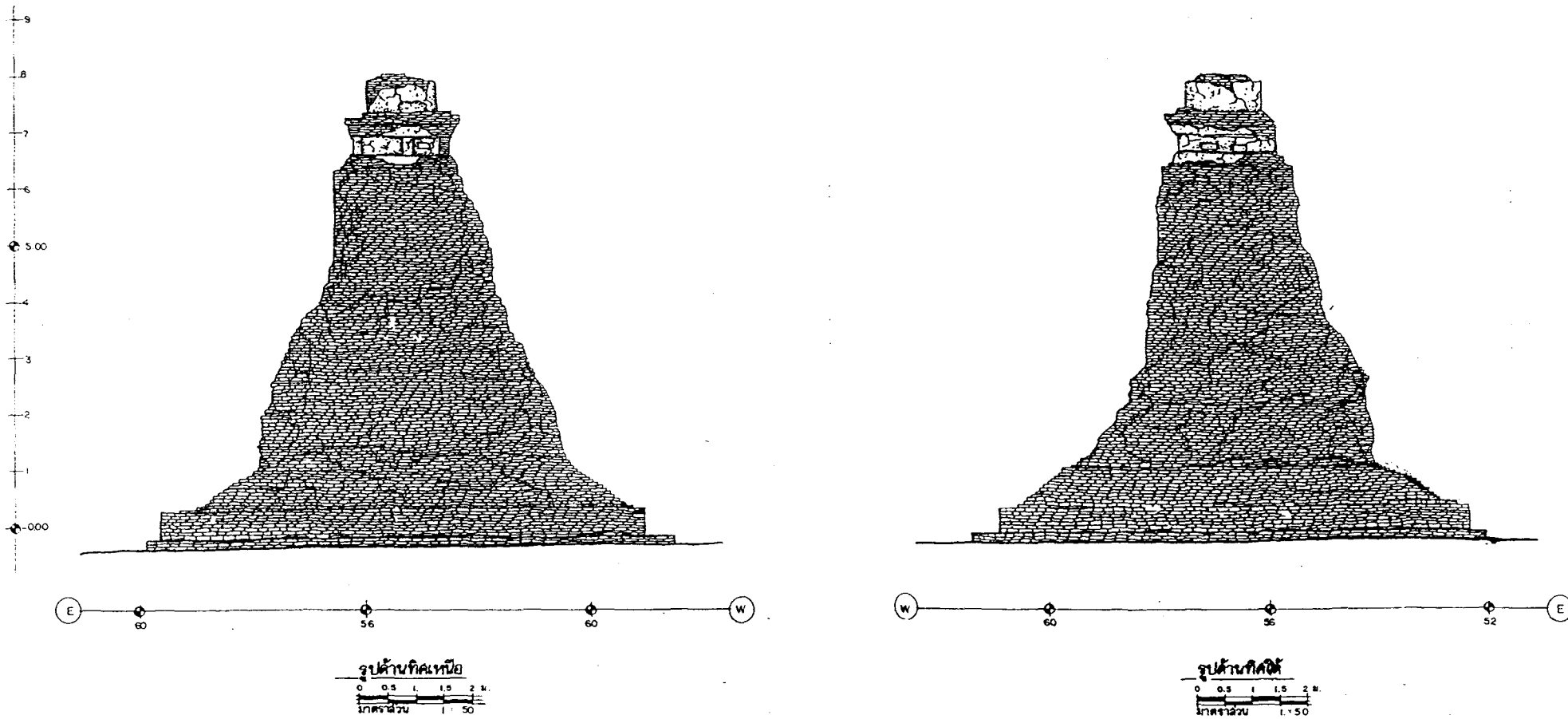
ผู้อนุมัติ

อธิบดี	
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
	ค. ประสูติ อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครหรืออยุธยา

และ (ฉากนภายหลังขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 60)
รูปด้านทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก

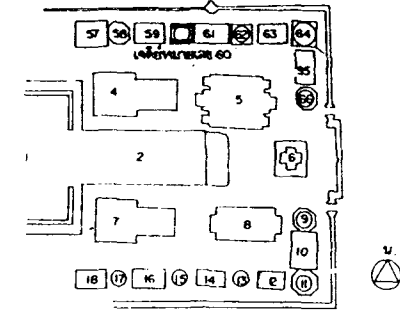
จ.ห.	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1: 50	39	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 60) ภาพภายหลังการขุดแต่ง

ผังชั้น

อุปถัมภ์

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมศักดิ์ อัครพันธ์	0/6/42
เขียน	นายสมศักดิ์ อัครพันธ์	0/6/42
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณฉวี ธีระ		0/6/42
นายช่างศิลปกรรม	นายวาทิตถนวัฒน์ อัครพันธ์		0/6/42
นักวิชาการช่างศิลป์	นายเมธาคุณ วิจิตร		0/6/42
ผอ.อุทยานฯ	นายสมศักดิ์ อัครพันธ์		
ผอ. ส่วนง.ศิลปากรที่ ๓	นายสมศักดิ์ อัครพันธ์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายสมศักดิ์ อัครพันธ์		

ผู้อนุมัติ

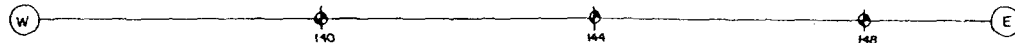
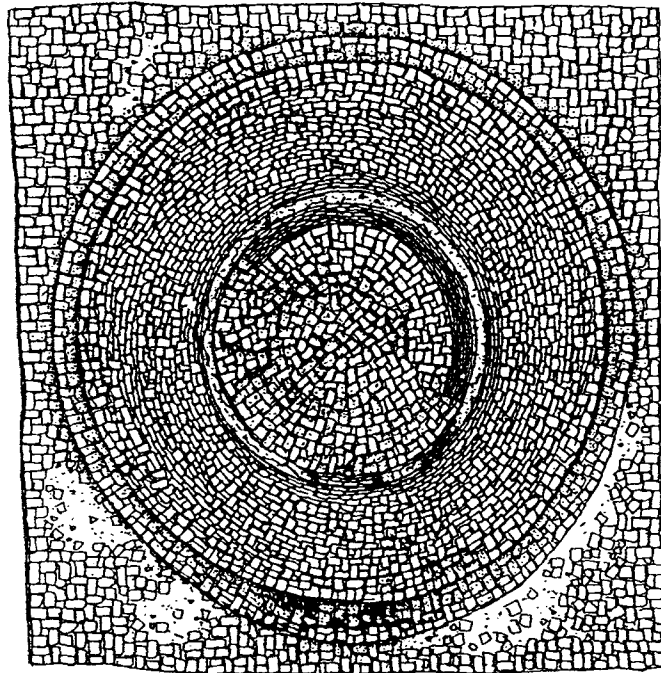
อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
	๓. ประดิษฐ์ อ. พระนครรัตนโยธา ๑. พระนครรัตนโยธา	

แผนที่ เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 60) ภาพภายหลังการขุดแต่ง
(โบราณสถานหมายเลข 60)
รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้

วันที่	ภาคเรียน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	40	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครรัตนโยธา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครรัตนโยธา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

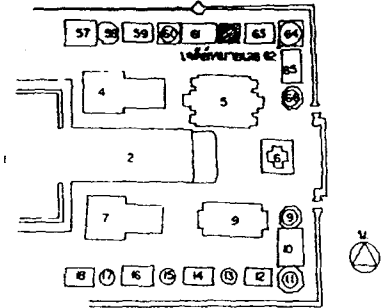

รูปแปลน
0 0.5 1 2 ม.
มาตราส่วน 1:50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 62) ฉากภาพหลังการขุดแต่ง

ผังชั้น

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายณัฏฐ์ อุกทิต์	19/6/62
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายณัฏฐ์ อุกทิต์	19/6/62
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายประสิทธิ์ อินทร์	19/6/62	
นายช่างศิลปกรรม	นายสมศักดิ์ อุกทิต์	19/6/62	
นักโบราณคดี	นายเมธา วัชรานนท์	19/6/62	
ดร. สุชาน ๑	นายอนันต์ อุกทิต์		
ดร. สบ. ศิลปากรที่ ๓	นายเมธา วัชรานนท์		
ดร. สานักงานโบราณคดี			

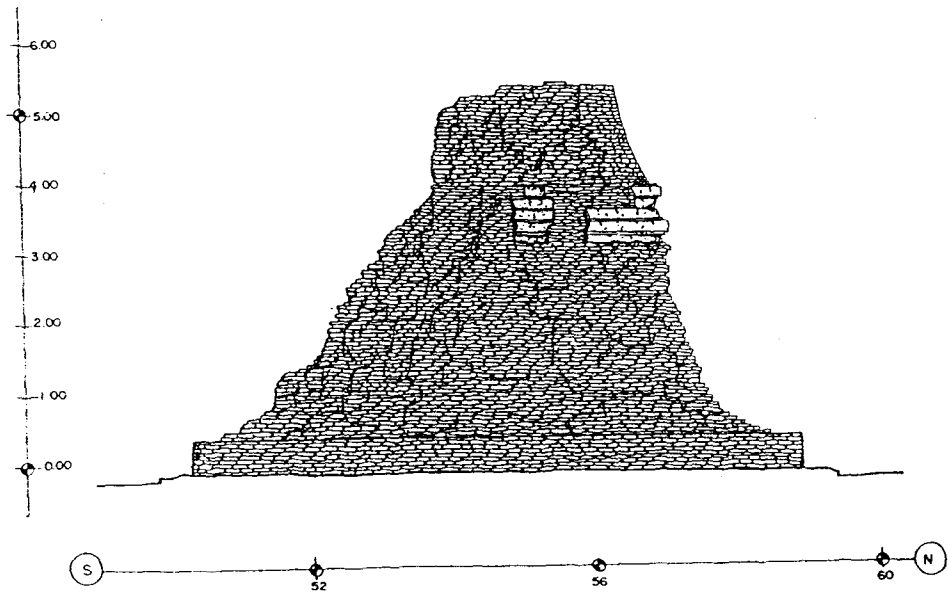
ผู้นุมัติ

อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
	ด. ประจักษ์ อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครหรืออยุธยา	

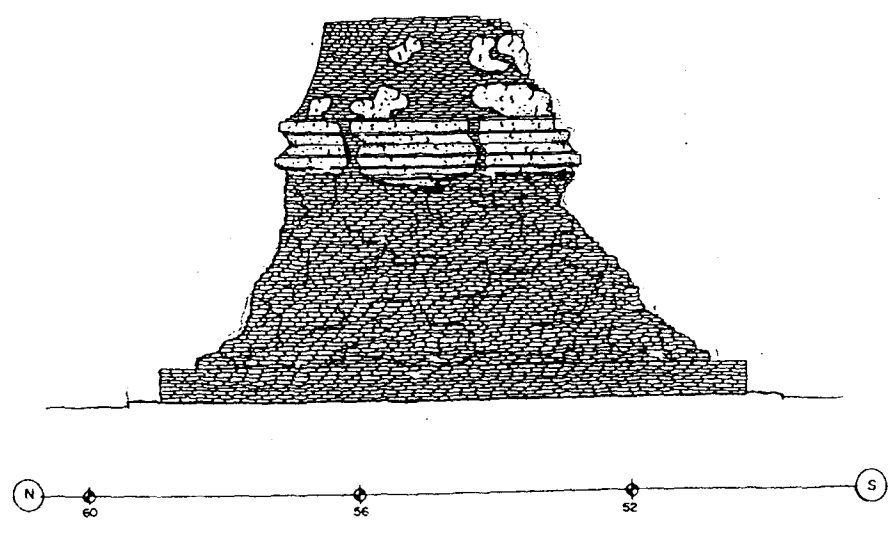
แดง เจดีย์ (ฉากภาพหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 62)
รูปแปลน

หน้า	มาตราส่วน 1:50	แผ่นที่ 41	จำนวนแผ่น 49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

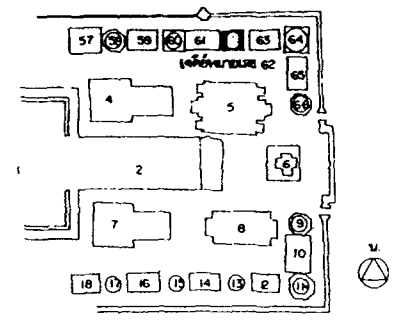
รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 62) ฉากภายหลังการขุดแต่ง

ผังแปลน

ข้อมูลประวัติ

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายณัฏฐ์ สุทธิภักดิ์	สถาปัตย์ 13/6/49
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายณัฏฐ์ สุทธิภักดิ์	สถาปัตย์ 13/6/49
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายพรชัย ชินะ		13/6/49
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวกัญฉิณี สุทธิภักดิ์		13/6/49
นักโบราณคดี	นายสมชาย วัชรภักดิ์		13/6/49
ผอ. อุทยานฯ	นายอนันต์ สุโรจน์		
ผ.ส.น.ส.ศิลปากรที่ ๓	นายเอก วิฑาภักดิ์		
ผ.ส.นักโบราณคดี			

ข้อมูลทั่วไป

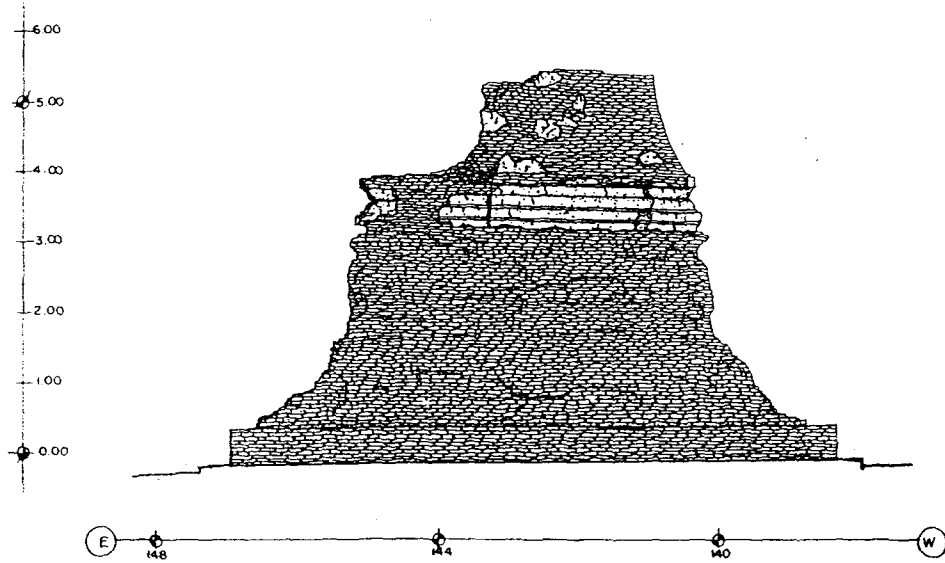
อับดับ			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	๓. พระสุโขทัย ๔. พระนครหรืออยุธยา ๕. พระนครหรืออยุธยา		

แหล่ง เจดีย์ (ฉากภายหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 62)
รูปด้านทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก

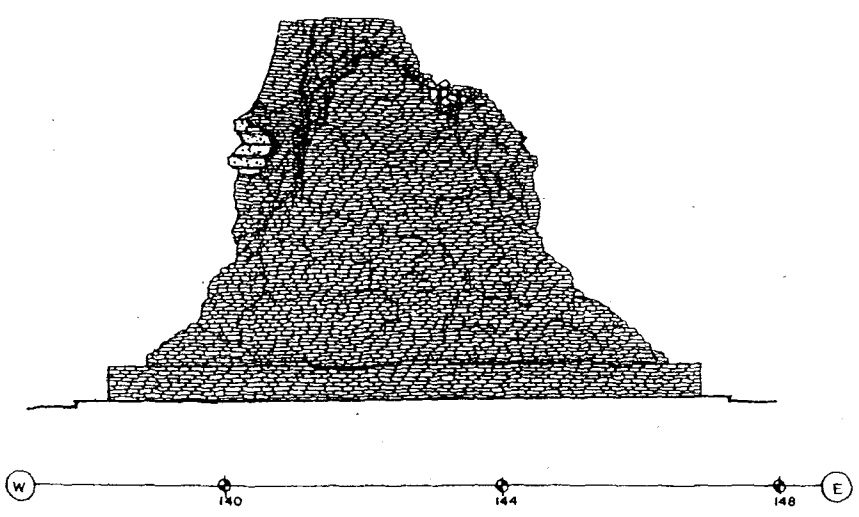
หน้า	มาตราส่วน 1 : 50	แผ่นที่ 42	จำนวนแผ่น 49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

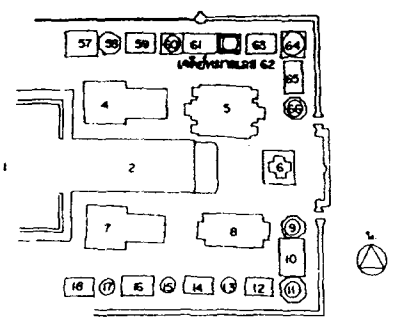
รูปด้านทิศเหนือ
 0 0.5 1 1.5 2 M.
 1: 50

รูปด้านทิศใต้
 0 0.5 1 1.5 2 M.
 1: 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 62) สภาพภายหลังการขุดแต่ง

ผังพื้นที่

รูปทั่วไป

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉัตรชัย สุทธิชัย	วันที่	๑๓/๖/๕๖
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายฉัตรชัย สุทธิชัย	วันที่	๑๓/๖/๕๖
ตรวจสอบ			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณชัย อินดี	วันที่	๑๓/๖/๕๖
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวพิชญ์วิมล สุธาชัย	วันที่	๑๓/๖/๕๖
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิจิตร	วันที่	๑๓/๖/๕๖
ผอ. ชุมชน	นายบัณฑิต สุทธิชัย		
ผอ. ส่วนศิลปกรรมที่ ๓	นายเอก สิทธิชัย		
ผอ. สำนักการโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

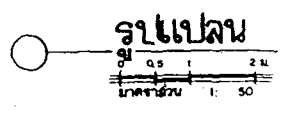
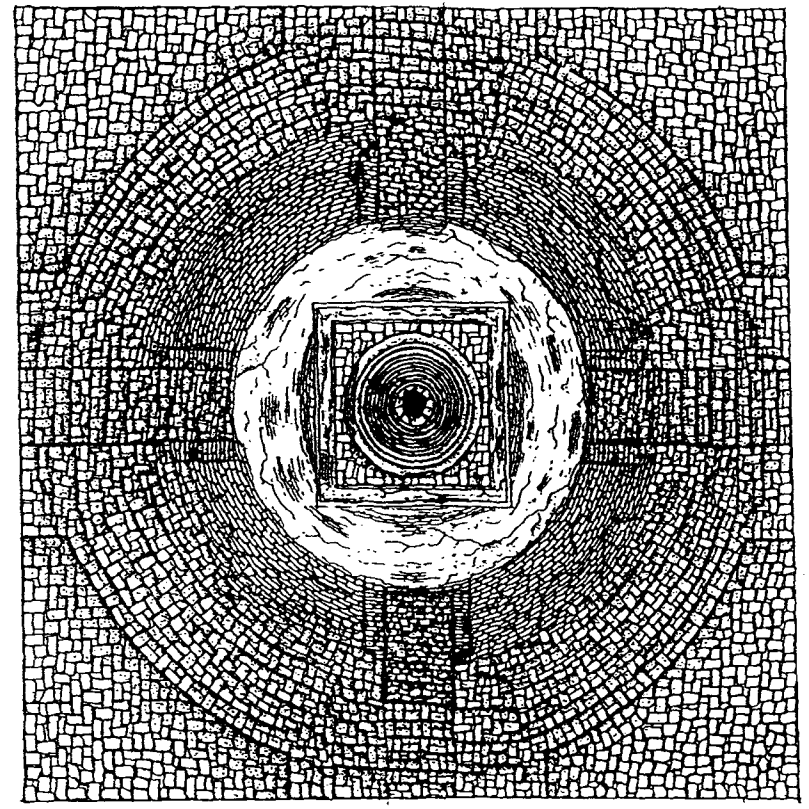
อธิบดี	
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
	๑. พระศรีรัตนเจดีย์ ๒. พระนาคเจดีย์ ๓. พระนาคปรก

แดง เจดีย์ (สภาพภายหลังการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข ๕๒)
 รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้

หน้า	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1: 50	43	49

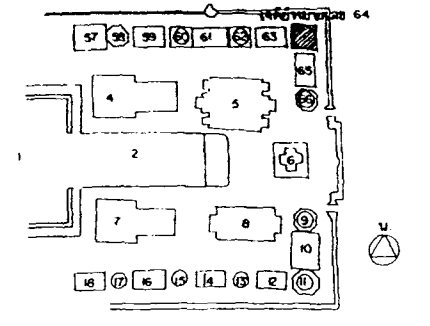
ผู้อำนวยการสำนักศิลปคดี พระนครศรีอยุธยา
 สำนักกรมศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
 สำนักกรมโบราณคดี
 กรมศิลปากร

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 64) ภาพภายหลังการขุดแต่ง

ผังสถาปัตย์

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมันต์ สุทธิศรี	13/6/62
เขียน	นายสมันต์ สุทธิศรี	13/6/62
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ครูศิลปศึกษา		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
สถาปนิก		
ครูศิลปศึกษา		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายจรูญศักดิ์ อิบศิริ	13/6/62
นายช่างศิลปกรรม	นายภาณุวัฒน์ สุทธิศรี	13/6/62
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์	นายสมานต์ สุทธิศรี	13/6/62
๑๐. ผู้ช่วยฯ	นายอนันต์ สุทธิศรี	
๑๑. ๑๖๖. ศิลปากรที่ ๓	นายสมานต์ สุทธิศรี	
๑๒. สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

อธิบดี

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๓. ประติมากรรม ๑. พระนครคีรี (เขาวัง) ๑. พระนครคีรี (เขาวัง)

แดง เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 64) ภาพภายหลังการขุดแต่ง

รูปแปลน

ชนิด	ภาคตะวันออก	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1: 50	44	49

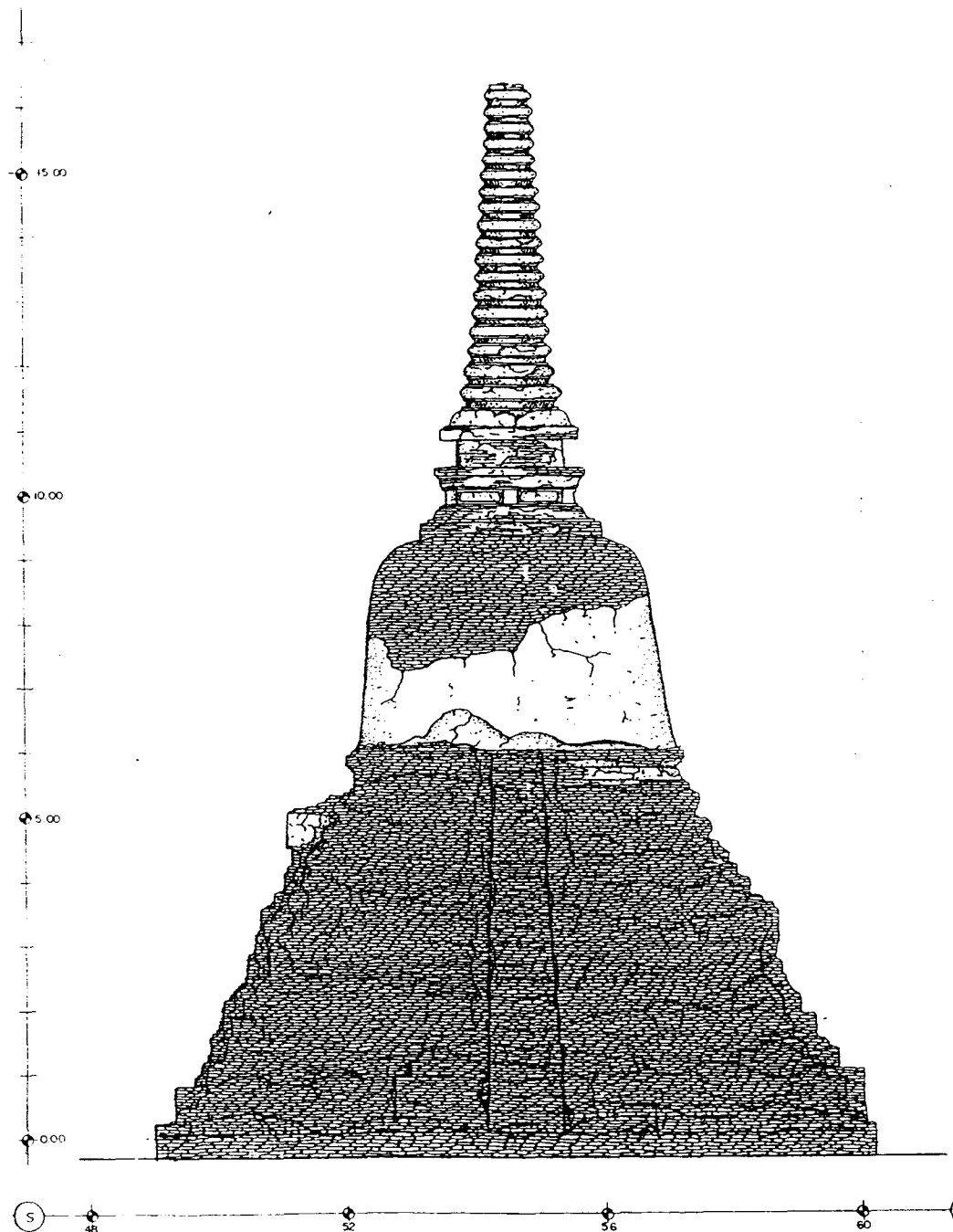
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรี (เขาวัง)

สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรี (เขาวัง)

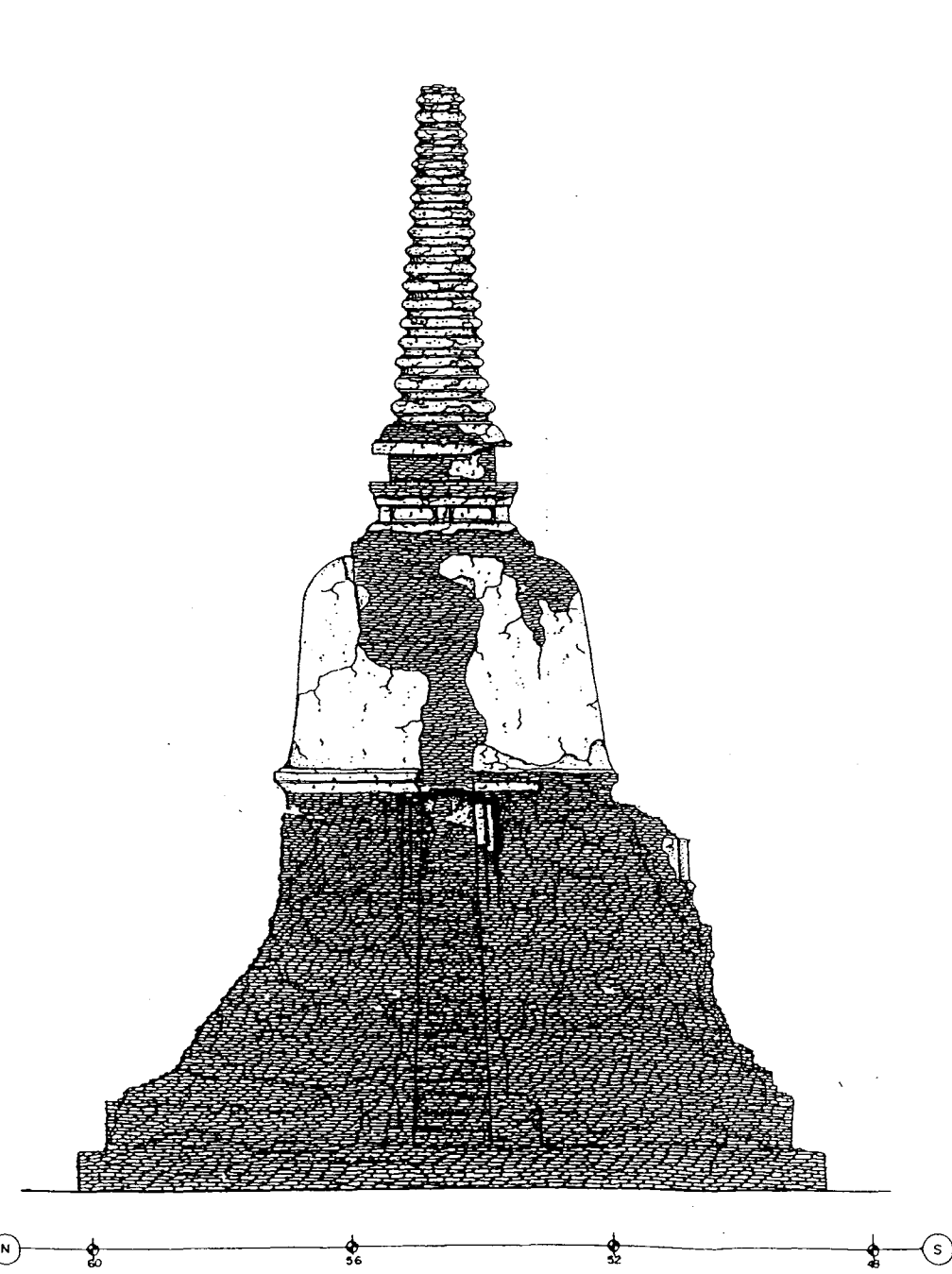
สำนักงานโบราณคดี

กรมศิลปากร

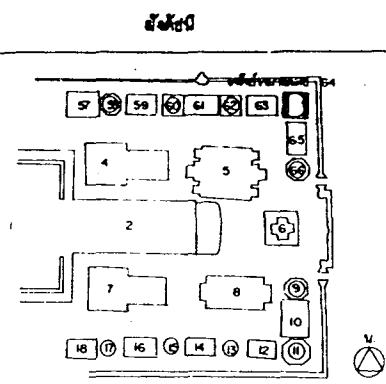

รูปด้านทิศตะวันออก
 0 0.5 1 1.5 2 ม.
 1:50
 1 50

รูปด้านทิศตะวันตก
 0 0.5 1 1.5 2 ม.
 1:50
 1 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 64) ภาพฉายหลังการขุดแต่ง

คู่มือปฏิบัติ

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉันทน์	สุทธพันธ์	13/6/62
นายช่างสำรวจ			
เขียน	นายฉันทน์	สุทธพันธ์	19/6/62
คัดลอก			

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายอรุณชัย อินทร์		13/6/62
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวทัศนีย์ชนัน สุทธพันธ์		19/6/62
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิริยะ		19/6/62
ผอ. ศึกษาน. ๑	นายอนันต์ สุทธิศรี		
ผอ. ศึกษ. ศิลปากรที่ ๓	นายสมภพ วิทยานนท์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี			

ผู้อนุมัติ

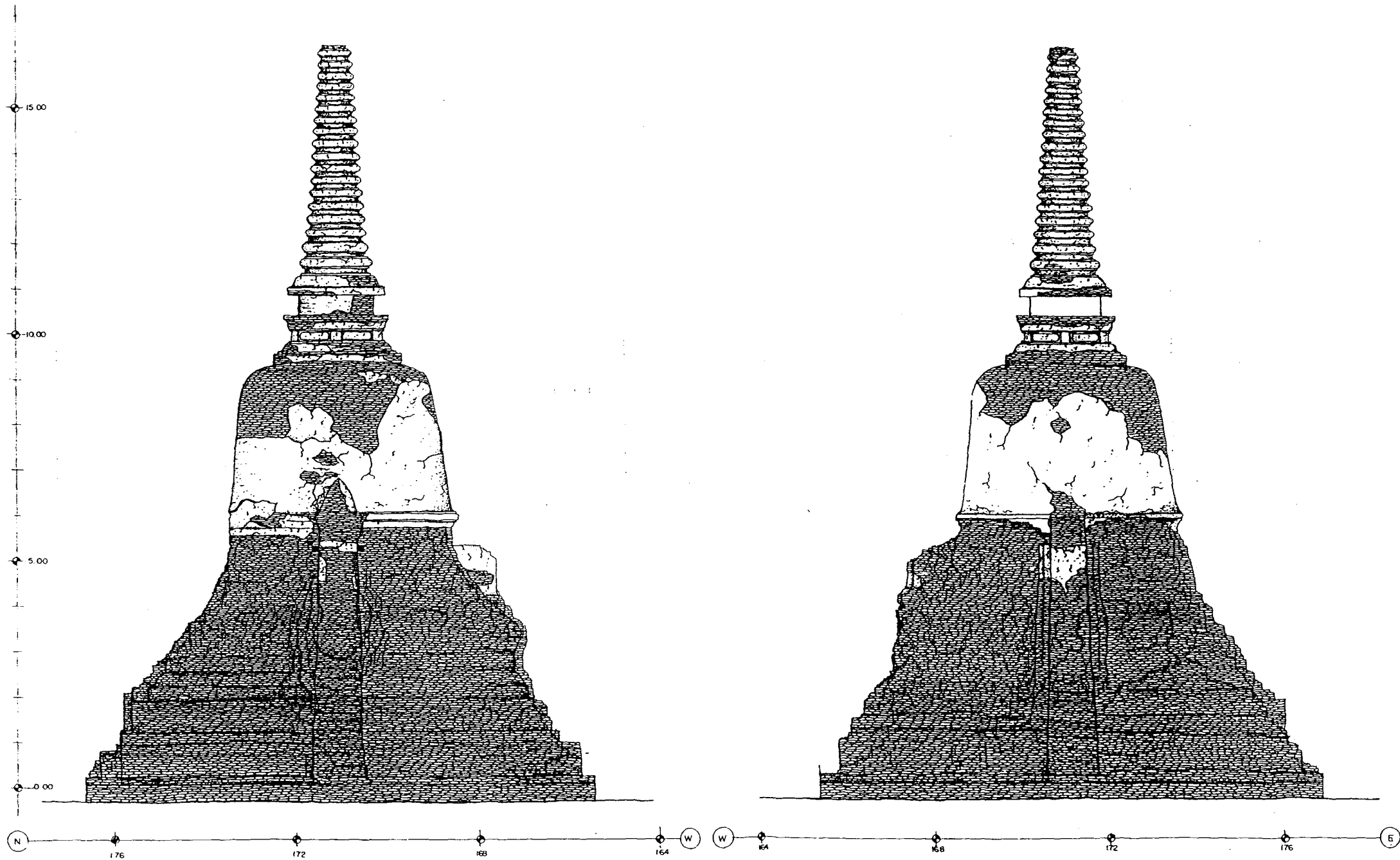
อธิบดี			
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม		
	ค. ประจักษ์ อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา		

แดง เจดีย์ (ภาพฉายหลังการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 64)
 รูปด้านทิศตะวันออก, รูปด้านทิศตะวันตก

รหัส	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	50	45	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

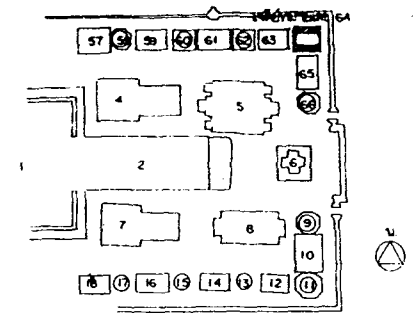

รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1:50

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1:50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 64) ภูมิภาคฯ หลังการขุดแต่ง

ผังบริบท

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉัตรชัย อู่ทรัพย์	11/11/13/64
เขียน	นายฉัตรชัย อู่ทรัพย์	11/11/13/64
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิทยาศาสตร์ศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายอรรถสิทธิ์ อู่ทรัพย์	11/11/13/64
นายช่างศิลปกรรม	นางสาวทัศนีย์ อู่ทรัพย์	11/11/13/64
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิชาญ	11/11/13/64
ผอ.อุทยานฯ	นายอนันต์ ฐิติ	
ผอ.สนง.ศิลปากรที่ ๓	นายสมยศ วิชาญ	
ผอ.สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
	ผ. ประจักษ์ อ. พระนคร กรุงเทพฯ	

แดง เจดีย์ (ภูมิภาคฯ หลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 64)
รูปด้านทิศเหนือ, รูปด้านทิศใต้

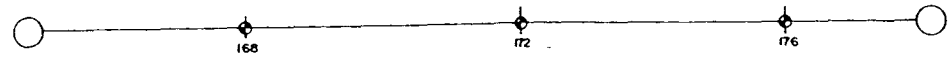
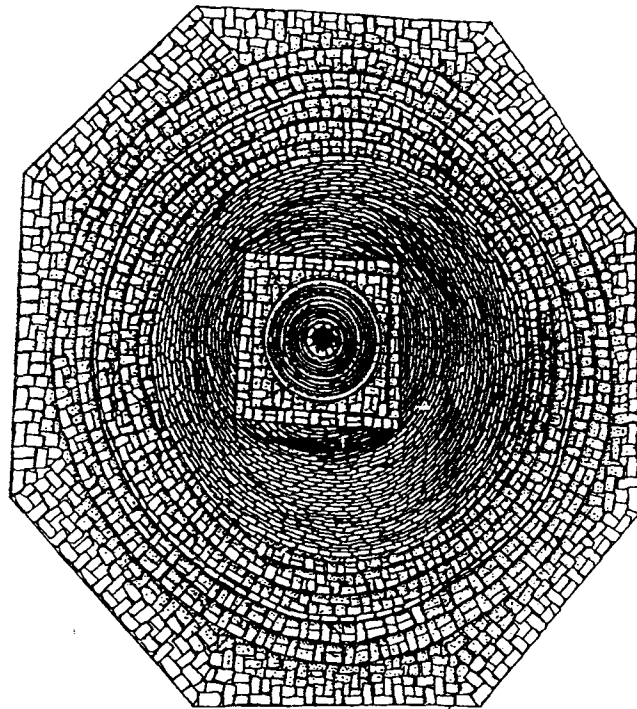
หน้า	ภาคผนวก	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1: 50	46	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครคีรี

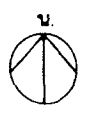
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครคีรี

สำนักงานโบราณคดี

กรมศิลปากร

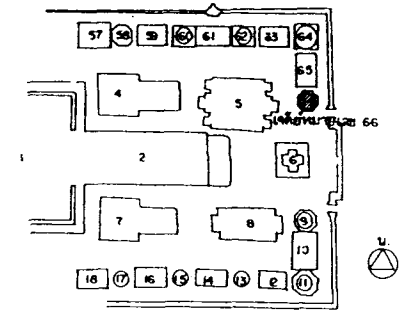

รูปแปลน
 0 1 2 3 4 5
 เมตร ส่วน 1 : 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 66) ฉากภายหลังจากขุดแต่ง

ผังชั้น

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	15/6/42
เขียน	นายสมพันธ์ อุตพันธ์	15/6/42
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายจรูญชัย อิ่มดี	15/6/42
นายช่างศิลปกรรม	นายสุวิทย์ อุตพันธ์	15/6/42
นักโบราณคดี	นายสมาน วิชาญ	15/6/42
๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายบัณฑิต อุตพันธ์	
๓๐. ส่วน. ศิลปกรรมที่ ๓	นายสมาน วิชาญ	
๓๐. สำนักงานโบราณคดี		

ผู้อนุมัติ

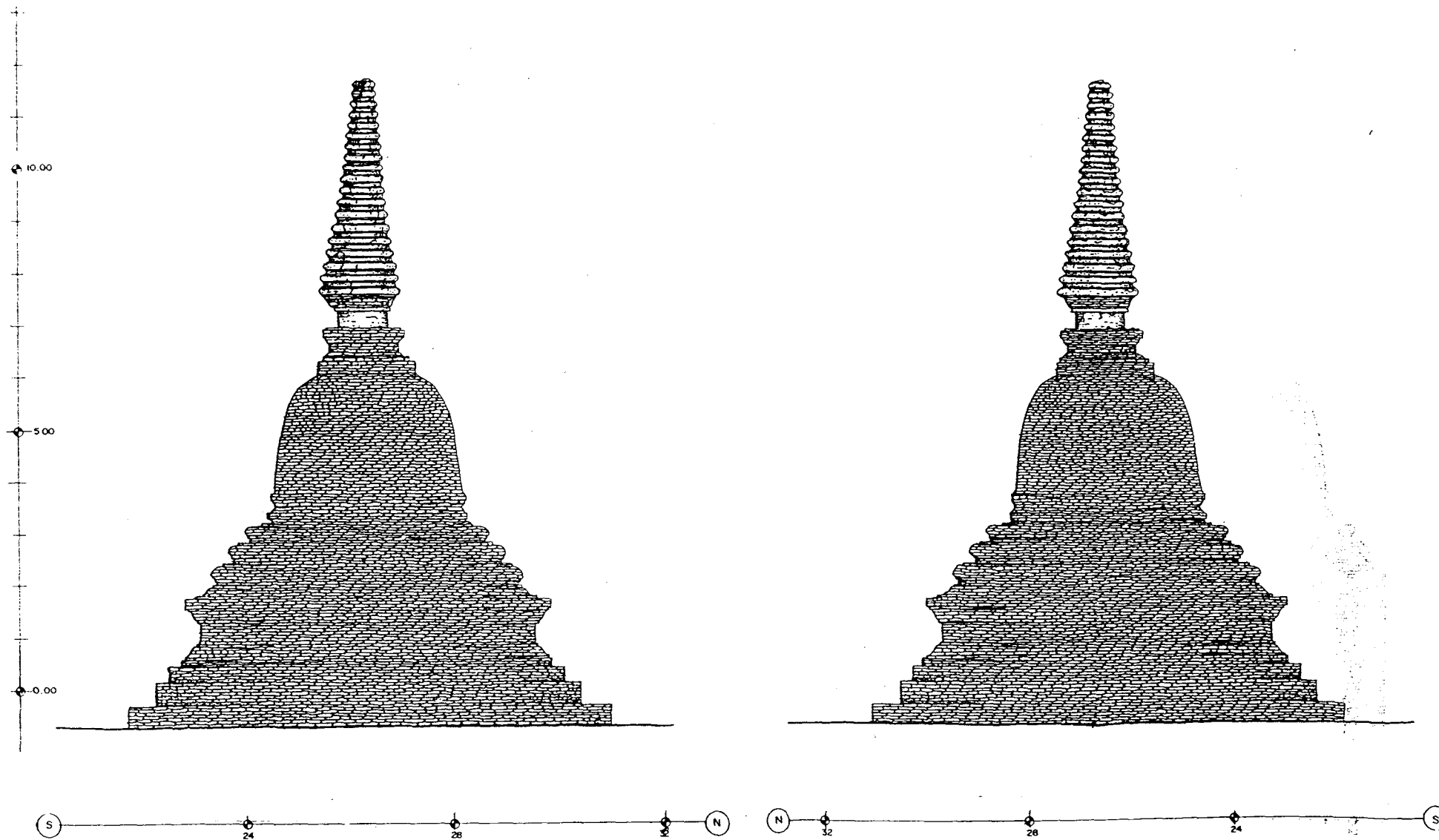
อธิบดี		
แบบ	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	
	๓. ปะตูชัย ๑. พระนครคีรีอยุธยา ๑. พระนครคีรีอยุธยา	

แดง เจดีย์ (ฉากภายหลังจากขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 66)
 รูปแปลน

รหัส	ภาคส่วน 1 : 50	แผ่นที่ 47	จำนวนแผ่น 49

ผู้อำนวยการประวัติศาสตร์ พระนครคีรีอยุธยา
สำนักงานศิลปกรรมที่ ๓ พระนครคีรีอยุธยา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

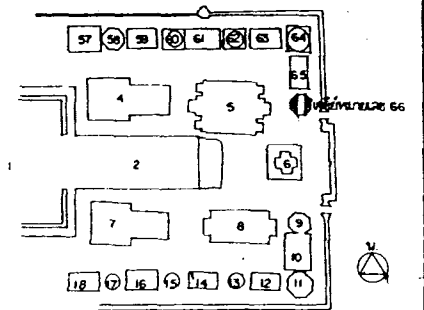

รูปด้านทิศตะวันออก
 0 0.5 1 2 M
 1 : 50

รูปด้านทิศตะวันตก
 0 0.5 1 2 M
 1 : 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 66) ภาวนาภายหลังการขุดแต่ง

ผังแปลน

ผู้ปฏิบัติงาน

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์	19/6/42
นายช่างสำรวจ		
เขียน	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์	19/6/42
คัดลอก		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
นักโบราณคดี			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
นักวิทยาศาสตร์			

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
นายช่างโยธา	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์	19/6/42	
นายช่างศิลปกรรม	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์	19/6/42	
นักโบราณคดี	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์	19/6/42	
ผอ. อุทยานฯ	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์		
ผอ. สบ. ๕ ศิลปากรที่ ๓	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์		
ผอ. สำนักงานโบราณคดี	นายสมพันธ์ อุตหัตถ์		

ผู้อนุมัติ

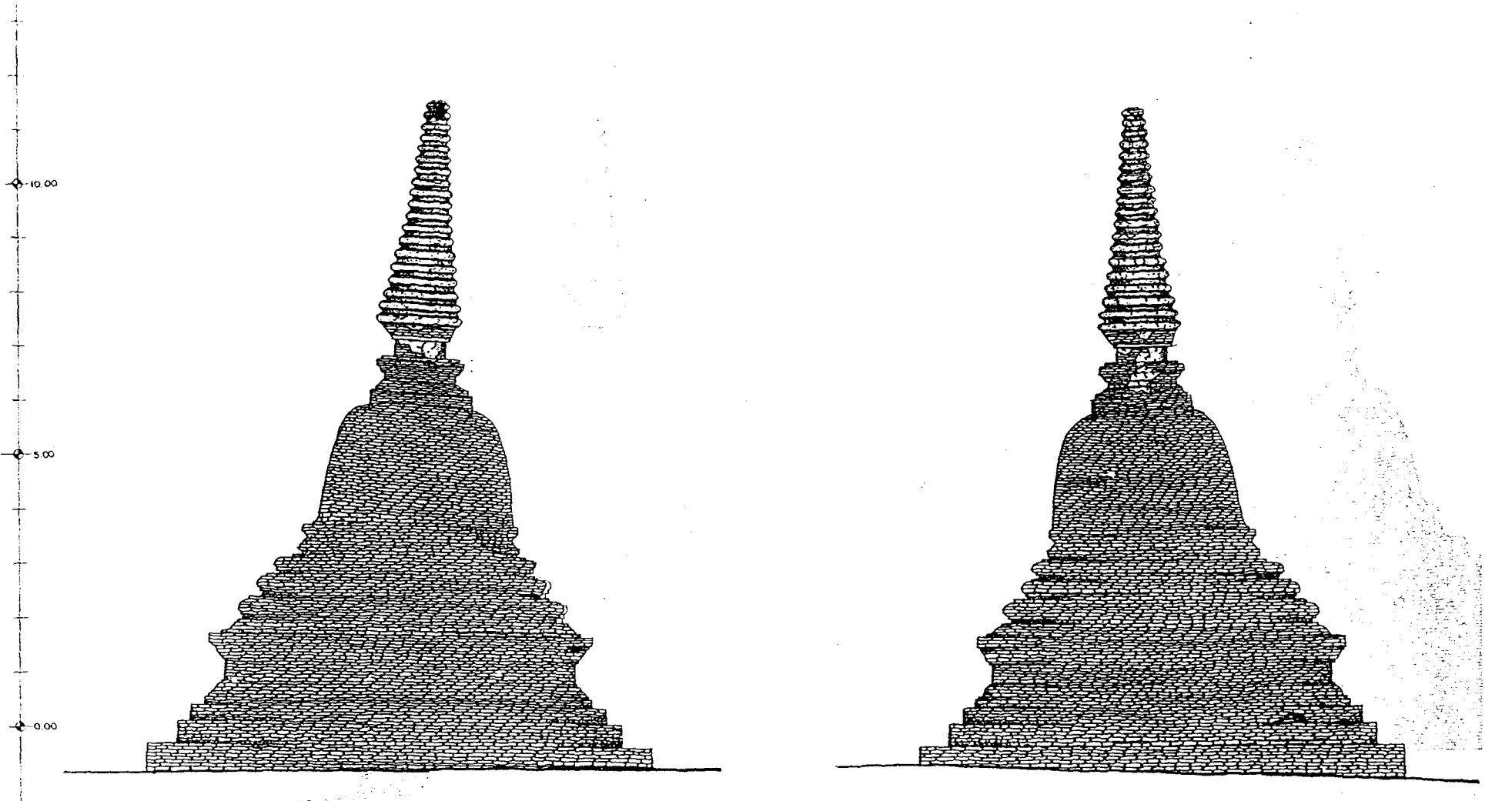
อธิบดี			

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 ค. ปะสุชัย อ. พระนครหรืออยุธยา จ. พระนครหรืออยุธยา

แดง เจดีย์ (ภาวนาภายหลังการขุดแต่ง)
 (โบราณสถานหมายเลข 66)
 รูปด้านทิศตะวันออก, ทิศตะวันตก

หน้า	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	48	49

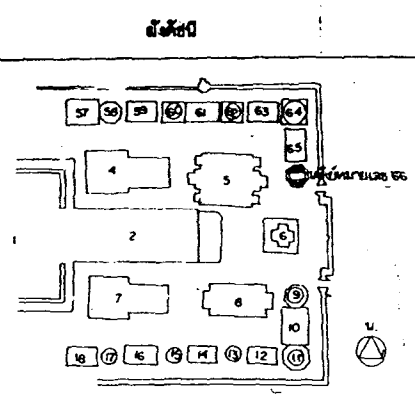
อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครหรืออยุธยา	
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครหรืออยุธยา	
สำนักงานโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปด้านทิศเหนือ
0 0.5 1 2.5
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้านทิศใต้
0 0.5 1 2.5
มาตราส่วน 1 : 50

เจดีย์ (โบราณสถานหมายเลข 66) ฉากทวยหลังการขุดแต่ง

ผู้บันทึก

สำรวจ / เขียนแบบ

สำรวจ	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	13/6/62
เขียน	นายฉัตรชัย อุตพันธ์	13/6/62
ตรวจสอบ		

วิเคราะห์รูปแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
นักโบราณคดี		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
นักวิทยาศาสตร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา		
นายช่างศิลปกรรม		
นักวิชาการช่างศิลป์		
สถาปนิก		
ภูมิสถาปนิก		
วิศวกรโยธา		
วิศวกร		
นักวิทยาศาสตร์		

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก		
นายช่างโยธา	นายอรุณชัย อินธิ	13/6/62
นายช่างศิลปกรรม	นายวิชาญ อุตพันธ์	13/6/62
นักโบราณคดี	นายสมชาย วิเศษ	13/6/62
ผอ.อุทยานประวัติศาสตร์	นายบัณฑิต สุทธิ	
ผอ.สนง.ศิลปากรที่ ๓	นายอนุก ธีรภักดิ์	
ผอ.สำนักงานโบราณคดี		

ผู้บันทึก

ฉบับที่	

แบบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
๓. ประตูน้อย ๔. พระนาคคังคิโยธา ๕. พระนครคีรีโยธา

แหล่ง เจดีย์ (ฉากทวยหลังการขุดแต่ง)
(โบราณสถานหมายเลข 66)
รูปด้านทิศเหนือ, ทิศใต้

หน้า	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	49	49

อุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา
สำนักงานโบราณคดี
กรมศิลปากร

